

แนวทางการสอบสวนคดีอาญาที่มีการตรวจสอบและถ่วงดุล
ระหว่างพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ

โดย

นายวัชรินทร์ ภาณุรัตน์
อัยการพิเศษฝ่าย
สำนักงานอัยการสูงสุด

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๒
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๒ – ๒๕๖๓

หนังสือรับรอง

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคล เรื่อง “แนวทางการสอบสวนคดีอาญาที่มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ” ลักษณะวิชา การเมือง ของ นายวัชรินทร์ ภาณุรัตน์ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๒ ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๒ – ๒๕๖๓

พลโท

(พิสิทธิ์ ปฐมอม)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางการสอบสวนคดีอาญาที่มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่าง
พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ

ลักษณะวิชา การเมือง

ผู้วิจัย นายวัชรินทร์ ภาณุรัตน์ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๒

วิจัยฉบับนี้เพื่อศึกษาและวิเคราะห์กำหนดแนวทางรูปแบบการสอบสวนวางหลักเกณฑ์ในการสอบสวนเพื่อเป็นการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคขัดข้องต่าง ๆ โดยศึกษาเรื่องการสอบสวนของพนักงานอัยการตาม หลักสากลและในประเทศไทย นำเสนอปัญหารวมทั้งแนวทางแก้ไขปัญหาคัดค้านเพื่อนำมาสู่การพัฒนาเป็นร่างกฎหมายที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐

การศึกษาวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) และดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผลการวิจัยทำให้จะได้กฎหมายที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ทำให้มีแนวทางการเข้าร่วมสอบสวนของพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวน โดยมีการถ่วงดุลเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อทุกฝ่ายเป็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการสอบสวนคดีอาญา

อย่างไรก็ดี การต้องมีการแก้ไขกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ต้องมีการวางระเบียบการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ เพื่อให้เกิดหลักการที่สำคัญคือ อำนาจความยุติธรรมแก่ประชาชนและรัฐให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

Abstract

Title   Guideline for Investigation in Criminal Cases under check and balance basis between Inquiry Official and Public Prosecutor

Field   Politics

Name   Mr. Wacharin Panurat   **Course** NDC **Class** 62

This research is to study, analyze, and set a guideline and together with regulations on the investigation process for the sake of check and balance basis between Inquiry Official and Public Prosecutor and to find the other kinds of problems and obstacles, by means of studying on the investigation practice of the Public Prosecutor in accordance with the international and the domestic basis, and presenting the relevant problems and solutions, resulting in the development to create a proposal for a law which conforms to the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560.

Based on the methods of Documentary Research and Qualitative Research, the research result shall create the law, that conforms to the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560, which provides the guideline for the mutual participation in investigation process between Inquiry Official and Public Prosecutor under the basis of check and balance for the benefit of all stakeholders, which is deemed as the change of a way of investigation process.

Nevertheless, in order for the Criminal Procedure Code as well as the other relevant laws to be amended, it shall be required to have certain standard practice of Inquiry Official and Public Prosecutor for the purpose of providing justice to the people and the nation at the highest efficiency.

คำนำ

เอกสารวิจัยส่วนบุคคลเรื่อง แนวทางการสอบสวนคดีอาญาที่มีการตรวจสอบและ
ถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ เป็นส่วนที่สำคัญในการศึกษาหลักสูตร
วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ซึ่งได้มีการศึกษาวิจัยในส่วนที่สำคัญในเรื่องการปฏิรูปประเทศ
ในด้านกระบวนการยุติธรรมที่มีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐
มาตรา ๒๕๘ ง (๒) ซึ่งเป็นการปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุล
ระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม ซึ่งจะเป็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ
การสอบสวนคดีอาญาเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการอำนวยความยุติธรรมทางอาญาแก่ประชาชน
และรัฐอย่างมีประสิทธิภาพอย่างสูงสุด

ผู้วิจัยหวังว่าเอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไข
กฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชน สังคม ประเทศต่อไป

(นายวัชรินทร์ ภาณุรัตน์)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๒

ผู้วิจัย

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิจัยส่วนบุคคลเรื่อง แนวทางการสอบสวนคดีอาญาที่มีการตรวจสอบและ
ถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ สำเร็จลุล่วงไปด้วยการอนุเคราะห์ในการ
ตรวจแก้ไขของคณะอาจารย์ที่ปรึกษา โดยเฉพาะ พลโท นักรบ บุญบัวทอง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ
อย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณ ท่านอรรถพล ใหญ่สว่าง อดีตอัยการสูงสุดและประธาน
คณะกรรมการอัยการ ที่กรุณาให้ผู้วิจัยได้เข้าศึกษาอบรมในหลักสูตร วปอ. รุ่น ๖๒ นี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ท่านมั่นเกียรติ ธนวิจิตรพันธ์ อธิบดีอัยการสำนักงาน
การสอบสวน ที่ได้ช่วยชี้แนะในการหาหัวข้อวิจัยส่วนบุคคลในเรื่องนี้ จนทำให้เป็นประโยชน์ใน
การศึกษาวิจัยเป็นอย่างดียิ่ง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ท่านอาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ ชี้แนะสั่งสอนจนทำให้มี
ความรู้ในการศึกษาเล่าเรียน ถ้ามีความดีและมีประโยชน์จากเอกสารวิจัยเล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบ
บูชาแด่บิดา มารดา และผู้มีพระคุณของผู้วิจัย

(นายวัชรินทร์ ภาณุรัตน์)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๒

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ข
คำนำ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒
ขอบเขตของการวิจัย	๒
วิธีการดำเนินการวิจัย	๒
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๓
คำจำกัดความ	๓
บทที่ ๒ ระบบการดำเนินคดีอาญาและหลักการค้นหาความจริงในคดี	๔
การสอบสวนคดีอาญาในประเทศไทย	๔
ระบบการสอบสวนคดีอาญาในต่างประเทศ	๒๔
กรอบแนวคิดของการวิจัย	๒๖
สรุป	๒๗
บทที่ ๓ การสอบสวนคดีอาญาตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ	
แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐	๒๘
การสอบสวนคดีอาญาที่มีการถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวน	
กับพนักงานอัยการ	๒๘
การกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่	
ที่เกี่ยวข้องเพื่อมิให้คดีขาดอายุความ	๓๑

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา	๓๒
การสอบสวนจึงต้องใช้นิติวิทยาศาสตร์	๓๓
สรุป	๓๔
บทที่ ๔ การสอบสวนคดีอาญาที่มีการถ่วงดุลของ พนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ	๓๖
ส่วนที่ ๑ วิเคราะห์การสอบสวนคดีโดยพนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการ	๓๖
ส่วนที่ ๒ วิเคราะห์การแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้สอดคล้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐	๔๖
สรุป	๑๓๐
บทที่ ๕ สรุปและข้อเสนอแนะ	๑๓๒
สรุป	๑๓๒
ข้อเสนอแนะ	๑๓๔
บรรณานุกรม	๑๓๖
ภาคผนวก	๑๓๘
ผนวก ก	๑๓๙
ผนวก ข	๑๔๔
ผนวก ค	๑๔๘
ประวัติย่อผู้วิจัย	๑๕๓

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๔-๑	๗๘

ข้อคัดค้านหรือความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้อง
ในแต่ละประเด็น และคำชี้แจงเหตุผลรายประเด็นและ
การนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณา
จัดทำร่างกฎหมาย

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในประเทศไทยมีการแบ่งแยกอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนคดีอาญาออกจากอำนาจหน้าที่การฟ้องคดีอาญาอย่างเด็ดขาด ทั้งที่ ในระบบสากลการสอบสวนและการฟ้องคดีเป็นกระบวนการเดียวกันที่ไม่สามารถแบ่งแยกจากกันได้ เมื่อกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย การสอบสวนคดีเป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ แม้ตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๙ อำนาจการสอบสวนคดีเป็นของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษแต่อาจขอให้อัยการเข้าร่วมการสอบสวนได้ แต่ก็ยังมีได้เป็นการแก้ไขปัญหาอย่างตรงจุด

อัยการจึงเป็นเพียงผู้ตรวจสอบกลั่นกรองสำนวนการสอบสวนที่พนักงานสอบสวนเสนอขึ้นมา จะทำการสอบสวนอย่างหนึ่งอย่างใดมิได้ แตกต่างจากประเทศที่มีระบบอัยการสากลเป็นอย่างมาก โดยประเทศที่ให้อัยการเข้าควบคุมการสอบสวนตั้งแต่ต้น อาทิเช่น สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส เยอรมัน อิตาลี สเปน กรีซ โปแลนด์ หรือประเทศที่ใกล้เคียงประเทศไทย เช่น ญี่ปุ่น สหสาธารณรัฐอาหรับ เป็นต้น

เมื่ออัยการไม่ได้เป็นผู้สอบสวนคดีตั้งแต่ต้น พยานหลักฐานต่าง ๆ ในการพิสูจน์ความผิดจึงได้มาจากการรวบรวมของพนักงานสอบสวน ซึ่งอาจจะบกพร่องหรือไม่สมบูรณ์ เมื่ออัยการตั้งฟ้องคดี เมื่อยื่นฟ้องต่อศาล จึงส่งผลมาถึงการดำเนินคดีในการสืบพยานในชั้นศาล อาจทำให้ศาลยกฟ้อง เป็นผลเสียหายต่อผู้เสียหายและรัฐในส่วนรวม รวมถึงการที่อัยการไม่ได้เข้าสอบสวนตั้งแต่ต้นอาจไม่สามารถคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาได้เท่าที่ควร หรือการสอบสวนที่ล่าช้าใกล้ครบวันฝากขัง อัยการไม่อาจพิจารณาให้ความเป็นธรรมกับผู้ต้องหาได้เท่าที่ควร บางคดีผู้ต้องหาถูกดำเนินคดีไม่ถูกต้องไม่เป็นธรรม ถูกควบคุมตัว ถูกขัง หรืออาจถูกทรมานโดยไม่ได้กระทำความผิด สุดท้ายบางที่ผู้ต้องหาที่ไม่ได้กระทำความผิดอาจถูกพิพากษาจำคุกหรือประหารชีวิต ตามที่เกิเกิดขึ้นมาในอดีตและในปัจจุบัน

อย่างไรก็ดี การสอบสวนตามรูปแบบที่เป็นสากลกำลังจะเกิดขึ้น เพราะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้มีการบัญญัติให้มีการปฏิรูปประเทศที่ต้องมีการดำเนินการ

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านกระบวนการยุติธรรม ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕๘ ง (๒) ปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม กำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ชัดเจน เพื่อมิให้คดีขาดอายุความและสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติราชการของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา รวมทั้งกำหนดให้การสอบสวนต้องใช้ประโยชน์จากนิติวิทยาศาสตร์

จึงถือได้ว่าเป็นครั้งแรกที่ประเทศไทยจะได้มีกฎหมายในการสอบสวนคดีอาญาที่ให้อัยการเข้าทำการสอบสวน การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาค้นหาแนวทางหรือรูปแบบการสอบสวนอันจะเป็นการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม รวมถึงการปฏิบัติหน้าที่เพื่อมิให้คดีขาดอายุความ อีกทั้งต้องสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญาได้อย่างสอดคล้องตามกฎหมายที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้บัญญัติไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์กำหนดแนวทางรูปแบบการสอบสวน วางหลักเกณฑ์ในการสอบสวน เพื่อเป็นการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคข้อขัดข้องต่าง ๆ

๒. เพื่อวางแนวทางเป็นหลักเกณฑ์ของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องการสอบสวนของอัยการที่ต้องมีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาวิจัยประเด็นเรื่องการสอบสวนของอัยการทั้งตามหลักสากลและในประเทศไทย นำเสนอปัญหา รวมทั้งแนวทางแก้ไขปัญหาคือข้อขัดข้องเพื่อนำมาสู่การพัฒนาเป็นร่างกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งสอดคล้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ได้กำหนดวิธีการศึกษาวิจัย โดยใช้วิธีวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) และดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังนี้

๑. รวบรวมข้อมูล โดยข้อมูลทุติยภูมิจากการศึกษาคำราและเอกสารต่าง ๆ และกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒. การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการโดยใช้การวิเคราะห์ในเนื้อหา และเปรียบเทียบกับหลักการของกฎหมายต่าง ๆ ทั้งต่างประเทศและของประเทศไทย

๓. รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน ๓ ท่าน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ทำให้ทราบปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้อง ความไม่สมบูรณ์ในการสอบสวนคดีอาญา

๒. ทำให้ทราบแนวทางในการแก้ไขปัญหาการสอบสวนคดีอาญาเพื่อจะนำสู่การฟ้องร้องหรือการดำเนินคดีอาญา ในชั้นอัยการและชั้นศาล

๓. ทำให้มีการกำหนดแนวทางการร่างกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐

คำจำกัดความ

พนักงานสอบสวน	หมายถึง	เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่ทำการสอบสวน
พนักงานอัยการ	หมายถึง	เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล ทั้งนี้จะเป็นข้าราชการในกรมอัยการหรือเจ้าพนักงานอื่นผู้มีอำนาจเช่นนั้นก็ได้
พนักงานอัยการที่ทำหน้าที่สอบสวนคดีอาญา	หมายถึง	พนักงานอัยการที่มีอำนาจหน้าที่สอบสวนคดีอาญาดังเช่น พนักงานสอบสวน ตามที่กฎหมายกำหนดและยังถือว่าเป็นพนักงานอัยการด้วย
เจ้าพนักงานคดี	หมายถึง	เจ้าพนักงานที่มีหน้าที่ช่วยเหลือพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา โดยได้รับการแต่งตั้งจากอัยการสูงสุด
คดีอาญา	หมายถึง	คดีที่มีโทษทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติที่มีโทษทางอาญา
การปฏิบัติหน้าที่การสอบสวนคดีอาญาของพนักงานอัยการ	หมายถึง	การปฏิบัติตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๗

บทที่ ๒

ระบบการดำเนินคดีอาญาและหลักการค้นหาความจริงในคดี

การสอบสวนคดีอาญาในประเทศไทย

การสอบสวนคดีอาญาในประเทศไทย มีรูปแบบการสอบสวนที่แตกต่างจากต่างประเทศโดยแบ่งการสอบสวนระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ แยกจากกัน โดยให้การสอบสวนเป็นอำนาจของพนักงานสอบสวน ส่วนพนักงานอัยการมีอำนาจพิจารณาสั่งฟ้องไม่ฟ้องคดี และมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการกระบวนพิจารณาในชั้นศาลเท่านั้น แต่ในบางกรณีกฎหมายก็ให้มีการสอบสวนร่วมกันระหว่างพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ

๑. การสอบสวนคดีอาญาในประเทศไทยโดยพนักงานสอบสวนของสำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ

การสอบสวน ถือได้ว่าเป็นหัวใจหลักของการดำเนินคดีอาญา โดยทางเจ้าพนักงานของรัฐ เป็นการรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่ถูกล่ามโซ่ จุดประสงค์ก็เพื่อจะทราบข้อเท็จจริง หรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ

การสอบสวนในประเทศไทยให้อำนาจของพนักงานสอบสวนซึ่งก็คือเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้อำนาจและหน้าที่ทำการสอบสวนเจ้าพนักงานดังกล่าวตามกฎหมายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย ได้ให้พนักงานฝ่ายปกครองและตำรวจ เป็นพนักงานสอบสวน ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการรับคำร้องทุกข์ สืบสวนสอบสวน จับกุม ควบคุม ปล่อยชั่วคราว ผ่ากัขังต่อศาล จนถึงสรุปสำนวนทำความเห็นเสนออัยการพิจารณาสั่งคดี อันเป็นการแยกการสอบสวนและการฟ้องร้องออกจากกัน ซึ่งจะแตกต่างจากหลายประเทศในระบบที่มีอัยการที่มีอำนาจแบบสากลทั่วไป เช่น สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส เยอรมัน เป็นต้น ที่อำนาจหน้าที่ในการสอบสวน ตลอดถึงการกำกับดูแลโดยตรงเป็นของอัยการ

ดังนั้น ฐานะของอัยการไทยจึงเป็นเพียงผู้ตรวจสอบกลั่นกรองสำนวนการสอบสวน ที่พนักงานสอบสวนเสนอขึ้นมา จะสอบสวนคดีเองเสมือนประเทศที่มีอัยการในแบบที่เป็นอัยการสากลไม่ได้ อัยการไทยกระทำได้เพียงการสั่งสอบสวนเพิ่มเติมเท่านั้น ซึ่งโดยหลักการก็ต้องกระทำโดยผ่านพนักงานสอบสวน

การรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนจะใช้เป็นพยานหลักฐานที่อัยการจะพิจารณาสั่งคดี ถ้าอัยการสั่งฟ้องคดี พยานหลักฐานดังกล่าวที่พนักงานสอบสวนรวบรวมมา อัยการก็จะใช้นำสืบในศาล จึงเห็นได้ว่าถ้าพนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานไม่สมบูรณ์ การสอบสวนมีปัญหาบกพร่อง ก็จะมีผลต่อคดีในที่สุด เมื่อถึงขั้นสืบพยานต่อศาล

การที่แยกการสอบสวนออกจากการฟ้องร้องคืออย่างกรณีในประเทศไทยนี้ ทำให้เกิดปัญหาตามมาอย่างมาก ที่สำคัญที่สุดขาดการถ่วงดุลอำนาจของพนักงานสอบสวน องค์กรตำรวจมีอำนาจ ตั้งแต่ชั้นจับกุม สอบสวน แบบเบ็ดเสร็จไม่มีองค์กรใดเข้าไปถ่วงดุลอำนาจได้ ปัญหาจึงเกิดในทางปฏิบัติงานมากมายหลายประการ ตั้งแต่การที่พนักงานสอบสวนไม่ยอมรับคำร้องทุกข์ หรือไม่สอบสวนดำเนินคดีภายในเวลาอันสมควร ตลอดถึงการรู้เห็นเป็นใจช่วยเหลือผู้ต้องหา ระหว่างผู้จับกุมและพนักงานสอบสวนด้วยเหตุเป็นตำรวจด้วยกัน โดยที่องค์กรอื่น ๆ ไม่สามารถเข้าไปตรวจสอบติดตามได้

ตามความเป็นจริงแล้ว การดำเนินคดีอาญา ย่อมถือว่ากระบวนการสอบสวนฟ้องร้องเป็นกระบวนการเดียวกันแบ่งแยกไม่ได้ ผู้รับผิดชอบจึงต้องอยู่ที่องค์กรเดียว และองค์กรนั้นจะเป็นอื่นไม่ได้ นอกจากอัยการ ทั้งนี้เพราะพนักงานอัยการต้องนำคนขึ้นสู่การพิจารณาของศาลในที่สุด จึงชอบที่พนักงานอัยการจะเข้าดำเนินคดีได้ตั้งแต่ต้น

แต่เมื่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยได้แบ่งแยกอำนาจหน้าที่ระหว่างพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการเป็นเช่นนี้แล้ว พนักงานอัยการต้องอาศัยอำนาจหน้าที่เท่าที่มีอยู่ เพื่อกำกับการสอบสวนของพนักงานสอบสวนให้เกิดความเป็นธรรมคุ้มครองสิทธิประโยชน์ทั้งของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และรัฐ

เมื่อมีคดีอาญาเกิดขึ้น อัยการจะไม่มีโอกาสเข้าไปตรวจสอบดูแลคดีได้ อัยการจะเริ่มมีอำนาจและหน้าที่ต่อเมื่อพนักงานสอบสวนเห็นว่า การสอบสวนเสร็จสิ้นแล้ว สรุปสำนวนการสอบสวนทำความเข้าใจมายังอัยการ อัยการเมื่อได้รับความเห็นและสำนวนการสอบสวน จึงมีอำนาจหน้าที่พิจารณาหรือเข้าไปในคดีนั้น ๆ ได้ การถ่วงดุลอำนาจของพนักงานสอบสวน จึงทำได้เพียงระดับหนึ่งเท่านั้น อัยการจึงมีอำนาจหน้าที่ในการกำกับการสอบสวนได้ไม่มากนัก แต่อัยการก็ควรใช้อำนาจหน้าที่ที่กฎหมายอำนาจให้ดำเนินการอย่างเป็นธรรมและค้นหาความจริงในคดีให้มากที่สุดก็สามารถตรวจสอบการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนได้

สำนวนการสอบสวนที่พนักงานสอบสวนทำความเข้าใจสรุปให้อัยการพิจารณาแยกเป็นดังนี้

๑. **สำนวนประเภทไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิด** หรือที่เรียกกันว่าสำนวนประเภทมุดำ ก็คือ สำนวนคดีที่พนักงานสอบสวน สอบสวนพยานหลักฐานแล้ว ไม่ปรากฏว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำความผิด ซึ่งแยกเป็น ๒ กรณี

๑.๑ คดีมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปี ให้พนักงานสอบสวนงดการสอบสวนและบันทึกเหตุที่ตนนั้น ไว้แล้วให้ส่งบันทึกพร้อมกับสำนวนไปยังพนักงานอัยการคดีมีอัตราโทษอย่างสูงเกินกว่าสามปี ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนไปยังพนักงานอัยการพร้อมทั้งความเห็นที่ควรให้งดการสอบสวนซึ่งพนักงานอัยการมีอำนาจตามกฎหมายคือ สั่งให้งดหรือให้ทำการสอบสวนต่อไป

๑.๒ **สำนวนการสอบสวนประเภทไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิดนี้** พนักงานสอบสวนเมื่อได้รับคำร้องทุกข์ของผู้เสียหายมักจะให้ฝ่ายสืบสวนดำเนินการสืบสวนจนครบตามที่ระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีกำหนดไว้แล้วเมื่อไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิด จึงส่งสำนวนดังกล่าวมายังพนักงานอัยการ ซึ่งอัยการต่างๆ ไปมักจะสั่งงดสอบสวนตามที่พนักงานสอบสวนเสนอมาเสมอ บางครั้งไม่เคยเข้าไปค้นหาความจริงในทางคดีในประเภทนี้ว่า แท้จริงแล้วเป็นคดีที่รู้ตัวผู้กระทำความผิด แต่พนักงานสอบสวนได้ดำเนินการไต่ถามถึงตกลงกันได้ระหว่างผู้เสียหายและผู้ต้องหาแล้ว พนักงานสอบสวนจะช่วยเหลือผู้ต้องหาที่ให้เป็นสำนวนไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิดมา เช่น คดีขบถ โดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย

ดังนั้น อัยการจึงควรเข้าไปค้นหาความจริงในคดีให้มากกว่าที่เป็นอยู่เดิม โดยควรพิจารณาพยานหลักฐานทั้งหมด อย่ารีบสรุปงดการสอบสวนเสมอไป มิฉะนั้นในบางคดีจะไม่ได้ความเป็นจริง และจะทำให้พนักงานสอบสวนไม่ตรวจสอบหรือพยายามค้นหาพยานหลักฐานหรือสืบสวนสอบสวนเพื่อให้ได้ตัวผู้กระทำความผิดมากเท่าที่ควร ดังเช่น มีคดีลักทรัพย์เรื่องหนึ่ง เหตุเกิดในพระราชวังสวนจิตร พนักงานสอบสวนสอบผู้เสียหายมาเป็นพยานพร้อมกับตำรวจสืบสวนเสร็จ สรุปว่าไม่รู้ตัวผู้ใดเป็นผู้กระทำความผิด ส่งสำนวนมายังอัยการ แต่อัยการพิจารณาแล้วเห็นว่า สถานที่เกิดเหตุเป็นพระราชวัง ต้องมีเวรยาม ซึ่งเป็นตำรวจทหารอยู่มากมายไม่น่าจะมีผู้ใดเข้าไปในพระราชวังอย่างง่าย น่าจะมีการสืบสวนสอบสวนให้ได้ความละเอียดกว่านี้ จึงให้สอบสวนต่อไป ซึ่งกรณีดังกล่าวเป็นการค้นหาความจริง เพื่อตรวจสอบการทำหน้าที่ของพนักงานสอบสวนให้ละเอียดถี่ถ้วนมากกว่าที่จะสั่งงดการสอบสวนตามที่พนักงานสอบสวนงดการสอบสวนเสนอมาทุกครั้งไป อันเป็นการทำหน้าที่กำกับการสอบสวนของพนักงานสอบสวนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒. **สำนวนที่รู้ตัวผู้กระทำความผิด** แต่ยังเรียกหรือจับตัวผู้กระทำความผิดไม่ได้ พนักงานสอบสวนจะทำความเห็นควรสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องไปพร้อมกับสำนวนการสอบสวนที่ส่งมาให้พนักงานอัยการ

สำนวนคดีประเภทนี้ เป็นเรื่อง que ผู้กระทำความผิดแล้ว แต่ไม่มีตัวมาส่งพนักงานอัยการ เนื่องจากผู้ต้องหาอาจหลบหนีไปหรือยังจับตัวไม่ได้เพราะไม่รู้ตัวผู้ต้องหาอยู่ที่ใดในการปฏิบัติ อัยการส่วนใหญ่จะเห็นว่าคดีไม่น่าจะมีปัญหา เนื่องจากจับตัวผู้ต้องหาไม่ได้ จึงมีคำสั่งเห็นควรสั่งฟ้องคดีไปก่อน ซึ่งตามหลักการที่ถูกต้องตามภาวะวิสัยของอัยการแล้ว อัยการควรค้นหาความจริงโดยพิจารณาสำนวนโดยละเอียด อย่าคิดเพียงมีความเห็นในทางคดี โดยเห็นควรสั่งฟ้องแล้วให้ผู้มีอำนาจที่เกี่ยวข้องออกหมายจับตามอายุความหรือตามระเบียบการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการเท่านั้น อัยการพึงตรวจสอบรายละเอียดของพยานที่พนักงานสอบสวนรวบรวมมาโดยพึงระลึกถึงว่ามีการกระทำความผิดและผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิดจริงหรือไม่ ถ้ามีการกระทำความผิดจริงต้องพิจารณาพยานหลักฐานที่พนักงานสอบสวนรวบรวมในสำนวนการสอบสวนมาว่า มีเพียงพอที่จะดำเนินคดีในชั้นศาลหรือไม่ อย่าคิดเพียงว่าไม่มีตัวผู้ต้องหา อัยการต้องพึงระลึกว่า ถ้าพยานหลักฐานไม่เพียงพอพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหา เมื่อได้ตัวผู้ต้องหามาแล้วสั่งฟ้องคดี ก็จะทำให้ผู้ต้องหาซึ่งเป็นผู้กระทำความผิด หลุดพ้นจากคดีโดยอัยการไม่แสวงหาพยานหลักฐานให้ชัดเจนหรือมากกว่าที่พนักงานสอบสวนรวบรวมมา อัยการควรสั่งสอบสวนเพิ่มเติมเมื่อให้ได้พยานหลักฐานชัดเจนเพียงพอในการสั่งคดีก่อน ไม่ควรมีความเห็นสั่งคดีโดยคิดเพียงว่าเป็นสำนวนที่ผู้ต้องหาไม่มีตัวอยู่ สั่งคดีไว้ก่อนแล้ว ถ้าต่อมาจับกุมผู้ต้องหาหรือได้ตัวผู้ต้องหาค่อยมาพิจารณาโดยละเอียดหรือให้อัยการที่จะรับสำนวนต่อไปเป็นผู้พิจารณา

อัยการควรต้องค้นหาความเป็นจริงในคดีประเภทผู้กระทำความผิดแต่เรียกหรือจับตัวยังไม่ได้ โดยให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย แม้กระทั่งฝ่ายผู้ต้องหาซึ่งไม่สามารถมาให้การต่อสู้คดีได้ไม่มีโอกาสนำพยานหลักฐานเข้ามาในสำนวนเพื่อให้อัยการได้พิจารณา เพราะบางกรณีผู้ต้องหาไม่ทราบว่าคุณเป็นผู้ต้องหา เช่น ผู้ต้องหาย้ายไปอยู่ที่อื่นแต่พนักงานสอบสวนส่งหมายเรียกไปยังบ้านที่เคยอยู่เดิม ผู้ต้องหาไม่มีโอกาสทราบ จึงไม่ได้เข้ามาขอตัวต่อสู้คดี เป็นเหตุให้พนักงานสอบสวนขออำนาจออกหมายจับ และส่งสำนวนให้อัยการพิจารณา โดยอ้างว่าผู้ต้องหาหลบหนี ดังนั้นอัยการจึงต้องพิจารณาด้วยความเป็นธรรม โดยพิจารณาพยานหลักฐานที่พนักงานสอบสวนรวบรวมมา ถ้าไม่ชัดเจนก็ควรสั่งสอบสวนเพิ่มเติมเพื่อความชัดเจน อัยการต้องทำหน้าที่คุ้มครองฝ่ายผู้ต้องหาด้วย โดยต้องค้นหาความจริง ถ้าได้พยานหลักฐานครบถ้วน เพียงพอในการสั่งคดีได้ ถ้าผู้ต้องหาไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด ก็ควรสั่งไม่ฟ้อง โดยไม่ต้องคำนึงว่าต้องผู้ต้องหา

จะอยู่ที่ไหน อย่างไร อันเป็นการปฏิบัติหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกธรรมอย่างเป็นกลางและเป็น การค้นหาความจริง อย่างมีภาวะวิสัยอันควรปฏิบัติอย่างยิ่ง

ในทางตรงข้ามในบางคดีพนักงานสอบสวนสรุปสำนวนทำความเห็นควร สั่งฟ้องและอ้างว่าผู้ต้องหาหลบหนีมาเสนออัยการ ถ้าอัยการพิจารณาโดยละเอียดก็จะเห็นว่า ผู้ต้องหาคนดังกล่าว เป็นบุคคลที่ทุก ๆ คนรู้จัก ไม่น่าเชื่อว่าจะไม่ได้ตัวผู้ต้องหาถ้ามีการสืบสวน สอบสวนจับกุมอย่างจริงจัง ถ้าอัยการต้องปฏิบัติหน้าที่โดยเชิงรุก ต้องดำเนินการให้ได้ตัวผู้ต้องหา มาโดยอาจสั่งสอบสวนเพิ่มเติม โดยค้นหาความจริง หาพยานหลักฐานหรือให้ทางผู้บังคับบัญชา ของพนักงานสอบสวน หรือทางหน่วยงานอื่นที่มีอำนาจจับกุมได้รับรู้ เพื่อดำเนินการสืบสวนจับกุม ผู้กระทำความผิดจริง ๆ ได้ มากกว่าที่อัยการจะกระทำเพียงมีคำสั่งฟ้องและขอออกหมายจับตัวที่เคย ปฏิบัติกันตลอดมา ถ้าอัยการพยายามปฏิบัติหน้าที่ดังนี้ อันเป็นการปฏิบัติหน้าที่เชิงรุก โดยค้นหา ความจริงมากกว่าเดิมก็จะเป็นการกำกับการสอบสวนของพนักงานสอบสวนได้เท่าที่อัยการจะพึง มีอำนาจปฏิบัติตามกฎหมาย

๓. **สำนวนประเภทที่รู้ตัวผู้กระทำความผิดและมีตัวผู้กระทำความผิดเพราะ ถูกควบคุมหรือขังอยู่หรือปล่อยชั่วคราว** พนักงานสอบสวนเสนอความเห็นควรสั่งไม่ฟ้องเสนอ พนักงานอัยการ คดีที่มีความเห็นสั่งไม่ฟ้องของพนักงานสอบสวนนี้ให้ส่งแต่สำนวนพร้อม ความเห็นมาโดยไม่ต้องส่งผู้ต้องหาไปยังพนักงานอัยการ กรณีนี้พนักงานอัยการต้องพิจารณา พยานหลักฐานถ้าไม่อาจพิจารณาสิ่งคดีได้ก็ต้องสั่งสอบสวนเพิ่มเติม ถ้าพิจารณาพยานหลักฐาน หมุดแล้ว เห็นว่าผู้ต้องหาไม่ได้กระทำความผิด หรือไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอให้มีคำสั่งไม่ฟ้อง เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวน อัยการต้องเปิดรับพยานหลักฐานเพิ่มเติมจากฝ่ายผู้เสียหายด้วย ถ้าหากผู้เสียหายยื่นคำร้องขอความเป็นธรรม อ้างพยานหลักฐานเพิ่มเติมจากชั้นสอบสวน ที่พนักงานสอบสวนรวบรวมมา ถ้าอัยการพิจารณาแล้วเห็นว่าพยานหลักฐานน่าเชื่อได้ว่าผู้ต้องหา เป็นผู้กระทำความผิด และมีพยานหลักฐานพอฟ้อง อัยการต้องมีคำสั่งฟ้องและต้องให้พนักงาน สอบสวนจัดการให้นำตัวผู้ต้องหามาฟ้อง ซึ่งต้องติดตามสอบถามเร่งรัดในการให้พนักงาน สอบสวนนำตัวผู้ต้องหามาฟ้องให้ได้ ในทางปฏิบัติบางกรณีเมื่อพนักงานสอบสวน ได้ทราบคำสั่ง ของอัยการในกรณีดังกล่าวแล้ว พนักงานสอบสวนเพิกเฉย อัยการก็ไม่ได้ดำเนินการอะไรต่อจน ไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างถูกต้อง และเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย อัยการต้องติดตามดำเนินการ เพื่อให้พนักงานสอบสวนนำตัวผู้ต้องหามาฟ้อง โดยถ้าพนักงานสอบสวนเพิกเฉยต้องรายงานไปยัง ผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนเพื่อเร่งรัดจัดการให้ได้ตัวผู้ต้องหามาดำเนินคดีในศาล อัยการต้องถือเป็นกรณีสำคัญในการทำหน้าที่กำกับการสอบสวนของพนักงานสอบสวน

๔. **สำนวนประเภทที่รู้ตัวผู้กระทำความผิด และมีตัวผู้กระทำความผิด** เพราะถูกควบคุมหรือขังอยู่ หรือปล่อยชั่วคราวและพนักงานสอบสวนมีความเห็นสั่งฟ้องเสนอพนักงานอัยการ สำนวนประเภทนี้มักจะเป็นสำนวนที่มีปริมาณมากกว่าทุก ๆ สำนวน เป็นสำนวนที่อัยการต้องพิจารณาด้วยความเป็นธรรมโดยใช้อำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบกลับกรองคดีให้มากที่สุด ตั้งแต่รับสำนวน ซึ่งมี ๒ ประเภท คือ

๔.๑ **สำนวนประเภทที่ผู้ต้องหาไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราว** พนักงานสอบสวนนำผู้ต้องหาไปฝากขังต่อศาล สิ่งที่อัยการไม่สามารถค้นหาความจริงหรือพิจารณาได้อย่างละเอียดก็เนื่องจาก พนักงานสอบสวนมักจะนำสำนวนประเภทดังกล่าวนี้ มาส่งให้พนักงานอัยการพิจารณาเมื่อใกล้จะครบกำหนดฝากขังตามกฎหมาย เป็นฝากขังสุดท้ายและใกล้ครบกำหนดที่อัยการต้องสั่งคดี บางคดีมีเวลาให้อัยการพิจารณาแค่ ๑ วัน ซึ่งอัยการไม่สามารถลงไปค้นหาความจริงหรือให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ต้องหาให้มากได้ เนื่องด้วยเวลาอันมีจำกัดที่อัยการต้องรีบสั่งคดี ซึ่งมักจะเป็นปกติคือ อัยการต้องสั่งฟ้องคดี ฟ้องต่อศาลไว้ก่อน ให้ผู้ต้องหาไปต่อสู้คดีในชั้นศาลเอง ซึ่งไม่ถูกต้องกับหลักในการดำเนินคดีโดยอำนวยความยุติธรรมแก่คู่ความทุกฝ่าย สิ่งที่อัยการควรปฏิบัติก็คือต้องคอยกำกับดูแลหรือตักเตือนมีมาตรการที่จะไม่รับสำนวนหรือชี้ข้อบกพร่องของพนักงานสอบสวนไม่ควรสนับสนุนหรือช่วยเหลือกับพนักงานสอบสวนทุกครั้งที่มีปัญหาในการสั่งสำนวนและไม่มีเหตุผลเพียงพอ ควรให้พนักงานสอบสวนต้องปฏิบัติให้ถูกต้อง ตามระเบียบต่าง ๆ มิฉะนั้นแล้ว อัยการไม่สามารถกำกับดูแลหรือค้นหาความจริงในสำนวนสอบสวนดังกล่าวนี้ได้เลย อัยการต้องฟ้องคดีเพียงอย่างเดียว ไม่มีเวลาสอบสวนเพิ่มเติม ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะพิจารณาให้ความเป็นธรรมอย่างละเอียดรอบคอบ

๔.๒ **สำนวนประเภทที่ผู้ต้องหาได้รับการปล่อยชั่วคราวในชั้นพนักงานสอบสวน** สำนวนคดีประเภทนี้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จะมีเวลาพิจารณาสำนวนในชั้นสอบสวนก่อนการฟ้องคดีตามหลักในการปล่อยชั่วคราว ซึ่งมีให้เกินสามเดือนนับแต่วันแรกที่มีการปล่อยชั่วคราว ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจทำการสอบสวนได้เสร็จภายในกำหนดสามเดือนจะยืดเวลาการปล่อยชั่วคราวให้เกินสามเดือนก็ได้ แต่มิให้เกินหกเดือน

อย่างไรก็ดี แม้หลักเกณฑ์ของกฎหมายดังกล่าวมีกำหนดเวลาสามเดือนไว้แต่ทางปฏิบัติพนักงานสอบสวนมักจะส่งสำนวนให้อัยการพิจารณาเกินสามเดือน โดยถือว่ามีเหตุจำเป็นยืดเวลาได้ไม่เกินหกเดือน คดีประเภทนี้จึงกลายเป็นคดีหกเดือนโดยปริยาย คดีประเภทดังกล่าวนี้ อัยการสามารถค้นหาความจริงและพิจารณาพยานหลักฐานได้โดยละเอียดถี่ถ้วนและมีเวลาอย่างมาก อัยการต้องให้โอกาสทั้งผู้เสียหายและผู้ต้องหาในการนำพยานหลักฐานเข้าสู่การพิจารณาของอัยการ โดยร้องขอความเป็นธรรม กำกับติดตามเมื่อสั่งสอบสวนเพิ่มเติมเพื่อค้นหา

ความจริงในคดี ซึ่งพนักงานสอบสวนมักจะสอบสวนเพิ่มเติมตามคำสั่งของอัยการอย่างล่าช้า หรือ บางกรณีอ้างว่าติดตามพยานบุคคลที่อัยการสั่งสอบสวนเพิ่มเติมไม่ได้ อัยการต้องใช้เวลากับ พนักงานสอบสวนพอสมควรในการสอบสวนเพิ่มเติมตามคำสั่ง และถ้าล่าช้าอัยการควรติดตาม สอบถามสั่งการเป็นระยะ ๆ มิฉะนั้นจะไม่สามารถได้พยานหลักฐานเข้าสู่การพิจารณาได้ อย่างที่ ควรจะเป็นในทางปฏิบัติมีหลายคดีที่รอผลการสอบสวนเพิ่มเติมอย่างนานมาก อัยการบางคนก็ไม่ ติดตามดำเนินการ เพื่อให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติตามคำสั่งจนบางคดีที่เป็นคดีสำคัญที่ประชาชน ทั่วไปหรือสื่อมวลชนให้ความสนใจ คิดว่ามีการช่วยเหลือผู้ต้องหา หรืออัยการถ่วงให้คดีช้า ไม่มี ความคืบหน้าในการตั้งคดีจนอาจคิดไปได้ว่า กระบวนยุติธรรมไม่ศักดิ์สิทธิ์ และล่าช้า จนกระทั่ง คิดว่าเป็นการล่าช้าที่อัยการเพราะพนักงานสอบสวนสรุปสำนวนส่งให้อัยการพิจารณาไปนานแล้ว การสั่งคดีของอัยการ เมื่อมีเวลาพิจารณาสำนวนอย่างละเอียดอัยการต้องกล้าสั่งไม่ฟ้อง ถ้าพิจารณา พยานหลักฐานแล้วเชื่อว่าผู้ต้องหาไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด หรือการกระทำนั้น ไม่มี พยานหลักฐานเพียงพอที่จะสืบพยานในชั้นศาลเพื่อให้ศาลลงโทษผู้ต้องหาได้ หรือถ้าอัยการ พิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิด แต่พยานหลักฐานที่พนักงานสอบสวนรวบรวม มายังไม่เพียงพอพิสูจน์ความผิดในชั้นศาลได้ ต้องสั่งสอบสวนเพิ่มเติมเพื่อให้พนักงานสอบสวน ดำเนินการหาพยานหลักเข้ามาในคดีให้มาก อันเป็นการกำกับดูแลสำนวนการสอบสวนมากกว่า ที่คิดว่าสั่งฟ้องไว้ก่อนตามที่พนักงานสอบสวนเสนอมา แล้วให้ผู้ต้องหาสู้คดีที่ศาลให้ศาลยกฟ้อง อัยการต้องกล้าสั่งฟ้องคดี ถ้าเชื่อว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิดและมีพยานหลักฐานเพียงพอ ในการพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาในชั้นศาลได้ การใช้อำนาจหน้าที่ของอัยการในการให้โอกาส ร้องขอความเป็นธรรม เป็นการกำกับควบคุมดูแลสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนได้ เพราะบางคดีพนักงานสอบสวนไม่ยอมรับฟ้องพยานหลักฐาน ไม่ยอมสอบสวน พยานฝ่ายผู้ต้องหา หนึ่ง ๆ ที่การสอบสวนต้องสอบสวนพยานทุกฝ่ายเพื่อจะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด แต่บางคดี การร้องขอความเป็นธรรมของผู้ต้องหาก็คือเป็นการกระทำเพื่อให้คดียืดล่าช้า อันเป็นการ เพื่อประโยชน์ให้แก่ผู้ต้องหา อัยการต้องพึงระวังและพิจารณาด้วยความรอบคอบและเป็นธรรมด้วย

๒. การสอบสวนคดีพิเศษโดยพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ (กรมสอบสวน คดีพิเศษ DSI)

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๗ มีพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ ออกมาบังคับใช้ มีการแยกคดีอาญาทั่วไปกับคดีอาญาประเภทคดีพิเศษโดยให้คดีพิเศษเป็นอำนาจ การสอบสวนของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ สังกัดกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) เป็นหน่วยงาน ภายใต้อำนาจกระทรวงยุติธรรม มีคณะกรรมการคดีพิเศษ (กคพ.) เป็นผู้พิจารณาในคดีความผิด อาญาอื่นที่คณะกรรมการคดีพิเศษ (กคพ.) มีมติด้วยคะแนน ๒/๓ ว่า ให้กรมสอบสวนคดีพิเศษรับ

เป็นคดีพิเศษ ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษเป็นผู้สอบสวน ส่วนในคดีพิเศษตามประกาศท้าย พ.ร.บ. การสอบสวนคดีพิเศษ ก็มีหลักเกณฑ์ในมาตรา ๒๑ ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจสอบสวน

การสอบสวนคดีพิเศษโดยพนักงานสอบสวนคดีพิเศษแตกต่างจากการสอบสวนคดีอาญาของพนักงานสอบสวน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ หลายประการ อาทิ เช่น มีอำนาจแต่งตั้งเข้าไปในองค์กรผู้ต้องหา มีอำนาจดักฟังโทรศัพท์โดยขออนุญาตจากอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา ได้รับยกเว้นไม่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิดฯ การมีและใช้อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิดหรือยุทธภัณฑ์ เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด อีกทั้งการสอบสวนคดีพิเศษจะให้ กคพ. มีมติให้อัยการเข้าร่วมสอบสวนได้หรือสามารถขอแต่งตั้งที่ปรึกษาที่มีความรู้ด้านต่าง ๆ เข้ามาให้คำปรึกษาในคดีได้

๓. การสอบสวนคดีอาญาระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ

การสอบสวนคดีอาญาทั่วไปในประเทศไทยตามกฎหมายยังกำหนดให้เป็นอำนาจพนักงานสอบสวนเป็นผู้มีอำนาจสอบสวน เมื่อสอบสวนเสร็จสิ้นจึงสรุปสำนวนเสนอพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง การสอบสวนคดีอาญาระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ จึงมีบางประการเท่านั้น กล่าวคือ

๓.๑ ความผิดนอกราชอาณาจักรตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๒๐ “ถ้าความผิดตามกฎหมายไทยซึ่งได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรไทยให้อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนเป็นผู้รับผิดชอบหรือจะมอบหมายหน้าที่นั้นให้พนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนคนใดเป็นผู้รับผิดชอบทำการสอบสวนแทนก็ได้

ในกรณีที่อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนมอบหมายให้พนักงานสอบสวนคนใดเป็นผู้รับผิดชอบเป็นผู้รับผิดชอบทำการสอบสวน อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนจะมอบหมายให้พนักงานอัยการคนใด ทำการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนก็ได้

ให้พนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมายให้เป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบหรือให้ทำการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนมีอำนาจและหน้าที่ในการสอบสวนเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวน บรรดาอำนาจและหน้าที่ประการอื่นที่กฎหมายบัญญัติไว้ให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของ พนักงานอัยการ

ในกรณีที่พนักงานอัยการร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนฟังคำสั่งและคำแนะนำของพนักงานอัยการในเรื่องที่เกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐาน

ในกรณีจำเป็น พนักงานสอบสวนต่อไปนี้มีอำนาจสอบสวนในระหว่างรอคำสั่งจากอัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทน

(๑) พนักงานสอบสวนซึ่งผู้ต้องหาถูกจับในเขตอำนาจ

(๒) พนักงานสอบสวนซึ่งรัฐบาลประเทศอื่นหรือบุคคลที่ได้รับการเสียหายได้ร้องฟ้องให้ทำโทษผู้ต้องหา

เมื่อพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในการสอบสวนแล้วแต่กรณี เห็นว่าการสอบสวนเสร็จแล้วให้ทำความเห็นตาม มาตรา ๑๔๐ มาตรา ๑๔๑ หรือ มาตรา ๑๔๒ ส่งพร้อมสำนวนไปยังอัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทน”

กรณีความผิดที่มีโทษตามกฎหมายไทยได้กระทำความผิดนอกราชอาณาจักร ไทย อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบหรือจะมอบหมายหน้าที่ให้พนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนคนใดเป็นผู้รับผิดชอบทำการสอบสวนก็ได้ ซึ่งเกิดจากแนวคิดที่ว่า อัยการมีความชำนาญในทางกฎหมาย พนักงานสอบสวนต้องปฏิบัติตามคำสั่งและคำแนะนำของพนักงานอัยการ

๓.๒ การสอบปากคำเด็กอายุไม่เกิน ๑๘ ปี ไม่ว่าจะเด็กจะเป็นผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือพยาน กำหนดให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการ ร่วมสอบปากคำเด็กอายุไม่เกิน ๑๘ ปี ถ้ากรณีเด็กอายุไม่เกิน ๑๘ ปี เป็นผู้ต้องหา ต้องมีทนายความด้วย เป็นไปตาม

มาตรา ๑๒๔/๑ “ให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๑๓๓ ทวิ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสามมาใช้บังคับ โดยอนุโลมแก่การจดบันทึกคำร้องทุกข์ในคดีที่ผู้เสียหายเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี เว้นแต่มีเหตุจำเป็น ไม่อาจหาหรือรอนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการ ได้และเด็กไม่ประสงค์จะให้หรือบุคคลดังกล่าวต่อไป ทั้งนี้ ให้ผู้รับคำร้องทุกข์ ตามมาตรา ๑๒๓ หรือมาตรา ๑๒๔ แล้วแต่กรณี บันทึกเหตุดังกล่าวไว้ในบันทึกคำร้องทุกข์ด้วย”

มาตรา ๑๓๓ ทวิ “ในความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย อันมิใช่ความผิดที่เกิดจากการชุลมุนต่อสู้อ ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ ความผิดฐานกรรโชกทรัพย์ ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ หรือคดีความผิดอื่นที่มีอัตราโทษจำคุก ซึ่งผู้เสียหายหรือพยานเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีร้องขอ การถามปากคำผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี ให้พนักงานสอบสวนแยกกระทำเป็นส่วนสัดส่วนในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก และให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วยในการถามปากคำเด็กนั้น และในกรณีที่นักจิตวิทยาหรือนักสังคม

สงเคราะห์เห็นว่าคำถามปากคำเด็กคนใดหรือคำถามใด อาจจะมีผลกระทบกระเทือนต่อจิตใจเด็กอย่างรุนแรง ให้พนักงานสอบสวนถามผ่านนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เป็นการเฉพาะตามประเด็นคำถามของพนักงานสอบสวน โดยมีให้เด็กได้ยินคำถามของพนักงานสอบสวนและห้ามมิให้ถามเด็กซ้ำซ้อนหลายครั้ง โดยไม่มีเหตุอันสมควร

ให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่จะต้องแจ้งให้นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการทราบ รวมทั้งแจ้งให้ผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กทราบถึงสิทธิตามวรรคหนึ่งด้วย

นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ หรือพนักงานอัยการที่เข้าร่วมในการถามปากคำอาจถูกผู้เสียหายหรือพยานซึ่งเป็นเด็กตั้งรังเกียจได้ หากมีกรณีดังกล่าวให้เปลี่ยนตัวผู้นั้น

ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๑๓๕ การถามปากคำเด็กตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานสอบสวนจัดให้มีการบันทึกภาพและเสียงการถามปากคำดังกล่าวซึ่งสามารถนำออกถ่ายทอดได้อย่างต่อเนื่องไว้เป็นพยาน

ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนอย่างยิ่งซึ่งมีเหตุอันควรไม่อาจรอนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการเข้าร่วมในการถามปากคำพร้อมกันได้ ให้พนักงานสอบสวนถามปากคำโดยมีบุคคลใดบุคคลหนึ่งตามวรรคหนึ่งอยู่ร่วมด้วยก็ได้ แต่ต้องบันทึกเหตุที่ไม่อาจรอนบุคคลอื่นไว้ในสำนวนการสอบสวน และมีให้ถือว่าการถามปากคำผู้เสียหายหรือพยานซึ่งเป็นเด็กในกรณีดังกล่าวที่ได้ทำไปแล้วไม่ชอบด้วยกฎหมาย”

มาตรา ๑๓๓ ตี “ในกรณีที่พนักงานสอบสวนมีความจำเป็นต้องจัดให้ผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีชี้ตัวบุคคลใด ให้พนักงานสอบสวนจัดให้มีการชี้ตัวบุคคลในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็กและสามารถป้องกันมิให้บุคคลซึ่งจะถูกชี้ตัวนั้นเห็นตัวเด็กโดยให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วยในการชี้ตัวบุคคลนั้น เว้นแต่มีเหตุจำเป็นไม่อาจหาหรือรอนบุคคลใดบุคคลหนึ่งได้และเด็กไม่ประสงค์จะให้มิหรือรอนบุคคลดังกล่าวต่อไป ทั้งนี้ ให้พนักงานสอบสวนบันทึกเหตุดังกล่าวไว้ในสำนวนการสอบสวนด้วย

ในกรณีการชี้ตัวผู้ต้องหาที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี ให้พนักงานสอบสวนจัดให้มีการชี้ตัวในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็กและสามารถป้องกันมิให้ผู้ต้องหาที่เป็นเด็กนั้นเห็นตัวบุคคลที่จะทำการชี้ตัว”

ม.๑๓๔/๒ “ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๓๓ ทวิ มาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่การสอบสวนผู้ต้องหาที่อายุไม่เกินสิบแปดปี”

๓.๓ กรณีการชันสูตรพลิกศพ ในการทำสำนวนชันสูตรพลิกศพ เดิมกฎหมายให้พนักงานสอบสวนทำสำนวนการชันสูตรพลิกศพเสร็จแล้วให้ส่งพนักงานอัยการเพื่อตรวจสอบสำนวนการชันสูตรพลิกศพ พนักงานอัยการมีหน้าที่เพียงตรวจเนื้อหาในสำนวน ข้อเท็จจริง แต่ปัจจุบันประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๕/๑ ซึ่งบัญญัติว่า “การสอบสวนในกรณีที่มีความตายเกิดขึ้น โยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือในกรณีที่ผู้ตายถูกกล่าวหาว่าต่อสู้อันตรายแก่เจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้พนักงานอัยการเข้าร่วมกับพนักงานสอบสวนในการทำสำนวนสอบสวน

การทำสำนวนสอบสวนตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้รับผิดชอบโดยพนักงานอัยการอาจให้คำแนะนำ ตรวจสอบพยานหลักฐาน ถามปากคำ หรือสั่งให้ถามปากคำบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ตั้งแต่เริ่มการทำสำนวนสอบสวนนับแต่โอกาสแรกเท่าที่จะพึงกระทำได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนและมีเหตุอันควรไม่อาจรอพนักงานอัยการเข้าร่วมในการทำสำนวนสอบสวนให้พนักงานสอบสวนทำสำนวนต่อไปได้ แต่ต้องบันทึกเหตุที่ไม่อาจรอพนักงานอัยการไว้ในสำนวนและถือว่าเป็นการทำสำนวนสอบสวนที่ชอบด้วยกฎหมาย”

กำหนดให้อัยการเข้าร่วมทำสำนวนการสอบสวนคดีดังกล่าว อีกทั้งให้อัยการ มีอำนาจในการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน โดยให้คำแนะนำ ตรวจสอบพยานหลักฐาน ถามปากคำ หรือสั่งให้ถามปากคำบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ตั้งแต่เริ่มทำสำนวนการสอบสวน

๔. การสอบสวนคดีอาญา ระหว่างพนักงานสอบสวนคดีพิเศษกับพนักงานอัยการ

การสอบสวนคดีอาญาที่เป็นประเภทคดีพิเศษนั้นมีพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ วางหลักเกณฑ์ในมาตรา ๑๒ ว่า “ในกรณีที่ กคพ. เห็นว่า เพื่อประสิทธิภาพในการปราบปรามการกระทำความผิดคดีพิเศษ กคพ. จะให้ความเห็นชอบให้คดีพิเศษคดีหนึ่งคดีใด หรือคดีประเภทใดต้องมีพนักงานอัยการหรืออัยการทหาร แล้วแต่กรณี มาสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษหรือมาปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษเพื่อให้คำแนะนำและตรวจสอบพยานหลักฐานตั้งแต่ขั้นเริ่มการสอบสวน แล้วแต่กรณี ก็ได้ เว้นแต่การสอบสวนคดีพิเศษที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๑)(ค) หรือ (ง) ต้องมีพนักงานอัยการหรืออัยการทหารมาสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษทุกคดี แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ การสอบสวนร่วมกันหรือการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันดังกล่าวให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และ

วิธีการที่ กคพ. กำหนด” ซึ่งได้มีข้อบังคับ กคพ. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการสอบสวนร่วมกันหรือการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันในคดีพิเศษระหว่างพนักงานสอบสวนคดีพิเศษกับพนักงานอัยการหรืออัยการทหาร พ.ศ. ๒๕๔๗ โดยมีหลักเกณฑ์ในการสอบสวนร่วมกันหรือปฏิบัติหน้าที่ร่วมกัน รวมทั้งมีหลักเกณฑ์ในการใช้มาตรการบังคับแก่บุคคลโดยจะขอหมายค้นหรือหมายจับต้องมีการเห็นชอบร่วมกัน

การสอบสวนร่วมกันดังกล่าวจึงเป็นการทำงานใกล้ชิดตั้งแต่เริ่มต้นคดีกันระหว่างพนักงานสอบสวนคดีพิเศษและพนักงานอัยการ ยกเว้นกรณีมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนหรือกรณีเป็นเรื่องเล็กน้อย พนักงานอัยการอาจมอบหมายให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษดำเนินการ

๕. หลักการค้นหาความจริงในคดีอาญาเป็นเงื่อนไขสำคัญของระบบการดำเนินคดีอาญา (สมัยใหม่) ผลกระทบของระบบกล่าวหาที่เคร่งครัดต่อองค์กรกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทย

คดีอาญา ถ้าจะให้ได้อย่างย่นหลักฐานอันชัดเจนชัดแจ้งในการวินิจฉัยชี้ขาดตัดสินคดีองค์กรทุกองค์กรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาต้องใช้หลักในการค้นหาความจริง มากกว่าที่จะให้ผู้กล่าวหาเป็นผู้แสวงหาพยานหลักฐานแต่เพียงฝ่ายเดียว จึงทำให้อาจไม่ได้พยานหลักฐานเท่าที่ควรอาจจะทำให้การพิจารณา วินิจฉัยชี้ขาดคดีผิดพลาดได้ดังนั้นองค์กรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาต้องมุ่งแสวงหาข้อเท็จจริง ต้องช่วยกันค้นหาความจริงมากกว่าที่จะดำเนินกระบวนการพิจารณาตามระบบกล่าวหา ซึ่งองค์กรในกระบวนการยุติธรรมยึดมั่นเคร่งครัดในระบบกล่าวหา มากก็จะทำให้มีผลกระทบต่อการทำงานของพนักงานสอบสวน อัยการ และศาลได้

ในประเทศไทย มีการดำเนินกระบวนการวิธีพิจารณาความอาญา ในทางปฏิบัติทำให้น่าเชื่อว่ามีลักษณะไปในทางระบบกล่าวหาจึงเป็นการต่อสู้กันระหว่าง โจทก์กับจำเลย มีการยึดถือในระบบกล่าวหาตั้งแต่ชั้นพนักงานสอบสวน ชั้นอัยการ จนกระทั่งในชั้นศาล

๕.๑ ในชั้นสอบสวน

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๒ (๑๑) บัญญัติว่า

“การสอบสวน” หมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหาเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ

มาตรา ๑๓๑ บัญญัติถึงหน้าที่ของพนักงานสอบสวนว่า

“ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมหลักฐานทุกชนิดเท่าที่จะสามารถทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา และเพื่อจะ รู้ตัวผู้กระทำความผิดและพยานให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา”

จากบทบัญญัติดังกล่าวนี้ แสดงว่าการสอบสวนจะต้องดำเนินไปโดยพนักงานสอบสวนต้องวางตัวเป็นกลางรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดทั้งที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้ต้องหา แต่ในทางปฏิบัติหาได้เป็นเช่นนั้นไม่ พนักงานสอบสวนมักจะทำ การสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานเน้นหนักในทางที่เป็นโทษแก่ผู้ต้องหา ส่วนที่เป็นคุณแก่ผู้ต้องหา จะควงเว้นหรือไม่ยอมรับรวบรวมไว้ในสำนวนสอบสวนเนื่องจากระเบียบปฏิบัติของทางราชการ กำหนดไว้เช่นนั้นกล่าวอีกนัยหนึ่งพนักงานสอบสวนได้ตั้งตัวเป็นฝ่ายตรงข้ามกับผู้ต้องหานั่นเอง

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าว พนักงานสอบสวนต้องวางตัวเป็นกลางมีหน้าที่ รวบรวมหลักฐานทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้ต้องหา แต่ในความเป็นจริงการปฏิบัติ หน้าที่ของพนักงานสอบสวนถ้ามีผู้มาร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ พนักงานสอบสวนจะทำหน้าที่โดย เชื่อถือผู้มาร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ โดยจะสอบสวนพยานหลักฐานเฉพาะผู้ร้องทุกข์ หรือ ผู้กล่าวโทษเสมือนพนักงานสอบสวนเป็นผู้อยู่ฝ่ายเดียวกับผู้ร้องทุกข์หรือผู้กล่าวโทษ โดยตั้งตัวเป็น ปฏิปักษ์กับผู้ต้องหาตั้งแต่ต้น โดยไม่ได้นำพยานหลักฐานของฝ่ายผู้ต้องหามาวินิจฉัยชี้แจงน้ำหนัก เพื่อรวบรวมพยานหลักฐานและสรุปสำนวนการสอบสวนตามหลักในการค้นหาความจริง ทั้งนี้การ ปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนน่าจะเป็นเพราะเชื่อว่าระบบกระบวนการพิจารณาของไทย เป็นไปในระบบกล่าวหาตนเอง ซึ่งน่าจะถือว่าเป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ต้องการให้ พนักงานสอบสวนรวบรวมหลักฐานทุกชนิด เพื่อประโยชน์ในการทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา

ต่อมาเมื่อคณะกรรมการกฤษฎีกาได้วินิจฉัยการสอบสวนเป็นการกระทำ เพื่อประโยชน์ในการที่จะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ โดยไม่จำกัดว่าการสอบสวนจะ กระทำได้เฉพาะพยานฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จนกระทั่ง ปี พ.ศ. ๒๕๓๘ ได้มีข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีให้สิทธิผู้ต้องหายื่นคำร้องขอให้พนักงานสอบสวนสอบสวนพยานฝ่าย ผู้ต้องหาได้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมมากขึ้น จึงทำให้ในปัจจุบันพนักงานสอบสวนเริ่มเข้าใจ บทบาทและหน้าที่มากขึ้นจึงทำให้ในปัจจุบันพนักงานสอบสวนเริ่มเข้าใจบทบาทและหน้าที่ มากขึ้น โดยสอบสวนพยานของผู้ต้องหาเข้ามาในสำนวนมากขึ้นแต่ก็มีพนักงานสอบสวนบางท่าน ก็ยังยึดอยู่ในระบบกล่าวหาอยู่โดยไม่ยอมสอบสวนพยานฝ่ายผู้ต้องหาโดยอ้างว่าให้ไปต่อสู่อุคติ ในชั้นศาล จนทำให้มีผู้ต้องหาหลายคนต้องมายื่นคำร้องขอความเป็นธรรมในชั้นพนักงาน

อัยการอยู่เสมอ ในปัจจุบันนี้ กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๑ ยังบัญญัติให้พนักงานสอบสวน พิสูจน์ความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาด้วย จึงมีการสอบสวนพยานให้ฝ่ายผู้ต้องหาด้วย

๕.๒ ชั้นอัยการ

การดำเนินคดีของพนักงานอัยการ มีอิสระในการใช้ดุลพินิจในการสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องมีอำนาจตรวจสอบกลิ่นกรองพยานหลักฐานซึ่งพนักงานสอบสวนได้รวบรวมมา ถ้ายังไม่ชัดเจนอัยการก็มีอำนาจสั่งสอบสวนเพิ่มเติมได้ การวินิจฉัยของอัยการจึงเป็นการให้ความยุติธรรมขั้นต้นแก่ผู้ต้องหาและผู้เสียหายไปพร้อม ๆ กัน กล่าวคือ ถ้าผู้ต้องหาไม่ใช่ผู้กระทำความผิดอัยการย่อมต้องมีคำสั่งไม่ฟ้องในขณะเดียวกัน ถ้าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำผิด อัยการควรแสวงหารวบรวมพยานหลักฐานให้เพียงพอเพื่อให้ผู้ต้องหาได้รับโทษ บทบาทของอัยการเป็นการกลิ่นกรองคดีที่จะขึ้นสู่ศาล ทำหน้าที่ลักษณะกึ่งตุลาการ เพราะ (Quasi - judicial) ซึ่งสามารถตรวจสอบการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนได้ด้วยแต่ไม่สามารถควบคุมการสอบสวนได้ทั้งหมดทำได้เพียงระดับหนึ่งเท่านั้น

อัยการจะต้องไม่คิดว่าเป็น โจทก์ฟ้องผู้กระทำผิดเท่านั้น ต้องปฏิบัติหน้าที่ในเชิงรุก (Active Role) แสวงหาพยานหลักฐานต้องค้นหาความจริง ไม่เพียงแต่คิดว่าฟ้องแล้วให้ศาลเป็นผู้ตัดสินคดีในการปฏิบัติงานของอัยการ มักจะกล่าวถึงเฉพาะสิ่งที่กล่าวหาว่าจำเลยกระทำความผิดปล่อยให้การแสดงสิ่งที่เป็นคุณแก่จำเลยเป็นหน้าที่ของจำเลยในการพิสูจน์ข้อกล่าวหาเสมือนกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน โดยคิดว่าเป็น โจทก์ฟ้องร้องอันเป็นการยึดอยู่ในระบบกล่าวหา จนอัยการบางคนมุ่งมั่นแต่จะทำให้จำเลยถูกพิพากษาลงโทษจำคุกมากกว่า ค้นหาความจริงว่าการกระทำดังกล่าวมีความผิดหรือมีการกระทำโดยจำเลยหรือไม่อย่างไรด้วยความเป็นจริงแล้วองค์กรอัยการมักจะย้ำเตือนให้อัยการวางตัวเป็นกลาง อย่ามุ่งมั่นเอาผลประโยชน์ของคดีเพราะอัยการทำหน้าที่แทนรัฐ ซึ่งอัยการในปัจจุบันและในอนาคต ควรแสดงหน้าที่ด้วยการมุ่งมั่นในการค้นหาความจริง ควรแสดงซึ่งเป็นคนแก่จำเลยด้วยหากจำเลยมีสิทธิตามกฎหมายนั้น ๆ

อำนาจหน้าที่ของอัยการประเทศไทยมีมากในการดำเนินคดีอาญา อัยการประเทศไทยต้องยึดจรรยาบรรณในวิชาชีพให้สอดคล้องกับอัยการในระบบสากลดังที่สมาคมอัยการโลกได้วางมาตรฐานเกี่ยวกับความรับผิดชอบในวิชาชีพสำหรับอัยการ คือให้ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานสูงสุดของความเที่ยงธรรมและความระมัดระวัง อัยการต้องมุ่งมั่นเพื่อให้เป็นบุคคลที่เห็นได้ประจักษ์ว่า มีความหนักแน่นและมั่นคง มีความเป็นอิสระและมีความเป็นกลาง

อัยการในปัจจุบันยังปฏิบัติหน้าที่ตามสิ่งที่เคยปฏิบัติตามกันมาโดยยังไม่ได้ใช้หลักการค้นหาความจริงเท่าที่ควรจะเป็นเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสากลมากขึ้น โดยมักจะปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. ฟ้องข้อหาหรือฐานความผิดที่หนักไว้ก่อน
๒. การไม่ระบุสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่จำเลยเพื่อประกอบคดีในศาล
๓. การไม่ยอมถอนฟ้องถอนอุทธรณ์หรือฎีกาแม้มีพยานหลักฐานชัดเจนแล้วว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิด
๔. การไม่ยอมแสดงบทบาทตามกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของจำเลยหรือผู้ถูกลงโทษในเชิงรุกเช่นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๕๐
๕. การไม่แสดงบทบาทตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓ ในกรณีถ้าผู้กระทำความผิดยังไม่ได้รับโทษหรือกำลังรับโทษอยู่และโทษที่กำหนดตามคำพิพากษาหนักกว่าโทษที่กำหนดตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังอัยการควรร้องขอให้ศาลกำหนดโทษเสียใหม่
๖. การไม่แสดงบทบาทตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๔ ในเรื่องผู้ถูกใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย
๗. การไม่แสดงบทบาทตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๕
๘. การที่มักจะนำผลการที่ศาลพิจารณาลงโทษจำเลยอย่างรุนแรงมาเขียนเป็นผลงานเพื่อขอพิจารณาความดีความชอบ
๙. การละเลยไม่คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของจำเลยที่ถูกขังระหว่างการดำเนินคดีที่ล่าช้าเนื่องจากอัยการ โจทก์ยื่นบัญชีระบุพยานเพื่อนำสืบพยานในศาลมากเกินไปจนจำเลยไม่กล้าตัดพยานดังกล่าวที่ไม่จำเป็นเสีย

๑๐. ขาดความกระตือรือร้นในการค้นหาความจริงเนื่องจากความเคยชินในสำนวนการสอบสวนที่พนักงานสอบสวนรวบรวมมา

ได้มีความคิดทางวิชาการกันว่าปัจจุบันอัยการในประเทศไทยควรเปลี่ยนแปลงบทบาทของตนเองในฐานะเป็นโจทก์ฝ่ายตรงข้ามกับจำเลยอย่างเคร่งครัดมาเป็นผู้คุ้มครองดูแลสิทธิของจำเลยด้วยหรือไม่อย่างไรเช่น

๑. การฟ้องคดีบางประการที่ขัดกับข้อเท็จจริงที่ได้จากการสอบสวนและขัดกับความเห็นในชั้นคำสั่งฟ้องของอัยการเอง เช่น ข้อเท็จจริงจากการสอบสวนได้ความว่าผู้ต้องหาฆ่าผู้อื่นโดยเป็นการป้องกันตัวเกิดสมควรแก่เหตุ หรือการกระทำโดยจำเป็นเกินสมควรแก่เหตุโดยบันดาลโทสะ ฯลฯ ซึ่งประมวลกฎหมายอาญาให้อยู่ในดุลพินิจของศาลจะลงโทษจำเลย ในทางปฏิบัติ

อัยการกลับฟ้องผู้นั้นโดยระบุความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา จึงเป็นการฟ้องที่มีข้อหาหนักกว่าข้อเท็จจริงที่ได้จากการสอบสวนแล้วให้เป็นหน้าที่ของจำเลยจะต้องต่อสู้ในศาลว่ามีได้ฆ่าผู้อื่นตามฟ้องหรือตนกระทำเพื่อป้องกันตัวหรือโดยจำเป็นหรือโดยบันดาลโทสะ ฯลฯ

๒. ในทางปฏิบัติหากอัยการจะแถลงข้อเท็จจริงอย่างอื่นในฟ้องหรือโดยวาจา ก็มักจะไปในทางที่เป็นโทษแก่จำเลย เช่น สมัยหนึ่งรัฐบาลเคยขอความร่วมมือจากสำนักงานอัยการสูงสุดในการปราบปรามผู้กระทำผิดเกี่ยวกับฝิ่นหรือยาเสพติด สำนักงานอัยการสูงสุดก็ให้ความร่วมมือโดยทำหนังสือเวียนแจ้งให้อัยการโจทก์มีคำขอในท้ายฟ้องขอให้ศาลลงโทษจำเลยสถานหนักตามนโยบายของรัฐบาลด้วย

ขณะเดียวกันหากอัยการได้ทราบข้อเท็จจริงที่เป็นคุณเกี่ยวกับจำเลย เช่น ข้อเท็จจริง เกี่ยวกับอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของจำเลย จะช่วยประกอบด้วยพินิจของศาลในการพิจารณากำหนดโทษหรือมาตรการอื่นใดแก่จำเลยได้อย่างเหมาะสม ในการควรแถลงให้ศาลทราบด้วยหรือไม่ รวมทั้งการให้คำแนะนำแก่จำเลยได้ทราบถึงสิทธิต่าง ๆ ตามกฎหมายที่จำเลยควรได้รับ เพราะข้อเท็จจริงปรากฏว่าจำเลยจำนวนมากเป็นคนยากไร้ไม่มีทุนทรัพย์ว่าจ้างนายให้ความช่วยเหลือในการต่อสู้คดี ต้องสู้คดีไปตามลำพังโดยไม่ทราบเกี่ยวกับสิทธิต่าง ๆ ของตนที่กฎหมายให้ไว้รวมทั้งวิธีการต่อสู้คดีในศาล ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องที่ทำให้จำเลยที่ยากไร้ต้องเสียเปรียบอย่างมาก

แต่ในทางปฏิบัตินอกจากอัยการจะไม่ได้แนะนำหรือแสดงสิ่งที่เป็นคุณแก่จำเลยให้ศาลทราบแล้วในกรณีที่จำเลยแสดงสิ่งที่เป็นคนดังกล่าวอัยการบางท่านได้ใช้วิธีชักจูงพยานหลักฐานเช่นว่านั่นทั้งนี้เพื่อรักษาผลประโยชน์ของรัฐในฐานะเป็น โจทก์ตามระบบกล่าวหาอย่างเคร่งครัด

ดังนั้นอัยการไทยควรปฏิบัติหน้าที่หรือดำเนินคดีอาญาโดยให้เป็นการปฏิบัติโดยหน้าที่เชิงรุก active role ค้นหาความเป็นจริงหรือมีความเป็นภาวะวิสัยให้มากขึ้นโดยมีสิ่ง ที่ควรกระทำมากขึ้นตามประมวลกฎหมายอาญาเพื่อให้การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมมีประสิทธิภาพ เช่น

๑. การคัดค้านกรณีมีผู้ยื่นคำร้องขอคืนของกลาง ที่ศาลได้สั่งรับไว้ตามคำขอท้ายฟ้องของพนักงานอัยการ เพื่อให้มาตรการภาพที่ได้มีหรือได้ใช้ในการกระทำความผิดอาญาตามกฎหมายต่าง ๆ มีประสิทธิภาพมากขึ้น

๒. การยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งให้ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๕ - ๕๓

๓. ควบคุมดุลพินิจของศาลในการกำหนดโทษผู้กระทำผิดโดยขึ้นอุทธรณ์ ฎีกา คำพิพากษาของศาลที่ลงโทษโดยจำเลยในระดับโทษที่ต่ำไม่สมดุลกับความร้ายแรงแห่งความผิดที่ได้กระทำไป อัยการไม่ควรพึงพอใจว่าศาลได้พิพากษาลงโทษจำเลยถูกกระทงตามฟ้องแล้วโดยไม่สนใจระดับโทษที่ลงว่าสมดุลกับความร้ายแรงแห่งความผิดหรือไม่

๔. การที่ยื่นคำร้องขอให้ศาลนำมาตรการตามประมวลกฎหมายอาญาที่มุ่งให้สารวางข้อกำหนดให้บิดามารดาผู้ปกครองหรือบุคคลอื่นที่เด็กอาศัยอยู่ระหว่างเด็กนั้นไม่ให้ก่อเหตุร้าย

สิ่งที่อัยการควรกระทำมากขึ้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๑. การตรวจสอบการละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยการจับกุมคุมขัง หรือจำคุกบุคคล โดยผิดกฎหมายโดยยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรา ๕๐

๒. การเข้าร่วมเป็นโจทก์ในกรณีเอกชนฟ้องคดีอาญาแผ่นดิน ตามมาตรา ๓๑ – ๓๒ เพื่อมิให้เอกชนดำเนินคดีอาญาไปในทางหายแก่คดี อันเป็นเหตุให้ศาลพิพากษายกฟ้องและทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไป

๓. ควรยกเลิกการบรรยายฟ้องคดีอาญาบางประเภทในลักษณะที่เป็นผลร้ายแก่จำเลยเกินความเป็นจริง

๔. การใช้วิธีการถอนฟ้องให้เป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้น เมื่ออัยการฟ้องคดีแล้วเห็นว่าพยานหลักฐานไม่เป็นไปตามที่ฟ้องและไม่สามารถแสดงได้ว่าจำเลยกระทำผิดจริง อัยการควรถอนฟ้องมากกว่าที่จะสืบพยานต่อไปเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพประชาชนมากยิ่งขึ้นด้วย

๕. การใช้วิธีการสั่งคดีโดยอาศัยหลักการฟ้องตามดุลพินิจ (Opportunity Principal) เมื่อพยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวนน่าเชื่อว่าผู้ต้องหากระทำผิด อัยการอาจจะมีคำสั่งไม่ฟ้องก็ได้เมื่อพิจารณาจากเหตุผลหลายอย่างประกอบ เช่น ตัวผู้กระทำผิด ว่าจะ เป็นผลร้ายแก่จำเลยมากเกินไปหรือไม่ กระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศจริงหรือไม่ ขัดต่อความรู้สึกทางศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือไม่

๕.๓ ชั้นศาล

การพิจารณาคดีของศาล บทบาทการพิจารณาคดีของศาลในการค้นหาความจริงในคดีอาญานั้น ในทางปฏิบัติกับตัวบทกฎหมาย อาจจะยังไม่ค่อยตรงกัน

บทบาทของศาลในการค้นหาความจริง (Fact Finding) ก็เป็นผลมาจากความเข้าใจในตัวบทกฎหมายดังกล่าวต่างกัน กล่าวคือ ผู้พิพากษาส่วนใหญ่ วางตนเหมือนเป็นกรรมการตัดสินในการสู้คดีระหว่างโจทก์และจำเลย ตามแนวทางของระบบการพิจารณาคดีแบบกล่าวหา (Accusatorial System) ในขณะที่ผู้พิพากษาอีกส่วนหนึ่งเห็นว่าศาลควรจะปฏิบัติภารกิจ

(Take Active Role) ในการค้นหาความจริงตามแนวทางแบบไต่สวน (Inquisitorial System) เพราะบทบัญญัติในประมวลกฎหมายของไทยเปิดช่องให้สารถามพยานได้อย่างกว้างขวาง^๑

ในทางปัจจุบันศาลจะวางตัวเป็นกลางปล่อยให้คู่ความทั้งสองฝ่ายคือ โจทก์จำเลยต่อสู้กันในทางกฎหมาย ฝ่ายใดปฏิบัติผิดกติกาที่กำหนด โดยเฉพาะตามกฎหมาย ลักษณะพยานศาลย่อมถือเป็นข้อเท็จจริงในคดี

วิธีการให้ศาลวางตัวเป็นกลางนี้ ได้ผลที่ทำให้ศาลไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับ การไต่สวนพยานด้วยตนเองโดยตรงเหมือนผู้พิพากษาในระบบไต่สวน ดังเช่น ในประเทศฝรั่งเศส การมีจิตใจเอนเอียงที่จะกระทำการให้เป็นผลร้ายแก่จำเลยมีน้อยกว่า และทำให้ได้รับความเคารพ เชื่อถือจากประชาชนมากพอสมควร

แต่อย่างไรก็ดีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีได้ห้ามศาลให้ทำการไต่สวนพยานแต่อย่างใด ในทางตรงข้ามมีบทบัญญัติบางมาตรากำหนดให้ศาลค้นหาความจริงจากพยานหลักฐานต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวางทั้งในชั้นไต่สวนมูลฟ้องและชั้นพิจารณาคดี

ในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง มาตรา ๑๗๑ บัญญัติว่า “ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการสอบสวนและการพิจารณาเว้นแต่มาตรา ๑๗๕ มาบังคับแก่การไต่สวนมูลฟ้องโดยอนุโลม”

ดังนั้น ศาลซึ่งมีหน้าที่ไต่สวนมูลฟ้องจึงทำหน้าที่เหมือนพนักงานสอบสวนคือรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองเพื่อประกอบการพิจารณาว่าคดีของโจทก์มีมูลหรือไม่ได้ทำหน้าที่รับฟัง พยานหลักฐานจากโจทก์หรือจำเลยเท่านั้น

เช่นคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๖๒/๒๕๐๖ ซึ่งพิจารณาในการไต่สวนมูลฟ้อง คดีอาญาแม้เมื่อโจทก์แถลงว่าหมดพยานแล้วศาลก็มีอำนาจสั่งเรียกพยานหลักฐานมาเองเพื่อประกอบการวินิจฉัยทำคำสั่งขึ้นไต่สวนมูลฟ้องได้

ในชั้นพิจารณาคดี กฎหมายก็ให้อำนาจศาลไต่สวนพยานได้เท่าที่สมควร เพื่อค้นหาความจริงในคดีโดยมาตรา ๒๗๕ บัญญัติว่า

“ในระหว่างพิจารณาเมื่อเห็นสมควรศาลมีอำนาจถามโจทก์จำเลยหรือพยานคนใดก็ได้ห้ามมิให้ถามจำเลยเพื่อประโยชน์แต่เฉพาะจะเพิ่มเติมคดีโจทก์ซึ่งบกพร่องเว้นแต่จำเลยจะอ้างตนเองเป็นพยาน”

---

^๑วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์. “กระบวนการยุติธรรมทางอาญากับมาตรฐานสากล”. ในบนเส้นทางแห่งหลักนิติธรรม. ๒๕๔๐. หน้า ๒๘.

แต่ในทางปฏิบัติศาลมักไม่ใช้อำนาจดังกล่าว แต่ใช้วิธีวางตนเป็นกลาง โดยเครื่องครัดรับฟังเฉพาะพยานหลักฐานที่โจทก์และจำเลยนำมาแสดง ทั้งที่ประเทศไทยไม่ใช่ระบบลูกขุนเพื่อวินิจฉัยข้อเท็จจริงแต่ศาลไทยทำหน้าที่วินิจฉัยข้อเท็จจริง และข้อกฎหมายทั้งสองอย่าง เข้าใจว่าจะยึดถือตามแนวปฏิบัติของสารอังกฤษซึ่งมีอิทธิพลเหนือระบบศาลของไทยอย่างมาก

การวางตัวเป็นกลางโดยเครื่องครัดนี้แม้จะทำให้ที่น่าเชื่อถือกว่าศาลมิได้ เอนเอียงไปฝ่ายใดแต่มีผลเสียที่เกิดตามมาก็คือข้อเท็จจริงที่ศาลได้รับมาจากการพิจารณาคดี อาจจะไม่ใช่เรื่องที่เกิดขึ้นจริง ๆ ก็ได้ทำให้เป็นธรรมตามกฎหมายและความเป็นธรรมตามความเป็นจริง สวนทางกันและทำให้การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร

นอกจากนี้ การวางตัวเป็นกลางคอยควบคุมให้โจทก์จำเลยปฏิบัติตาม กติกาการต่อสู้คดีโดยเข้มงวดจนเกินไป ก็มีปัญหาบางประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ดุลพินิจ ยกฟ้องคดีโจทก์ที่เกิดผิดพลาดทาง “เทคนิค” เช่นการพิมพ์วันเวลาที่เกิดเหตุคาดเคลื่อน พิมพ์ชื่อจำเลย ผิดโจทก์ล้มลงชื่อฟ้อง ฯลฯ

กระบวนการยุติธรรมจะต้องร่วมมือกันค้นหาความจริงในคดี (๑) การดำเนินคดีอาญาในประเทศไทยต้องเป็นเรื่องที่ทุกองค์กรในกระบวนการยุติธรรมร่วมมือกันค้นหาให้ได้ ความจริงในคดีตามหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ (Public Prosecution / official charge) แต่ละองค์กร ไม่ใช่คู่ต่อสู้ของกันและกัน

การดำเนินคดีอาญาโดยรัฐมีสาระสำคัญคือการทำหน้าที่ทุกฝ่ายในกระบวนการยุติธรรมจะต้องร่วมมือกันค้นหาให้ได้ซึ่งความจริงว่าบุคคลใดเป็นผู้กระทำความผิดที่แท้จริงแล้วนำตัวผู้กระทำความผิดนั้นมาดำเนินการลงโทษหรือแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดนั้นอีกอันเป็นหลักประกันให้แก่ประชาชนได้ว่าความชอบธรรมที่บุคคลจะพึงดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขนั้นย่อมได้รับความคุ้มครองจากรัฐและความศรัทธาของประชาชนที่มีต่อหลักประกันดังกล่าว

การร่วมมือกันภายในกระบวนการยุติธรรมที่จะก่อให้เกิดพลังที่น่ากลัว นั้นจะน่ากลัวแต่เฉพาะสำหรับมิฉะนั้นที่กระทำการให้เป็นภัยต่อสาธารณชนเท่านั้นเพราะการร่วมมือกันภายในกระบวนการยุติธรรมที่มุ่งหมายจะให้เกิดขึ้นคือการร่วมมือกันค้นหาความจริงในคดีหาใช่ร่วมมือกันกระทำการเป็นเหล่าร้ายเสียเองไม่โดยเนื้อหาและองค์กรต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมมิใช่คู่ต่อสู้ของกันและกันหากแต่ถือว่าเป็นฝ่ายเดียวกันที่จะต้องร่วมมือกันหาผู้กระทำผิด

ฉะนั้นการร่วมมือกันค้นหาความจริงในคดีย่อมเป็นวิถีทางสำคัญที่จะทำให้กระบวนการยุติธรรมได้ทำหน้าที่ของตนอย่างแท้จริง^๒

พนักงานอัยการซึ่งเป็นโจทก์ในคดีอาญาก็เป็นคู่ความเพียงตามรูปแบบเนื้อหาใช้คู่ต่อสู้ของจำเลยไม่หากแต่มีหน้าที่ต้องอำนวยความยุติธรรมแก่ทุกฝ่ายเช่นเดียวกับศาลจึงจะกระตือรือร้นที่จะค้นหาความจริงกระบวนการยุติธรรมของไทยจะต้องร่วมกันตรวจสอบเพื่อให้ได้ความจริงการที่เจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมจะทำหน้าที่ร่วมมือกันค้นหาความจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นคือเจ้าพนักงานเองจะต้องมีความเป็นภาวะวิสัย of activity กล่าวคือต้องมีความเป็นกลางและมุ่งอำนวยความยุติธรรม

พนักงานสอบสวนต้องยึดถือหลักฟังความทุกฝ่ายโดยจะรวบรวมหลักฐานทั้งที่เป็นผลร้ายและผลดีแก่ผู้ต้องหาซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๑๓๑, ๑๓๘ ได้มีบทบัญญัติชัดเจนอยู่แล้ว เพื่อประโยชน์ในการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการในการสั่งคดี และอาจชี้แจงต่อศาลเพื่อประกอบการใช้ดุลพินิจ กำหนดโทษที่เหมาะสมได้ ส่วนพนักงานอัยการต้องมีความเป็นภาวะวิสัย ที่จะต้องตรวจสอบอย่างรอบคอบและเที่ยงธรรมการสั่งฟ้องเพื่อให้ศาลวินิจฉัยไม่ว่าปัญหาข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมาย หากการปฏิบัติหน้าที่ที่ดีของอัยการไม่มีพนักงานอัยการมีอำนาจและหน้าที่จะกระทำ เพื่อประโยชน์จำเลยเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่คดีในส่วนของสารต้องดำเนินการตามบทบาทในการค้นหาความจริงในคดีอย่างกระตือรือร้น (Active) ทำนองเดียวกับศาลในประเทศภาคพื้นยุโรป ไม่ควรวางเฉย (Passive) ดังเช่นศาลในประเทศที่ใช้ระบบคอมมอนลอว์ (Common Law) ความเป็นภาวะวิสัยความร่วมมือในการค้นหาความจริงของทุกฝ่ายจะเป็นการทำให้การอำนวยความยุติธรรมดำเนินไปอย่างชอบธรรม

อนึ่ง ปัจจุบันประเทศไทยได้ทำการพิจารณาคดีระบบค้นหาความจริงในศาลมาใช้เต็มรูปในการพิจารณาคดีของศาลปกครองตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งเชื่อกันว่าจะทำให้เกิดความเป็นระบบแก่ประชาชนมากยิ่งขึ้น เพราะศาลจะเป็นผู้ค้นหาความจริงแห่งคดีด้วยตนเองโดยตลอด ดังนั้น หากมีความเป็นไปได้ในโอกาสต่อ ๆ ไป ก็ควรนำรูปแบบของการพิจารณาคดีของศาลปกครองมาปรับใช้ในคดีอาญาของศาลยุติธรรมให้มากยิ่งขึ้นโดยการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอื่น ๆ ซึ่งจะช่วยในทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีอาญา

^๒ดร.คณิต ณ นคร. คำกล่าวเปิดการเสวนาทางวิชาการ เรื่อง “กระบวนการยุติธรรมจะร่วมมือกันค้นหาความจริงในคดีอาญาได้อย่างไร”. ณ สำนักงานอัยการสูงสุด, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

ปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินคดีอาญาอย่างมีภาวะวิสัยและอำนาจการยุติธรรมแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ระบบการสอบสวนคดีอาญาในต่างประเทศ

การสอบสวนเป็นการรวบรวมพยานหลักฐาน และการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งผู้มีอำนาจสอบสวนต้องการสอบสวนเพื่อจะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ

ในการสอบสวนคดีอาญาในทางสากลทั่วไป ยึดถือว่า การสอบสวนและการฟ้องร้องเป็นกระบวนการเดียวกัน ไม่สามารถแบ่งแยกจากกันได้ ผู้มีอำนาจสอบสวนและฟ้องคดีต้องเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันหรืออาจเป็นหน่วยเดียวกัน

ในประเทศสหรัฐอเมริกา ใช้รูปแบบการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐมีอัยการกระทำการแทนรัฐ ซึ่งอัยการจะมีอำนาจในการฟ้องคดีและยังทำหน้าที่การสอบสวนคดีอาญา มีอำนาจในการใช้ดุลพินิจในการจับกุมสอบสวน ฟ้องร้องบังคับคดีได้เอง และแยกอำนาจหน้าที่จากศาลโดยเด็ดขาด

ประเทศเยอรมัน แม้อัยการสังกัดกระทรวงยุติธรรมเช่นเดียวกับศาล แต่อัยการและศาลมีฐานะเท่าเทียมกัน มีอัตราเงินเดือนเท่ากัน แต่แบ่งแยกอำนาจหน้าที่ต่างกัน แต่มีได้อยู่ในบังคับบัญชาของศาล อัยการเยอรมันมีอำนาจทำการสอบสวนด้วยตนเองได้ เพราะถือว่าการดำเนินคดีอาญาชั้นสอบสวนและฟ้องร้องเป็นกระบวนการเดียวกัน^๓

ในประเทศญี่ปุ่น ถือว่าองค์กรอัยการ เป็นหน่วยงานหลักในกระทรวงยุติธรรม มีลักษณะเป็นองค์กรหนึ่งเดียวแบ่งแยกไม่ได้ อัยการมีอำนาจสืบสวนสอบสวนหรือสั่งให้เจ้าพนักงานตำรวจทำการสืบสวนสอบสวน

กรณีประเทศฝรั่งเศส ถือว่าอัยการอยู่ในบังคับบัญชาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม มีคุณสมบัติเดียวกับผู้พิพากษา อัยการอาจได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้พิพากษาได้ และผู้พิพากษาได้รับการแต่งตั้งเป็นอัยการได้ อัยการทำการสอบสวนด้วยตนเองได้ การพิจารณาคดี

---

^๓คณิต ฒ นคร. “อัยการเยอรมันและการดำเนินคดีอาญาของอัยการเยอรมันก่อนฟ้อง”. ระบบอัยการต่างประเทศ กรมอัยการ พิมพ์แจกในงานกฐินพระราชทาน. ๒๕๔๐. หน้า ๑๗.

ของศาลจะต้องมีอัยการร่วมเป็นองค์คณะเสมอ ศาลจะพิพากษาไม่ได้ถ้าไม่มีอัยการอยู่ด้วย มิฉะนั้นการพิพากษาจะเป็นโมฆะ ผู้พิพากษาในฝรั่งเศสสอบสวนคดีได้แต่ต้องเป็นการร้องขอของอัยการให้ผู้พิพากษาสอบสวน^๔

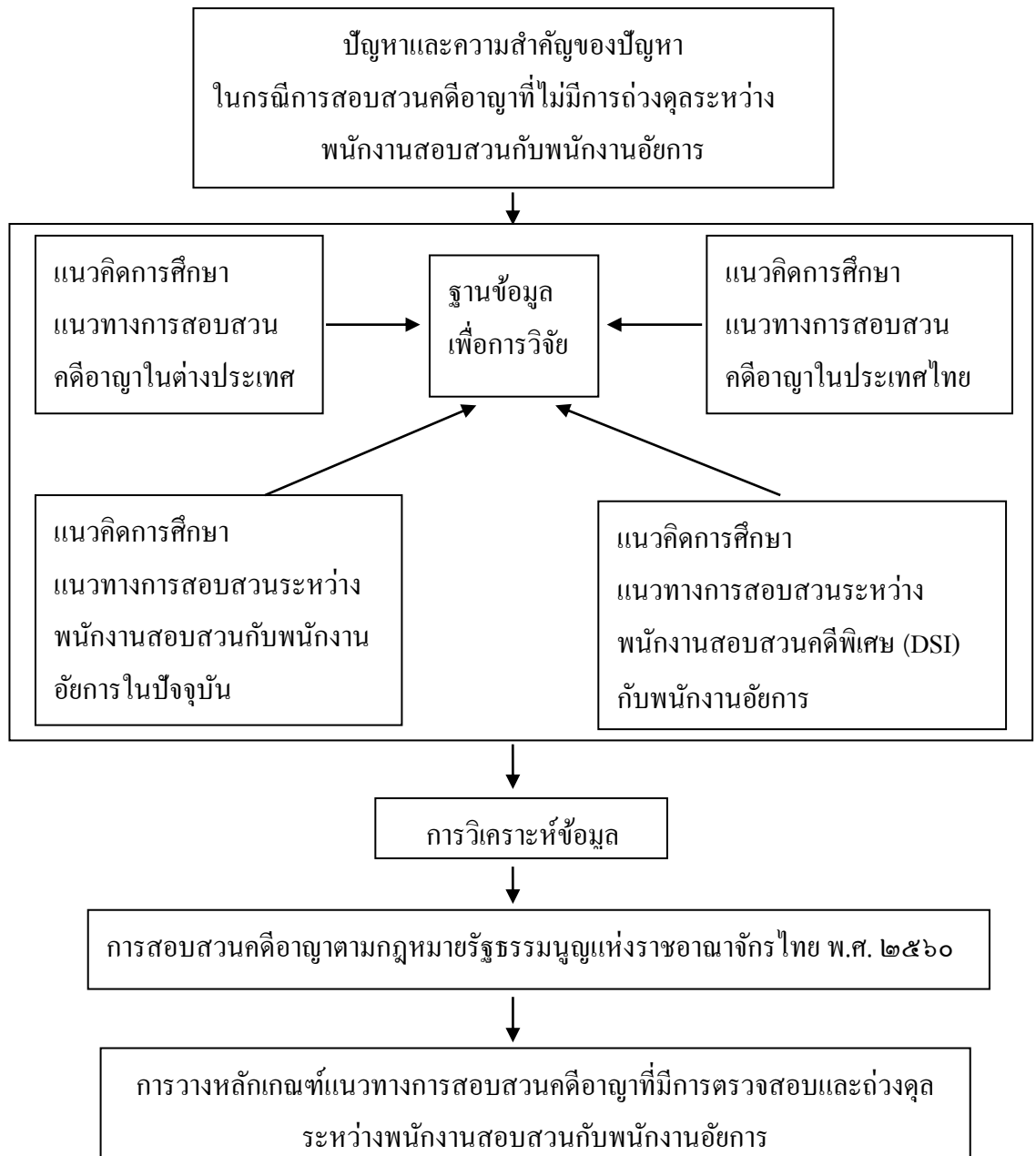
กรณีการสอบสวนคดีอาญาของประเทศเกาหลีใต้ เป็นอำนาจของอัยการ มีหน่วยงานสอบสวนด้วยตนเอง มีเจ้าหน้าที่สอบสวนโดยอยู่ในสังกัดสำนักงานอัยการสูงสุดของสาธารณรัฐเกาหลี (The Supreme Prosecutors office of the Republic of Korea (SPO))

การสอบสวนคดีอาญาในต่างประเทศ ส่วนมากจึงเป็นอำนาจของอัยการ

---

^๔โกเมน ภัทรภิรมย์. “อัยการฝรั่งเศส”. ในชีวิตและผลงานโกเมน ภัทรภิรมย์ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๓๖. หน้า ๒๒๘.

กรอบแนวคิดของการวิจัย

สรุป

ในการสอบสวนคดีอาญาในต่างประเทศอันเป็นระบบสากลนั้น จะเห็นได้ว่า นานาประเทศจะมีอัยการเป็นผู้สอบสวนเพราะในหลักการสอบสวนก็เพื่อการฟ้องคดี อันถือว่าการสอบสวนและการฟ้องร้องเป็นกระบวนการเดียวกันที่ไม่สามารถแบ่งแยกจากกันได้

อย่างไรก็ตามในประเทศไทย ปัจจุบันยังไม่ได้มีการพัฒนาเป็นดังเช่นนานาอารยประเทศดังกล่าว กฎหมายของไทยให้อำนาจการสอบสวนกับพนักงานสอบสวนของตำรวจ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ส่วนการสอบสวนคดีพิเศษก็ให้อำนาจของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษจากกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) เป็นผู้มีอำนาจในการสอบสวน อัยการเพียงแต่เข้าร่วมการสอบสวนเท่านั้น อัยการไม่ได้มีอำนาจสอบสวนโดยตรงหรือไม่ได้เป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนในคดีอาญาที่ได้ให้อำนาจอัยการสอบสวนได้เองก็เฉพาะความผิดนอกราชอาณาจักรและความผิดตามพระราชบัญญัติองค์กรอัยการ พ.ศ. ๒๕๒๖ ส่วนการสอบสวนกรณีสอบปากคำ เด็กอายุไม่เกิน ๑๘ ปี เป็นผู้เสียหาย พยานหรือผู้ต้องหา รวมถึงการสอบสวนคดีที่มีความตายเกิดขึ้น โดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือกรณีที่ถูกตายถูกกล่าวหาว่าต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ การสอบสวนต้องมีอัยการร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวน ส่วนกรณีอื่น ๆ ในปัจจุบันยังไม่มีกรให้อัยการเข้าไปสอบสวนหรือร่วมสอบสวน

เมื่อมีกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้บัญญัติให้การสอบสวนคดีอาญาที่มีการถ่วงดุลของพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ จึงต้องมีการศึกษาวิเคราะห์แก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกันเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยก่อให้เกิดความเป็นธรรมและผลดีต่อประชาชน สังคม ประเทศชาติ

บทที่ ๓

การสอบสวนคดีอาญาตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐

มาตรา ๒๕๘ ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผล
ดังต่อไปนี้

ข้อ ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม

(๒) ปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่าง
พนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม กำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของ
เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ชัดเจนเพื่อมิให้คดีขาดอายุความ และสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติ
หน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญารวมทั้งกำหนดให้การ
สอบสวนต้องใช้ประโยชน์จากนิติวิทยาศาสตร์และจัดให้มีการบริการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์
มากกว่าหนึ่งหน่วยงานที่มีอิสระจากกันเพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการในการพิสูจน์ข้อเท็จจริง
อย่างมีทางเลือก

๑. การสอบสวนคดีอาญาที่มีการถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับ พนักงานอัยการ

การวางหลักเกณฑ์ดังกล่าวก็จะทำให้เกิดการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม
โดยเฉพาะระบบการสอบสวนคดีอาญาที่มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานอัยการกับ
พนักงานสอบสวนซึ่งไม่มีการบัญญัติไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ แต่อย่างไร
การบัญญัติในหลักเกณฑ์ดังกล่าวจะทำให้ต้องมีการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สอดคล้อง
กับกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งจะทำให้ระบบการสอบสวน
คดีอาญาของประเทศไทยเปลี่ยนแปลงซึ่งอาจไม่เหมือนกับในต่างประเทศที่ให้อัยการเข้าไปควบคุม
การสอบสวนคดีอาญา แต่ก็ถือได้ว่าเป็นเรื่องที่ดีที่เปิดให้อัยการเข้าไปมีอำนาจในการสอบสวน
คดีอาญาได้เพื่อจะให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลกับพนักงานสอบสวน อันจะทำให้รูปแบบของ
สำนวนการสอบสวนคดีอาญามีความละเอียดรอบคอบ มีความสมบูรณ์ของพยานหลักฐานตั้งแต่
ในชั้นสอบสวนมากกว่าเดิมที่ไม่เคยให้อัยการเข้าสอบสวนแต่อย่างใด หรือมีอำนาจสอบสวนได้ก็

เฉพาะกรณีความผิดที่มีการกระทำนอกราชอาณาจักร หรือการร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวน คดีพิเศษซึ่งก็เป็นเฉพาะคดีพิเศษตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗

อย่างไรก็ตาม การบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ในกรณีดังกล่าวก็ต้องมีการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพราะในปัจจุบันตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญาในเรื่องการสอบสวนตั้งแต่มาตรา ๑๓๐ จนถึงมาตรา ๑๕๖ นั้น ถ้าเป็นอำนาจ พนักงานสอบสวนแต่ผู้เดียว กฎหมายไม่ได้บัญญัติให้อำนาจพนักงานอัยการเข้าร่วมการสอบสวน การตรวจสอบได้เฉพาะกรณีเมื่อพนักงานสอบสวนพิจารณาแล้วเห็นว่าการสอบสวนเสร็จสิ้นตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๐ แล้ว จึงสรุปสำนวนพร้อมความเห็นเสนอ พนักงานอัยการให้พิจารณา โดยพนักงานสอบสวนมีความเห็นบางคดีคือ ในคดีไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิด พนักงานสอบสวนมีความเห็นควรงดการสอบสวนซึ่งเมื่อพนักงานอัยการแล้ว พนักงานอัยการก็มีอำนาจสั่งงดการสอบสวนหรือสั่งให้สอบสวนต่อไป ในกรณีคดีที่มีผู้กระทำความผิด ซึ่งตัวผู้ต้องหาอยู่ในอำนาจศาลคือพนักงานสอบสวนส่งตัวผู้ต้องหาไปฝากขังต่อศาลซึ่งก็แล้วแต่ อัตราโทษตามฐานความผิดที่ผู้ต้องหากระทำความผิด คดีประเภทนี้พนักงานสอบสวนต้องสอบสวนแข่งกับระยะเวลาฝากขัง ๔๘ วัน หรือ ๘๔ วัน แล้วแต่กรณี ซึ่งพนักงานสอบสวน มีกำหนดเวลาในการสอบสวน ในบางคดีพนักงานสอบสวนส่งสำนวนให้พนักงานอัยการพิจารณา เพียงแค่ ๒ – ๓ วัน หรือวันเดียว ที่จะครบกำหนดระยะเวลาในการฝากขัง ซึ่งพนักงานอัยการแทบ ไม่มีเวลาพิจารณาสำนวนได้ทันเวลา คือไม่สามารถส่งสอบสวนเพิ่มเติมได้เพราะคดีจะครบฝากขัง ครั้งสุดท้ายโดยเกรงว่าผู้ต้องหาจะถูกปล่อยตัวไป ยากจะจับกุมนำมาดำเนินคดี พนักงานอัยการ บางคดีก็ต้องสั่งฟ้องไปก่อนเพื่อให้คดีถึงศาล แต่พยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวนยังมีความ ไม่ชัดเจน ซึ่งถ้ามีการพิจารณาในระยะเวลาที่สมควรก็สามารถให้ความเป็นธรรมทั้งฝ่ายผู้ต้องหา หรือฝ่ายผู้เสียหายอย่างเต็มที่ ถ้าสำนวนการสอบสวนฝ่ายเดียวที่ไม่มีพนักงานอัยการเข้าไปร่วม สอบสวนพนักงานอัยการไม่มีโอกาสเห็นพยานหลักฐานหรือต้องการพยานใด ๆ ให้มีการสอบสวน เข้าสู่สำนวนการสอบสวน ดังนั้นจึงทำให้การได้มาซึ่งพยานหลักฐานในกรณีที่ทำหน้าที่ฟ้องคดี ต่อศาลต้องการนำเข้าสู่ศาล จึงไม่สมบูรณ์เท่ากับการให้อัยการเข้าร่วมการสอบสวนกับ พนักงานสอบสวนตั้งแต่เริ่มคดีแทนที่จะเสนอสำนวนมาให้อัยการเมื่อจะครบฝากขังครั้งสุดท้าย ซึ่งจะทำให้การพิจารณาสั่งคดีของพนักงานอัยการต้องกระทำด้วยความรวดเร็วและไม่สามารถ ค้นหาความเป็นจริงในพยานหลักฐานได้ตามที่ควรจะได้

กรณีสำนวนการสอบสวนที่รู้ตัวผู้กระทำความผิดและผู้ต้องหาได้รับการปล่อยชั่วคราวตั้งแต่ในชั้นพนักงานสอบสวน สำนวนการสอบสวนในกรณีนี้ พนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการสามารถให้ความเป็นธรรมกับทั้งฝ่ายผู้ต้องหาและผู้เสียหายได้อย่างเต็มที่

เพราะพนักงานสอบสวนมีระยะเวลาสอบสวนได้จนถึงไม่เกิน ๖ เดือน นับแต่แจ้งข้อกล่าวหาต่อผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๑๓ อีกทั้งเมื่อพนักงานสอบสวนส่งสำนวนมาให้พนักงานอัยการพิจารณาสั่งคดี พนักงานอัยการจะมีเวลาพิจารณาสำนวนโดยไม่ต้องคำนึงถึงระยะเวลาการฝากขังแต่อย่างใด พนักงานอัยการสามารถพิจารณาพยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวนได้เต็มที่ ผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายสามารถยื่นคำร้องขอความเป็นธรรมต่อพนักงานอัยการได้ ซึ่งพนักงานอัยการสามารถใช้ดุลพินิจสั่งสอบสวนพยานเพิ่มเติมได้เพราะไม่ต้องคำนึงถึงระยะเวลาฝากขังแต่อย่างใด แต่อย่างไรก็ดี การที่พนักงานสอบสวนสอบสวนแต่ฝ่ายเดียวโดยสอบสวนเสร็จสิ้นจึงส่งสำนวนเสนอพนักงานอัยการนั้นก็ไม่เหมือนที่จะให้พนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวนตั้งแต่ต้น เพราะพนักงานอัยการย่อมได้สอบสวนเห็นพยานหลักฐานตั้งแต่แรกและสามารถค้นหาพยานหลักฐานให้เพียงพอในการที่จะตั้งฟ้องหรือให้ความเป็นธรรมกับผู้ต้องหาได้เต็มที่ถ้าพบว่าไม่ได้กระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหา

สำนวนการสอบสวนกรณีผู้ต้องหาหลบหนี ในกรณีดังกล่าวถ้าพนักงานสอบสวนนำเสนอสำนวนการสอบสวนต่อพนักงานอัยการให้พิจารณาสั่งคดี กรณีผู้ต้องหาหลบหนีนั้นพนักงานอัยการสามารถใช้ดุลพินิจในการสั่งคดีได้อย่างเต็มที่ เพราะไม่มีระยะเวลาฝากขังมากำหนด อีกทั้งไม่มีระยะเวลาต้องเร่งรีบในการสั่งคดี หากแต่การสั่งคดีของพนักงานอัยการกรณีดังกล่าวนี้ต้องคำนึงถึงอายุความในการกระทำความผิด เพื่อไม่ให้เป็นการขาดอายุความฟ้องคดีสำนวนดังกล่าวนี้ของพนักงานอัยการอาจมีคำสั่งสอบสวนเพิ่มเติมให้ถ้าเห็นว่าพยานหลักฐานยังไม่กระจ่างชัดเจน ซึ่งถ้าให้พนักงานอัยการเข้าร่วมการสอบสวนตั้งแต่ต้น บางครั้งสำนวนการสอบสวนจะถือว่าเป็นสำนวนที่สมบูรณ์ไม่จำเป็นต้องมีการสั่งสอบสวนเพิ่มเติมแต่อย่างใด

ดังได้กล่าวมาแล้ว การสอบสวนคดีอาญาในประเทศไทยให้พนักงานสอบสวนแต่ฝ่ายเดียวไม่มีกฎหมายให้อำนาจพนักงานอัยการเข้าสอบสวนคดีอาญาโดยตรง เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้บัญญัติให้มีการปฏิรูปการสอบสวน โดยให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสมนั้น การแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องหลักเกณฑ์ดังกล่าวก็ต้องให้พนักงานอัยการเข้าร่วมการสอบสวนกับพนักงานสอบสวนโดยอาจกำหนดประเภทของคดีอาญาโดยให้ถือเป็นคดีสำคัญประเภทใด อาทิเช่น การกำหนดคดีพิเศษที่กรมสอบสวนคดีพิเศษสามารถสอบสวนได้เอง หรือกำหนดโดยยึดถือคดีตามอัตราโทษสถานหนัก อาทิเช่น จำคุกตั้งแต่ ๑๐ ปี ขึ้นไป หรือกรณีผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายเป็นบุคคลสำคัญ หรือร้องขอพนักงานอัยการเข้าสอบสวน

การสอบสวนต้องวางหลักเกณฑ์ในการถ่วงดุลให้เกิดความเป็นธรรม ให้เกิดความเหมาะสมระหว่างพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวน โดยต้องกำหนดเป็นรายละเอียดตั้งแต่

การเกิดการกระทำความผิด การร้องทุกข์ การกล่าวโทษ การเข้าร่วมสอบสวน อำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการอย่างชัดเจน จนถึงการสรุปสำนวนการสอบสวนคดีอาญา

๒. การกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อมิให้คดีขาดอายุความ

ขั้นตอนในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย แบ่งการทำหน้าที่สอบสวนและฟ้องคดีอาญาออกจากกัน จึงทำให้เกิดการปฏิบัติหน้าที่ระหว่างการสอบสวนของพนักงานสอบสวน ในการใช้ดุลพินิจพิจารณาพยานหลักฐานและฐานความผิด อาจแตกต่างจากการพิจารณาสิ่งคดีของพนักงานอัยการ โดยเฉพาะคดีอาญาที่มีการกระทำผิดหลายข้อหาหรือหลายฐานความผิด มีทั้งความผิดที่ยอมความได้หรือความผิดต่อส่วนตัวกับความผิดอาญาแผ่นดิน ซึ่งอายุความในการฟ้องคดีความผิดอันยอมความได้หรือความผิดต่อส่วนตัวจะต้องพิจารณาตั้งแต่การร้องทุกข์ ขาดอายุความ ๑ เดือน นับแต่รู้ถึงการกระทำความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด ถ้าร้องทุกข์เกินกำหนดก็จะทำให้ฟ้องร้องคดีดังกล่าวไม่ได้ การปฏิบัติหน้าที่เมื่อมีการแยกการสอบสวนและการตั้งคดี ฟ้องคดี ออกจากกันดังกล่าว จึงทำให้เมื่อสำนวนการสอบสวนมาถึงพนักงานอัยการ ในฐานะความผิดบางฐานจึงขาดอายุความได้ โดยเฉพาะในคดีที่มีทั้งข้อหาโทษหนักและโทษเบา การแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่ต้องปฏิรูปการสอบสวนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ นั้น ถ้าให้พนักงานอัยการเข้าร่วมในการสอบสวนกับพนักงานสอบสวนตั้งแต่ต้นจะเป็นการช่วยให้การดำเนินคดีเป็นกระบวนการเดียวกันในระหว่างการสอบสวนและการฟ้องคดี ปัญหาในเรื่องจะดำเนินคดีฐานใด ข้อหาใด หรืออายุความจะขาดหรือไม่จะไม่เกิดขึ้น อีกทั้งจะทำให้ผู้เสียหายและผู้ต้องหาจะได้รับความเป็นธรรมจากการสอบสวนโดยสมบูรณ์มากกว่าแยกกันดำเนินการ

การปฏิบัติหน้าที่ระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการที่เกี่ยวข้องกับระยะเวลาการทำงานที่เป็นปัญหาในการทำหน้าที่ที่ผ่านมาก็คือ คดีอาญาที่พนักงานสอบสวนไม่ได้ให้ปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหา พนักงานสอบสวนต้องนำผู้ต้องหาไปฝากขังต่อศาลเพื่อให้ศาลสั่งฝากขังตามปกติ คือ ครั้งละ ๑๒ วัน ถ้าคดีมีโทษจำคุก ๑๐ ปีขึ้นไป ฝากขังได้ ๗ ฝาก รวม ๘๔ วัน คดีที่มีอัตราโทษน้อยลงมาก็ฝากขังได้ ๔ ฝาก รวม ๔๘ วัน การฝากขังดังกล่าวไม่ได้แยกจำนวนระยะเวลาไว้ว่าพนักงานสอบสวนจะต้องส่งสำนวนให้พนักงานอัยการพิจารณาภายในกี่วัน ดังนั้นบางทีพนักงานสอบสวนกว่าจะส่งสำนวนให้พนักงานอัยการพิจารณาสิ่งคดีให้ก็เพียงแค่ว่า ๑ – ๒ วัน ก่อนครบฝากขังครั้งสุดท้าย ก็เป็นเหตุให้พนักงานอัยการต้องรีบสั่งฟ้อง ร่างฟ้อง และฟ้องคดีต่อศาล มิฉะนั้นจะขาดฝากขัง ซึ่งศาลก็ต้องปล่อยผู้ต้องหาไป อาจนำไปสู่ความยุ่งยากในการไปติดตามจับกุมตัวผู้ต้องหาไปฟ้องภายหลัง หรือบางกรณีศาลปล่อยผู้ต้องหาไป ผู้ต้องหาที่ออกนอก

ราชอาณาจักรไทยไป โดยไม่สามารถนำตัวมาฟ้องได้ ดังนั้น พนักงานอัยการแทบจะไม่สามารถสั่งสอบสวนเพิ่มเติมหรือไม่มีเวลาให้ความเป็นธรรมใด ๆ กับผู้ต้องหาได้เลย ขณะเดียวกันไม่สามารถทำให้คดีมีพยานหลักฐานที่สมบูรณ์ได้เลย เพราะระยะเวลาดังกล่าวทำให้พนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวนในคดีอาญาตั้งแต่ต้น ก็จะแก้ปัญหาในเรื่องการฝากขังดังกล่าวได้ หรือจะต้องกำหนดระยะเวลาการฝากขังว่าพนักงานสอบสวนจะสอบสวนได้ที่ฝาก จะต้องส่งสำนวนให้พนักงานอัยการพิจารณาสั่งคดีก่อนครบฝากขังครั้งสุดท้ายจำนวนกี่วัน พนักงานสอบสวนอาจปฏิบัติตามไม่ได้เนื่องจากปริมาณคดีที่มีมากมาย ถ้าแก้ไขโดยให้พนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวนเฉพาะคดีสำคัญหรือคดีมีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ ๑๐ ปี ขึ้นไป ก็จะเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้

๓. การสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา

การสอบสวนคดีอาญาที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันที่เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนนั้น อาจมีข้อโต้แย้งท้วงติงหรือข้อร้องเรียนข้อเรียกร้องต่าง ๆ ว่า ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากพนักงานสอบสวนทั้งฝ่ายผู้ต้องหาและฝ่ายผู้เสียหาย อาทิเช่น การไม่สอบสวนพยานหลักฐานให้ครบถ้วน การทำสำนวนที่ล่าช้า การช่วยเหลือคดีกับฝ่ายผู้ต้องหาหรือการเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจนทำให้เสียความเป็นธรรม การกล่าวหาหรือท้วงติงต่าง ๆ อาจไม่ได้มีทุกคดีหรืออาจมีไม่มากมาย หรืออาจอ้างว่าเป็นเรื่องส่วนบุคคลก็ตาม แต่ถ้าเราต้องการให้การสอบสวนไม่มีข้อโต้แย้งในการให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่ายเพื่อเป็นการให้ระบบการสอบสวนคดีอาญาสามารถอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ และเพื่อเป็นการพัฒนาระบบการบริหารงานสอบสวนร่วมกันจึงต้องมี พนักงานอัยการเข้าร่วมในการสอบสวนตั้งแต่เริ่มคดีเพื่อจะได้มาช่วยในการพิจารณาหาพยานหลักฐานร่วมกันและให้ความเป็นธรรมให้กับทุกฝ่าย ถ้าผู้ต้องหาไม่ได้เป็นผู้กระทำผิดก็จะได้ไม่ถูกดำเนินคดี ถ้าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิดจริงก็จะได้ช่วยหาพยานหลักฐานให้เพียงพอในการดำเนินคดีจึงจะได้สอบสวนพยานบุคคลให้กระจ่างชัดเพื่อเวลาฟ้องคดีจะได้มีพยานหลักฐานลงโทษจำเลยได้ อันเป็นการให้ความยุติธรรมกับฝ่ายผู้เสียหาย

การที่มีพนักงานอัยการเข้าร่วมการสอบสวน พนักงานอัยการสามารถให้พนักงานสอบสวนตรวจสอบพยานหลักฐานหรือประเด็นใดเพิ่มเติมเป็นการเฉพาะก็ได้ หรือพนักงานสอบสวนเห็นว่าควรได้รับคำปรึกษาแนะนำจากพนักงานอัยการ เมื่อพนักงานอัยการให้คำแนะนำแล้วพนักงานสอบสวนต้องปฏิบัติตามคำแนะนำของพนักงานอัยการ

การเปิดโอกาสให้พนักงานสอบสวนมาร่วมสอบสวนกับพนักงานอัยการนั้น จะทำให้เกิดการถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการที่จะเข้ามาช่วยเสริมเพิ่มประสิทธิภาพ รวมทั้งความถูกต้องครบถ้วนตั้งแต่เริ่มต้นจากการทำสำนวนการสอบสวนคดีไม่ขัด

หรือแย้งกันเอง ทำให้เกิดความเป็นธรรมและสำนวนการสอบสวนมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ไม่มีผลเสียหายต่อรูปคดีแต่อย่างใด ซึ่งถือว่าเป็นการสร้างเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา

๔. การสอบสวนจึงต้องใช้นิติวิทยาศาสตร์

การสอบสวนคดีอาญานอกจากต้องแสวงหาพยานหลักฐานจากพยานบุคคลซึ่งเป็นประจักษ์พยานหรือพยานแวดล้อมซึ่งเป็นพยานสำคัญแล้ว พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ก็ถือเป็นพยานหลักฐานที่สำคัญซึ่งบางคดีไม่อาจหาพยานบุคคลที่เป็นประจักษ์พยานหรือพยานแวดล้อมได้ก็ต้องใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์แทน ในการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริง พนักงานสอบสวนมีอำนาจทำการตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุ หรือเอกสารใด ๆ ในทางวิทยาศาสตร์ อาทิเช่น ต้องเก็บตัวอย่างเลือด เนื้อเยื่อ ผิวหนัง เส้นผมหรือขน ปัสสาวะ อุจจาระ น้ำลาย หรือสารคัดหลั่งอื่น สารพันธุกรรม หรือส่วนประกอบของร่างกายจากผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง การให้อำนาจพนักงานสอบสวนดำเนินการหาพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่ได้แย้งกันในคดีให้ถูกต้องสมบูรณ์ ควรจะให้พนักงานอัยการเข้าร่วมในการสอบสวนตั้งแต่ต้นเพื่อช่วยกันหาพยานหลักฐานต่าง ๆ โดยเฉพาะในการสอบสวนโดยใช้นิติวิทยาศาสตร์ การจัดให้มีการบริการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มากกว่าหนึ่งหน่วยงานที่มีอิสระจากกันเพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงอย่างมีทางเลือกนั้น ในกรณีนี้ประเทศไทยมีหน่วยงานตรวจสอบพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ๒ หน่วยงาน คือ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สถาบันนิติเวชวิทยา ซึ่งสังกัด โรงพยาบาลตำรวจ และสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ อีกทั้งยังมี สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ สังกัดกระทรวงยุติธรรม ซึ่งทั้งของสำนักงานตำรวจแห่งชาติและกระทรวงยุติธรรม มีอิสระต่อกัน ในการตรวจพยานหลักฐานและให้ความเห็นในทางคดีต่าง ๆ ประชาชนซึ่งเป็นผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาสามารถเลือกใช้บริการในการตรวจพิสูจน์ได้ทั้งหมด มีคดีอยู่หลายกรณีที่มีการตรวจโดยทางสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติแล้วอาจไม่พอใจหรือไม่มั่นใจผลการตรวจก็สามารถส่งศพหรือหลักฐานทางนิติศาสตร์ให้กับสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ของกระทรวงยุติธรรมตรวจสอบอีกได้ การมี ๒ หน่วยงานหลักดังกล่าวก็ถือเป็นทางเลือกของประชาชนในการอำนวยความสะดวกความยุติธรรมแก่ประชาชนอย่างแท้จริง

สรุป

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ที่สำคัญในการดำเนินการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะในด้านกระบวนการยุติธรรม สิ่งสำคัญที่สุดในด้านกระบวนการยุติธรรมที่ประสบปัญหามาเป็นเวลานานก็คือ ระบบการสอบสวนคดีอาญาตั้งแต่อดีตจนถึงในปัจจุบัน การสอบสวนอยู่ในอำนาจพนักงานสอบสวนแต่เพียงฝ่ายเดียว เมื่อการสอบสวนเสร็จสิ้นจึงสรุปสำนวนทำความเข้าใจเสนอต่อพนักงานอัยการเพื่อจะให้พิจารณาสั่งคดี ซึ่งบางคดีที่สำนวนการสอบสวนจะถูกส่งมาถึงพนักงานอัยการก็ใกล้ครบระยะเวลาการฝากขัง พนักงานอัยการไม่สามารถใช้ดุลพินิจในการสั่งคดีได้อย่างเต็มที่เพราะติดเงื่อนไขของระยะเวลา การรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนในบางครั้งจะขาดพยานหลักฐานที่สำคัญ หรือการสอบสวนด้วยการบันทึกคำให้การก็ยังไม่ชัดเจนที่จำเป็นจะต้องถามพยาน แต่พนักงานสอบสวนไม่ได้บันทึกไว้ในคำพยาน เป็นเหตุให้พนักงานอัยการต้องสั่งสอบสวนเพิ่มเติม ถ้ามีระยะเวลาเพียงพอ แต่ก็จะทำให้คดีต้องเสียเวลาล่าช้าออกไป ซึ่งโดยหลักการแล้วการสอบสวนและการฟ้องคดีเป็นกระบวนการเดียวกันที่ไม่สามารถแบ่งแยกจากกันได้ การสอบสวนคดีเป็นการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา กล่าวคือ สอบสวนคดีเพื่อพิจารณาว่าจะสั่งฟ้องผู้ต้องหาหรือสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา เมื่อกฎหมายได้แบ่งแยกช่วงเวลาระหว่างการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนแต่เพียงฝ่ายเดียว ออกจากการสั่งคดีโดยพนักงานอัยการ จึงทำให้การสอบสวนและการสั่งคดีไม่ต่อเนื่องกัน ผู้ที่จะต้องดำเนินคดีในศาลคือพนักงานอัยการ ไม่เห็นหน้าพยานหรือไม่มีโอกาสสอบสวนพยานแต่แรกเพิ่งมาพบพยานต่อให้มาเบิกความที่ชั้นศาล จึงเท่ากับพนักงานอัยการไม่มีโอกาสตรวจสอบพยานหลักฐานใด ๆ ในชั้นสอบสวนได้เลย

เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕๘ ได้วางหลักเกณฑ์ให้ทำการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม โดยให้ปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม ก็นับว่าเป็นสิ่งที่ดี

แต่อย่างไรก็ตาม การบัญญัติกฎหมายไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ นั้น ก็จะต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือมีบทบัญญัติกฎหมายออกมาให้สอดคล้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยต้องอาศัยการร่างแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ระบบการสอบสวนคดีอาญาที่ต้องมีการตรวจสอบ ถ่วงดุล ระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ

การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ก็ต้องมีการกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ทุกฝ่ายให้ชัดเจน เพื่อมิให้ศึกษาอายุความ การที่ไม่มีการกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ของงานสอบสวนคดีนั้นก็จะมีความปัญหาในเรื่องต่าง ๆ อาทิเช่น การไม่ได้กำหนดระยะเวลาการสอบสวนของพนักงานสอบสวนในคดีที่ผู้ต้องหาฝากขังต่อศาล จะต้องรีบสรุปสำนวนการสอบสวนให้เสร็จสิ้นเพื่อส่งให้พนักงานอัยการได้พิจารณาพยานหลักฐาน โดยให้พนักงานอัยการมีระยะเวลาพอสมควรมิให้นำเสนอสำนวนช่วงเวลาไม่กี่วันก่อนครบกำหนดฝากขัง เพราะจะทำให้พนักงานอัยการต้องรีบส่งฟ้องไปโดยไม่มีเวลาพิจารณาให้เกิดความละเอียดรอบคอบได้อย่างเต็มที่ ต้องมีการสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา โดยเฉพาะถ้าพนักงานสอบสวนสอบสวนไปเพียงฝ่ายเดียว ผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายเกิดความรู้สึกว่าพนักงานสอบสวนไม่ทำการสอบสวนตามพยานหลักฐานหรือทำสำนวนเพื่อช่วยเหลือฝ่ายเดียวฝ่ายหนึ่ง ผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายก็ต้องรอเวลาสรุปสำนวนเสนอพนักงานอัยการเพื่อร้องขอความเป็นธรรมต่อพนักงานอัยการให้มีคำสั่งสอบสวนเพิ่มเติม ซึ่งเป็นระยะเวลาที่อาจเนิ่นนานเกินไป พยานหลักฐานอาจสูญหายหรือถูกทำลายหรือเสียประโยชน์ต่าง ๆ การร่างกฎหมายในส่วนนี้จึงมีความจำเป็นที่ต้องทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ ในการสอบสวนควรต้องมีการออกกฎหมายเพื่อให้พนักงานอัยการเข้าไปร่วมสอบสวนในบางคดีหรือกรณีพนักงานสอบสวนไม่ปฏิบัติหน้าที่ที่ควร เช่น ไม่รับคำร้องทุกข์ หรือผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาไม่ได้รับความเป็นธรรมในการสอบสวนของพนักงานสอบสวน ก็ควรให้ร้องขอต่อพนักงานอัยการให้เข้ามาร่วมสอบสวนหรือเข้ามาสั่งการสอบสวนในคดีดังกล่าวได้

การสอบสวนต้องมีการใช้ประโยชน์จากนิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งในบางคดีไม่สามารถหาประจักษ์พยานหรือพยานแวดล้อมที่เป็นประโยชน์ในการรับฟังพยานหลักฐานได้ ก็ต้องใช้พยานทางนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาช่วยในการสอบสวนคดี พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่มีการตรวจพิสูจน์ตามขั้นตอนที่ถูกต้องตามหลักทางวิชาการย่อมถือว่ามีน้ำหนักในการรับฟังประกอบพยานหลักฐานอื่น ๆ ได้ การใช้บริการในการตรวจสอบพยานนิติวิทยาศาสตร์ในประเทศไทยก็มี ๒ หน่วยงาน ระหว่างสำนักงานตำรวจแห่งชาติและกระทรวงยุติธรรม ก็ถือว่าทำให้ประชาชนที่จะใช้บริการในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงมีทางเลือกมากกว่าหนึ่งแห่ง ก็จะเป็นสิ่งที่ทำให้รูปแบบการสอบสวนคดีอาญาที่ควรปฏิรูปปรับปรุงให้เสนอประโยชน์ต่อประชาชน สังคม ประเทศชาติ

บทที่ ๔

การสอบสวนคดีอาญาที่มีการถ่วงดุลของพนักงานสอบสวน กับพนักงานอัยการ

ส่วนที่ ๑ วิเคราะห์การสอบสวนคดีโดยพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ

การสอบสวนคดีอาญาในประเทศไทย ยังไม่มีการให้อัยการ มีอำนาจสอบสวนคดีอาญาโดยตรง ดังเช่น สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส เยอรมัน เบลเยียม อิตาลี สเปน กรีซ เซลโกสโลวาเกีย สาธารณรัฐอาหรับ อูเอเอ ซึ่งให้พนักงานอัยการมีอำนาจสอบสวนด้วยตนเอง และเป็นผู้ควบคุมดูแลการสอบสวนของพนักงานสอบสวนทั้งหมด^๑

ในประเทศไทยเพียงแต่กำหนดไว้เฉพาะบางกรณี อาทิเช่น คดีความผิดนอกราชอาณาจักร ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๐ การสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนเป็นผู้สอบสวนพยานหลักฐานทั้งหมด ตามกฎหมายในปัจจุบันนี้ แต่ถ้าได้มีการปฏิรูปกระบวนการสอบสวนตามที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕๘ ง (๒) ที่ให้มีการปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาโดยให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสมนั้น จะทำให้การรวบรวมพยานหลักฐานครบถ้วนถูกต้องตั้งแต่เริ่มต้นทำสำนวนการสอบสวนคดี ไม่ต้องขัดแย้งกัน ซึ่งจะทำให้เกิดความเป็นธรรม และสำนวนการสอบสวนมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ไม่มีผลเสียหายต่อรูปคดีแต่อย่างใด

---

^๑ศ.ดร. โกเมน ภัทรภิรมย์. “การแก้ไขกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เกี่ยวกับอำนาจการสอบสวน”. อัยการกับการสอบสวนคดีอาญา. หน้า ๑๕.

๑. วิเคราะห์ปัญหาเกิดจากการแบ่งแยกอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนออก จากหน้าที่ฟ้องคดีอาญา

การที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้อำนาจหน้าที่การสอบสวนคดีอาญาเป็นของพนักงานสอบสวน เมื่อสอบสวนเสร็จสิ้น จึงเสนอสำนวนต่อพนักงานอัยการ ซึ่งพนักงานอัยการจะเข้ามาพิจารณาได้ต่อเมื่อมีสำนวนการสอบสวนที่พนักงานสอบสวนเสนอมาแล้วเท่านั้น ซึ่งระยะเวลาการพิจารณาในบางคดีก็จะใช้เวลานานมากห่างจากวันเวลากระทำ ความผิด ซึ่งอาจทำให้พยานหลักฐานที่สำคัญซึ่งน่าจะต้องนำเข้าสู่สำนวนการสอบสวนขาดหายไป พนักงานอัยการได้แต่ใช้อำนาจในการสั่งสอบสวนเพิ่มเติมเท่านั้น ซึ่งอาจไม่สามารถตรวจสอบพยานหลักฐานได้อย่างเต็มที่ ในขณะที่ประเทศต่างในระบบอัยการสากล จะถือว่าสอบสวนกับการฟ้องร้องเป็นกระบวนการเดียวกันที่ไม่สามารถแบ่งแยกกันได้ เมื่ออัยการเข้าร่วมสอบสวนกับการสอบสวนตั้งแต่เริ่มต้นคดี จึงทำให้คดีมีความสมบูรณ์ด้วย พยานหลักฐานตั้งแต่ต้น ไม่ต้องมาสอบสวนเพิ่มเติม และอัยการได้สอบปากคำพยานบุคคลหรือผู้เสียหายตั้งแต่ต้น เมื่อนำสำเนาที่ศาล จึงทำให้การนำสืบไม่มีปัญหาอุปสรรคใด ๆ พยานก็สามารถเบิกความได้ดี เพราะได้มีการถูกสอบสวนจากอัยการตั้งแต่ในชั้นสอบสวนแล้ว การฟ้องคดีจึงไม่ประสบปัญหาใด ๆ ซึ่งอาจแตกต่างจากประเทศไทย เพราะอัยการไม่ได้เป็นผู้สอบสวนคดีตั้งแต่ต้น พยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดจึงได้มาจากการรวบรวมของพนักงานสอบสวนซึ่งอาจบกพร่องหรือไม่สมบูรณ์ เมื่ออัยการสั่งฟ้องคดี ยื่นต่อศาลปัญหาที่จะส่งผลมาถึงการดำเนินคดีสืบพยานในชั้นศาล อาจทำให้ศาลยกฟ้องเป็นผลเสียหายต่อผู้เสียหายและรัฐ อีกทั้งอัยการไม่สามารถคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาได้ดีเท่าที่ควร ในกรณีการสอบสวนผู้ต้องหา หรือกรณีพยานหลักฐานที่พนักงานสอบสวนรวบรวมมาไม่ชอบแล้ว พนักงานสอบสวนสรุปสำนวนส่งให้อัยการพิจารณาล่าช้าในวันใกล้ครบกำหนดฝากขังครั้งสุดท้าย อัยการไม่อาจให้ความเป็นธรรมต่อผู้ต้องหาเท่าที่ควร อัยการต้องสั่งฟ้องตามที่พนักงานสอบสวนเสนอมา ในที่สุดปรากฏในชั้นพิจารณาของศาลว่าจำเลยหรือผู้ต้องหาไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด เป็นเหตุให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยถูกดำเนินคดีโดยไม่เป็นธรรม ถูกควบคุมหรือถูกขังโดยไม่ได้กระทำความผิดใด ๆ หรืออาจถูกจำคุกทั้งที่ไม่ได้กระทำความผิดแต่อย่างใด

ดังนั้น ถ้านำหลักการสอบสวนและการฟ้องร้องเดียวกันซึ่งสามารถแบ่งแยกจากกันได้มาใช้ในประเทศไทย โดยให้อัยการเข้าร่วมในสอบสวนตั้งแต่เริ่มต้นคดี ปัญหาต่าง ๆ ในชั้นสอบสวนและในชั้นพิจารณาของศาล ก็จะไม่เกิดขึ้นและจะเป็นผลดีต่อทุกฝ่าย

๒. วิเคราะห์กระบวนการยุติธรรมขั้นสอบสวนก่อนสำนวนมาหาอัยการ

เมื่อมีการกระทำความผิดทางอาญาเกิดขึ้น ก่อนที่จะมีการสอบสวนคดีก็ต้องมีขั้นตอนของการร้องทุกข์และกล่าวโทษอันเป็นช่องทางแรกที่จะเริ่มสู่กระบวนการในการรวบรวมพยานหลักฐาน

การร้องทุกข์ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้ผู้เสียหายเท่านั้นที่มีอำนาจในการร้องทุกข์ และก็ให้ร้องทุกข์ได้เฉพาะต่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ซึ่งมีตำแหน่งหน้าที่รองหรือเหนือพนักงานสอบสวนก็ได้ แต่ไม่ได้ให้มีการร้องทุกข์ต่อฝ่ายอื่นเท่ากับไม่มีการควบคุมหรือถ่วงดุลย์จากฝ่ายอื่น

การร้องทุกข์เป็นเงื่อนไขในการสอบสวนคดีความผิดต่อส่วนตัว หรือความผิดอันยอมความได้ การใช้ดุลพินิจของพนักงานสอบสวนจึงเป็นสิ่งสำคัญในการรับคำร้องทุกข์หรือไม่หรือรับคำร้องทุกข์ถูกต้องหรือไม่อันจะเป็นการเข้าไปสู่กระบวนการเริ่มต้นของการดำเนินคดีอาญา ซึ่งบางครั้งพนักงานสอบสวนรับคำร้องทุกข์จากผู้ซึ่งมิใช่ผู้เสียหายที่แท้จริง (ไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย) ผลสุดท้ายก็คือ คือไม่สามารถสอบสวนได้ อัยการก็ไม่สามารถที่จะฟ้องได้

การร้องทุกข์จึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง แม้กระทั่งในคดีอาญาแผ่นดิน ผู้เสียหายไม่ร้องทุกข์ พนักงานสอบสวนก็มีอำนาจทำการสอบสวนได้ กระบวนการยุติธรรมเลย อันต่างจากต่างประเทศที่ไม่ได้จำกัดว่าต้องร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนเท่านั้น เช่น ประเทศเยอรมัน ร้องทุกข์ต่ออัยการ ตำรวจ หรือศาลแขวงก็ได้ หรือประเทศฝรั่งเศส ร้องทุกข์กล่าวโทษต่อตำรวจ อัยการ หรือผู้พิพากษาไต่สวนก็ได้ และกรณีตำรวจรับคำร้องทุกข์ไว้แล้ว ต้องแจ้งให้อัยการทราบโดยเร็ว^๒ จึงเห็นได้ว่าเป็นการถ่วงดุลย์อำนาจหน้าที่ของตำรวจ ถ้าไม่รับคำร้องทุกข์ หรือรับคำร้องทุกข์แล้วจะมีองค์กรอื่นเข้ามาร่วมดำเนินการสอบสวนตรวจสอบได้ แต่ของประเทศไทยไม่มีการดำเนินการดังเช่นของต่างประเทศ หรือรับคำร้องทุกข์แล้วไม่สอบสวนดำเนินคดีภายในเวลาอันสมควร ทำให้พยานหลักฐานสูญหายไป หรือคดีขาดอายุความ หรือผู้กระทำความผิดหลบหนีไปได้ แม้กฎหมายจะไม่ตัดสิทธิผู้เสียหายที่จะยื่นฟ้องเอง แต่การฟ้องคดีของผู้เสียหายเป็นไปค่อนข้างยากลำบากในเรื่องค่าใช้จ่ายหรือเครื่องมือในการเสาะหาพยานหลักฐานไม่พร้อมเท่ากับเจ้าพนักงานของรัฐ

^๒นายสุจินต์ ทิมสุวรรณ. “กรมอัยการกับการดำเนินคดีให้แก่รัฐ”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ประจำปีการศึกษา ๒๕๒๓-๒๕๒๔. หน้า ๔๖.

การให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการรับคำร้องทุกข์โดยไม่มีหน่วยงานฝ่ายใดตรวจสอบถ่วงดุลย์อาจทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ได้ อาทิเช่น กรณีราษฎรร้องทุกข์กล่าวโทษเจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานสอบสวน อาจไม่ทำการสืบสวนสอบสวนตำรวจด้วยกันหรือกรณีความผิดตามพระราชบัญญัติที่มีโทษทางอาญาซึ่งเป็นความผิดอาญาแผ่นดินถ้าพนักงานสอบสวนไม่สอบสวนดำเนินคดี ก็ไม่สามารถมีหน่วยงานใด ๆ เริ่มดำเนินคดีได้ แม้กระทั่งอัยการซึ่งจะดำเนินคดีได้ต่อเมื่อพนักงานสอบสวนได้ทำการสอบสวนแล้ว ดังนั้น ควรแก้ไขกฎหมายให้มีการร้องทุกข์ทั้งที่ตำรวจและอัยการหรือถ้าตำรวจได้รับคำร้องทุกข์แล้วต้องรายงานให้อัยการทราบ เพราะเมื่อฝ่ายตำรวจโดยพนักงานสอบสวนไม่ดำเนินการ อัยการก็จะลงมือสืบสวนได้ ดังเช่นตามที่อัยการในต่างประเทศมีอำนาจและหน้าที่หรือถ้าไม่สามารถแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องดังเช่นต่างประเทศได้ ก็ควรดำเนินการแก้ไขระเบียบของพนักงานสอบสวน เมื่อได้รับคำร้องทุกข์หรือมีคดีเกิดขึ้นเมื่อทราบเหตุต้องรายงานให้ผู้บังคับบัญชาชั้นสูงที่กำกับดูแลพนักงานสอบสวนทราบ

การสอบสวนของพนักงานสอบสวน เป็นการรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดหรือเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ^๓

ขั้นตอนในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนนี้ พนักงานสอบสวนต้องพึงระลึกเสมอมาเป็นการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อจะทราบข้อเท็จจริง หรือพิสูจน์ความผิดหรือเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษมิใช่สอบสวนโดยเชื่อตั้งแต่ต้นว่า ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้กระทำความผิดต้องหาพยานหลักฐานเฉพาะที่จะดำเนินคดีกับผู้ถูกกล่าวหาเท่านั้น ถ้าพนักงานสอบสวนเชื่อตั้งแต่ต้นในกรณีดังกล่าวก็ไม่ถือว่า ดำเนินการสอบสวนเพื่อพิสูจน์ความผิด หากแต่เป็นการสอบสวนเอาผิดผู้ถูกกล่าวหาเพียงอย่างเดียวในประเทศไทย โอกาสที่บุคคลทั่ว ๆ ไปจะตกเป็นผู้ต้องหาอย่างมากเพราะเมื่อมีผู้มาร้องทุกข์พนักงานสอบสวนรับคำร้องทุกข์และก็จะไปจับกุมผู้ต้องหาควบคุมและสอบสวนทันทีไม่ได้มีการสืบสวนข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานในเบื้องต้นเสียก่อนกล่าวคือ พนักงานสอบสวนจะเชื่อผู้เสียหายหรือผู้ถูกกล่าวหาตั้งแต่ต้นแล้ว

^๓“ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา” มาตรา ๒ (๑๑)

การสอบสวนโดยพนักงานสอบสวน ถือว่าเป็นต้นธารของกระบวนการยุติธรรม ซึ่งสามารถให้ความเป็นธรรมกับทั้งผู้เสียหายและผู้ต้องหาได้ ถ้าพนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนอย่างถูกต้องและเป็นธรรม การรวบรวมพยานหลักฐานนั้น พนักงานสอบสวน เมื่อทราบข้อเท็จจริง โดยมีผู้เสียหายร้องทุกข์ หรือมีการกล่าวโทษ พนักงานสอบสวนต้องแสวงหาข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานให้แน่ชัด โดยรับฟังพยานหลักฐานในทางฝ่ายผู้เสียหายหรือผู้กล่าวหา และในขณะเดียวกันย่อมต้องรับฟังพยานหลักฐานของฝ่ายผู้ต้องหาและคำนึงถึงการรักษาพยานหลักฐาน โดยต้องมีความเป็นภาวะวิสัย มีความเป็นกลางอย่าเชื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยไม่ได้กลั่นกรองพยานหลักฐานในบางประเทศมีกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติไว้ชัดเจนกว่าประเทศไทย เช่น ประเทศสวีเดน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ บัญญัติว่า

“ในการสอบสวนจะต้องไม่คำนึงถึงพฤติการณ์ซึ่งเป็นผลร้ายต่อผู้ต้องหาเท่านั้น แต่ยังต้องคำนึงพฤติการณ์ซึ่งเป็นคุณแก่ผู้ต้องหาอีกด้วย”

จะต้องติดตามพิสูจน์สิ่งซึ่งเป็นประโยชน์แก่ผู้ต้องหาด้วยการสอบสวน ควรจะได้กระทำในประการที่ว่า ไม่มีผู้หนึ่งผู้ใดผู้ต้องสงสัยโดยไม่จำเป็น

การสอบสวนจะต้องกระทำโดยรวดเร็วเท่าที่จะเป็นไปได้โดยพฤติการณ์ ถ้าปรากฏว่าไม่ควรจะดำเนินการสอบสวนต่อไปให้ยุติการนั้นเสีย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศจีน มาตรา ๒ บัญญัติว่า

“เจ้าพนักงานซึ่งดำเนินกระบวนการพิจารณาอาญาจะต้องให้ความสนใจเท่าเทียมแก่พฤติการณ์เป็นคุณและไม่เป็นคุณแก่ผู้ต้องหา ผู้ต้องหาอาจจะต้องขอเจ้าพนักงานตามที่บัญญัติไว้ในวรรคก่อนที่จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ต้องหาเช่นนั้น”^๔

ปัญหาของประเทศไทยไม่มีหลักกฎหมายกำหนดบังคับให้พนักงานสอบสวนต้องสอบสวนอย่างน้อยเพียงใดไม่มีบทบังคับให้ต้องสอบสวนพยานฝ่ายผู้ต้องหา จึงทำให้พนักงานสอบสวนมักจะ ไม่สอบสวนพยานฝ่ายผู้ต้องหา พนักงานสอบสวนมักอ้างว่าให้ไปสู้คดีในชั้นศาล และให้นำพยานที่ผู้ต้องหาอ้างไปสู้ในชั้นศาลและซึ่งเป็นการอ้างโดยไม่ถูกต้องในระบบการสอบสวนที่ดีไม่ได้ให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย จึงทำให้ผู้ต้องหาถูกดำเนินคดีโดยไม่เป็นธรรม โดยไม่มีความผิด

---

^๔นายสุจินต์ ทิมสุวรรณ. “กรมอัยการกับการดำเนินคดีให้แก่วินิจฉัย”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ประจำปีการศึกษา ๒๕๒๓-๒๕๒๔.

ปัญหาในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนในการพิจารณาคดีของศาล ซึ่งจะลงโทษจำเลยได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับพยานหลักฐานในการนำสืบพยานหลักฐานซึ่งเกิดจากการรวบรวมมาในชั้นพนักงานสอบสวนมายื่นแสดงต่อศาล พยานทุกชนิดที่น่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยกระทำความผิดนั้นมีทั้งพยานบุคคล พยานเอกสารและพยานวัตถุ ดังนั้น การรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน จึงมีความสำคัญซึ่งในการพิจารณาลักษณะของอัยการและการพิจารณาพิพากษาของศาล

พนักงานสอบสวนเมื่อต้องรับผิดชอบในการสอบสวนในคดีเรื่องใดเรื่องหนึ่งจึงต้องคำนึงถึงพยานหลักฐานที่มีอยู่ในคดีนั้น ๆ โดยจัดลำดับและแสวงหาพยานหลักฐานให้มากที่สุดและพยานที่ดีที่สุด อันได้แก่ประจักษ์พยาน ซึ่งผู้เห็นเหตุการณ์ ซึ่งจะทำให้ศาลพิพากษาลงโทษจำเลยได้ ถ้าไม่สามารถรวบรวมติดตามหาประจักษ์พยานได้ ต้องพิจารณาค้นคว้าหาพยานพดพิเหตุแวดล้อมกรณีมาเพื่อประกอบพยานหลักฐานอื่นในกรณีไม่สามารถติดตามพยานค้นหาประจักษ์พยานได้ ซึ่งพยานแวดล้อมดังกล่าวก็มีน้ำหนักทำให้ศาลพิพากษาลงโทษจำเลยได้ หรือในคดีอุกฉกรรจ์ การรวบรวมค้นหาพยานซึ่งเป็นประจักษ์พยานหรือพยานแวดล้อมค่อนข้างหายากลำบาก เนื่องจากพยานเกรงกลัวอิทธิพลผู้ต้องหาหรือพยานไม่เข้ามาเกี่ยวข้องกับคดีกลัวเสียเวลาไม่อยากจะยุ่งเกี่ยวกับคดีอันตรายที่จะตามมาด้วยตนเองและครอบครัว เหตุต่าง ๆ ที่มีอยู่ทำให้พนักงานสอบสวนหากพยานที่ดีที่สุดลำบากมาก พนักงานสอบสวนคงต้องหาพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ มาช่วยในการสอบสวนให้คดีกระจ่างชัดที่น้ำหนักน่าเชื่อว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิด มีหลายคดีที่พนักงานสอบสวนรับมอบตัวมาจากตำรวจ ซึ่งทำหน้าที่สืบสวน โดยผู้ต้องหาได้รับสารภาพ พนักงานสอบสวนไม่ชวนขวยติดตามหาพยานหลักฐานอื่น ๆ มีเพียงพยานบอกเล่าและคำรับสารภาพประกอบการนำชี้ที่เกิดเหตุและพนักงานสอบสวนก็ไม่ชวนขวยทำงานให้รวดเร็วโดยรีบส่งสำนวนการสอบสวนให้อัยการพิจารณาเพื่อหาเหตุบกพร่องหรือพยานหลักฐานที่ไม่สมบูรณ์อันจะนำไปสู่การสั่งสอบสวนเพิ่มเติมเพื่อให้พนักงานสอบสวนรวบรวมค้นหาพยานหลักฐานอันสำคัญมีน้ำหนักกว่าที่พนักงานสอบสวนรวมมาตั้งแต่ต้น เพื่อจะทำให้คดี มีน้ำหนักให้ศาลลงโทษผู้ต้องหาได้ การที่พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนรวบรวมสรุปลำนวนส่งอัยการล่าช้าเป็นเหตุให้อัยการต้องรีบสั่งคดีตามคำรับสารภาพและนำชี้ที่เกิดเหตุไปก่อนและยื่นฟ้องต่อศาล ซึ่งการพิจารณาพิพากษาของศาลพบว่าไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอจึงพิพากษายกฟ้องอันทำให้คดีเสียหายได้ เพราะการรวบรวมพยานหลักฐานที่บกพร่อง และล่าช้าของพนักงานสอบสวน หรือในบางกรณีผู้ต้องหาซึ่งไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด แต่ถูกบังคับให้รับสารภาพ จึงจำยอมต้องรับสารภาพและพนักงานสอบสวนไม่ชวนขวยรวบรวมพยานหลักฐาน ค้นหาความจริงในคดี อีกทั้งสำนวนส่งล่าช้า ทำให้อัยการไม่มีโอกาสกลั่นกรองตรวจสอบพยานหลักฐานทางคดีได้

ต้องฟ้องคดีตามคำรับสารภาพ ซึ่งสุดท้ายเมื่อศาลพิพากษาจึงรู้ว่าไม่ใช่ผู้กระทำความผิดที่แท้จริง อันมีอยู่ในหลาย ๆ คดีที่เกิดขึ้น โดยเป็นข่าวทางสื่อมวลชนบ้าง แต่มีอีกไม่น้อยที่ไม่เป็นข่าว อันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนทั้งสิ้น

ปัญหาในการบันทึกคำให้การพยาน

การบันทึกคำให้การพยาน มีความสำคัญอย่างมากในการสังคดีของอัยการและถ้าอัยการสั่งฟ้อง คำให้การที่พนักงานสอบสวนบันทึกสอบสวนมานี้จะใช้สืบพยานโดยอัยการมักจะถามตามที่พนักงานสอบสวนบันทึกปากคำมา

ในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๓ วรรคท้าย มีบัญญัติเป็นข้อห้ามพนักงานสอบสวนว่า “ห้ามมิให้พนักงานสอบสวนดักเตือน พุดให้ท้อใจ หรือใช้กลอุบายอื่นเพื่อป้องกันมิให้บุคคลใดให้ถ้อยคำซึ่งอยากจะทำให้ด้วยความเต็มใจ” ดังนั้น พนักงานสอบสวนควรต้องบันทึกการให้ถ้อยคำในสิ่งที่พยานเต็มใจให้ถ้อยคำด้วยความเป็นจริง อย่าแต่งเติมถ้อยคำซึ่งพยานไม่ได้รู้เห็น หรือต้องให้พยานรู้ถึงการบันทึกให้ถ้อยคำอีกทั้งให้พยานทราบว่าพยานจะต้องเบิกความในชั้นศาลในถ้อยคำที่ปรากฏตามคำให้การชั้นสอบสวนมีหลายคดีที่พนักงานสอบสวนพิมพ์ถ้อยคำให้การของพยาน โดยที่พยานไม่ทราบและให้พยานลงชื่อ โดยที่พยานไม่ทราบข้อความและการ์ที่จะต้องเบิกความตามที่พนักงานสอบสวนพิมพ์เมื่ออัยการนำพยานบุคคลดังกล่าวนี้เข้าสืบต่อศาล พยานเบิกความแตกต่างจากที่มีการบันทึกในคำให้การชั้นสอบสวน ถ้าเป็นพยานที่สำคัญอันจะเป็นข้อสำคัญในทางคดีได้ พยานดังกล่าวอาจถูกดำเนินคดีในฐานเบิกความเท็จหรือแจ้งความเท็จได้ เนื่องจากถือว่าพยานกลับคำให้การอันเป็นไปตามหนังสือเวียน ที่ อส ๐๐๐๔/ว ๒๑ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ ของสำนักงานอัยการสูงสุด

การบันทึกปากคำพยานบุคคลพนักงานสอบสวนควรสอบปากคำให้ตรงกับข้อเท็จจริงและข้อกล่าวหาตามกฎหมายมีหลายกรณีที่พนักงานสอบสวนบันทึกปากคำพยานโดยไม่มีสาระสำคัญในข้อเท็จจริงที่พยานรู้เห็นการกล่าวอ้างข้อเท็จจริงอันจะทำให้มีน้ำหนักเชื่อว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยกระทำความผิดเป็นกรณีสำคัญ แต่พนักงานสอบสวนบันทึกในเรื่องที่ไม่มีความจำเป็นหรือความสำคัญ เป็นรายละเอียดที่ไม่เกี่ยวกับคดี อันจะทำให้เกิดปัญหาเมื่อสรุปสำนวนถึงอัยการ อัยการต้องพิจารณาและสั่งสอบสวนเพิ่มเติมทำให้ล่าช้าเสียเวลา และเป็นที่เป็นที่เบื่อหน่ายของพยานที่ต้องมาให้การซ้ำแล้วซ้ำอีก พนักงานสอบสวนจึงควรสอบสวนข้อเท็จจริงที่พยานรู้เห็นภายใต้กฎหมายตามที่กล่าวหาผู้ต้องหา

พนักงานสอบสวนพึงระลึกเสมอว่าพยานหลักฐานที่รวบรวมมานั้นเมื่ออยู่ในชั้นสอบสวนแม้เป็นพยานที่ดีที่สุดหรือพยานชั้น ๑ แต่ถ้าทราบโดยยังไม่ได้มีการนำเข้าสู่สืบพยานต่อศาลหรือติดตามพยานหลักฐานที่รวบรวมมาได้ ไม่สามารถเสนอเข้าสู่ศาลได้ก็เป็นเพียงพยานที่มี

น้ำหนักร้อย แต่พยานบอกเล่าเท่านั้น ดังนั้น พนักงานสอบสวนต้องดูแลคุ้มครองพยานหลักฐานไม่ให้สูญหายหรือสามารถติดตามได้เสมอเมื่ออัยการให้นำหรือพาไปสืบต่อศาล มีหลายคดีที่ไม่สามารถติดตามได้เป็นเหตุให้ศาลยกฟ้องเสียหายในทางคดีและเสียหายต่อหน้าที่การงานของพนักงานสอบสวนเองในอนาคตปัญหานี้อาจหมดไปได้ เมื่อมีการจัดตั้งสำนักงานคุ้มครองพยานเพื่อคุ้มครองดูแลพยานที่มาให้การต่อพนักงานสอบสวนจนถึงชั้นศาลอันจะทำให้การข่มขู่พยานการหายตัวไปของพยานหมดปัญหาลงไปได้

ปัญหาในการสอบสวนผู้ต้องหา

การสอบสวนผู้ต้องหาเป็นหัวใจของการสอบสวน เนื่องจากพนักงานสอบสวนต้องมีการแจ้งข้อหาการไม่แจ้งข้อหาให้ผู้ต้องหาทราบถือว่าไม่มีการสอบสวน อันจะทำให้พนักงานอัยการไม่อาจฟ้องคดีได้

หลักอีกประการหนึ่งของการสอบสวนผู้ต้องหา ก็คือการเตือนให้ผู้ต้องหาทราบว่า คำให้การของเขาที่ให้การต่อพนักงานสอบสวนอาจใช้เป็นหลักฐานอันเขาในการพิจารณาได้ ถ้าพนักงานสอบสวนไม่เตือน คำให้การของผู้ต้องหาที่ไม่สามารถนำมาใช้ยืนยันในชั้นศาลได้ อันทำให้เกิดปัญหาในการชี้แจงน้ำหนักพยานหลักฐานของศาล

ปัญหาดังกล่าวนี้มักจะไม่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติเพราะปัจจุบันมีการเน้นย้ำเสมอและพิมพ์คำให้การเป็นแบบปฏิบัติที่พนักงานสอบสวนทุก ๆ คนจะทราบดี แต่ปัญหาที่มักจะมามากก็คือ การแจ้งข้อกล่าวหา บางคนแจ้งข้อหาเกินความจริง บางคนแจ้งขาดข้อหา ทำให้เกิดปัญหามากและเป็นผลเสียหายต่อทุก ๆ ฝ่าย การแจ้งข้อหาไม่ครบถ้วน อัยการก็จะสั่งให้แจ้งข้อหาเพิ่มเติมทำให้เสียเวลาบางครั้งผู้ต้องหาอยู่ในเรือนจำอยู่ระหว่างฝากขังและคดีดังกล่าวส่วนมากศาลจะใช้ดุลพินิจรอการลงโทษจำเลยแต่จำเลยยากจนไม่มีเงินประกันตัวต้องถูกขังระหว่างสอบสวน พนักงานสอบสวนสรุปสำนวนส่งให้อัยการพิจารณา อัยการเห็นว่า พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหาไม่ถูกต้องหรือแจ้งข้อหาไม่ครบถ้วน จึงต้องสั่งแจ้งข้อหาใหม่ให้ถูกต้อง ทำให้ต้องฝากขังผู้ต้องหาต่อไปโดยไม่มีคามจำเป็นซึ่งถ้าพนักงานสอบสวนแจ้งข้อหาครบถ้วนถูกต้องอัยการยื่นฟ้องต่อศาล จำเลยรับสารภาพ ศาลก็พิพากษารอการลงโทษ สามารถปล่อยตัวจำเลยจากเรือนจำในวันดังกล่าวได้ แต่การปฏิบัติงานที่ไม่ถูกต้องไม่รอบคอบเป็นเหตุให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องถูกขังต่อไปอีกโดยไม่ควรจะต้องถูกขัง

การตั้งข้อหาที่มีโทษสูงเกินกว่าความเป็นจริง ทำให้ผู้ต้องหาถูกขังถูกควบคุมตามกฎหมายมากกว่าที่ควรจะเป็น เช่นกรณีการขอฝากขังต่อศาลถ้าตั้งข้อหาตามความจริงจะฝากขังได้ไม่เกิน ๔๘ วัน แต่การตั้งข้อหาสูงกว่าความเป็นจริง ทำให้ผู้ต้องหาถูกขังถึง ๘๔ วัน ทำให้ผู้ต้องหา

เดือคร้อนไม่ค้มครองสิทธิเสรีภาพตามที่จะกระทำไ้ผู้ต้อหาที่ยากจนไม่มีหลักทรัพย์ประกันตัวต้อถูกขังเป็นเวลานานเกินความเป็นจริง

การบั่นทีกค่าไ้การของผู้ต้อหา พนักงานสอบสวนควรต้อบั่นทีกตามที่ผู้ต้อหาอยากไ้การ ไม่ใช่พอทราบวาผู้ต้อหาปฏิเสธก็ไม้อากพิมพ์บอกวาไ้การเพียงปฏิเสธ ขอไ้การชั้นศาล โดยผู้ต้อหาต้อการรายละเอียดไ้ปรากฏในค่าไ้การแต่ไม้อากพิมพ์หรือไม้อากบั่นทีกไ้ แต่ด้วยความจริงค่าไ้การทุกกรณีของผู้ต้อหาอาจจะมีประโยชน์ในการสืบพยานในชั้นศาลของอัยการหากไ้ในการนำมาประกอบพยานหลักฐานอื่นเพื่อไ้ศาลใช้ดุลพินิจพิจารณาลงโทษจำเลยไ้

ปัญหาในการสรุปสำนวนทำความเข้าใจเห็นเสนออัยการ

การสรุปสำนวนของพนักงานสอบสวนต้อมีความเห็นควรสั่งฟ้องหรือควรสั่งไม่ฟ้อง อำนาจในการสั่งคดีโดยเด็ดขาดเป็นของอัยการ การไ้พนักงานสอบสวนทำความเข้าใจเห็นสั่งฟ้องหรือความเห็นสั่งไม่ฟ้อง ไม่มีผลในทางคดีแต่อย่างใด แต่บางกรณีเป็นปัญหาไ้ถ้าทำความเข้าใจไม่ครบถ้วนกับการแจ้งข้อหาจึงทำให้เสียเวลาต้อทำต้อทำความเข้าใจให้ครบถ้วนและบางกรณีผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนเป็นผู้พิจารณาหลายชั้นตอนหลายระดับทำให้เกิดความล่าช้าอย่างมากในการเสนอสำนวนกว่าคดีจะมาถึงอัยการไ้เสียเวลาหลายวันอันไม่มีความจำเป็น เพราะอัยการไมไ้พิจารณาความเห็นของผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวน อัยการจะพิจารณาพยานหลักฐานในสำนวนมากกว่า หรือบางกรณีในทางปฏิบัติ ถ้าพนักงานสอบสวนมีความเห็นสั่งไม่ฟ้องตามพยานหลักฐานที่มีอยู่แต่ผู้บังคับบัญชาบางคนก็เพ่งเล็งหาว่ามีผลประโยชน์กับคดีพยายามไ้สอบสวนเพิ่มเติมหรือเรียกพนักงานสอบสวนไปชี้แจงอันไม่ควรกระทำจึงทำให้พนักงานสอบสวนบางคนเลือกที่จะมีความเห็นสั่งฟ้องไว้ก่อน ไ้ให้อัยการสั่งไม่ฟ้องภายหลัง

ปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ ถ้าไมให้อัยการเข้าไปร่วมในการสอบสวนก็ควรตัดปัญหาในการล่าช้า ไม่เป็นธรรม โดยไ้พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน โดยไม่ต้องมีความเห็นในทางคดีซึ่งไม่ทำให้อำนาจพนักงานสอบสวนลดลง และไมไ้เพิ่มอำนาจอัยการ เพราะถ้าอัยการสั่งไม่ฟ้องต้อปฏิบัติตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๕ อยู่เช่นเดิม แต่การตัดปัญหาเพื่อทำไ้คดีรวดเร็วขึ้นในการพิจารณาคดีน้กรองของอัยการและไมเกิดปัญหาในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนดังไ้กล่าวมาแล้ว

ปัญหาในการส่งสำนวนที่ล่าช้านี้มียู่มาก โดยพนักงานสอบสวนมักจะอ้างว่า ต้อรอผลการสอบสวนพยาน ผลการตรวจลายพิมพ์นิ้วมือ รอผลการพิสูจน์ของกลาง พนักงานสอบสวนมักจะส่งสำนวนให้อัยการใกล้ ๆ ครบข้ครั้งสุดท้าย โอกาสที่อัยการจะมีการใช้ดุลพินิจคัดค้านกรณคดีน้อยมากบางคดีไม่มีเวลาเลยทำไ้ได้อย่างเดียวต้อสั่งฟ้องตามคำรับสารภาพหรือตามที่

พนักงานสอบสวนเสนอมาแม้จะมีระเบียบระหว่างสำนักงานอัยการสูงสุดกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในการส่งสำนวนแต่ทางปฏิบัติไม่ค่อยปฏิบัติตามระเบียบ บางคดีที่เป็นอุกฉกรรจ์พนักงานสอบสวน คิดว่ามีเวลา ๘๕ วัน จึงไม่เร่งรีบสอบสวนพยานหลักฐาน โดยนำเวลาไปใช้ทำคดีอื่นหรือเก็บสำนวนเอาไว้นานพอใกล้ ๆ จึงค่อยนำส่งอัยการ ซึ่งมักเป็นปัญหาอย่างมากที่อัยการ ไม่มีโอกาสพิจารณาค้นหาความเป็นจริงในทางคดี ดังนั้นปัญหานี้ ควรแก้ไขระเบียบการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการโดยระบุให้ชัดเจนแจ้งว่า แม้สำนวนการสอบสวนส่งมาแล้วซ้ำใกล้ครบฝากขังครั้งสุดท้าย ถ้าอัยการเห็นควรส่งสอบสวนเพิ่มเติม เพื่อประโยชน์แห่งการสั่งคดีก็ให้อัยการมีอำนาจสั่งสอบสวนเพิ่มเติมได้ แม้เป็นเหตุให้ศาลต้องปล่อยตัวผู้ต้องหาไปก่อนก็ตามอันจะเป็นหลักประกันในการปฏิบัติหน้าที่แก่อัยการ เพื่อให้อัยการกล้าใช้ดุลพินิจมากขึ้นอันเป็นการใช้ดุลพินิจอย่างความมีภาวะวิสัย สำนวนในชั้นสอบสวนอยู่กับพนักงานสอบสวนเป็นส่วนใหญ่มากกว่าจะอยู่ในการพิจารณาของอัยการ อันทำให้การอำนวยความสะดวกของอัยการไม่อาจกระทำได้อย่างแท้จริง จึงควรแก้ไขปรับปรุงระเบียบการดำเนินคดีอาญา และสร้างความเป็นภาวะวิสัยให้แก่อัยการมากขึ้น

๓. วิเคราะห์ปัญหากรณีอัยการไม่มีโอกาสตรวจสอบพยานหลักฐาน ชั้นสอบสวน

การสอบสวนคดีอาญาในประเทศไทยอำนาจหน้าที่การสอบสวนของพนักงานสอบสวน กล่าวคือเมื่อมีการกระทำความผิดทางอาญาเกิดขึ้น ถ้ารัฐเป็นผู้เสียหายเมื่อพนักงานสอบสวนทราบว่ามีการกระทำความผิดทางอาญาเกิดขึ้น พนักงานสอบสวนต้องเริ่มทำการสอบสวนหรือกรณี ที่มีผู้เสียหายมาร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน ในคดีที่ราษฎรเป็นผู้เสียหายได้นั้น พนักงานสอบสวนก็จะเริ่มสอบสวนตั้งแต่แรก มักจะสอบสวนผู้เสียหายหรือผู้กล่าวโทษเป็นพยานบุคคล และสอบสวนพยานที่เห็นเหตุการณ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นประจักษ์พยานและพยานแวดล้อมทั้งพยานบอกเล่าหรือพยานเอกสาร พยานวัตถุ เข้าสู่สำนวนการสอบสวน จึงเห็นว่า มีการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนฝ่ายเดียว ในคดีอาญาทั่วไป มักมีพนักงานสอบสวน เพียงคนเดียวเท่านั้น ถ้าเป็นคดีสำคัญ อาจมีการสอบสวน โดยคณะพนักงานสอบสวน แต่เวลาการไปสอบสวนมักจะมอบให้พนักงานสอบสวนคนใดคนหนึ่งไปสอบสวน ดังนั้น การสอบสวนพยานดังที่กล่าวมาแล้ว การสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนถามคำถาม บันทึกคำให้การ อาจทำให้ขาดในประเด็นสำคัญ ขาดการค้นคว้าหาความจริงที่ควรจะทำ การสอบสวน อีกทั้งบางครั้งพยานหลักฐานสำคัญที่พนักงานสอบสวนไม่นำเข้าสู่สำนวนการสอบสวน โดยคิดพิจารณาแต่ฝ่ายเดียวว่าพยานหลักฐานเพียงพอแล้ว จึงทำให้เมื่อมีการสอบสวนเสร็จสิ้น ส่งสำนวนให้อัยการพิจารณาจึงทำให้อัยการต้องสั่งสอบสวนเพิ่มเติมเป็นการเสียเวลา และบางครั้งอาจเสียโอกาสในขณะที่เกิดเหตุที่มีพยานสำคัญ

ควรสอบสวนนำเข้าสู่สำนวนการสอบสวน แต่พนักงานสอบสวนไม่ได้กระทำ อีกทั้งการสอบสวนเพียงฝ่ายเดียวไม่มีการคานอำนาจการสอบสวนอาจทำให้พนักงานสอบสวนบางคดีใช้ดุลพินิจในการช่วยเหลือผู้ต้องหาโดยไม่นำพยานหลักฐานที่สำคัญเข้าสู่สำนวนการสอบสวน หรือตรงกันข้ามพนักงานสอบสวนต้องการช่วยเหลือผู้เสียหาย โดยหาทางสอบสวนพินิจปากคำพยานขึ้นเอง โดยต้องการปรักปรำผู้ต้องหาให้ได้รับโทษโดยที่ผู้ต้องหาอาจไม่ใช่ผู้กระทำความผิดในกรณีที่ยกตัวอย่างมานี้ และความเป็นจริงถ้าเป็นสำนวนคดีอาญาที่ผู้ต้องหาถูกฝากขังต่อศาลจะมีระยะเวลาฝากขัง เป็นจำนวน ๔๘ วันหรือ ๘๔ วัน แล้วแต่ข้อหาถ้าพนักงานสอบสวนสอบสวนฝ่ายเดียวมาและส่งสำนวนไต่สวนระยะเวลาฝากขัง ๔๘ วันหรือ ๘๔ วัน อัยการอ่านสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนโดยไม่มีโอกาสเห็นหรือสอบสวนพยานใด ๆ ได้เลยกรณีมีความสงสัยในพยานหลักฐานอัยการจะไม่กล้าสั่งสอบสวนเพิ่มเติมเนื่องจากกลัวว่าผู้ต้องหาจะหลุดจากอำนาจศาลและไม่สามารถนำตัวมาฟ้องได้ มักจะสั่งฟ้องและให้ผู้ต้องหาไปต่อสู้คดีในศาล ซึ่งอาจทำให้พยานหลักฐานที่มีอยู่ไม่เพียงพอลงโทษจำเลย หรือศาลยกประ โยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย อย่างไรก็ตามการที่ผู้ต้องหาได้รับการปล่อยชั่วคราวในชั้นสอบสวน ซึ่งมีระยะเวลาให้พนักงานสอบสวนสามารถสอบสวนพยานได้ถึง ๖ เดือน จึงส่งสำนวนให้อัยการพิจารณากรณีดังกล่าวนี้ อัยการสามารถสั่งสอบสวนเพิ่มเติมให้ความเป็นธรรมกับผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายได้เต็มที่มากกว่าคดีที่ผู้ต้องหาไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราวชั้นสอบสวน แต่คดีส่วนใหญ่จะเป็นกรณีผู้ต้องหาถูกฝากขังต่อศาลการสอบสวนจึงมีระยะเวลาไม่มากอัยการจึงไม่สามารถให้ความเป็นธรรมและอำนวยความสะดวกอย่างแท้จริง

การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันให้อัยการเข้าไปมีอำนาจสอบสวนมีส่วนในการตรวจสอบพยานหลักฐานให้กระจ่างชัดเจนก่อนตั้งแต่นั้นได้สอบสวนพยาน ได้รวบรวมพยานหลักฐานอันเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างแท้จริง โดยอาจใช้วิธีการกำหนดประเภทคดีที่สำคัญจากผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายรวมถึงอัตราโทษขั้นสูง หรือคดีที่มีความยุ่งยากซับซ้อน ก็ให้อัยการเข้าร่วมสอบสวนคดีก็จะทำให้อัยการเข้าร่วมตรวจสอบพยานหลักฐานในชั้นสอบสวนอันจะถือได้ว่าการสอบสวนกับการฟ้องร้องเป็นกระบวนการเดียวกันที่ไม่สามารถแบ่งแยกจากกัน

ส่วนที่ ๒ วิเคราะห์การแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้สอดคล้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้มีการบัญญัติให้มีการปฏิรูปประเทศที่ต้องมีการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย ในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านกระบวนการ

ยุคิธรรม บัญญัติในมาตรา ๒๕๘ ง (๒) ปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาให้มีการตรวจสอบ และถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม กำหนดระยะเวลาในการ ปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ชัดเจน เพื่อมิให้คดีขาดอายุความ และสร้าง ความเชื่อมั่นในการปฏิบัติราชการของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา รวมทั้งกำหนดให้การสอบสวนต้องใช้ประโยชน์จากนิติวิทยาศาสตร์

เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕๘ จึงต้องมีการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือกฎหมายที่บัญญัติเรื่อง อำนาจหน้าที่การสอบสวน คดีอาญา ซึ่งคือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งในปัจจุบันก็มีการแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตามร่างดังต่อไปนี้

ร่าง

พระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...)

พ.ศ. ....

.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา(ฉบับที่) พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๓ ให้เพิ่มข้อความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๓/๑ และมาตรา ๑๓/๒ แห่งประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๑๓/๑ ในการจับหรือค้น ให้เจ้าพนักงานผู้จับหรือค้นจัดให้มีการบันทึกภาพ และเสียง ซึ่งสามารถนำออกถ่ายทอดได้อย่างต่อเนื่องไว้ เว้นแต่เป็นการเร่งด่วนหรือมีเหตุจำเป็นอื่น

อันไม่สามารถดำเนินการได้ ก็ให้เจ้าพนักงานนั้นบันทึกเหตุดังกล่าวไว้เป็นหลักฐานในการบันทึกการจับหรือบันทึกการค้น แล้วแต่กรณี”

“มาตรา ๑๓/๒ ในชั้นจับกุมหรือระหว่างสอบสวน ห้ามไม่ให้เจ้าพนักงานผู้จับ หรือรับตัว ผู้ถูกจับ หรือพนักงานสอบสวนนำผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาออกแถลงข่าวหรือจัดให้บุคคลดังกล่าว ให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชน

เจ้าพนักงานหรือพนักงานสอบสวนตามวรรคหนึ่งต้องไม่เผยแพร่ภาพหรือเสียงของผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาต่อสาธารณชนหรือยินยอมให้บุคคลซึ่งมิใช่เจ้าหน้าที่บันทึกภาพและเสียงของผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาหรือกระทำการอื่นใดอันมีลักษณะเป็นการประจานผู้ถูกจับกุมผู้ต้องหา แต่ทั้งนี้มิให้รวมถึงการกระทำตามความจำเป็นและสมควรเพื่อประโยชน์แก่การสอบสวนหรือติดตามผู้กระทำความผิด”

มาตรา ๔ ให้เพิ่มข้อความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๑๗/๑ และมาตรา ๑๑๗/๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๑๑๗/๑ ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีไปในระหว่างได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว มิให้นำระยะเวลาที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ

ในกรณีมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำเลย ถ้าจำเลยหลบหนีไปในระหว่างต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ”

“มาตรา ๑๑๗/๒ ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีไปในระหว่างที่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำในระหว่างที่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวจากศาล ให้ศาลมีคำสั่งเช่นนั้นมิอำนาจไต่สวนและลงโทษผู้กระทำความผิดได้โดยไม่ต้องฟ้อง

ความผิดตามวรรคหนึ่งไม่ระงับไปเพราะเหตุที่คดีของผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นมีการสั่งไม่ฟ้อง ยกฟ้อง จำหน่ายคดีหรือถอนฟ้อง”

มาตรา ๕ ให้เพิ่มข้อความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๒๑/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๑๒๑/๑ ในคดีดังต่อไปนี้ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้พนักงานอัยการร่วมทำการสอบสวนกับพนักงานสอบสวน

- (๑) คดีที่มีอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น
- (๒) คดีที่ ผู้มีส่วนได้เสียในคดีร้องขอให้พนักงานอัยการเข้าร่วมทำการสอบสวน
- (๓) คดีที่พนักงานสอบสวนเห็นว่าควรได้รับคำปรึกษาแนะนำจากพนักงานอัยการ
- (๔) คดีอื่นตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

เมื่อได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่ง หากพนักงานอัยการเห็นสมควร ให้พนักงานอัยการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนเพื่อให้คำแนะนำ หรือตรวจสอบพยานหลักฐานตั้งแต่ชั้นเริ่มการสอบสวน โดยให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติตามคำแนะนำของพนักงานอัยการในเรื่องที่เกี่ยวกับการสอบสวนคดีนั้น

หลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

ในระหว่างที่พนักงานอัยการยังไม่ได้เข้าร่วมการสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนไปพลางก่อน และถือว่าการสอบสวนดังกล่าวชอบด้วยกฎหมาย

การสอบสวนตามมาตรานี้ให้พนักงานสอบสวนเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ”

มาตรา ๖ ให้เพิ่มข้อความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๒๑/๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๑๒๑/๒ ในคดีที่พนักงานสอบสวนไม่รับคำร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ เมื่อผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาร้องขอ พนักงานอัยการที่มีเขตอำนาจแจ้งให้พนักงานสอบสวนพิจารณา ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ หรืออาจรับทำการสอบสวนเองก็ได้ตามที่เห็นสมควร

ในกรณีที่พนักงานอัยการรับทำการสอบสวนตามวรรคหนึ่งให้พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนและเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ โดยอาจจะแจ้งให้พนักงานสอบสวนเข้าร่วมทำการสอบสวนได้ ทั้งนี้ให้พนักงานอัยการเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ โดยในการค้น การจับ และการคุมขัง อาจร่วมกับเจ้าพนักงานตำรวจ หรือ เจ้าพนักงานอื่น หรือแจ้งให้เจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าพนักงานอื่นดำเนินการก็ได้

การสอบสวนตามมาตรานี้ให้พนักงานอัยการเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ

เมื่อพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวนเห็นว่าการสอบสวนเสร็จสิ้นแล้ว ให้ทำความเห็นตามมาตรา ๑๔๐ มาตรา ๑๔๑ หรือมาตรา ๑๔๒ พร้อมเสนอสำนวนไปยังพนักงานอัยการซึ่งมีอำนาจตามมาตรา ๑๔๓ และ ๑๔๔”

มาตรา ๗ ให้เพิ่มข้อความต่อไปนี้เป็นวรรคท้ายของมาตรา ๑๒๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“การร้องทุกข์ตามวรรคหนึ่ง ผู้เสียหายสามารถร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนในเขตท้องที่ใดก็ได้ ถ้าเป็นความผิดที่ร้องทุกข์มิได้อยู่ในเขตอำนาจของพนักงานสอบสวนนั้น ก็ให้รับจัดการส่งคำร้องทุกข์ดังกล่าวไปยังพนักงานสอบสวนที่มีอำนาจโดยเร็ว”

มาตรา ๘ ให้เพิ่มข้อความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๒๔/๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๑๒๔/๒ การยื่นหรือส่งคำร้องทุกข์ในลักษณะนี้อาจดำเนินการโดยทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นใดก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ได้กำหนดไว้ในกฎกระทรวง”

มาตรา ๙ ให้เพิ่มข้อความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๓๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๑๓๖ การทำคำให้การหรือสอบคำให้การผู้ต้องหาในคดีที่มีข้อหาความผิดซึ่งกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปหรือโทษสถานหนักกว่านั้นให้พนักงานสอบสวนจัดให้มีการบันทึกภาพและเสียงซึ่งสามารถนำออกถ่ายทอดได้อย่างต่อเนื่องไว้เว้นแต่เป็นกรณีเร่งด่วนหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันไม่อาจดำเนินการได้ ก็ให้พนักงานสอบสวนนั้นบันทึกเหตุดังกล่าวไว้เป็นหลักฐานในสำนวนการสอบสวน”

มาตรา ๑๐ ให้เพิ่มข้อความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๓๖/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๑๓๖/๑ ในคดีความผิดที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไปหรือในคดีที่มีความสำคัญโดยประการอื่น และพนักงานสอบสวนเห็นว่าข้อเท็จจริงในคดีมีความสลับซับซ้อนและยากลำบากต่อการแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ถึงการกระทำความผิด หากปรากฏว่ามีผู้ต้องหาคนหนึ่งคนใดให้การรับสารภาพและให้ข้อมูลสำคัญอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินคดีหรือพิสูจน์ความผิดของผู้บงการหรือผู้กระทำความผิดอื่นซึ่งเป็นตัวการสำคัญ พนักงานสอบสวนนำเสนอความเห็นต่อพนักงานอัยการว่าควรการผู้ต้องหานั้นไว้เป็นพยานในการดำเนินคดีกับผู้บงการ หรือผู้กระทำความผิดอื่นนั้นซึ่งเป็นตัวการสำคัญ เมื่อพนักงานในการเห็นชอบ ให้จัดการดังนี้

(๑) ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนผู้ต้องหานั้นไปยังพนักงานอัยการเพื่อฟ้องต่อศาล

(๒) ให้พนักงานอัยการบรรยายฟ้องให้ศาลทราบด้วยว่าจำเลยจะเป็นพยานสำคัญในคดีที่จะฟ้องผู้บงการ ตัวการสำคัญ หรือผู้ร่วมกระทำความผิดคนอื่น

(๓) ให้ศาลรอการกำหนดโทษจำเลยผู้นั้นไว้ก่อน จนกว่าจำเลยนั้นจะไปเป็นพยานในคดีที่ผู้บงการ ตัวการสำคัญ หรือผู้ร่วมกระทำความผิดคนอื่นถูกฟ้องเป็นจำเลยแล้ว และหากศาลเห็นว่าคำเบิกความของจำเลยและเป็นข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งจึงส่งผลให้ศาลในคดี

ดังกล่าวสามารถพิจารณาพิพากษาลงโทษบุคคลเหล่านั้นได้ ศาลจะลงโทษจำเลยผู้นั้นมากกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นก็ได้อีก

ในกรณีที่พนักงานอัยการเห็นสมควรให้การผู้ต้องหาเป็นพยานให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม”

มาตรา ๑๑ ให้เพิ่มข้อความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๔๒/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๑๔๒/๑ ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนและกรณีผู้ต้องหาถูกขังโดยตามมาตรา ๑๔๒ วรรคสาม ไปยังพนักงานอัยการดังนี้

(๑) ในกรณีความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงเกินกว่าหกเดือนแต่ไม่ถึงสิบปีหรือปรับเกินกว่าห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ให้ส่งสำนวนไม่น้อยกว่าสิบสองวันก่อนวันครบกำหนดขังผู้ต้องหาครั้งสุดท้าย

(๒) ในกรณีความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ให้ส่งสำนวนไม่น้อยกว่ายี่สิบสี่วันก่อนวันครบกำหนดฝากขังผู้ต้องหาครั้งสุดท้าย

ในกรณีที่มิเหตุขัดข้องอันสำคัญและจำเป็นที่ไม่สามารถ ส่งสำนวนภายในระยะเวลาตามวรรคหนึ่งหรือมิเหตุอื่นใดที่ทำให้ระยะเวลาในการขังผู้ต้องหาเปลี่ยนแปลงไป ให้พนักงานสอบสวนรีบแจ้งไปยังพนักงานอัยการเพื่อประสานการดำเนินคดี และขอคำแนะนำในการดำเนินคดีดังกล่าว เพื่อให้สามารถดำเนินการส่งสำนวนการสอบสวนได้อย่างครบถ้วนโดยเร็ว”

มาตรา ๑๒ ให้เพิ่มข้อความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๔๓/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๑๔๓/๑ ในกรณีปรากฏพยานหลักฐาน และข้อเท็จจริงในสำนวนหรือผู้มีส่วนได้เสียร้องขอโดยมีพยานหลักฐานว่ามีบุคคลอื่นมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดในสำนวนใด ให้พนักงานอัยการมีอำนาจสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนบุคคลนั้นซึ่งปรากฏตามสำนวนว่าเป็นผู้มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดเป็นผู้ต้องหาเพิ่มเติมในสำนวนนั้นหรือเป็นอีกสำนวนหนึ่งก็ได้”

มาตรา ๑๓ ให้เพิ่มข้อความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๔๓/๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๑๔๓/๒ ในกรณีที่พนักงานอัยการสั่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมตามมาตรา ๑๔๓ วรรคสอง (๑) นั้น หากพนักงานสอบสวน ไม่ส่งผลการสอบสวนเพิ่มเติมภายในกำหนดระยะเวลา และเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายแก่การดำเนินคดีให้พนักงานอัยการมีอำนาจดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมคดีนั้นได้ ทั้งนี้ ตามที่เห็นสมควร”

มาตรา ๑๔ ให้เพิ่มข้อความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๖๑/๑ และมาตรา ๑๖๕/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๑๖๑/๑ ในกรณีที่ราษฎรเป็นโจทก์หากความปรากฏต่อศาลว่าโจทก์ใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริตโดยบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อการแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลยหรือโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ ศาลจะมีคำสั่งยกฟ้องหรือไม่ประทับฟ้องนั้นก็ไม่ได้และห้ามโจทก์จึงฟ้องคดีนั้นอีก

คำสั่งเช่นว่านี้ไม่ตัดอำนาจ พนักงานอัยการที่จะยื่นฟ้องคดีนั้นใหม่”

มติคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติดังนี้

๑. อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา(ฉบับที่...) พ.ศ..... ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอและให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาโดยให้พิจารณาในประเด็นตามความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และให้รับความเห็นของสำนักงานอัยการสูงสุดไปประกอบ การพิจารณาด้วยการเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป

๒. ให้สำนักคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเร่งรัดดำเนินการจัดทำแผนในการจัดทำกฎหมายลำดับรอง กรอบระยะเวลา และกรอบสาระสำคัญของกฎหมายลำดับรองที่ออกตามร่างพระราชบัญญัติ แล้วแจ้งผลการดำเนินการดังกล่าวไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อประกอบการตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวต่อไป

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

(๑) ห้ามนำผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาออกแถลงข่าวหรือจัดให้บุคคลดังกล่าวสัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชน เพื่อเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และไม่สร้างความเสียหายแก่บุคคลเกินสมควรเมื่อเทียบกับความจำเป็นของรัฐ

(๒) ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีระหว่างปล่อยตัวชั่วคราวมิให้นับระยะเวลาที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความและกำหนดโทษของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีในระหว่างปล่อยตัวชั่วคราว

(๓) กำหนดให้สามารถร้องทุกข์นอกเขตอำนาจของพนักงานสอบสวนที่รับคำร้องทุกข์ได้ และให้พนักงานสอบสวนส่งคำร้องทุกข์ดังกล่าวไปยังพนักงานสอบสวนที่มีอำนาจโดยเร็ว

(๔) กำหนดให้การร่วมสอบสวนระหว่างพนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการในคดีบางประเภท

(๕) ในคดีที่พนักงานสอบสวนไม่รับคำร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ เมื่อผู้เสียหายหรือผู้กล่าวหาร้องขอพนักงานอัยการที่มีเขตอำนาจในการสอบสวนคดี อาจแจ้งพนักงานสอบสวนดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ หรือรับทำการสอบสวนเองโดยอาจแจ้งให้พนักงานสอบสวนเข้าร่วมทำการสอบสวนคดีนั้นได้

(๖) กำหนดให้พนักงานสอบสวนจัดให้มีการบันทึกภาพและเสียงซึ่งสามารถนำออกถ่ายทอดได้อย่างต่อเนื่องไว้ ในการถามคำให้การสอบปากคำผู้ต้องหาในคดีที่มีข้อหาความผิดซึ่งกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น

(๗) กำหนดให้พนักงานสอบสวนเสนอความเห็นต่อพนักงานอัยการในการกันผู้ต้องหาคนหนึ่งคนใดไว้เป็นพยาน หรือในกรณีที่พนักงานอัยการเห็นสมควร เพื่อเป็นการตรวจสอบถ่วงดุลการสอบสวนและเพื่อให้มีพยานหลักฐานนำไปสู่การดำเนินคดีกับผู้ร่วมกระทำผิดคนอื่นที่ได้กระทำความผิดที่มีอัตราโทษสูงกว่า ผู้บงการ หรือตัวการสำคัญ

(๘) ให้พนักงานสอบสวน ส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการในกรณีอัตราโทษอย่างสูงเกินกว่าหกเดือนแต่ไม่ถึงสิบปีหรือปรับเกินกว่าห้าร้อยบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ให้ส่งสำนวนไม่น้อยกว่าสิบสองวันก่อนวันครบกำหนดขังผู้ต้องหาครั้งสุดท้าย และในกรณีอัตราโทษอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ให้ส่งสำนวนไม่น้อยกว่าสิบสี่วันก่อนครบกำหนดขังผู้ต้องหาครั้งสุดท้าย เพื่อให้สามารถดำเนินคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

(๙) ให้พนักงานอัยการมีอำนาจสั่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีกับบุคคลอื่นที่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดหรือเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดของผู้ต้องหา และกำหนดให้ในกรณีปรากฏพยานหลักฐานและข้อเท็จจริงในสำนวน หรือผู้มีส่วนได้เสียร้องโดยมีพยานหลักฐานว่ามีบุคคลอื่นมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดในสำนวนใดให้พนักงานอัยการมีอำนาจสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนบุคคลนั้นซึ่งปรากฏตามสำนวนว่าเป็นผู้มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดเป็นผู้ต้องหาเพิ่มเติมในสำนวนนั้นได้

(๑๐) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการฟ้องและดำเนินคดีอาญาในกรณีที่ราษฎรเป็นโจทก์กรณีใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริตหรือโดยบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลยหรือโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้รับโดยชอบ^๕

---

^๕พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา, นายกรัฐมนตรี. ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๑.

วิเคราะห์ร่างแก้ไขกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาทั้งหมด ขอศึกษาเฉพาะกรณี การร่วมสอบสวนของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในมาตรา ๕ ที่ให้เพิ่มมาตรา ๑๒๑/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๑๒๑/๑ ในคดีดังต่อไปนี้ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้พนักงานอัยการร่วม ทำการสอบสวนกับพนักงานสอบสวน

- (๑) คดีที่มีอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น
- (๒) คดีที่ ผู้มีส่วนได้เสียในคดีร้องขอให้พนักงานอัยการเข้าร่วมทำการสอบสวน
- (๓) คดีที่พนักงานสอบสวนเห็นว่าควร ได้รับคำปรึกษาแนะนำจากพนักงานอัยการ
- (๔) คดีอื่นตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

เมื่อได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่ง หากพนักงานอัยการเห็นสมควร ให้พนักงานอัยการ ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนเพื่อให้คำแนะนำ หรือตรวจสอบพยานหลักฐานตั้งแต่ ชั้นเริ่มการสอบสวน โดยให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติตามคำแนะนำของพนักงานอัยการในเรื่อง ที่เกี่ยวกับการสอบสวนคดีนั้น

หลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้เป็นไปตามที่ กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

ในระหว่างที่พนักงานอัยการยังไม่ได้เข้าร่วมการสอบสวน ให้พนักงานสอบสวน มีอำนาจสอบสวนไปพลางก่อนและถือว่าการสอบสวนดังกล่าวชอบด้วยกฎหมาย

การสอบสวนตามมาตรานี้ให้พนักงานสอบสวนเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ”

การร่างเพิ่มเติมในมาตรา ๑๒๑/๑ ดังกล่าวนี้นี้ถือว่าเป็นแนวสอดคล้องกับการปฏิรูป กระบวนการยุติธรรมด้านการสอบสวนคดีโดยเฉพาะ การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการสามารถ เข้าร่วมสอบสวนในคดีที่มีอัตราโทษขั้นต่ำจำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น ก็ถือได้ว่าไม่ใช่เป็นการร่วมสอบสวนทุกคดี เข้าร่วมสอบสวนเฉพาะคดีที่มีอัตราโทษสูงหรือโทษหนัก ดังนั้นจึงไม่ต้องกังวลในเรื่องจำนวนคดีและอัตรากำลังของพนักงานอัยการแต่อย่างใด รวมถึง ยังเปิดโอกาสให้คดีที่ผู้มีส่วนได้เสียในคดีร้องขอให้พนักงานอัยการเข้าร่วมทำการสอบสวนก็เป็น สิ่งที่ดีที่เปิดโอกาสในกรณีผู้มีส่วนได้เสียต้องการให้พนักงานอัยการเข้าร่วมเพื่อให้แสดงความเป็นธรรม เกิดการรวบรวมพยานหลักฐานที่สมบูรณ์กว่าให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพียงฝ่ายเดียว

คดีที่พนักงานสอบสวนเห็นว่าควรได้รับคำปรึกษาแนะนำจากพนักงานอัยการ กรณีนี้ ก็ถือว่าเป็นหลักเกณฑ์ที่ดีเมื่อคดีที่พนักงานสอบสวนเห็นว่าคดีนี้สำคัญยุ่งยากซับซ้อนไม่ยาก

สอบสวนฝ่ายเดียว เห็นว่าควรมีอัยการเข้าร่วมทำการสอบสวนก็ให้พนักงานสอบสวนขอมานำได้
ยังให้มีการใช้กฎกระทรวงกำหนดประเภทคดีอื่นใดที่เห็นควรได้อีก

ในมาตรานี้เมื่อพนักงานอัยการเห็นควรเข้าร่วมสอบสวนแล้วให้พนักงานอัยการ
ให้คำแนะนำหรือตรวจสอบพยานหลักฐานตั้งแต่ชั้นเริ่มการสอบสวน พนักงานสอบสวนต้อง
ปฏิบัติตามคำแนะนำของพนักงานอัยการที่เกี่ยวกับการสอบสวนคดีนั้น อันนี้ถือว่าเป็นการวาง
หลักเกณฑ์ในการทำให้ไม่เกิดปัญหาในชั้นสอบสวนซึ่งพนักงานอัยการมีอำนาจให้คำแนะนำหรือ
ตรวจสอบพยานหลักฐานตั้งแต่ชั้นเริ่มต้นทำการสอบสวน ทำให้การรวบรวมพยานหลักฐาน
จะสมบูรณ์ กฎหมายยังวางหลักให้พนักงานสอบสวนต้องปฏิบัติตามคำแนะนำของพนักงานอัยการ
เป็นการแสดงให้เห็นถึงการให้พนักงานสอบสวนยอมรับปฏิบัติตามคำแนะนำในเรื่อง
การสอบสวนซึ่งจะเกิดผลที่ดีต่อการร่วมกันสอบสวน

พนักงานสอบสวนยังเป็นพนักงานสอบสวนหลักคือ เป็นผู้รับผิดชอบในการทำ
สำนวนการสอบสวนจะมีพนักงานอัยการร่วมทำการสอบสวนเปรียบเทียบได้ที่ปรึกษา ที่มาให้
คำแนะนำให้ช่วยตรวจสอบพยานหลักฐาน โดยที่ปรึกษาดังกล่าวจะเป็นผู้พิจารณาเห็นด้วยกับ
พยานหลักฐานที่มีอยู่หรือไม่ เพราะสุดท้ายเป็นผู้ออกคำสั่งว่าจะฟ้องหรือไม่ฟ้อง ซึ่งจะเป็น
การรวมชั้นสอบสวนและชั้นศาลคดีไว้ด้วยกัน พนักงานสอบสวนเองก็จะต้องกังวลเหมือนคดี
ปกติทั่วไปที่แยกการสอบสวนและการสั่งคดีไว้ต่างหาก เมื่อพนักงานสอบสวนรวบรวม
พยานหลักฐานสรุปความเห็นควรสั่งฟ้องหรือควรสั่งไม่ฟ้องเสนอพนักงานอัยการ ซึ่งในชั้นศาลคดี
พนักงานอัยการอาจไม่เห็นชอบด้วย การสั่งสอบสวนเพิ่มเติมคำให้การสอบสวนของพนักงาน
สอบสวนไม่เสร็จสิ้นเสียที ถ้ามีคดีที่รับผิดชอบอยู่มากมายก็จะทำให้มีงานเพิ่มมากขึ้น ที่จะต้องเรียก
พยานมาสอบสวนเพิ่มเติมตามที่พนักงานอัยการสั่งสอบสวนเพิ่มเติมอีก แต่ถ้าใช้หลักการร่วมกัน
สอบสวนคดีดังที่กล่าวมาแล้วจะทำให้เกิดผลดีแก่พนักงานสอบสวนอีกด้วย

“มาตรา ๑๒๑/๒ ในคดีที่พนักงานสอบสวนไม่รับคำร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ เมื่อ
ผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาร้องขอ พนักงานอัยการที่มีเขตอำนาจแจ้งให้พนักงานสอบสวนพิจารณา
ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ หรืออาจรับทำการสอบสวนเองก็ได้ตามที่เห็นสมควร

ในกรณีที่พนักงานอัยการรับทำการสอบสวนตามวรรคหนึ่งให้พนักงานอัยการ
มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนและเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบโดยอาจจะ
แจ้งให้พนักงานสอบสวนเข้าร่วมทำการสอบสวนได้ ทั้งนี้ให้พนักงานอัยการเป็นพนักงานฝ่าย
ปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่โดยในการค้น การจับ และการคุมขัง อาจร่วมกับเจ้าพนักงานตำรวจ
หรือเจ้าพนักงานอื่น หรือแจ้งให้เจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าพนักงานอื่นดำเนินการก็ได้

การสอบสวนตามมาตรานี้ให้พนักงานอัยการเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ

เมื่อพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวนเห็นว่าการสอบสวนเสร็จสิ้นแล้ว ให้ทำความเห็นตามมาตรา ๑๔๐ มาตรา ๑๔๑ หรือมาตรา ๑๔๒ พร้อมเสนอสำนวนไปยังพนักงานอัยการซึ่งมีอำนาจตามมาตรา ๑๔๑ และ ๑๔๔”

การมีมาตรานี้เป็นการช่วยกรณีที่มีปัญหาในทางปฏิบัติมากมายหลายครั้งที่ผู้เสียหายหรือผู้กล่าวหาร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ แต่พนักงานสอบสวนไม่รับคำร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ ซึ่งทางผู้เสียหายหรือผู้กล่าวหา ถ้าเป็นบุคคลทั่วไปก็จะไม่รู้จะทำอย่างไรจะไปขอความช่วยเหลือจากใครหรือไปร้องเรียนกล่าวหาพนักงานสอบสวนก็อาจไม่กล้าที่จะกระทำ เมื่อมีมาตรานี้ก็จะทำให้มีหน่วยงานอื่นหรือมีองค์กรอัยการจะเป็นที่พึ่งได้ ถ้าผู้เสียหายหรือผู้กล่าวหาเรียกร้องต่อพนักงานอัยการที่มีเขตอำนาจ ซึ่งพนักงานอัยการอาจแจ้งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ เมื่อพนักงานสอบสวนก็ต้องกระทำ เนื่องจากเกรงว่ามีการตรวจสอบถ่วงดุลขึ้น ถ้าไม่ดำเนินการอาจถูกดำเนินคดีทางอาญาหรือทางวินัยได้ หรือมีเช่นนั้นพนักงานอัยการอาจรับทำการสอบสวนเองก็ได้ตามเห็นสมควรถ้า พนักงานอัยการรับสอบสวนก็มีอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนและเป็นผู้รับผิดชอบสำนวนรวมถึงแจ้งให้พนักงานสอบสวนเข้าร่วมทำการสอบสวนได้ รวมถึงพนักงานอัยการมีอำนาจจับ, ค้น, คุมขัง เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวน รวมถึงมีอำนาจหน้าที่สรุปสำนวนการสอบสวนส่งยังพนักงานอัยการที่มีอำนาจหน้าที่พิจารณาสั่งคดีได้ด้วย

“มาตรา ๑๔๒/๑ ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนและกรณีผู้ต้องหาถูกขังโดยตามมาตรา ๑๔๒ วรรคสาม ไปยังพนักงานอัยการดังนี้

(๑) ในกรณีความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงเกินกว่าหกเดือนแต่ไม่ถึงสิบปีหรือปรับเกินกว่าห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ให้ส่งสำนวนไม่น้อยกว่าสิบสองวันก่อนวันครบกำหนดขังผู้ต้องหาครั้งสุดท้าย

(๒) ในกรณีความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ให้ส่งสำนวนไม่น้อยกว่ายี่สิบสี่วันก่อนวันครบกำหนดฝากขังผู้ต้องหาครั้งสุดท้าย

ในกรณีที่มีเหตุขัดข้องอันสำคัญและจำเป็นที่ไม่สามารถ ส่งสำนวนภายในระยะเวลาตามวรรคหนึ่งหรือมีเหตุอื่นใดที่ทำให้ระยะเวลาในการขังผู้ต้องหาเปลี่ยนแปลงไป ให้พนักงานสอบสวนรีบแจ้งไปยังพนักงานอัยการเพื่อประสานการดำเนินคดี และขอคำแนะนำในการดำเนินคดีดังกล่าว เพื่อให้สามารถดำเนินการส่งสำนวนการสอบสวนได้อย่างครบถ้วนโดยเร็ว”

มาตรานี้เป็นการแก้ไขปัญหาเรื่องระยะเวลาในการทำสำนวนการสอบสวนอันเป็นการสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕๘ ง (๒) ในเรื่องกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ชัดเจนเพื่อไม่ให้เกิดความ

อายุความและสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติราชการของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา

ในทางปฏิบัติการพิจารณาระยะเวลาการทำสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนนั้น จะมีระยะเวลาในการสรุปสำนวนการสอบสวนกรณีผู้ต้องหาไม่ได้ถูกปล่อยชั่วคราวชั้นพนักงานสอบสวน โดยพนักงานสอบสวนนำผู้ต้องหาฝากขังต่อศาล จะแบ่งเป็นคดีอัตราโทษไม่ถึงสิบปีนั้น จะฝากขังได้ทั้งหมด ๔ ฝากละ ๑๒ วันรวม ๔๘ วัน ส่วนกรณีที่มีอัตราโทษสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป จะมีระยะเวลา ๓ ฝากจากละ ๑๒ วันรวม ๓๖ วัน โดยไม่มีการกำหนดเวลาว่าพนักงานสอบสวนจะต้องส่งสำนวนให้พนักงานอัยการพิจารณาตั้งคดีได้ก่อนกี่วัน ในบางคดีพนักงานสอบสวนจะส่งสำนวนในระยะเวลาฝากสุดท้ายก่อนครบ ๓ วัน หรือมีบางคดีที่พนักงานสอบสวนส่งสำนวน วันครบฝากขังครั้งสุดท้ายก็เคยเกิดขึ้นแล้ว โดยพนักงานสอบสวนมักจะอ้างมีปริมาณคดีอื่นมาก มีการรอผลพิมพ์ลายนิ้วมือผู้ต้องหาหรือมีข้ออ้างอื่นๆ ซึ่งพนักงานอัยการจำยอมต้องรับสำนวนแล้วรีบเร่งในการอ่านและรีบตั้งฟ้องคดีก่อนเพราะมิเช่นนั้นผู้ต้องหาจะหลุดจากการฝากขังแล้วศาลต้องปล่อยตัวผู้ต้องหาไป อันจะทำให้คดีเกิดความเสียหายได้ในการต้องไปติดตามตัวผู้ต้องหามาฟ้องภายหลัง กรณีดังกล่าวที่มีปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการมาเป็นเวลานานมากแล้ว การเกิดกรณีดังกล่าวเป็นเหตุถึงการที่พนักงานอัยการไม่อาจใช้ดุลพินิจให้ความเป็นธรรมให้กับทั้งผู้เสียหายและผู้ต้องหาได้อย่างเต็มที่ ไม่อาจค้นหาหรือพิจารณาพยานหลักฐานได้เต็มที่เพราะระยะเวลาดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

ดังนั้นถ้ามีบทบัญญัติในมาตรา ๑๔๒/๑ ที่แก้ไขใหม่นี้ ในกรณีที่มีระยะเวลาฝากขัง ๔๘ วันพนักงานสอบสวนต้องส่งสำนวนไม่น้อยกว่า ๑๒ วัน ก่อนวันครบกำหนดขังผู้ต้องหาในครั้งสุดท้ายส่วนในกรณีที่มีระยะเวลาฝากขัง ๓๖ วัน พนักงานสอบสวนต้องส่งสำนวนให้พนักงานอัยการพิจารณาไม่น้อยกว่า ๒๑ วัน ก่อนวันครบกำหนดขังผู้ต้องหาครั้งสุดท้าย รวมทั้งยังมีบัญญัติไว้ในกรณีไม่สามารถส่งสำนวนตามที่กำหนดได้ ให้พนักงานสอบสวนต้องรีบประสานพนักงานอัยการเพื่อขอคำแนะนำ ซึ่งพนักงานอัยการอาจให้นำสำนวนในส่วนที่ได้กระทำไว้มาพิจารณาให้คำแนะนำก่อน ได้อันจะเป็นผลดีต่อทางพนักงานสอบสวนพนักงานอัยการและคู่ความทุกฝ่าย

“มาตรา ๑๔๓/๑ ในกรณีปรากฏพยานหลักฐาน และข้อเท็จจริงในสำนวนหรือผู้มีส่วนได้เสียร้องขอโดยมีพยานหลักฐานว่ามีบุคคลอื่นมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดในสำนวนใด ให้พนักงานอัยการมีอำนาจสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนบุคคลนั้นซึ่งปรากฏตามสำนวนว่าเป็นผู้มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดเป็นผู้ต้องหาเพิ่มเติมในสำนวนนั้นหรือเป็นอีกสำนวนหนึ่งก็ได้”

บัญญัติดังกล่าว พนักงานอัยการเมื่อพบว่ามีพยานหลักฐานและมีข้อเท็จจริงในสำนวนหรือผู้มีส่วนได้เสียร้องโดยมีพยานหลักฐานว่ามีบุคคลอื่นมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดและสำนวนใด พนักงานอัยการมีอำนาจสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนบุคคลนั้นว่าเป็นผู้มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดหรือเป็นผู้ต้องหาเพิ่มเติมในสำนวนนั้นหรืออีกจำนวนหนึ่งก็ได้ กรณีนี้ถือว่าเป็นการถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างแท้จริงเพราะกรณีพนักงานสอบสวนไม่ดำเนินคดีกับบุคคลที่มีส่วนร่วมในการกระทำผิดเป็นผู้ต้องหา พนักงานอัยการตรวจสอบพบก็มีคำสั่งให้ดำเนินคดีกับบุคคลนั้นเป็นผู้ต้องหาในสำนวนนั้นหรือเป็นอีกสำนวนหรืออีกคดีก็ได้

“มาตรา ๑๔๓/๒ ในกรณีที่พนักงานอัยการสั่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมตามมาตรา ๑๔๓ วรรคสอง (๑) นั้น หากพนักงานสอบสวนไม่ส่งผลการสอบสวนเพิ่มเติมภายในกำหนดระยะเวลา และเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายแก่การดำเนินคดีให้พนักงานอัยการมีอำนาจดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมคดีนั้นได้ ทั้งนี้ ตามที่เห็นสมควร”

ปัญหาในกรณีการที่พนักงานอัยการมีคำสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติมแล้วพนักงานสอบสวนไม่ส่งผลการสอบสวนเพิ่มเติมภายในกำหนดระยะเวลาที่พนักงานอัยการกำหนดไว้แล้ว ถ้าพนักงานอัยการเห็นว่ามิให้เกิดความเสียหายแก่การดำเนินคดี พนักงานอัยการมีอำนาจดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมคดีได้เอง โดยเรียกพยานมาสอบสวนได้ กรณีนี้ก็เป็น การถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการกรณีพนักงานสอบสวนไม่ส่งผลการสอบสวนเพิ่มเติมจนเวลานานพอสมควรแล้ว เมื่อทำให้พนักงานอัยการได้สั่งคดีได้โดยไม่ต้อง ค้างผลการสอบสวนเพิ่มเติมจากพนักงานสอบสวนแต่อย่างใด อันจะเกิดความเป็นธรรมในการพิจารณาสั่งคดี

ร่างฯ ที่ สกค. ตรวจสอบแล้ว
เรื่องเสร็จที่ ๑๓๘๘/๒๕๖๑

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา

พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีอาญา

เหตุผล

โดยที่มาตรา ๒๕๘ ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม (๒) ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศในด้านกระบวนการยุติธรรมให้เกิดผล โดยปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวน กับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม กำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ให้ชัดเจนเพื่อมิให้คดีขาดอายุความ และสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา และเพื่อให้ระบบการสอบสวนคดีอาญาสามารถ อำนวยความยุติธรรมได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ สมควรให้มีกฎหมายกลาง ว่าด้วยการสอบสวนคดีอาญาของข้าราชการตำรวจ เพื่อพัฒนาระบบการบริหารงานสอบสวน ร่วมกันระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้อง และยกระดับการให้บริการแก่ประชาชนที่ดีและมีมาตรฐาน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง

พระราชบัญญัติ

การสอบสวนคดีอาญา

พ.ศ. ....

.....

.....

.....
โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีอาญา

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ การสืบสวนและการสอบสวนของข้าราชการตำรวจ ถ้ามิได้กำหนดไว้
เป็นอย่างอื่นในพระราชบัญญัตินี้ ให้ดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“ก.ตร.” หมายความว่า คณะกรรมการตำรวจแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยตำรวจ
แห่งชาติ

“พนักงานสอบสวน” หมายความว่า พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญาเฉพาะที่เป็นข้าราชการตำรวจ

“ผู้ช่วยพนักงานสอบสวน” หมายความว่า ข้าราชการตำรวจซึ่งดำรงตำแหน่ง
ผู้ช่วยพนักงานสอบสวนตามกฎหมายว่าด้วยตำรวจแห่งชาติ

มาตรา ๕ อำนาจในการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
ในส่วนที่เกี่ยวกับข้าราชการตำรวจ ให้เป็นอำนาจของข้าราชการตำรวจในสายงานสอบสวน
ตำแหน่งตั้งแต่รองสารวัตรสอบสวนขึ้นไป และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ จเรตำรวจแห่งชาติ
รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ และรองจเรตำรวจแห่งชาติ

ผู้ช่วยพนักงานสอบสวนมีหน้าที่และอำนาจในการช่วยเหลือพนักงานสอบสวน
ในการดำเนินการสืบสวนหรือการสอบสวน หรือในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่พนักงานสอบสวน

มอบหมาย และต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของพนักงานสอบสวน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ตร. กำหนด

มาตรา ๖ ให้ข้าราชการตำรวจในสายงานป้องกันและปราบปราม สายงานวิชาชีพ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการพิสูจน์หลักฐาน และสายงานอื่น มีหน้าที่และอำนาจในการช่วยเหลือ และสนับสนุนพนักงานสอบสวนในการสืบสวนหรือการสอบสวน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ตร. กำหนด

นอกจากหน้าที่และอำนาจตามวรรคหนึ่ง ให้ข้าราชการตำรวจในสายงานป้องกันและปราบปรามมีหน้าที่และอำนาจในการสืบสวนตามที่พนักงานสอบสวนร้องขอเป็นการเฉพาะด้วย

มาตรา ๗ เพื่อประโยชน์ในการบริการประชาชนและดำเนินการให้เกิดประสิทธิภาพ และรวดเร็ว ให้พนักงานสอบสวนในทุกท้องที่มีหน้าที่และอำนาจรับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษที่มีผู้ร้องทุกข์หรือกล่าวโทษต่อตน ณ ที่ทำการที่ตนปฏิบัติหน้าที่อยู่ ไม่ว่าเหตุจะเกิดขึ้นในท้องที่ใด และเมื่อรับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษแล้ว ให้มีหน้าที่สอบสวนเบื้องต้นเท่าที่จะพึงทำได้ แล้วรีบส่งคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษพร้อมด้วยสำนวนการสอบสวนเบื้องต้นไปยังพนักงานสอบสวน ซึ่งมีเขตอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยเร็ว โดยให้ถือว่าการร้องทุกข์ การกล่าวโทษ และการสอบสวนดังกล่าวเป็นการชอบด้วยกฎหมายแล้ว และให้แจ้งให้ผู้ร้องทุกข์หรือกล่าวโทษทราบด้วยว่าจะส่งเรื่อง ไปยังพนักงานสอบสวนซึ่งมีเขตอำนาจแห่งใด

ให้นำความในวรรคหนึ่งไปใช้บังคับกับการแจ้งการสูญหายหรือเสียหายของทรัพย์สิน หรือการแจ้งไว้เป็นหลักฐานด้วยโดยอนุโลม แต่ในกรณีที่เป็นการแจ้งการสูญหายหรือเสียหายของเอกสารหรือหลักฐานที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ออกให้ เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการขออนุญาต เอกสารหรือหลักฐานใหม่ ให้ผู้แจ้งไปแจ้งโดยตรงต่อเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้ออกเอกสารหรือหลักฐานนั้น และให้ถือเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐดังกล่าวที่จะต้องรับแจ้ง และออกเอกสารหรือหลักฐานให้แก่ผู้แจ้ง แต่ทั้งนี้ ไม่ห้ามพนักงานสอบสวนที่จะรับแจ้ง

เมื่อได้รับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษตามวรรคหนึ่ง หรือรับแจ้งตามวรรคสองแล้ว ให้พนักงานสอบสวนออกใบรับให้ผู้ร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ หรือผู้แจ้ง โดยปล้น และให้แจ้งให้ผู้ร้องทุกข์หรือกล่าวโทษทราบถึงความคืบหน้าตามระยะเวลาที่ ก.ตร. กำหนด โดยการแจ้งดังกล่าว จะแจ้งผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

เรื่องใดที่มีผู้มาร้องทุกข์หรือกล่าวโทษและพนักงานสอบสวนเห็นว่ามิใช่เป็นคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือเป็นเรื่องซึ่งแนะนำให้ผู้แจ้งไปแจ้งโดยตรงต่อเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐตามวรรคสอง ให้พนักงานสอบสวนหรือ

ผู้ที่ได้รับมอบหมายจากพนักงานสอบสวนบันทึกสรุปไว้ในรายงานประจำวันและให้ผู้มาร้องทุกข์หรือกล่าวโทษหรือผู้แจ้งลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

มาตรา ๘ ในกรณีที่พนักงานสอบสวนต่างท้องที่ในเขตจังหวัดเดียวกันมีอำนาจสอบสวนความผิดอาญาเดียวกัน ผู้บังคับการสอบสวนมีอำนาจสั่งให้พนักงานสอบสวนซึ่งมีเขตอำนาจคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบการสอบสวนความผิดอาญานั้นได้ โดยคำนึงถึงความสะดวกของพยาน ประสิทธิภาพ และความรวดเร็วในการดำเนินการประกอบกัน โดยผู้บังคับการสอบสวนจะสั่งก่อนเริ่มดำเนินการสอบสวนหรือในระหว่างการสอบสวนก็ได้

ในกรณีที่มีการกระทำความผิดอาญาในรถไฟหรือยานพาหนะขนส่งสาธารณะให้ผู้เสียหายหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นเจ้าของหรือควบคุมดูแลรถไฟหรือยานพาหนะขนส่งสาธารณะมีสิทธิร้องทุกข์หรือกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนในทุกท้องที่ ไม่ว่าเหตุเกิดขึ้นในท้องที่ใด และเมื่อพนักงานสอบสวนรับคำร้องทุกข์หรือกล่าวโทษแล้วให้พนักงานสอบสวนนั้น มีหน้าที่และอำนาจดำเนินการสอบสวนได้ และเพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนหรือเพื่อประสิทธิภาพในการสอบสวน พนักงานสอบสวนซึ่งรับคำร้องทุกข์หรือกล่าวโทษไว้ ผู้บังคับการสอบสวนหรือผู้บัญชาการสอบสวนซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนนั้น หรือผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ จะสั่งให้ส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานสอบสวนอื่น เพื่อดำเนินการสอบสวนต่อไปก็ได้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎ ก.ตร.

มาตรา ๙ ในกรณีที่พนักงานสอบสวนต่างท้องที่และต่างจังหวัดมีอำนาจสอบสวนความผิดอาญาเดียวกัน หรือยังไม่ปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าความผิดอาญาเกิดขึ้นในท้องที่ใด ผู้บัญชาการสอบสวนมีอำนาจสั่งให้พนักงานสอบสวนคนใดคนหนึ่งหรือหลายคนซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในสถานีตำรวจหรือกองบังคับการที่อยู่ในเขตอำนาจของตนร่วมกันสอบสวนได้ ในการพิจารณาสั่งการดังกล่าวให้นำความในมาตรา ๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้พนักงานสอบสวนจากต่างกองบัญชาการเพื่อสอบสวนสวนคดีหนึ่งคดีใดเป็นการเฉพาะ ให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติมีอำนาจสั่งให้พนักงานสอบสวนดังกล่าวมาดำเนินการสอบสวนได้

ในการสั่งการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้ระบุพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน

เมื่อได้รับคำสั่งตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองแล้ว ให้พนักงานสอบสวนซึ่งได้รับคำสั่งมีอำนาจสอบสวนความผิดอาญานั้นได้

มาตรา ๑๐ การสอบสวนต้องกระทำโดยมุ่งให้ทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ผู้ต้องหาถูกกล่าวหาเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องตามความจริงที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษต่อผู้ต้องหา และเพื่อให้ได้รู้ตัวผู้กระทำผิดและพยาน ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา

ให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่จะเป็นผู้รวบรวมพยานหลักฐาน แต่ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายอ้างพยานหลักฐานใด และนำพยานหลักฐานมาขอให้พนักงานสอบสวนโดยสมัครใจ หรือในกรณีเป็นพยานบุคคลได้นำพยานบุคคลมาให้ถ้อยคำแก่พนักงานสอบสวนให้พนักงานสอบสวนสอบสวนพยานและรวบรวมพยานหลักฐานนั้นไว้ในสำนวนการสอบสวนด้วย

ในกรณีตามวรรคสอง ถ้าพนักงานสอบสวนเห็นว่าพยานหลักฐานหรือพยานบุคคลที่ผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายนำมา ไม่เกี่ยวกับคดีหรือมีลักษณะเป็นการประวิงคดี พนักงานสอบสวนจะไม่รับไว้ในสำนวนหรือไม่สอบพยานบุคคลนั้น หรือสอบสวนเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับคดีก็ได้ และให้บันทึกพฤติการณ์ดังกล่าวไว้ในสำนวนการสอบสวน

ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายอ้างพยานหลักฐานหรือพยานบุคคลอื่น แต่ไม่สามารถนำมาขอหรือมาให้ถ้อยคำกับพนักงานสอบสวนได้ ให้พนักงานสอบสวนออกหมายเรียกพยานหลักฐานหรือพยานบุคคลนั้นตามที่ผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายร้องขอ และถ้าพนักงานสอบสวนไม่ได้พยานหลักฐานตามที่มีหมายเรียกหรือพยานบุคคลไม่มาภายในเวลาที่พนักงานสอบสวนกำหนดให้บันทึกไว้ในสำนวนการสอบสวน และให้นำความในวรรคสาม มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

การดำเนินการตามวรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ไม่เป็นเหตุให้พนักงานสอบสวนต้องรอการสอบสวนไว้ก่อน เว้นแต่พนักงานสอบสวนจะเห็นว่าพยานหลักฐานหรือพยานบุคคลที่ผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายอ้างอิงจะมีผลสำคัญต่อการสอบสวน จะรอการสอบสวนไว้ก่อนก็ได้ แต่ต้องบันทึกเหตุผลของการรอการสอบสวนไว้ในสำนวนการสอบสวนด้วย

เพื่อประโยชน์ให้เกิดความเป็นธรรม ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวน หรือหัวหน้าสถานีตำรวจได้รับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำ ความผิดอาญาในเรื่องใด ให้มีหน้าที่ส่งข้อเท็จจริงนั้นเป็นหนังสือให้แก่พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ และให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนนั้นที่จะต้องพิจารณาข้อเท็จจริงนั้นประกอบการสอบสวน และรวมหลักฐานการแจ้งดังกล่าวไว้ในสำนวนการสอบสวนด้วย

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนได้รับแจ้งตามวรรคหกภายหลังจากที่ส่งสำนวนให้พนักงานอัยการแล้ว ให้พนักงานสอบสวนส่งข้อเท็จจริงที่ได้รับแจ้งไปให้พนักงานอัยการเพื่อรวมไว้ในสำนวนการสอบสวนต่อไป

มาตรา ๑๑ เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวก ยุติธรรม หน่วยงานใดของสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีอัตรากำลังเพียงพอ ก.ตร. จะกำหนดให้การสอบสวนบางคดีสำหรับหน่วยงานนั้น ต้องดำเนินการเป็นคณะก็ได้ โดยองค์ประกอบของคณะ ประเภทของคดี และวิธีปฏิบัติงานเป็นคณะ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ตร. กำหนด

มาตรา ๑๒ ในสถานีดำรวจ ให้พนักงานสอบสวนผู้เป็นหัวหน้าของพนักงานสอบสวนในสถานีดำรวจนั้น เป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในการสอบสวน ในหน่วยงานอื่น ข้าราชการตำรวจที่ดำรงตำแหน่งในสายงานสอบสวนตำแหน่งใดจะเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในการสอบสวน ให้เป็นไปตามระเบียบที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนด

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประสิทธิภาพ รวดเร็ว และเป็นธรรม ให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนในระดับผู้กำกับการสอบสวนมีอำนาจมอบหมายให้รองผู้กำกับการสอบสวนเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในการสอบสวน โดยจะมอบหมายตามประเภทหรือลักษณะของคดี หรือมอบหมายในลักษณะเป็นการทั่วไปก็ได้ แต่ในการมอบหมายให้คำนึงถึงการให้รองผู้กำกับการสอบสวนทุกคนได้แบ่งเบาภาระงานของผู้กำกับการสอบสวน แต่ไม่ว่าจะได้รับการมอบหมายดังกล่าวหรือไม่ ไม่เป็นการตัดหน้าที่ของรองผู้กำกับการสอบสวนในการสอบสวน

ให้นำความในวรรคสองมาใช้บังคับกับการมอบหมายอำนาจของหัวหน้าพนักงานสอบสวนในระดับที่สูงกว่าผู้กำกับการให้กับผู้ดำรงตำแหน่งรองของผู้ดำรงตำแหน่งนั้นด้วยโดยอนุโลมตามระเบียบที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนด

เพื่อประโยชน์ในการเร่งรัดการดำเนินการสอบสวนหรือให้เกิดประสิทธิภาพ ในการสอบสวน ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติมีอำนาจมอบหมายให้พนักงานสอบสวนคนหนึ่ง เป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในการสอบสวนคดีใดคดีหนึ่งหรือประเภทใดประเภทหนึ่งก็ได้ ตามระเบียบที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนด

ให้พนักงานสอบสวนผู้เป็นหัวหน้าของพนักงานสอบสวนในสถานีดำรวจ หรือในหน่วยงานอื่น มีหน้าที่กำกับดูแลและรับผิดชอบงานด้านการสอบสวนของพนักงานสอบสวนภายในสถานีดำรวจหรือหน่วยงานนั้น และมีอำนาจสั่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมได้เมื่อมีเหตุอันควร

มาตรา ๑๓ เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนหรือสอบสวนการกระทำความผิดตามกฎหมายใด พนักงานสอบสวนอาจขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานตามกฎหมายนั้น หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน หรือเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ได้ตามความจำเป็น

ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานตามกฎหมายใดมีฐานะเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่และมีอำนาจสอบสวนความผิดตามกฎหมายนั้น ตามที่บัญญัติไว้

ในพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามมาตรา ๖ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติ ดำรวจแห่งชาติ พ.ศ. .... หากปรากฏว่ามีการกระทำความผิดอื่นที่มีใ้ได้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานตามกฎหมายนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานดังกล่าวจะโอนสำนวนการสอบสวนในส่วนที่ตนได้สอบสวนไว้แล้วไปให้พนักงานสอบสวนตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อดำเนินการสอบสวนในส่วนที่เกี่ยวกับความผิดที่มีใ้ได้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานดังกล่าวก็ได้ โดยให้ถือว่าสำนวนการสอบสวนของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวน แต่พนักงานสอบสวนมีอำนาจสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานดังกล่าวสอบสวนเพิ่มเติม หรือจะสอบสวนเพิ่มเติมเองก็ได้ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ตกลงร่วมกันระหว่างสำนักงานตำรวจแห่งชาติและหน่วยงานที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานดังกล่าวสังกัดอยู่

มาตรา ๑๔ ในการแจ้งข้อหา พนักงานสอบสวนจะแจ้งข้อหาโดยยังมีใ้มีหลักฐาน พอสมควรที่แสดงว่าผู้ต้องหาจะใ้กระทำความผิดตามข้อหา นั้นมีใ้ได้

มาตรา ๑๕ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม เมื่อพนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนคดีดังต่อไปนี้ และได้แจ้งข้อหาใ้ผู้ต้องหาทราบแล้ว ให้แจ้งใ้พนักงานอัยการที่มีเขตอำนาจทราบด้วย

(๑) คดีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษขั้นต่ำใ้จำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไปหรือโทษสถานหนักกว่านั้น

(๒) คดีตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

(๓) คดีอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

เมื่อใ้รับแจ้งจากพนักงานสอบสวน ให้พนักงานอัยการมีอำนาจไปเข้าร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวน ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวน หรือขอให้พนักงานสอบสวนแจ้งความคืบหน้าในการสอบสวนใ้ทราบเป็นระยะ หรือขอให้ตรวจสอบพยานหลักฐานหรือประเด็นใดเพิ่มเติมเป็นการเฉพาะก็ได้ แต่ไม่เป็นการตัดอำนาจพนักงานสอบสวน ในการดำเนินการสอบสวนไปก่อน ที่พนักงานอัยการจะเข้าร่วมสอบสวน

ในการสอบสวนร่วมกันตามวรรคหนึ่ง หรือในกรณีที่พนักงานสอบสวนเห็นว่าควรใ้รับคำปรึกษาแนะนำจากพนักงานอัยการ เมื่อพนักงานอัยการเห็นสมควร ให้พนักงานอัยการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนเพื่อให้คำแนะนำหรือตรวจสอบพยานหลักฐานตั้งแต่ชั้นเริ่มการสอบสวน โดยใ้พนักงานสอบสวนปฏิบัติตามคำแนะนำของพนักงานอัยการในเรื่องที่เกี่ยวกับการสอบสวนคดี แต่ในกรณีที่พนักงานสอบสวนไม่เห็นด้วยกับคำแนะนำนั้นหรือ

มีเหตุขัดข้อง ไม่อาจปฏิบัติตามคำแนะนำนั้นได้ ให้พนักงานสอบสวนบันทึกการไม่เห็นด้วยหรือเหตุขัดข้องพร้อมด้วยเหตุผลนั้นไว้ในสำนวนการสอบสวน

ในการดำเนินการตามวรรคสองและวรรคสาม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อัยการสูงสุดและผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติร่วมกันกำหนด ในระหว่างที่ยังมิได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขดังกล่าว ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการไปตามที่พนักงานอัยการแจ้งให้ทราบตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่อัยการสูงสุดกำหนด

ในการแจ้งหรือติดต่oprะสานงานกันตามมาตรานี้ จะแจ้งหรือติดต่อกันทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

มาตรา ๑๖ ในการสอบสวน พนักงานสอบสวนต้องคำนึงถึงสิทธิของผู้ต้องหาที่จะได้รับการสอบสวนด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม และต้องไม่กระทำการใดอันเป็นการขัดต่อสิทธิมนุษยชนหรือเป็นการเผยแพร่ข้อมูลในลักษณะที่จะทำให้ประชาชนเข้าใจว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดแล้ว

ในชั้นจับกุมหรือระหว่างสอบสวน ห้ามมิให้เจ้าพนักงานผู้จับหรือรับตัวผู้ถูกจับ หรือพนักงานสอบสวนนำผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาออกแถลงข่าวหรือจัดให้บุคคลดังกล่าวให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชน

เจ้าพนักงานหรือพนักงานสอบสวนต้องไม่เผยแพร่ภาพหรือเสียงของผู้เสียหาย ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาต่อสาธารณชน หรือยินยอมให้บุคคลซึ่งมิใช่เจ้าหน้าที่บันทึกภาพหรือเสียงของผู้เสียหาย ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา หรือกระทำการอื่นใด ทั้งนี้ อันมีลักษณะเป็นการประจานผู้เสียหาย ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา แต่ทั้งนี้ การนำผู้ต้องหาไปทำแผนประทุษกรรมประกอบการรับสารภาพเพียงเท่าที่จำเป็นแห่งคดี มิให้ถือว่าเป็นการประจาน

ความในวรรคสามไม่ใช้บังคับกับการเผยแพร่ภาพหรือเสียงของผู้ต้องหาเพื่อประโยชน์ในการจับกุมตามหมายจับหรือเพื่อประโยชน์ในการสืบสวนหรือการสอบสวนในกรณีที่ยังมิได้มีการจับกุมหรือคุมขังผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา

มาตรา ๑๗ ในการค้นไม่ว่าจะมีหมายค้นหรือไม่ ห้ามมิให้เจ้าพนักงาน หรือพนักงานสอบสวนแจ้งหรือเผยแพร่ให้บุคคลอื่นใดที่ไม่มีหน้าที่ในการค้นทราบ หรือยินยอม ให้บุคคลซึ่งไม่มีหน้าที่ดังกล่าวเข้าไปในสถานที่ที่ค้นหรือบันทึกภาพหรือเสียงในการปฏิบัติหน้าที่ ของเจ้าพนักงาน หรือพนักงานสอบสวน เว้นแต่ผู้ถูกค้นหรือเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ที่ค้น จะเป็นผู้บันทึกภาพหรือเสียงหรือยินยอมให้บุคคลอื่นนั้นบันทึกภาพหรือเสียง

มาตรา ๑๘ ในกรณีผู้ต้องหาถูกขังอยู่หรืออยู่ในระหว่างที่ศาลสั่งปล่อยตัวผู้ต้องหาชั่วคราว ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนให้แล้วเสร็จและส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินหกเดือนแต่ไม่ถึงสิบปี หรือปรับเกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ให้ส่งสำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดวันก่อนวันครบกำหนดขังผู้ต้องหาครั้งสุดท้าย

(๒) ในกรณีความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ให้ส่งสำนวนไม่น้อยกว่าสิบสี่วันก่อนวันครบกำหนดขังผู้ต้องหาครั้งสุดท้าย

ในกรณีที่มีเหตุขัดข้องอันสำคัญและจำเป็นที่ไม่สามารถส่งสำนวนภายในระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง หรือมีเหตุอื่นใดที่ทำให้ระยะเวลาในการขังผู้ต้องหาเปลี่ยนแปลงไป ให้พนักงานสอบสวนรีบแจ้งไปยังพนักงานอัยการเพื่อประสานการดำเนินคดี และขอคำแนะนำในการดำเนินคดีดังกล่าวเพื่อให้สามารถดำเนินการส่งสำนวนการสอบสวนได้อย่างครบถ้วนโดยเร็ว ทั้งนี้ ต้องมีเวลาไม่น้อยกว่าห้าวันก่อนวันครบกำหนดขังผู้ต้องหาครั้งสุดท้าย

การสอบสวนหรือส่งสำนวนที่มีได้เป็นไปตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ไม่ทำให้การสอบสวนนั้นต้องเสียไป

มาตรา ๑๙ เมื่อได้รับความเห็นและสำนวนจากพนักงานสอบสวนแล้ว พนักงานอัยการมีอำนาจสั่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมหรือส่งพยานมาให้ซักถามหรือส่งพยานหลักฐานอื่นมาใช้ประกอบสำนวน หรือเมื่อมีเหตุอันควร พนักงานอัยการ จะไปร่วมสอบสวนเพิ่มเติมกับพนักงานสอบสวนหรือจะดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมเอง ก่อนมีคำสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องก็ได้

ให้นำความในมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง มาใช้บังคับกับการสอบสวนของพนักงานอัยการด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๒๐ ในกรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในสำนวน หรือผู้มีส่วนได้เสียร้องโดยมีพยานหลักฐานตามสมควรว่ามีบุคคลอื่นใดมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดในสำนวนใด ให้พนักงานอัยการมีอำนาจสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนบุคคลนั้นเป็นผู้ต้องหาเพิ่มเติมในสำนวนนั้นได้

มาตรา ๒๑ ในกรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องและคำสั่งนั้นไม่ใช่ของอัยการสูงสุด ให้พนักงานอัยการส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมคำสั่งให้ผู้บังคับการสอบสวนพิจารณา ถ้าผู้บังคับการสอบสวนไม่แย้งคำสั่งดังกล่าวภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันได้รับสำนวน ให้ถือตามความเห็นของพนักงานอัยการ ถ้ามีความเห็นแย้งคำสั่งของพนักงานอัยการ ให้ส่งสำนวนพร้อมกับ

ความเห็นที่แย้งไปยังอัยการสูงสุดเพื่อชี้ขาด แต่ถ้าคดีจะขาดอายุความหรือมีเหตุอย่างอื่น อันจำเป็นจะต้องรีบฟ้อง ก็ให้ฟ้องคดีนั้นตามความเห็นของผู้บังคับการสอบสวนไปก่อน ความเห็นของอัยการสูงสุดให้เป็นที่สุด

ในกรณีตามวรรคหนึ่งสำหรับกรุงเทพมหานคร ให้อำนาจของผู้บังคับการสอบสวนในการแย้งคำสั่งของพนักงานอัยการ เป็นอำนาจของผู้บัญชาการสอบสวน ถ้าผู้ดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการสอบสวนขึ้นไปเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ให้อำนาจของผู้บังคับการตามวรรคหนึ่งเป็นอำนาจของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ถ้าผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ให้อำนาจการสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องของพนักงานอัยการเป็นอำนาจของอัยการสูงสุด และคำสั่งของอัยการสูงสุดดังกล่าวให้เป็นที่สุด

ในกรณีตามวรรคหนึ่งสำหรับจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ถ้าผู้บังคับการสอบสวนเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ อำนาจของผู้บังคับการสอบสวนในการแย้งคำสั่งของพนักงานอัยการ ให้เป็นอำนาจของผู้บัญชาการสอบสวน ถ้าผู้ดำรงตำแหน่งสูงกว่าผู้บังคับการสอบสวนเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ให้อำนาจของผู้บังคับการตามวรรคหนึ่งเป็นอำนาจของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ถ้าผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ให้อำนาจการสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง ของพนักงานอัยการเป็นอำนาจของอัยการสูงสุด และคำสั่งของอัยการสูงสุดดังกล่าวให้เป็นที่สุด

ให้นำความในวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม เว้นแต่ในส่วนที่เกี่ยวกับระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวัน มาใช้บังคับกับการแย้งคำสั่งไม่อุทธรณ์หรือไม่ฎีกา และการถอนฟ้องถอนอุทธรณ์ หรือถอนฎีกาด้วยโดยอนุโลม โดยในการดำเนินการดังกล่าวให้ผู้ที่เกี่ยวข้องคำนึงถึงระยะเวลา ในการอุทธรณ์หรือฎีกาตามที่กฎหมายกำหนดด้วย

ความในวรรคสี่ไม่ใช้บังคับกับการไม่อุทธรณ์หรือไม่ฎีกาที่พนักงานอัยการเห็นว่าไม่มีเหตุที่จะต้องอุทธรณ์หรือฎีกาเพราะศาลได้พิพากษาว่าจำเลยกระทำความผิดตามที่พนักงานอัยการฟ้องแล้ว

มาตรา ๒๒ เมื่อมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องให้อัยการแจ้งให้กองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทราบและให้กองทะเบียนประวัติอาชญากรบันทึกคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องไว้ในประวัติของบุคคลนั้น ในกรณีที่มีผู้ขอตรวจสอบประวัติของบุคคลนั้น ให้ผู้มีอำนาจแจ้งประวัติแจ้งด้วยว่ามีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีผู้นั้นหรือศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดยกฟ้องแล้ว และเมื่อพ้นกำหนดอายุความในการดำเนินคดีนั้นแล้ว ให้กองทะเบียนประวัติอาชญากรลบประวัติอาชญากรรมที่บันทึกไว้ดังกล่าวของบุคคลนั้นโดยพลัน

มาตรา ๒๓ ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้อัยการสูงสุดมีอำนาจ ออกกฎ หรือระเบียบเพื่อกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติของพนักงานอัยการ และผู้บัญชาการตำรวจ แห่งชาติ มีอำนาจออกกฎหรือระเบียบเพื่อกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติของข้าราชการ ตำรวจ และในกรณีที่เป็นกรปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันระหว่างพนักงานอัยการและข้าราชการตำรวจ อัยการสูงสุดและผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติจะออกกฎหรือระเบียบร่วมกันก็ได้ ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัด หรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๔ ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้บังคับกับคดีที่ได้มี คำร้องทุกข์ หรือคำกล่าวโทษเมื่อพ้นกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ ใช้บังคับ

มาตรา ๒๕ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

**สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น
ร่างพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. ....**

ในการจัดทำกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีอาญา ได้นำข้อมูลดังต่อไปนี้มาใช้เพื่อประกอบการพิจารณา

๑. วิธีการในการรับฟังความคิดเห็น จำนวนครั้ง และระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็นแต่ละครั้ง และพื้นที่หรือกลุ่มเป้าหมายในการรับฟังความคิดเห็น

๑.๑ การเชิญภาคเอกชนและหน่วยงานของรัฐมาร่วมชี้แจงและแสดงความคิดเห็นในการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. .... ณ ห้องประชุมปริทัศน์ มนangk สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กรุงเทพมหานคร จำนวน ๕๒ ครั้ง โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม ได้แก่ ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนสำนักงาน ก.พ.ร. ผู้แทนกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้แทนกรุงเทพมหานคร ผู้แทนสำนักปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้แทนกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ผู้แทนสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ผู้แทนสมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย และนายเสนีย์ จิตตเกษม อดีตผู้ว่าราชการจังหวัด

๑.๒ รับฟังความคิดเห็นผ่านทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ทางเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (www.krisdika.go.th) โดยเปิดรับฟังความคิดเห็นตั้งแต่วันที่ ๒-๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๑ เป็นเวลา ๑๕ วัน โดยมีกลุ่มเป้าหมายในการรับฟังความคิดเห็น คือ ประชาชน โดยทั่วไป มีผู้มาแสดงความคิดเห็น ๑๘ ความคิดเห็น

๑.๓ ผ่านทางหนังสือแสดงความคิดเห็นที่ข้าราชการตำรวจ ประชาชน เอกชน หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องได้มีถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา หรือประธานกรรมการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. .... ดังนี้

(๑) เครือข่ายประชาชนปฏิรูปตำรวจ (คป.ตร.) มีหนังสือลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๑ วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๑ และวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๑

(๒) ตำรวจภูธรภาค ๕ มีหนังสือ ที่ ดช ๐๐๑๐.๑/๕๓๕๓ ลงวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๑ เรื่อง ขอส่งการแสดงความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ..... และร่างพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ..... ซึ่งมีบัญชีรายชื่อข้าราชการตำรวจผู้แสดง ความคิดเห็นแนบมาด้วย จำนวน ๑๕๕ รายชื่อ

(๓) สภ.ท่าหลวง จังหวัดลพบุรี มีหนังสือลงวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๑ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.... และร่างพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ.... โดยแนบความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจในสังกัด จำนวน ๑๘ ฉบับ

(๔) พ.ต.อ. สุรวุฒิ กุมภีพงษ์ ตำแหน่งผู้กำกับการ (สอบสวน) กลุ่มงานสอบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล ๕ กองบัญชาการตำรวจนครบาล นาส่งเอกสารแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. ....

(๕) ชมรมปฏิรูปตำรวจไทย มีหนังสือ ที่ ช.ป.ต. ๐๒/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๑ เรื่อง ข้อเสนอแนวทางการปฏิรูประบบตำรวจของประเทศไทยและอื่น ๆ

(๖) ฝ่ายตรวจคนเข้าเมืองขาเข้า ๑ ด้านตรวจคนเข้าเมืองท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ได้มีหนังสือ ที่ ตช ๐๐๒๕.๓๒(๑)/๒๒๑๑ ลงวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๑ และฝ่ายตรวจคนเข้าเมืองขาออก ด้านตรวจคนเข้าเมือง ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ได้มีหนังสือ ที่ ตช ๐๐๒๕.๓.๓๑๒ (๒๑)/๖๑๐ ลงวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๖๑ ส่งแบบแสดงความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. .... ของข้าราชการตำรวจในสังกัด

(๗) สมาคมพนักงานสอบสวน ได้มีหนังสือ ที่ สพส ๐๓๘/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เรื่อง เสนอแนวทางการปฏิรูประบบงานสอบสวน

(๘) สมาคมนักปกครองแห่งประเทศไทย หนังสือ ที่ ส.ป.ท. จ. ๑๕/๖๔ ลงวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เรื่อง ข้อเสนอการปฏิรูปตำรวจ

(๙) ข้อคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับแนวทางการปฏิรูปตำรวจ

๑.๔ ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.... ได้มีการนำความเห็นและข้อเสนอเกี่ยวกับแนวทางการปฏิรูปตำรวจของนายกรัฐมนตรื คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม (ตำรวจ) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย ข้อเสนอของสภาปฏิรูปแห่งชาติ และข้อเสนอของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ด้วยแล้ว

๒. ประเด็นที่มีการแสดงความคิดเห็น

การเชิญภาคเอกชนและหน่วยงานของรัฐมาร่วมชี้แจงและแสดงความคิดเห็น และหนังสือแสดงความคิดเห็นที่ข้าราชการตำรวจ ประชาชน เอกชน หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ได้มีถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา หรือประธานกรรมการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.... รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นผ่านทางระบบเทคโนโลยี

สารสนเทศ (www.krisdika.go.th) ซึ่งได้เผยแพร่ร่างพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. .... ที่ผ่านการพิจารณาในวาระที่หนึ่ง ได้มีการแสดงความคิดเห็นโดยสรุป ได้ดังนี้

(๑) การตราเป็นพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา

๑) เห็นด้วย เพราะจะเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนมากขึ้น เช่น การแจ้งความ ร้องทุกข์ กล่าวโทษคดีอาญา สามารถแจ้งความที่พนักงานสอบสวนได้ทุกสถานี และในกรณีที่เอกสารประจำตัวหาย ไม่ต้องไปแจ้งความเพื่อลงบันทึกประจำวัน สามารถติดต่อหน่วยงานเจ้าของเพื่อออกบัตรใหม่ได้

๒) สามารถช่วยให้งานสอบสวนมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมเกิดความเป็นธรรมมากขึ้น และเพิ่มความรวดเร็วในการดำเนินการด้านกระบวนการยุติธรรมแก่ประชาชน

๓) เห็นว่าไม่ควรออกเป็นพระราชบัญญัติโดยเฉพาะ แต่ควรแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อจะได้ใช้บังคับกับการสอบสวน โดยเจ้าพนักงานอื่นด้วย มิใช่เฉพาะตำรวจ และการตราพระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติที่ขัดกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๔) ไม่จำเป็นต้องตราเป็นกฎหมาย เพราะสามารถใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้อยู่แล้ว

(๒) ผู้ช่วยพนักงานสอบสวน

๑) ควรจัดให้มีผู้ช่วยในงานต่าง ๆ ที่ต้องประสานหรือจัดทำประกอบสำนวนคดี เพื่อให้พนักงานสอบสวนจะได้ใช้ดุลพินิจอย่างรอบคอบ ไม่มีสิ่งอื่นมาตัดเวลาหรือสมาธิ

๑) ควรแต่งตั้งจากข้าราชการตำรวจที่มีประสบการณ์การทำงาน มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านที่สามารถนำความรู้มาช่วยสนับสนุนให้การทำงานของพนักงานสอบสวนมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

(๓) หน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการรับคำร้องทุกข์และกล่าวโทษ

๑) เห็นด้วยที่ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจรับคำร้องทุกข์ได้ทุกท้องที่ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนหรือผู้เสียหาย แต่ควรให้พิจารณาเขตอำนาจในการสอบสวน เมื่อเห็นว่าอยู่ในเขตอำนาจหรือในท้องที่ใด ให้ประสานงานโอนคำร้องทุกข์ไปยังท้องที่มีเขตอำนาจสอบสวนต่อไป

๒) การกำหนดให้พนักงานสอบสวนทุกท้องที่ที่ต้องรับคำร้องทุกข์ ในทางปฏิบัติ จะเกิดความสับสนและขัดแย้งกับเขตอำนาจการสอบสวนของพนักงานสอบสวนและเขตอำนาจการฟ้องคดีของพนักงานอัยการและศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความคดีอาญา

๓) การกำหนดให้พนักงานสอบสวนสอบสวนนอกห้องที่เกิดเหตุได้ จะทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น โดยไม่มีความจำเป็นและเกิดความยุ่งยากในการทำคดี เป็นการเพิ่มภาระให้กับพนักงานสอบสวนในท้องที่มีภาระงานมากอยู่แล้ว

๔) การที่แก้ไขกฎหมายเพียงเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในขั้นตอนการรับแจ้งนั้นจะกลับกลายเป็นปัญหาต่อคดีในภายภาคหน้า

(๔) การสอบสวน เห็นด้วยที่จะกำหนดให้ชัดเจนในกระบวนการรวบรวมพยานหลักฐานทั้งหมดของผู้ต้องหาไว้ในคดีตั้งแต่ต้น เพื่อการพิเคราะห์พยานหลักฐานในชั้นศาลต่อไป การสอบสวนคดีอาญาที่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษหรือเป็นคดีที่มีความซับซ้อนคดีที่มีผู้ต้องหาหรือพยานหรือผู้ต้องหาเป็นจำนวนมาก เพื่อจะได้สอบสวนทุกประเด็น ไม่ขาดตกบกพร่อง ในประเด็นสำคัญจนเป็นเหตุให้ยกฟ้อง

(๕) พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ

๑) เห็นควรกำหนดให้ชัดเจนว่าหัวหน้าพนักงานสอบสวนในสถานีตำรวจคือผู้ใด และควรกำหนดข้อบัญญัติเรื่องบุคคลากรเครื่องมือเครื่องใช้ในงานสอบสวนให้ครบครันเพื่อป้องกันการกั้นแก้ง เพราะการกำหนดให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนคือผู้ที่มีอาวุโสสูงสุดในสายงานสอบสวนในสถานีนั้นเป็นการแก้ปัญหาความเป็นอิสระในกระบวนการสอบสวนในระดับเริ่มต้น ที่ดีแล้วจะได้เกิดการถ่วงดุลกัน

๒) เห็นด้วยที่กำหนดให้มีหัวหน้างานสอบสวนในแต่ละสถานี เพราะจะได้หัวหน้าพนักงานสอบสวนที่มีความรู้ความสามารถ และการที่จะเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนได้ต้องมีประสบการณ์เป็นระยะเวลาอันนาน เป็นความชำนาญเฉพาะด้าน ถ้าพิจารณาในคดีต่าง ๆ อาจทำให้ประชาชนผู้ได้รับความเสียหาย เป็นประโยชน์ในทางที่ดี เป็นการแยกการรับผิดชอบอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจนเป็นอิสระ ตรงตามหน้าที่

๓) ไม่เห็นด้วยที่กำหนดให้พนักงานสอบสวนผู้เป็นหัวหน้าของพนักงานสอบสวนในสถานีตำรวจเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบแทนหัวหน้าสถานีตำรวจเดิม จะทำให้หัวหน้าสถานีตำรวจไม่ต้องมีความรับผิดชอบต่องานสืบสวนสอบสวน ซึ่งเป็นงานหลักของสถานีตำรวจและจะมีผลกระทบโดยตรงต่อประชาชนและผู้เสียหาย

(๖) การแจ้งข้อหา

๑) ไม่จำเป็นต้องบัญญัติไว้ เพราะมีบัญญัติไว้แล้วตามมาตรา ๑๓๔ วรรคสองแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๒) เห็นควรให้เพิ่มเติมสิทธิและวิธีใช้สิทธิของผู้ต้องหา ในการขอมอบตัวหรือให้การแสดงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานใด ๆ ต่อพนักงานอัยการได้

(๗) การแจ้งให้พนักงานอัยการร่วมสอบสวน

๑) เห็นว่า อาจไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม (๒) ที่กำหนดให้มีการตรวจสอบถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม เพราะให้การสอบสวนอยู่ภายใต้การสั่งการและแนะนำของพนักงานอัยการ และก็มีได้กำหนดเป็นหน้าที่ แต่เป็นดุลยพินิจของพนักงานอัยการ ซึ่งจะเข้ามาหรือไม่ก็ได้ จึงไม่ควรให้พนักงานอัยการมาร่วมสอบสวนด้วย เพราะพนักงานอัยการมีหน้าที่ฟ้องผู้ต้องหา หากให้เข้าร่วมสอบสวนจะไม่เกิดการถ่วงดุลกัน

๒) ก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ เป็นการเพิ่มขึ้นขั้นตอนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนเพราะมีเวลาคู่ตัวผู้ต้องหาไม่เกิน ๔๘ ชั่วโมง และเพิ่มภาระงานแก่พนักงานอัยการที่ต้องเดินทางไปร่วมสอบสวนโดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล

๓) พนักงานอัยการมีจำนวนไม่เพียงพอกับการเข้าร่วมสอบสวนในทุกคดี

๔) ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้วางหลักการดุลอำนาจในการดำเนินคดีอาญาระหว่างตำรวจ (ในฐานะพนักงานสอบสวน) พนักงานอัยการ และศาลไว้เพื่อเป็นหลักประกันในสิทธิ เสรีภาพของประชาชน ทั้งในฐานะของผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาโดยองค์กระยุติธรรมของไทยได้จัดโครงสร้างในกระบวนการยุติธรรมให้เป็นอิสระต่อกันไม่สัมพันธ์กันในโครงสร้างทางปกครองสายบังคับบัญชาโดยมีปรากฏในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เช่น มาตรา ๑๒๐ ที่บัญญัติห้ามพนักงานอัยการฟ้องความผิดใด โดยมิได้มีการสอบสวนก่อนซึ่งอำนาจในการสอบสวนกรณีปกติ คือ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ พนักงานอัยการไม่มีอำนาจในการสอบสวน เว้นแต่เป็นกรณีความผิดเกิดนอกราชอาณาจักรไทย ตามมาตรา ๒๐ หรือมีกฎหมายพิเศษบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ พนักงานอัยการมีอำนาจพิจารณาค้นกรองสำนวนการสอบสวน จากพนักงานสอบสวน และหากเห็นว่าการสอบสวนยังไม่ครบถ้วนจึงจะสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติมได้ สำหรับองค์กรศาลทำหน้าที่เป็นคนกลางพิจารณาตามคำฟ้องของพนักงานอัยการ และพิจารณาการออกหมายจับหมายค้นให้กับตำรวจ

๕) ตำรวจมีอำนาจหน้าที่ในการแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อพิสูจน์ความผิดและทำความเข้าใจทางคดีเสนอพนักงานอัยการ โดยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗ ได้บัญญัติไว้ว่า ให้ตำรวจมีอำนาจทำการสืบสวนคดีอาญาได้ ซึ่งเป็นอำนาจโดยทั่วไปของตำรวจทั้งก่อนและหลังเกิดการกระทำความผิด และเมื่อเกิดการกระทำความผิดขึ้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๐ ก็ได้บัญญัติไว้ให้พนักงานสอบสวน มีอำนาจสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิด เท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำ

ความผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๐ ถึงมาตรา ๑๔๐ การสอบสวนสามัญ ซึ่งอำนาจหน้าที่ของตำรวจ (ในฐานะพนักงานสอบสวน) เริ่มต้นที่มาตรา ๑๓๐ และสิ้นสุดลงที่มาตรา ๑๔๐ เมื่อเห็นว่า การสอบสวนเสร็จสิ้นแล้ว จึงส่งสำนวนการสอบสวนให้พนักงานอัยการดำเนินการต่อไป เว้นแต่เป็นกรณีความผิดกระทำลงนอกราชอาณาจักรไทย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๐ ได้กำหนดให้อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ

๖) พนักงานอัยการเมื่อพิจารณาสำนวนจากพนักงานสอบสวนแล้ว ให้มีความเห็นทางคดีภายใต้กรอบของกฎหมายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๐ ถึงมาตรา ๑๔๔ กรณีสำนวนไม่ปรากฏว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำความผิด มาตรา ๑๔๐ กรณีรู้ตัวผู้กระทำความผิด มาตรา ๑๔๑ ถึงมาตรา ๑๔๔ ในการทำความเห็นทางคดีพนักงานอัยการมีอำนาจสั่งงดการสอบสวนสั่งให้ทำการสอบสวนต่อไป สั่งฟ้อง สั่งไม่ฟ้อง หรือสั่งสอบสวนเพิ่มเติม โดยตามพระราชบัญญัติองค์การอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒๑ บัญญัติว่า พนักงานอัยการมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและตามกฎหมาย โดยสุจริต และเที่ยงธรรม

๗) ในกรณีพนักงานอัยการพิจารณาแล้วเห็นว่า การสอบสวนนั้นยังไม่สิ้นกระเสาะความ หรือควรทำการรวบรวมพยานหลักฐานในคดีเพิ่มเติม พนักงานอัยการสามารถสั่งตามที่เห็นสมควรให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๓ วรรคสอง (ก)

๘) ในกรณีที่ฝ่ายผู้เสียหายหรือผู้ถูกกล่าวหาได้ร้องเรียน ร้องขอความเป็นธรรมต่อพนักงานอัยการ พนักงานอัยการมีอำนาจในการสั่งให้พนักงานสอบสวนส่งพยานคนใดมาทำการซักถามเพิ่มเติมได้ แต่ทั้งนี้พนักงานอัยการจะทำการซักถามผู้ต้องหาเพิ่มเติมเองไม่ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๓ วรรคสอง (ก) และสามารถนำมาประกอบการพิจารณาเพื่อทำความเห็นในทางคดีได้

๙) กรณีพนักงานอัยการมีความเห็นสั่งไม่ฟ้อง ไม่อุทธรณ์ ไม่ฎีกา และคำสั่งนั้นไม่ใช่คำสั่งของอัยการสูงสุดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๕/๑ ได้วางหลักในการกลั่นกรองไว้โดยองค์กรอื่นว่าจะมีความเห็นแย้งกับคำสั่งของพนักงานอัยการหรือไม่ สำหรับการสอบสวนซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าพนักงานตำรวจ สำหรับสำนวนคดีในเขตกรุงเทพมหานคร ให้เป็นอำนาจของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ สำหรับสำนวนคดีในจังหวัดอื่น ให้เป็นอำนาจของ

ผู้บัญชาการ หรือรองผู้บัญชาการ และหากสำนักงานตำรวจแห่งชาติเห็นแย้งคำสั่งของพนักงานอัยการ ให้ส่งสำนวนพร้อมกับความเห็นแย้งไปยังอัยการสูงสุดเพื่อทำการชี้ขาด

๑๐) การให้พนักงานอัยการเข้าร่วมการสอบสวนต้องกำหนดบทบาทให้ชัดเจน

๑๑) ควรให้อัยการร่วมสอบสวนคดีโทษหนัก ๕ ปีขึ้นไปในความผิดพอกเงินค่ามนุษย์ หรือที่อัยการสูงสุดและผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติกำหนด

(๘) การคำนึงถึงสิทธิของผู้ต้องหา ได้บัญญัติไว้แล้วในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๐ และคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ ๔๑๕/๒๕๕๖ จึงไม่จำเป็นต้องบัญญัติไว้อีก

(๙) กรอบระยะเวลาการสอบสวน

๑) การลดระยะเวลาการฝากขังผู้ต้องหาลงนั้น ได้กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของศาลที่จะพิจารณาในแต่ละสำนวนว่าคดีนี้ ควรมีระยะเวลาการควบคุมตัวผู้ต้องหาในเพียงใด ซึ่งในบางคดีอาจต้องใช้ระยะเวลาการลดเวลาจะส่งผลต่อการรวบรวมพยานหลักฐาน พิสูจน์ความผิดหรือบริสุทธิ์ของจำเลย

๒) ไม่เห็นด้วยกับการกำหนดระยะเวลาเสนอสำนวนอัยการเพราะการรวบรวมพยานหลักฐานต้องเป็นไปอย่างรอบคอบและเที่ยงธรรม ซึ่งพยานหลักฐานบางอย่างต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญหรือระยะเวลาในการนำพยานหลักฐานนั้นมาประกอบสำนวน ซึ่งอาจได้มาจากองค์กรหรือบุคคลที่พนักงานสอบสวนไม่สามารถกำหนดระยะเวลาในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานนั้นด้วยตนเองได้ ซึ่งน่าจะไม่สามารถคล้องกับเจตนารมณ์ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๗ นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่าการกำหนดให้ส่งสำนวนก่อนฝากขังครั้งสุดท้ายไม่น้อยกว่าห้าวัน จะถือว่าเป็นการก้าวล่วงคำสั่งศาลที่กำหนดวันของการฝากขังครั้งสุดท้ายหรือไม่

๓) กำหนดเวลาการส่งสำนวนการสอบสวนให้พนักงานอัยการ ไม่อาจทำได้ในทางปฏิบัติ เนื่องจากแต่ละคดีมีพยานหลักฐานที่แตกต่างกัน จึงเป็นการเร่งรัดการส่งสำนวนการสอบสวนทั้งที่ยังอาจสอบสวนไม่เสร็จสิ้น และขัดแย้งกับบทบัญญัติตามมาตรา ๑๐ ที่ให้ผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายอ้างพยานหลักฐานอย่างเต็มที่เพื่อทราบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและพิสูจน์ ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา

(๑๐) กรณีที่อัยการมีคำสั่งไม่ฟ้อง

๑) เห็นควรแก้ไขให้เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดเช่นเดิม เนื่องจากผู้บังคับการสอบสวนได้ถูกกำหนดให้เป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนจังหวัด ผู้มีอำนาจเสนอสำนวนมีความเห็นส่งพนักงานอัยการ เมื่อได้มีความเห็นควรฟ้องไปแล้ว หากอัยการจังหวัดสั่งไม่ฟ้องผู้บังคับการสอบสวนย่อมต้องยืนยันความเห็นเดิมของตนเป็นการแย้งอัยการ ทำให้ประชาชน

ได้รับความเดือดร้อน ไม่ได้ได้รับความยุติธรรม และยังมีผิดหลักการบริหารที่อัยการจังหวัดผู้มีฐานะเป็นหัวหน้าส่วนราชการหนึ่งในจังหวัด ต้องส่งสำนวนให้บุคคลที่ไม่ใช่หัวหน้าส่วนราชการตรวจสอบ จึงควรแก้ไขให้เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดเช่นเดิมตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา บัญญัติไว้ก่อนที่หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติจะออกคำสั่งที่ ๑๑๕/๒๕๕๗ เปลี่ยนแปลงเป็นอำนาจของผู้บัญชาการตำรวจภาคซึ่งก่อให้เกิดปัญหามากมายในปัจจุบัน อีกทั้งการให้อัยการส่งฟ้องไปก่อนถือเป็นการละเมิดการใช้ดุลยพินิจของอัยการ และประการสำคัญยังเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ต้องหา เมื่อต้องถูกฟ้องร้องต่อศาลทั้งที่ยังไม่ปรากฏชัดแจ้งว่าได้กระทำความผิดจริง ซึ่งผู้ต้องหาจะกลายเป็นจำเลยและถูกจำกัดสิทธิมากมายโดยที่มิใช่เนื่องจากพยานหลักฐานที่เชื่อได้ว่าอาจเป็นผู้กระทำผิด แต่เพราะเหตุจำเป็นอื่น ซึ่งอาจรวมถึงอำนาจในการควบคุมตัวระหว่างการสอบสวนกำลังจะสิ้นสุดลงด้วย

๒) เป็นอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๕/๑ อยู่แล้ว

๓. ข้อคัดค้านหรือความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น และคำชี้แจงเหตุผลรายประเด็นและการนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมาย

คณะกรรมการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.... ได้นำผลการรับฟังความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ มาประกอบการพิจารณาแก้ไขปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ..... แล้ว สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ ๔ – ๑ ข้อคัดค้านหรือความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น และคำชี้แจง
เหตุผลรายประเด็นและการนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมาย

ลำดับ	ข้อคัดค้านหรือความเห็นของ หน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละ ประเด็น	คำชี้แจงเหตุผลรายประเด็นและการนำผลการรับ ฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาจัดทำ ร่างกฎหมาย
๑.	<p>การตราเป็น พระราชบัญญัติการ สอบสวนคดีอาญา พ.ศ.... เห็นว่าไม่ จำเป็นต้องตราเป็น พระราชบัญญัติ โดยเฉพาะ แต่ควรแก้ไขประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อจะ ได้ใช้บังคับกับการสอบสวน โดยเจ้า พนักงานอื่นด้วย มิใช่เฉพาะตำรวจ และการตราพระราชบัญญัตินี้ มี บทบัญญัติ ที่ขัดกับประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา</p>	<p>วัตถุประสงค์ในการจัดทำร่างพระราชบัญญัตินี้ขึ้น เป็นกฎหมายกลางก็สืบเนื่องมาจากการแก้ไข ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยตำรวจแห่งชาติ ซึ่งมีขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหา ๒ ด้าน คือ ความทุกข์ของตำรวจ และความทุกข์ของประชาชนนั้น ปรากฏว่าทุกข์ ของประชาชนส่วนหนึ่งเป็นเรื่องที่เกิดจากการ ปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจที่ขาดประสิทธิภาพ ขาด ความเที่ยงธรรม ขาดความสุจริต และขาดความ รวดเร็วซึ่งเกี่ยวข้องกับระบบการสืบสวนและ สอบสวนคดีอาญาของตำรวจ ในการพิจารณา ดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว</p> <p>คณะกรรมการฯ พิจารณาแล้วเห็นว่า การแก้ไข เพิ่มเติมบทบัญญัติ ในประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญาซึ่งมีบทบัญญัติจำนวนหลาย มาตรา อาจกระทบกับบทบัญญัติในส่วนอื่นที่ไม่ เกี่ยวข้องกับกระบวนการสืบสวนและสอบสวน ของข้าราชการตำรวจด้วย ทำให้ต้องใช้ระยะ เวลานานในการพิจารณาความสอดคล้องกับ บทบัญญัติอื่น ๆ ที่กำหนดไว้เดิม ดังนั้น เพื่อเป็น การจัดทุกข์ให้แก่ประชาชนโดยเร็ว จึง จำเป็นต้องตราเป็นพระราชบัญญัตินี้ เพื่อใช้บังคับ แก่การสืบสวนและสอบสวนของข้าราชการ ตำรวจ ส่วนขั้นตอนและกระบวนการอื่น ๆ ทั้งหมดก็ยังคงเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธี</p>

ตารางที่ ๔ – ๑ ข้อคัดค้านหรือความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น และคำชี้แจง เหตุผลรายประเด็นและการนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมาย (ต่อ)

ลำดับ	ข้อคัดค้านหรือความเห็นของ หน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละ ประเด็น	คำชี้แจงเหตุผลรายประเด็นและการนำผลการรับ ฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาจัดทำ ร่างกฎหมาย
๑. (ต่อ)		พิจารณาความอาญา ดังที่ร่างมาตรา ๓ ได้กำหนดไว้ว่า “การสืบสวนและสอบสวนของข้าราชการตำรวจ ถ้ามิได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่นในพระราชบัญญัตินี้ ให้ดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา” ทั้งนี้ เพื่อให้ระบบการสอบสวนคดีอาญาสามารถอำนวยความสะดวกธรรมชาติแก่ประชาชนได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ และเพื่อเป็นการพัฒนาระบบการบริหารงานสอบสวนร่วมกันระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งยกระดับการให้บริการแก่ประชาชนที่ดีและมีมาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา ๒๕๘ ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม (๒) ของรัฐธรรมนูญ
๒.	ผู้ช่วยพนักงานสอบสวน เห็นควรจัดให้มีผู้ช่วยในงานต่าง ๆ ที่ต้องประสานหรือจัดทำประกอบสำนวนคดี เพื่อให้การทํางานของพนักงานสอบสวนมีประสิทธิภาพมากขึ้น	ได้กำหนดไว้แล้วในร่างมาตรา ๕ วรรคสอง โดยผู้ช่วยพนักงานสอบสวนมีหน้าที่และอำนาจในการช่วยเหลือพนักงานสอบสวนในการดำเนินการสืบสวน สอบสวน หรือในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่พนักงานสอบสวนมอบหมาย และต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของพนักงานสอบสวน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ตร. กำหนด

ตารางที่ ๔ – ๑ ข้อคัดค้านหรือความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น และคำชี้แจง เหตุผลรายประเด็นและการนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมาย (ต่อ)

ลำดับ	ข้อคัดค้านหรือความเห็นของ หน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละ ประเด็น	คำชี้แจงเหตุผลรายประเด็นและการนำผลการรับ ฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาจัดทำ ร่างกฎหมาย
๓.	การรับคำร้องทุกข์และกล่าวโทษ เห็นว่า การกำหนดให้พนักงานสอบสวนทุกท้องที่ ต้องรับคำร้องทุกข์ ในทางปฏิบัติจะเกิดความสับสนและขัดแย้งกับเขตอำนาจการสอบสวนของพนักงานสอบสวนและเขตอำนาจการฟ้องคดีของพนักงานอัยการและศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความคดีอาญา	การรับคำร้องทุกข์และกล่าวโทษตามร่างมาตรา ๗ นี้ มิได้กระทบกับเขตอำนาจการสอบสวนของพนักงานสอบสวนและเขตอำนาจการฟ้องคดีของพนักงานอัยการและศาล เพราะเมื่อพนักงานสอบสวนได้รับคำร้องทุกข์หรือกล่าวโทษแล้ว จะต้องสอบสวนเบื้องต้นเท่าที่จะฟังทำได้ แล้วรีบส่งคำร้องทุกข์หรือกล่าวโทษพร้อมด้วยสำนวนการสอบสวนเบื้องต้น ไปยังพนักงานสอบสวนที่มีเขตอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กรณีนี้จึงเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนยิ่งขึ้น
๔.	พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ไม่เห็นด้วย ที่กำหนดให้พนักงานสอบสวนผู้เป็นหัวหน้า ของพนักงานสอบสวนในสถานีตำรวจเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบแทนหัวหน้าสถานีตำรวจเดิม จะทำให้หัวหน้าสถานีตำรวจไม่ ต้องมีความรับผิดชอบต่องานสืบสวนสอบสวน ซึ่งเป็นงานหลักของสถานีตำรวจ และจะมีผลกระทบโดยตรงต่อประชาชน และผู้เสียหาย	กรณีนี้เป็นการกำหนดที่สอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจในสายงานสอบสวน และการกำหนดตำแหน่งข้าราชการตำรวจตามร่างพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ..... ซึ่งกำหนดให้มีผู้บังคับบัญชาของข้าราชการตำรวจ ในสายงานสอบสวน โดยเฉพาะเป็นผู้รับผิดชอบงานด้านการสอบสวน ตั้งแต่ระดับหัวหน้าสถานีตำรวจ หรือระดับกองกำกับการขึ้นไปจนถึงระดับกองบัญชาการควบคู่กันไปกับตำแหน่งบังคับบัญชาทั่วไป โดยผู้บังคับบัญชาทั่วไปในแต่ละระดับยังคงมีหน้าที่และอำนาจสูงสุดในการบริหารหน่วยงานเหมือนเดิม ยกเว้นแต่หน้าที่และอำนาจในการสอบสวนและการทำความเข้าใจทางคดีให้เป็นหน้าที่

ตารางที่ ๔ – ๑ ข้อคัดค้านหรือความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น และคำชี้แจง เหตุผลรายประเด็นและการนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมาย (ต่อ)

ลำดับ	ข้อคัดค้านหรือความเห็นของ หน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละ ประเด็น	คำชี้แจงเหตุผลรายประเด็นและการนำผลการรับ ฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาจัดทำ ร่างกฎหมาย
๔. (ต่อ)		<p>และอำนาจของผู้บังคับบัญชาสายงานสอบสวน ทั้งนี้ เพื่อความเป็นอิสระในการสอบสวน และ การทำความเห็นทางคดี ป้องกันการแทรกแซงการ ใช้ดุลพินิจในการจัดทำสำนวนของพนักงาน สอบสวน เพื่อให้การปฏิบัติงานของพนักงาน สอบสวนเป็นไปโดยอิสระ และสามารถเพิ่มพูน ทักษะหรือสั่งสมประสบการณ์ได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การสอบสวนมีประสิทธิภาพและมีความ เป็นธรรมยิ่งขึ้น ซึ่งก็จะสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม(๔) ที่ม ีความมุ่งหมายให้การบริหารงานตำรวจเป็นไป เพื่อให้ตำรวจสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมี อิสระ ไม่ตกอยู่ใต้อำนาจของบุคคลใด มี ประสิทธิภาพ และภาคภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่ ของตน ทั้งยังสอดคล้องกับแผนการปฏิรูป ประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม ประเด็นที่ ๗ การพัฒนากระบวนการสอบสวนเพื่อสร้างความ เชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน</p>

ตารางที่ ๔ – ๑ ข้อคัดค้านหรือความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น และคำชี้แจง เหตุผลรายประเด็นและการนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมาย (ต่อ)

ลำดับ	ข้อคัดค้านหรือความเห็นของ หน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละ ประเด็น	คำชี้แจงเหตุผลรายประเด็นและการนำผลการรับ ฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาจัดทำ ร่างกฎหมาย
๕.	การแจ้งข้อหา เห็นว่า ไม่จำเป็นต้อง บัญญัติไว้ เพราะมีกำหนดไว้แล้วใน มาตรา ๑๓๔ วรรคสอง แห่งประมวล กฎหมายอาญา	ตามร่างมาตรา ๑๔ เป็นการกำหนดขึ้นเพื่อเน้นย้ำ ให้เกิดความชัดเจนว่า การจะแจ้งข้อหาได้นั้น หาก ยังมีได้มีหลักฐานพอสมควรว่าผู้ต้องหา น่าจะ กระทำความผิดตามข้อหา นั้น พนักงานสอบสวน จะแจ้งข้อหา นั้นแก่ผู้ต้องหาไม่ได้ ซึ่งเป็น หลักประกันหนึ่ง ในการอำนวยความสะดวกแก่ ประชาชน มิให้เกิดกรณีที่มีการแจ้งข้อหาไปโดย ที่ยังมิได้ปรากฏหลักฐานพอสมควรว่าน่าจะ กระทำความผิดตามข้อหา นั้น
๖.	การแจ้งให้พนักงานอัยการร่วม สอบสวน อาจไม่เป็นไปตาม เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม (๒) ที่กำหนดให้มีการตรวจสอบ ถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวน กับ พนักงานอัยการอย่างเหมาะสม เพราะ ให้การสอบสวนอยู่ภายใต้การสั่งการ การแนะนำของพนักงานอัยการ และก็ มิได้กำหนดเป็นหน้าที่ แต่เป็นดุลย พินิจของพนักงานอัยการ ซึ่งจะเข้ามา หรือไม่ก็ได้ จึงไม่ควรให้พนักงาน	กรณีตามร่างมาตรา ๑๕ เป็นการบัญญัติขึ้นโดยมุ่ง ที่จะพัฒนาระบบการบริหารงานสอบสวนร่วมกัน ระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้องให้สามารถอำนวยความสะดวก ยุติธรรมให้แก่ประชาชนได้อย่างถูกต้องและมี ประสิทธิภาพ โดยในกรณีการสอบสวนคดี ความผิด ที่มีอัตราโทษสูงหรือเป็นคดีที่มี ความสำคัญตามที่กำหนดไว้ เมื่อได้รับแจ้งจาก พนักงานสอบสวนแล้วให้พนักงานอัยการมี อำนาจร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวนได้ ซึ่ง สามารถดำเนินการโดย ๑) เข้าไปร่วมสอบสวน กับพนักงานสอบสวน ณ ที่ทำการของพนักงาน สอบสวน

ตารางที่ ๔ – ๑ ข้อคัดค้านหรือความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น และคำชี้แจง เหตุผลรายประเด็นและการนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมาย (ต่อ)

ลำดับ	ข้อคัดค้านหรือความเห็นของ หน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละ ประเด็น	คำชี้แจงเหตุผลรายประเด็นและการนำผลการรับ ฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาจัดทำ ร่างกฎหมาย
๖. (ต่อ)	อัยการมาร่วมสอบสวนด้วย เพราะ พนักงานอัยการมีหน้าที่ฟ้องผู้ต้องหา หากให้เข้าร่วมสอบสวนจะไม่เกิดการถ่วงดุลกัน และเป็นการเพิ่ม ขั้นตอนของพนักงานสอบสวน เพิ่ม ภาระงานของพนักงานอัยการที่ต้อง เดินทางไปร่วมสอบสวนโดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล	๒) ขอให้พนักงานสอบสวนแจ้งความลับหน้าในการสอบสวนให้ทราบเป็นระยะ หรือ ๓) ขอให้ตรวจสอบพยานหลักฐานหรือประเด็นใดเพิ่มเติมเป็นการเฉพาะก็ได้ แต่ไม่เป็นการตัดอำนาจของพนักงานสอบสวนในการดำเนินการสอบสวนไป ก่อนที่พนักงานอัยการจะเข้าร่วมสอบสวน สำหรับกรณีการสอบสวนร่วมกัน หรือกรณีที่ พนักงานสอบสวนขอคำปรึกษาแนะนำจากพนักงานอัยการ ให้พนักงานอัยการให้คำแนะนำหรือตรวจสอบพยานหลักฐานตั้งแต่ชั้นเริ่มการสอบสวน และให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติตามคำแนะนำของพนักงานอัยการในเรื่องที่เกี่ยวกับการสอบสวนคดี ก็เพื่อให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลกันระหว่างพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการตั้งแต่ชั้นเริ่มการสอบสวน เพื่อให้การสอบสวนคดีนั้นได้พยานหลักฐานที่ครบถ้วน
๗.	กรอบระยะเวลาการสอบสวน ไม่เห็นด้วยกับการกำหนดระยะเวลาเสนอสำนวนอัยการเพราะการรวบรวมพยาน หลักฐานต้องเป็นไปอย่างรอบคอบและเที่ยงธรรม	ร่างมาตรา ๑๘ เป็นการกำหนดให้พนักงานสอบสวนต้องส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการภายในกำหนดเวลาที่กำหนดก่อนวันครบกำหนดขังผู้ต้องหาครั้งสุดท้าย เพื่อให้พนักงานอัยการมีเวลาด่วนหน้าในการตรวจสอบสำนวนก่อนส่งฟ้องต่อศาล

ตารางที่ ๔ – ๑ ข้อคัดค้านหรือความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น และคำชี้แจง
เหตุผลรายประเด็นและการนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมาย (ต่อ)

ลำดับ	ข้อคัดค้านหรือความเห็นของ หน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละ ประเด็น	คำชี้แจงเหตุผลรายประเด็นและการนำผลการรับ ฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาจัดทำ ร่างกฎหมาย
๗. (ต่อ)	<p>ซึ่งพยานหลักฐานบางอย่างต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญหรือระยะเวลาในการนำพยานหลักฐานนั้นมาประกอบสำนวนซึ่งอาจได้มาจากองค์กรหรือบุคคลที่พนักงานสอบสวนไม่สามารถกำหนดระยะเวลาในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานนั้นด้วยตนเองได้ ซึ่งน่าจะไม่สามารถคล้องกับเจตนารมณ์ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๗ นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่าการกำหนดให้ส่งสำนวนก่อนฝากขังครั้งสุดท้ายไม่น้อยกว่าห้าวัน จะถือว่าเป็นการ ก้าวล่วงคำสั่งศาลที่กำหนดวันของการฝากขังครั้งสุดท้ายหรือไม่</p>	<p>เนื่องจากในข้อเท็จจริงที่เป็นปัญหาในทางปฏิบัติตามมาตรา ๘๗ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กำหนดห้ามมิให้ควบคุมผู้ถูกจับไว้เกินกว่าจำเป็นตามพหุติการณแห่งคดี ในการขออำนาจศาลสั่งขังได้เป็นผลดี ๆ ตามความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกแตกต่างกัน โดยต้องส่งฟ้องต่อศาลให้ทันภายในกำหนดเวลา แต่พนักงานสอบสวนจะส่งสำนวนให้พนักงานอัยการในระยะเวลาที่กระชั้นชิดมาก ทำให้พนักงานอัยการไม่มีเวลาตรวจพิจารณาสำนวน ดังนั้น ร่างมาตรา ๘๘ จึงกำหนดเป็นบทเร่งรัดให้พนักงานสอบสวนต้องส่งสำนวนการสอบสวนไม่น้อยกว่าเจ็ดวันก่อนครบกำหนดขังผู้ต้องหาครั้งสุดท้าย ในคดีอาญายังมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินหกเดือนแต่ไม่ถึงสิบปี และหากเป็นโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป ต้องส่งสำนวนการสอบสวนไม่น้อยกว่าสิบสี่วันก่อนวันครบกำหนดขังผู้ต้องหาครั้งสุดท้าย</p>

ตารางที่ ๔ – ๑ ข้อคัดค้านหรือความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น และคำชี้แจง เหตุผลรายประเด็นและการนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมาย (ต่อ)

ลำดับ	ข้อคัดค้านหรือความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น	คำชี้แจงเหตุผลรายประเด็นและการนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมาย
๘.	กรณีที่อัยการมีคำสั่งไม่ฟ้อง เป็นอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๕/๑ อยู่แล้วเห็นควรแก้ไขให้เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดเช่นเดิม	กรณีตามร่างมาตรา ๒๑ เป็นการกำหนดขึ้นเพื่อเสริมมาตรา ๑๔๕/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา โดยในกรณีการสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ พนักงานอัยการต้องให้เหตุผล และส่งผู้บังคับการสอบสวนพิจารณา ถ้าผู้บังคับการสอบสวนเห็นด้วยกับพนักงานอัยการก็ให้ถือตามความเห็นของพนักงานอัยการ แต่ถ้าไม่เห็นด้วยก็ให้ทำความเห็นแย้งแล้วส่งอัยการสูงสุดเพื่อชี้ขาด

ที่มา : ประมวลผลโดยผู้วิจัย, ๒๕๖๓

หลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ (Checklist)

ร่างพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. ....

กฎหมายใหม่   แก้ไข/ปรับปรุง   ยกเลิก

ส่วนราชการหรือหน่วยงานผู้เสนอ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ....) .....

๑. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของภารกิจ

๑.๑ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของภารกิจคืออะไร

เพื่อให้มีกฎหมายกลางว่าด้วยการสอบสวนคดีอาญาซึ่งใช้บังคับกับการสอบสวน ของพนักงานสอบสวนและการมีส่วนร่วมของพนักงานอัยการเป็นการเฉพาะเพิ่มเติม นอกเหนือไปจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อให้สามารถอำนวยความสะดวก ในคดีอาญาได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ และเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

เพื่อแก้ไขปัญหาหรือข้อบกพร่องใด

เพื่อแก้ไขความทุกข์ของประชาชน ที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจที่ขาดประสิทธิภาพ ขาดความเที่ยงธรรม ขาดความสุจริต และขาดความรวดเร็ว

๑.๒ ความจำเป็นที่ต้องทำภารกิจ

โดยที่มาตรา ๒๕๘ ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม (๒) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศในด้านกระบวนการยุติธรรมให้เกิดผล โดยปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ อย่างเหมาะสม กำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ชัดเจน เพื่อมิให้คดีขาดอายุความ และสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา และเพื่อให้ระบบการสอบสวนคดีอาญาสามารถอำนวยความยุติธรรมได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ สมควรให้มีกฎหมายกลางว่าด้วย การสอบสวนคดีอาญาของข้าราชการตำรวจเพื่อพัฒนาระบบการบริหารงานสอบสวนร่วมกันระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้อง และยกระดับการให้บริการแก่ประชาชนที่ดีและมีมาตรฐาน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. ....

หากไม่ทำภารกิจนั้นจะมีผลประการใด

เป็นการไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติมาตรา ๒๕๘ ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม (๒) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑.๓ การดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์มีกี่ทางเลือก มีทางเลือกอะไรบ้างแต่ละทางเลือกมีข้อดีข้อเสียอย่างไร

การดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อาจดำเนินการ โดยการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่เนื่องจากการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญาซึ่งมีบทบัญญัติจำนวนมาก ทำให้ต้องใช้ระยะเวลาในการพิจารณาความสอดคล้องกับบทบัญญัติอื่น ๆ ที่กำหนดไว้เดิมด้วย ดังนั้น เพื่อเป็นการขจัดทุกข์ให้แก่ประชาชนโดยเร็ว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้เพื่อใช้บังคับแก่การสอบสวนของข้าราชการตำรวจก่อน

๑.๔ มาตรการที่บรรลุวัตถุประสงค์ของภารกิจคืออะไร

(๑) อำนาจในการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้าราชการตำรวจให้เป็นอำนาจของข้าราชการตำรวจในสายงานสอบสวน โดยให้มีผู้ช่วยพนักงานสอบสวนมีหน้าที่และอำนาจในการช่วยเหลือพนักงานสอบสวน ในการนี้ให้ข้าราชการตำรวจในสายงานป้องกันและปราบปราม สายงานวิชาชีพเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการ

พิสูจน์หลักฐาน และสายงานอื่นมีหน้าที่และอำนาจในการช่วยเหลือและสนับสนุนพนักงานสอบสวน ในการสอบสวน

(๒) ให้พนักงานสอบสวนในทุกท้องที่มีหน้าที่และอำนาจรับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษ ที่มีผู้ร้องทุกข์หรือกล่าวโทษไม่ว่าเหตุจะเกิดขึ้นในท้องที่ใด และเมื่อรับคำร้องทุกข์หรือกล่าวโทษแล้วให้มีหน้าที่สอบสวนเบื้องต้นเท่าที่จะพึงทำได้และรีบส่งไปยังพนักงานสอบสวนซึ่งมีเขตอำนาจโดยเร็ว

(๓) ให้มีการสอบสวนเป็นไปอย่างมีศักยภาพ โดยให้มีการบูรณาการร่วมกันระหว่างสถานีตำรวจและตำรวจภูธรจังหวัด ที่จะสามารถร่วมกันสอบสวนได้ และให้การสอบสวนบางครั้งสามารถดำเนินการเป็นคณะก็ได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ตร. กำหนด

(๔) ในการสอบสวนให้พนักงานอัยการมีอำนาจเข้าไปร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวนหรือขอให้พนักงานสอบสวนแจ้งความคืบหน้าในการสอบสวนให้ทราบเป็นระยะ หรือขอให้ตรวจสอบพยานหลักฐานหรือประเด็นใดเพิ่มเติมเป็นการเฉพาะได้

(๕) ในการสอบสวนพนักงานสอบสวนต้องคำนึงถึงสิทธิของผู้ต้องหาที่จะได้รับการสอบสวนด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม รวมทั้งต้องไม่เผยแพร่ภาพหรือเสียงของผู้เสียหาย ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาต่อสาธารณชน

๑.๕ ภารกิจนั้นจะแก้ไขปัญหาหรือข้อบกพร่องนั้นได้เพียงใด

เมื่อมีกฎหมายกลางว่าด้วยการสอบสวนคดีอาญาซึ่งจะใช้กับการสอบสวนของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ จะทำให้สามารถอำนวยความสะดวกในคดีอาญาได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ และเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนมากยิ่งขึ้น

๑.๖ ผลสัมฤทธิ์ของภารกิจคืออะไร

ระบบการสอบสวนสามารถอำนวยความสะดวกในคดีอาญาได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ และยกระดับการให้บริการแก่ประชาชนที่ดีและมีมาตรฐาน

ตัวชี้วัดความสัมฤทธิ์ของกฎหมายมีอย่างไร

ระดับความพึงพอใจของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และผู้เกี่ยวข้องในคดีต่อประสิทธิภาพ การสอบสวน

๑.๗ การทำภารกิจสอดคล้องกับพันธกรณีและความผูกพันตามหนังสือสัญญาที่ประเทศไทยมีต่อรัฐต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศใด ในเรื่องใด

๒. ผู้ทำภารกิจ

๒.๑ เมื่อคำนึงถึงประสิทธิภาพ ต้นทุน และความคล่องตัวแล้ว เหตุใดจึงไม่ควรให้เอกชน ทำภารกิจนี้

ภารกิจในการรักษาความสงบเรียบร้อยและการอำนวยความสะดวกเป็นภารกิจที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นผู้รับผิดชอบ

ภารกิจนี้ควรทำร่วมกับเอกชน หรือไม่ อย่างไร

การกำกับดูแลการปฏิบัติตามกฎหมายมีหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่หลักคือ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ แต่อย่างไรก็ดี ภาคเอกชนสามารถให้ความร่วมมือแก่ภาครัฐในการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายได้

๒.๒ เมื่อคำนึงถึงประสิทธิภาพและประโยชน์ที่จะเกิดแก่การให้บริการประชาชน ควรทำภารกิจนี้ร่วมกับหน่วยงานอื่นหรือไม่ เพราะเหตุใด

สำนักงานตำรวจแห่งชาติทำภารกิจนี้ร่วมกับอัยการและในอนาคตอาจมีการดำเนินการร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายอื่นที่มีอำนาจสอบสวนต่อไป

๒.๓ ภารกิจดังกล่าวหากให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำจะได้ประโยชน์แก่ประชาชนมากกว่าหรือไม่

การรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศและการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดยังคงควรเป็นภารกิจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติและข้าราชการตำรวจ เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มีความพร้อมทั้งบุคลากรและเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ แต่เพื่อประโยชน์แก่การให้บริการแก่ประชาชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรปฏิบัติภารกิจดังกล่าวโดยร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

๓. ความจำเป็นในการตรากฎหมาย

๓.๑ การจัดทำภารกิจนั้นมีความสอดคล้องกับเรื่องใด อย่างไร

หน้าที่หลักของหน่วยงานของรัฐ (ตามภารกิจพื้นฐาน (Function)) ในเรื่องดูแล ควบคุม และกำกับการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจซึ่งปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายอื่น ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา และรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของประชาชน.....

หน้าที่ของรัฐและแนวนโยบายแห่งรัฐ ในเรื่องรัฐพึงจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร และรัฐพึงมีมาตรการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรม ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ โดยเคร่งครัด ปราศจากการแทรกแซงหรือครอบงำใด (มาตรา ๖๘ ของรัฐธรรมนูญ).....

ยุทธศาสตร์ชาติ ๔. ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ๔.๑ การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ ๔.๑.๘ สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างทั่วถึง การให้หลักประกันสิทธิของผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาในการได้รับความช่วยเหลือจากรัฐอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน การกำหนด กรอบเวลาและขั้นตอนในกระบวนการยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการภาครัฐ.....

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในเรื่อง ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย.....

แนวทางการปฏิรูปประเทศ ในด้านกระบวนการยุติธรรม โดยปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวน กับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม กำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายให้ชัดเจน เพื่อมิให้คดีขาดอายุความ และสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของ พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา (มาตรา ๒๕๘ ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม (๒) ของรัฐธรรมนูญ).....

๓.๒ การทำภารกิจนั้นสามารถใช้มาตรการทางบริหารโดยไม่ต้องออกกฎหมายได้หรือไม่

ไม่อาจใช้มาตรการทางบริหารแต่เพียงอย่างเดียวได้ เพราะการสอบสวนคดีอาญามีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน จึงต้องกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ให้ชัดเจนในกฎหมาย

ถ้าใช้มาตรการทางบริหารจะมีอุปสรรคอย่างไร

การกำหนดมาตรการที่เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลจำเป็นต้องมีกฎหมายกำหนดไว้ให้ชัดเจน

๓.๓ ในการทำภารกิจนั้น เหตุใดจึงจำเป็นต้องตรากฎหมายในขณะนี้

เนื่องจากการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งมีบทบัญญัติจำนวนหลายมาตรา ทำให้ต้องใช้ระยะเวลาในการพิจารณาความสอดคล้องกับบทบัญญัติอื่น ๆ ที่กำหนดไว้เดิมด้วย ดังนั้น เพื่อเป็นการขจัดทุกข้ให้แก่ประชาชน โดยเร็ว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้เพื่อใช้บังคับแก่การสอบสวนของข้าราชการตำรวจก่อน

๓.๔ การใช้บังคับกฎหมายและระยะเวลาในการใช้บังคับกฎหมาย

(ก) การใช้บังคับกฎหมาย

ต้องใช้บังคับพร้อมกันทุกท้องที่ทั่วประเทศ เนื่องจาก การดำเนินการภายใต้
ร่างพระราชบัญญัตินี้ ครอบคลุมผู้ต้องปฏิบัติตามกฎหมายครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ

ทอยใช้บังคับเป็นท้องที่ ๆ ไป เนื่องจาก.....

ใช้บังคับเพียงบางท้องที่ เนื่องจาก.....

(จ) ระยะเวลาในการใช้บังคับกฎหมาย

ใช้บังคับทันทีที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เนื่องจากการปฏิรูปประเทศ ด้าน

กระบวนการยุติธรรมเป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการเป็นการเร่งด่วนตาม
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแต่อย่างไรก็ดี เนื่องจากการปฏิบัติการตามร่างพระราชบัญญัตินี้
จำเป็นต้องมีออกกฎหรือระเบียบเพื่อกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติของพนักงานอัยการ และ
ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ จึงได้มีบทเฉพาะกาลรองรับการดำเนินการในช่วงเปลี่ยนผ่านไว้แล้ว
โดยกำหนดให้ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้บังคับกับคดีที่ได้มีคำร้องทุกข์หรือคำ
กล่าวโทษ เมื่อพ้นกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มีการทอระยะเวลาในการบังคับใช้เป็นเวลาเท่าใด เพราะเหตุใด.....

ควรกำหนดระยะเวลาการสิ้นสุดไว้ด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด.....

๓.๕ เหตุใดจึงไม่สมควรตราเป็นกฎในลักษณะอื่น เช่น ข้อบัญญัติท้องถิ่น

เนื่องจากบทบัญญัติในส่วนใดที่มีการบัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัตินี้ อัน
เป็นการแตกต่างจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ผู้อยู่ภายใต้บังคับร่างพระราชบัญญัตินี้
นี้จะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ อันจะมีผลการเป็นการยกเว้นการปฏิบัติตามประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา จึงจำเป็นต้องตราเป็นกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ โดยไม่อาจตราเป็นกฎ
ในลักษณะอื่นได้

๓.๖ ลักษณะการใช้บังคับ

ควบคุม กำกับ/ติดตาม (ข้ามไปข้อ ๓.๘) ส่งเสริม

ระบบผสม (ทั้งควบคุมและส่งเสริม)

เหตุใดจึงต้องใช้ระบบดังกล่าว

เนื่องจากการกำหนดอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการสอบสวนเป็นการใช้อำนาจ
รัฐที่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยทั้งของประเทศและประชาชนจึงจำเป็นต้องใช้ระบบการควบคุม
การใช้อำนาจรัฐของเจ้าหน้าที่

๓.๓ การใช้ระบบอนุญาตในกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่ได้ใช้ระบบอนุญาต

๓.๔ การใช้ระบบคณะกรรมการในกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการขึ้นใหม่

๓.๕ มีกรอบหรือแนวทางการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่หรือไม่ อย่างไร

ร่างพระราชบัญญัตินี้มีการกำหนดกรอบหรือแนวทางการใช้ดุลพินิจของพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้ ดังนี้

(๑) ในกรณีที่พนักงานสอบสวนต่างท้องที่ในเขตจังหวัดเดียวกันมีอำนาจสอบสวนความผิดอาญาเดียวกัน ผู้บังคับการสอบสวนมีอำนาจสั่งให้พนักงานสอบสวนซึ่งมีเขตอำนาจคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบการสอบสวนความผิดอาญานั้นได้ โดยคำนึงถึงความสะดวกของพยาน ประสิทธิภาพ และความรวดเร็วในการดำเนินการประกอบกัน (ร่างมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง)

(๒) เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประสิทธิภาพ รวดเร็ว และเป็นธรรม ให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนในระดับผู้กำกับการสอบสวนมีอำนาจมอบหมายให้รองผู้กำกับการสอบสวนเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในการสอบสวน โดยจะมอบหมายตามประเภทหรือลักษณะของคดี หรือมอบหมายในลักษณะเป็นการทั่วไปก็ได้ แต่ในการมอบหมายให้คำนึงถึงการให้รองผู้กำกับการสอบสวนทุกคนได้แบ่งเบาภาระงานของผู้กำกับการสอบสวน แต่ไม่ว่าจะได้รับการมอบหมายดังกล่าวหรือไม่ ไม่เป็นการตัดหน้าที่ของรองผู้กำกับการสอบสวนในการสอบสวน (ร่างมาตรา ๑๒ วรรคสอง)

(๓) ในการสอบสวน พนักงานสอบสวนต้องคำนึงถึงสิทธิของผู้ต้องหาที่จะได้รับการสอบสวนด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม และต้องไม่กระทำการใดอันเป็นการขัดต่อ สิทธิมนุษยชนหรือเป็นการเผยแพร่ข้อมูลในลักษณะที่จะทำให้ประชาชนเข้าใจว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดแล้ว (ร่างมาตรา ๑๖ วรรคหนึ่ง)

๓.๑๐ ประเภทของโทษที่กำหนด

ร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่มีการกำหนดโทษ

๓.๑๑ การกำหนดโทษทางอาญาจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายสัมฤทธิ์ผล เพราะเหตุใด (-)

๓.๑๒ ความผิดที่กำหนดให้เป็นโทษทางอาญาเป็นความผิดที่มีความร้ายแรงอย่างไร (-)

๔. ความซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น

๔.๑ การดำเนินการตามภารกิจในเรื่องนี้มีกฎหมายอื่นในเรื่องเดียวกันหรือทำนองเดียวกัน หรือไม่

มีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่กำหนดเกี่ยวกับเรื่องการสอบสวนไว้แล้ว

๔.๒ กรณีที่มีกฎหมายขึ้นใหม่ เหตุใดจึงไม่ยกเลิก แก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมายในเรื่องเดียวกัน หรือทำนองเดียวกันที่มีอยู่

เนื่องจากการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งมีบทบัญญัติจำนวนมาก ทำให้ต้องใช้ระยะเวลาในการพิจารณาความสอดคล้องกับบทบัญญัติอื่น ๆ ที่กำหนดไว้เดิมด้วย ดังนั้น เพื่อเป็นการจัดทุกข์ให้แก่ประชาชน โดยเร็ว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้เพื่อใช้บังคับแก่การสอบสวนของข้าราชการตำรวจก่อน

๕. ผลกระทบและความคุ้มค่า

๕.๑ ผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมาย

ผู้มีหน้าที่ตามร่างกฎหมายหรือที่จะได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมายนั้นโดยตรง

ตำรวจ อัยการ และประชาชนทั่วไป

ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ที่อาจได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมาย ทั่วประเทศ.....

๕.๒ ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่บุคคลดังกล่าว

ด้านเศรษฐกิจและสังคม

- เชิงบวก

เมื่อมีกฎหมายกลางว่าด้วยการสอบสวนคดีอาญาซึ่งจะใช้กับการสอบสวนของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ จะทำให้สามารถอำนวยความสะดวกในคดีอาญาได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ และเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมและความมั่นคงของประเทศ

ผู้ได้รับผลกระทบเชิงบวก

หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงาน และประชาชนทุกภาคส่วน

- เชิงลบ (-)

ผู้ได้รับผลกระทบเชิงลบ (-)

๕.๓ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลในเรื่องใดบ้างที่ต้องถูกจำกัด

ร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล

๕.๔ ประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ

๕.๔.๑ ประชาชนจะมีการดำรงชีวิตที่ดีขึ้นเพียงใจ และเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนมากน้อยเพียงใด

ร่างพระราชบัญญัตินี้จะช่วยอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนยิ่งขึ้นในการแจ้งคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษ กล่าวคือ กำหนดให้พนักงานสอบสวนในทุกท้องที่มีหน้าที่และอำนาจรับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษ ไม่ว่าเหตุจะเกิดขึ้นในท้องที่ใด ประชาชนจึงได้รับความสะดวกยิ่งขึ้นโดยสามารถที่จะร้องทุกข์หรือกล่าวโทษแก่สถานีตำรวจท้องที่ใดก็ได้ และเมื่อพนักงานสอบสวนได้รับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษแล้ว จะต้องสอบสวนเบื้องต้นเท่าที่จะพึงทำได้ แล้วรีบส่งคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษพร้อมด้วยสำนวนการสอบสวนเบื้องต้นไปยังพนักงานสอบสวนซึ่งมีเขตอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ร่างมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง) อีกทั้งยังได้กำหนดให้กรณีที่ทรัพย์สินสูญหาย เช่น บัตรประจำตัวประชาชน ใบอนุญาตขับขี่ โฉนดที่ดิน ทะเบียนสมรสหรือทะเบียนบ้าน ประชาชนไม่จำเป็นต้องไปแจ้งความต่อตำรวจก่อนแล้วจึงไปขอยกเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานนั้นอีกเพื่อให้ออกบัตรหรือเอกสารใหม่ กรณีนี้จึงได้กำหนดให้หน่วยงานของรัฐไม่ว่าจะเป็นกรมการปกครอง กรมการขนส่งทางบก กรมที่ดินหรือพนักงานท้องถิ่นของเขตสำหรับกรุงเทพมหานคร มีหน้าที่รับแจ้งและออกเอกสารหรือหลักฐานให้แก่ประชาชนผู้แจ้งได้เลย อย่างไรก็ดี ไม่ห้ามพนักงานสอบสวนที่จะรับแจ้งได้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน (ร่างมาตรา ๗ วรรคสอง) นอกจากนี้ การปรับปรุงระบบการสอบสวน โดยให้พนักงานอัยการสามารถเข้าร่วมให้คำแนะนำในการสอบสวนได้ตั้งแต่ต้นจะช่วยอำนวยความสะดวกธรรมชาติอาญาให้แก่ประชาชนได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๕.๔.๒ เศรษฐกิจหรือสังคมมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้เพียงใด

เมื่อมีกฎหมายกลางว่าด้วยการสอบสวนคดีอาญาซึ่งจะใช้กับการสอบสวนของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ จะทำให้สามารถอำนวยความสะดวกธรรมชาติอาญาได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ และเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนมากยิ่งขึ้น

๕.๔.๓ เสริมสร้างประสิทธิภาพหรือนวัตกรรมในการปฏิบัติราชการอย่างไร

ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้มีการบูรณาการการปฏิบัติราชการร่วมกันระหว่างสถานีตำรวจและตำรวจภูธรจังหวัดเพื่อร่วมกันสอบสวน โดยกำหนดให้ผู้บังคับบัญชารับผิดชอบโดยตรงในการสอบสวนในกรณีที่คดีอาญาเกิดขึ้นต่างท้องที่หรือ

ต่างจังหวัดกัน แต่คดีอาญาได้เกี่ยวข้องกับพื้นที่นั้น จึงกำหนดให้เป็นอำนาจของผู้บัญชาการสอบสวนมีอำนาจสั่งให้พนักงานสอบสวนคนใดคนหนึ่งหรือหลายคนซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในสถานีตำรวจหรือกองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดร่วมกันสอบสวนได้ (ร่างมาตรา ๕) และในกรณีที่เกิดคดีอาญาอยู่ในเขตจังหวัดเดียวกัน แต่อยู่ต่างท้องที่กันก็ให้เป็นอำนาจของผู้บังคับการสอบสวนสามารถสั่งให้พนักงานสอบสวนซึ่งมีเขตอำนาจคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบการสอบสวนคดีอาญานั้นได้ เพื่อความสะดวกของพยาน ประสิทธิภาพและความรวดเร็วในการดำเนินคดี (ร่างมาตรา ๘)

สามารถลดงบประมาณแผ่นดินได้มากน้อยเพียงใด

การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับภาระงบประมาณในการดำเนินการตามร่างพระราชบัญญัตินี้จะเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในร่างพระราชดำริแห่งชาติ พ.ศ. .... ที่ได้กำหนดให้ท้องถิ่นสามารถให้เงินอุดหนุนแก่สถานีตำรวจ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจในสถานีตำรวจนั้น และได้จัดตั้งกองทุนเพื่อการสืบสวน สอบสวน การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิด ทางอาญา เพื่อเป็นแหล่งสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ ซึ่งจะช่วยลดงบประมาณแผ่นดินในด้านการบริหารราชการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้

๕.๔.๔ วิธีการและระยะเวลาประเมินผลสัมฤทธิ์ ตลอดจนประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ ได้แก่

วิธีการและระยะเวลาประเมินผลสัมฤทธิ์ ตลอดจนประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ สามารถดำเนินการผ่านวิธีการประเมินผลการปฏิบัติราชการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติและข้าราชการตำรวจ และการประเมินความพึงพอใจในบริการที่ประชาชนได้รับ

๕.๕ ความยุ่งยากที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามกฎหมาย (-)

๕.๖ ความคุ้มค่าของภารกิจเมื่อคำนึงถึงงบประมาณที่ต้องใช้ ภาระหน้าที่ที่เกิดขึ้นกับประชาชนและการที่ประชาชนจะต้องถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพเทียบกับประโยชน์ที่ได้รับ

ร่างพระราชบัญญัตินี้มีสาระสำคัญเป็นการวางระเบียบการปฏิบัติราชการในการสืบสวนและสอบสวนของข้าราชการตำรวจ และการให้พนักงานอัยการเข้ามามีส่วนร่วมในการสอบสวน โดยมีได้มีบทบัญญัติที่ก่อให้เกิดภาระหน้าที่แก่ประชาชนแต่อย่างใด

๖. ความพร้อมของรัฐ

๖.๑ ความพร้อมของรัฐ

(ก) กำลังคนที่คาดว่าจะต้องใช้

เป็นไปตาม โครงสร้างองค์กรและกรอบอัตรากำลังของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยในระยะเริ่มแรกจะใช้อัตรากำลังที่ได้คืนจากการโอนภารกิจและอัตรากำลังที่กระจัด

กระจายไปอยู่ในที่ต่าง ๆ โดยไม่ได้ไปปฏิบัติงานจริงมาเสริม จะทำให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติสามารถบริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วยิ่งขึ้น

(ข) คุณวุฒิและประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ที่จำเป็นต้องมี

คุณ สมบัติ และ ประสบการณ์ ของเจ้าหน้าที่ที่จะเป็นไปตามที่ร่างพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. .... กำหนด

(ค) งบประมาณที่คาดว่าจะต้องใช้ในระยะห้าปี โดยแยกเป็นงบดำเนินงานและงบลงทุน

งบประมาณปกติของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๖.๒ ในกรณีที่เป็นร่างกฎหมายที่มีผลต่อการจัดตั้งหน่วยงานหรืออัตรากำลัง มีความเห็นของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการกำหนดอัตรากำลังและงบประมาณ หรือไม่ อย่างไร
ร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่มีผลเป็นการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นใหม่

๖.๓ วิธีการที่จะให้ผู้อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายมีความเข้าใจและพร้อมที่จะปฏิบัติตาม กฎหมาย

วิธีการสร้างความรับรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนผู้อยู่ภายใต้กฎหมาย

สำนักงานตำรวจแห่งชาติซึ่งเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้สามารถสร้างความรับรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ข้าราชการตำรวจ โดยอาจจัดสัมมนาหรือประชาสัมพันธ์ให้ทราบผ่านช่องทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

การเข้าถึงข้อมูลของประชาชน

ในระหว่างการดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัตินี้ ได้จัดให้มีช่องทางในการเผยแพร่และรับฟังความเห็นจากประชาชนอย่างกว้างขวาง โดยการเผยแพร่ในเว็บไซต์และเปิดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในทุกระดับพื้นที่ และเมื่อพระราชบัญญัตินี้มีผลบังคับใช้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติจะเผยแพร่การใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้อย่างกว้างขวางต่อไป

๗. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

๗.๑ มีหน่วยงานอื่นใดที่ปฏิบัติภารกิจซ้ำซ้อนหรือใกล้เคียงกันหรือไม่ มีข้อเสนอแนะในการ ดำเนินการกับหน่วยงานนั้นอย่างไร
ไม่มี

๗.๒ มีความเกี่ยวข้องหรือมีผลกระทบต่อการทำงานของหน่วยงานอื่นหรือไม่ อย่างไร

ร่างพระราชบัญญัตินี้มีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ดังนี้

(๑) หน่วยงานของรัฐซึ่งต้องมีหน้าที่รับแจ้งเอกสารหายและออกเอกสารหรือหลักฐานให้แก่ประชาชนผู้แจ้ง โดยไม่ต้องให้ประชาชนไปแจ้งความต่อตำรวจก่อน (ร่างมาตรา ๗ วรรคสอง)

(๒) พนักงานอัยการในการเข้ามามีส่วนร่วมในการสอบสวนคดีความผิดอาญาที่สำคัญ (ร่างมาตรา ๑๕)

๗.๓ มีการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นหรือไม่ อย่างไร

ร่างพระราชบัญญัตินี้มีกลไกการบูรณาการการทำงานร่วมกับพนักงานอัยการ โดยกำหนดให้ในการสอบสวนให้พนักงานอัยการมีอำนาจเข้าไปร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวนหรือขอให้พนักงานสอบสวนแจ้งความคืบหน้าในการสอบสวนให้ทราบเป็นระยะหรือขอให้ตรวจสอบพยานหลักฐานหรือประเด็นใดเพิ่มเติมเป็นการเฉพาะได้

๗.๔ ผู้รักษาการตามกฎหมายได้แก่

นายกรัฐมนตรี

การกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวเป็นผู้รักษาการตามกฎหมาย เนื่องจาก นายกรัฐมนตรีมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบการดำเนินการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๘. วิธีการทำงานและตรวจสอบ

๘.๑ ระบบการทำงานที่กำหนดสอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือไม่

- เกิดประโยชน์สุขของประชาชน
- เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
- มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
- ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น
- มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์
- ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ
- มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

๘.๒ การเปิดเผยการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๘.๒.๑ ในกฎหมายมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐในเรื่องใดบ้าง แต่ละขั้นตอนใช้เวลาในการดำเนินการเท่าใด

ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการของเจ้าหน้าที่รัฐไว้ โดยกำหนดให้พนักงานสอบสวนต้องส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการภายในกำหนดเวลาที่กำหนดก่อนวันครบกำหนดของผู้ต้องหาครั้งสุดท้าย เพื่อให้พนักงานอัยการมีเวลาด่วนหน้า ในการตรวจสอบสำนวนก่อนส่งฟ้องต่อศาล (ร่างมาตรา ๑๘)

๘.๒.๒ หากมีการใช้ดุลพินิจ การใช้ดุลพินิจสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล และหลักนิติธรรม อย่างไร

ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้วางหลักเกณฑ์การในการใช้อำนาจของพนักงานสอบสวนไว้โดยกำหนดให้ในการสอบสวน พนักงานสอบสวนต้องคำนึงถึงสิทธิของผู้ต้องหา ที่จะได้รับการสอบสวนด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม และต้องไม่กระทำการใดอันเป็นการขัดต่อสิทธิมนุษยชนหรือเป็นการเผยแพร่ข้อมูลในลักษณะที่จะทำให้ประชาชนเข้าใจว่าผู้นั้น เป็นผู้กระทำความผิดแล้ว (ร่างมาตรา ๑๖)

๘.๒.๓ ในการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ใช้หลักกระจายอำนาจ หรือมอบอำนาจเพื่อให้ ประชาชนได้รับการบริการที่สะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ อย่างไร

ร่างพระราชบัญญัตินี้จะช่วยอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนยิ่งขึ้นในการแจ้งคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษ กล่าวคือ กำหนดให้พนักงานสอบสวนในทุกท้องที่มีหน้าที่และอำนาจรับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษ ไม่ว่าเหตุจะเกิดขึ้นในท้องที่ใด ประชาชนจึงได้รับความสะดวกยิ่งขึ้น โดยสามารถที่จะร้องทุกข์หรือกล่าวโทษแก่สถานีตำรวจท้องที่ใดก็ได้ และเมื่อพนักงานสอบสวนได้รับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษแล้ว จะต้องสอบสวนเบื้องต้นเท่าที่จะพึงทำได้แล้วรีบส่งคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษพร้อมด้วยสำนวนการสอบสวนเบื้องต้นไปยังพนักงานสอบสวนซึ่งมีเขตอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ร่างมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง) อีกทั้งยังได้กำหนดให้กรณีที่ทรัพย์สินสูญหายได้กำหนดให้หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่รับแจ้งและออกเอกสารหรือหลักฐานให้แก่ประชาชนผู้แจ้งได้ แต่อย่างไรก็ดี ไม่ห้ามพนักงานสอบสวนที่จะรับแจ้งได้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน (ร่างมาตรา ๗ วรรคสอง)

นอกจากนี้ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประสิทธิภาพ รวดเร็ว และเป็นธรรมยังได้กำหนดให้มีการมอบอำนาจได้ โดยกำหนดให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนในระดับผู้กำกับการสอบสวนมีอำนาจมอบหมายให้รองผู้กำกับการสอบสวนเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในการสอบสวน โดยจะมอบหมายตามประเภทหรือลักษณะของคดี หรือมอบหมายในลักษณะเป็นการทั่วไป ก็ได้ แต่ในการมอบหมายให้คำนึงถึงการให้รองผู้กำกับการสอบสวนทุกคนได้แบ่งเบาภาระงานของผู้กำกับการสอบสวน แต่ไม่ว่าจะได้รับการมอบหมายดังกล่าวหรือไม่ ไม่เป็นการตัดหน้าที่ของรองผู้กำกับการสอบสวนในการสอบสวน ซึ่งบทบัญญัติ

ดังกล่าวจะใช้บังคับกับการมอบหมายอำนาจของหัวหน้าพนักงานสอบสวนในระดับที่สูงกว่าผู้กำกับ การให้กับผู้ดำรงตำแหน่งรองของผู้ดำรงตำแหน่งนั้นด้วยโดยอนุโลม ตามระเบียบของสำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ (ร่างมาตรา ๑๒)

๘.๓ มีระบบการตรวจสอบและคานอำนาจอย่างไรบ้าง

๘.๓.๑ มีระบบการตรวจสอบการปฏิบัติงานภายในหรือไม่ อย่างไร

การตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่จะเป็นไปตามระบบ บังคับบัญชา นอกจากนี้ ยังได้กำหนดให้พนักงานอัยการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการสอบสวน ของพนักงานสอบสวนได้

๘.๓.๒ มีกระบวนการร้องเรียนจากบุคคลภายนอกหรือไม่ อย่างไร

ร่างพระราชบัญญัตินี้มีได้กำหนดกระบวนการร้องเรียนจาก บุคคลภายนอก แต่อย่างไรก็ดี บุคคลภายนอกสามารถที่จะร้องเรียนกรณีที่ได้รับความสะดวกหรือ ความไม่เป็นธรรมจากการกระทำหรือไม่กระทำการของข้าราชการตำรวจต่อคณะกรรมการพิจารณา เรื่องร้องเรียนตำรวจตามร่างพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. .... ได้

๕. การจัดทำกฎหมายลำดับรอง

๕.๑ ได้จัดทำแผนในการจัดทำกฎหมายลำดับรอง กรอบระยะเวลา ตลอดจน กรอบสาระสำคัญของกฎหมายลำดับรองนั้นหรือไม่ ได้ยกร่างกฎหมายลำดับรอง ในเรื่องใดบ้าง

๕.๒ มีกรอบในการตราอนุบัญญัติเพื่อป้องกันการขยายอำนาจหน้าที่ของรัฐหรือ เพิ่มภาระแก่ บุคคลเกินสมควรอย่างไร

๑๐. การรับฟังความคิดเห็น

มีการรับฟังความคิดเห็น ไม่ได้รับฟังความคิดเห็น

๑๐.๑ ผู้ที่เกี่ยวข้องหรืออาจได้รับผลกระทบที่รับฟังความคิดเห็น

หน่วยงานภาครัฐ

- สำนักงานประมาณ สำนักงาน ก.พ.
 สำนักงาน ก.พ.ร. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกิจ ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด ภาคประชาชน/องค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง

- ประชาชนที่ได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบ .....
 ประชาชนทั่วไป
 องค์กรอื่น ได้แก่ .....

๑๐.๒ มีการเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นต่อประชาชนหรือไม่ อย่างไร

มีการเผยแพร่ผลการรับฟังความคิดเห็นทางเว็บไซต์ของสำนักงาน
คณะกรรมการกฤษฎีกา <http://www.krisdika.go.th>

๑๐.๓ จัดทำสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและเสนอมาประกอบการพิจารณาของ
คณะรัฐมนตรี

จัดทำ ไม่มีการจัดทำ

ในกรณีจัดทำสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น มีสาระสำคัญในเรื่องดังต่อไปนี้หรือไม่

- วิธีการในการรับฟังความคิดเห็น
- จำนวนครั้งและระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็นแต่ละครั้ง
- พื้นที่ในการรับฟังความคิดเห็น
- ประเด็นที่มีการแสดงความคิดเห็น
- ข้อคัดค้านหรือความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น
- คำชี้แจงเหตุผลรายประเด็นและการนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมาย

รายละเอียดของการรับฟังความคิดเห็นปรากฏตามสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นแนบท้าย

อนึ่ง เนื่องจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติจะเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการดำเนินการ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ดังนั้น ข้อมูลที่ชี้แจงตามข้อ ๕ เกี่ยวกับแผนในการจัดทำกฎหมายลำดับรอง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติดำเนินการส่งมายังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีโดยตรงต่อไป

ขอรับรองว่าการเสนอร่างพระราชบัญญัติได้ดำเนินการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี และระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีแล้ว

(นางสาวจรรุวรรณ เสงตระกูล)

รองเลขาธิการฯ รักษาราชการแทน

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤศจิกายน ๒๕๖๑

การจัดทำร่างพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญาขึ้นมาใหม่ โดยส่วนหนึ่งให้เหตุผลในการจัดทำว่า เพื่อให้ระบบการสอบสวนคดีอาญาสามารถอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพและเพื่อเป็นการพัฒนาระบบการบริหารงานสอบสวนร่วมกันระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งยกระดับการให้บริการแก่ประชาชนที่ดีและมีมาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา ๒๕๘ ง ด้านกระบวนการยุติธรรมของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตามหลักการและเหตุผล อีกทั้งมีการร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่....) พ.ศ. .... ที่คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมเสนอและอยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักคณะกรรมการกฤษฎีกา จึงเห็นสมควรนำร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมาประกอบการพิจารณาด้วย

ในกรณีนี้จะขอวิเคราะห์ในมาตราที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัยนี้

“มาตรา ๑๕ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม เมื่อพนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนคดีดังต่อไปนี้ และได้แจ้งข้อหาให้ผู้ต้องหาทราบแล้ว ให้แจ้งให้พนักงานอัยการที่มีเขตอำนาจทราบด้วย

(๑) คดีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษขั้นต่ำให้จำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไปหรือโทษสถานหนักกว่านั้น

(๒) คดีตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ายมนุษย์

(๓) คดีอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

เมื่อได้รับแจ้งจากพนักงานสอบสวน ให้พนักงานอัยการมีอำนาจไปเข้าร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวน ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวน หรือขอให้พนักงานสอบสวนแจ้งความสืบหน้าในการสอบสวนให้ทราบเป็นระยะ หรือขอให้ตรวจสอบพยานหลักฐานหรือประเด็นใดเพิ่มเติม เป็นการเฉพาะก็ได้ แต่ไม่เป็นการตัดอำนาจพนักงานสอบสวนในการดำเนินการสอบสวนไปก่อน ที่พนักงานอัยการจะเข้าร่วมสอบสวน

ในการสอบสวนร่วมกันตามวรรคหนึ่ง หรือในกรณีที่พนักงานสอบสวนเห็นว่าควรได้รับคำปรึกษาแนะนำจากพนักงานอัยการ เมื่อพนักงานอัยการเห็นสมควร ให้พนักงานอัยการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนเพื่อให้คำแนะนำหรือตรวจสอบพยานหลักฐานตั้งแต่ชั้นเริ่มการสอบสวน โดยให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติตามคำแนะนำของพนักงานอัยการในเรื่องที่เกี่ยวกับการสอบสวนคดี แต่ในกรณีที่พนักงานสอบสวนไม่เห็นด้วยกับคำแนะนำนั้นหรือมีเหตุขัดข้องไม่อาจปฏิบัติตามคำแนะนำนั้นได้ ให้พนักงานสอบสวนบันทึกการไม่เห็นด้วยหรือเหตุขัดข้องพร้อมด้วยเหตุผลนั้นไว้ในสำนวนการสอบสวน

ในการดำเนินการตามวรรคสองและวรรคสาม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อัยการสูงสุดและผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติร่วมกันกำหนด ในระหว่างที่ยังมิได้ มีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขดังกล่าว ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการไปตามที่พนักงานอัยการแจ้งให้ทราบตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่อัยการสูงสุดกำหนด

ในการแจ้งหรือติดต่อประสานงานกันตามมาตรา นี้ จะแจ้งหรือติดต่อกัน ทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้”

การวางหลักเกณฑ์ในกรณีมาตรานี้ ควรจะบัญญัติให้คล้ายกับกรณีร่างแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในมาตรา ๑๒๑/๑ ซึ่งพนักงานสอบสวนแจ้งให้พนักงานอัยการร่วมทำการสอบสวนทันที ตั้งแต่เริ่มต้นการสอบสวน มิใช่เป็นไปตามร่างของมาตรา ๑๕ ในร่างพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. ... นี้ ที่ให้แจ้งพนักงานอัยการทราบเมื่อแจ้งข้อหาให้ผู้ต้องหาทราบแล้ว นั้น จะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการร่วมการสอบสวนแต่อย่างไร เพราะเหตุว่าการสอบสวนในกฎหมายปัจจุบัน การแจ้งข้อกล่าวหาต่อผู้ต้องหานั้น ต้องมีพยานหลักฐานน่าเชื่อถือว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิดจึงจะแจ้งข้อกล่าวหา ดังนั้น พนักงานสอบสวนควรสอบสวนพยานหลักฐานอื่น ๆ ไปจนเกือบทั้งหมดแล้ว จึงค่อยแจ้งข้อหาผู้ต้องหา ดังนั้น ถ้าบัญญัติกฎหมายแบบนี้ พนักงานอัยการก็จะเข้าร่วมหลังแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ต้องหาทราบ จึงแทบจะเสร็จสิ้นการสอบสวน ไม่มีประโยชน์อันใด เพราะเท่ากับเป็นการแจ้งให้ทราบ

บทบัญญัติในร่างของมาตรา ๑๕ นี้ ควรมีการร่างให้คล้ายกับมาตรา ๑๒๑/๑ ร่างแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่บัญญัติให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้พนักงานอัยการร่วมทำการสอบสวนกับพนักงานสอบสวนในคดีที่ผู้มีส่วนได้เสียในคดีร้องขอให้พนักงานอัยการเข้าร่วมทำการสอบสวน เพื่อประโยชน์ในการรวบรวมพยานหลักฐาน ค้นหาความจริงตั้งแต่แรกจนเป็นที่เชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่ต้องกังวลว่าผู้มีส่วนได้เสียจะร้องขอให้พนักงานอัยการเข้าร่วมทำการสอบสวนทุกคดี จะทำให้พนักงานอัยการซึ่งมีจำนวนน้อยไม่สามารถเข้าไปร่วมทำการสอบสวนคดีได้ เพราะดังที่มาตรา ๑๒๑/๑ (ร่างแก้ไข ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา) ได้บัญญัติไว้ว่า เมื่อได้รับแจ้งจากพนักงานสอบสวน หากพนักงานอัยการเห็นสมควรให้พนักงานอัยการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวน เพื่อให้คำแนะนำหรือตรวจสอบพยานหลักฐาน ตั้งแต่ชั้นเริ่มการสอบสวน เพราะให้ดุลพินิจกับพนักงานอัยการว่าเห็นสมควรเข้าร่วมกับพนักงานสอบสวนหรือไม่

ดังนั้น ตามร่างแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จึงเป็นร่างที่ควรนำมาใช้มากกว่าร่างของพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา เพราะเป็นร่างที่ได้ให้พนักงานอัยการเข้าร่วมการสอบสวนตั้งแต่ต้น มิฉะนั้นร่างของพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญาต้องบัญญัติ

ให้ชัดเจนว่าให้พนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวนตั้งแต่เริ่มคดี มิใช่เมื่อได้แจ้งข้อหาให้ผู้ต้องหาทราบแล้วจึงแจ้งให้พนักงานอัยการที่มีเขตอำนาจทราบ

“มาตรา ๑๘ ในกรณีผู้ต้องหาถูกขังอยู่หรืออยู่ในระหว่างที่ศาลสั่งปล่อยตัวผู้ต้องหาชั่วคราว ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนให้แล้วเสร็จและส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินหกเดือนแต่ไม่ถึงสิบปี หรือปรับเกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ให้ส่งสำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดวันก่อนวันครบกำหนดขังผู้ต้องหาครั้งสุดท้าย

(๒) ในกรณีความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ให้ส่งสำนวนไม่น้อยกว่าสิบสี่วันก่อนวันครบกำหนดขังผู้ต้องหาครั้งสุดท้าย

ในกรณีที่มีเหตุขัดข้องอันสำคัญและจำเป็นที่ไม่สามารถส่งสำนวนภายในระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง หรือมีเหตุอื่นใดที่ทำให้ระยะเวลาในการขังผู้ต้องหาเปลี่ยนแปลงไป ให้พนักงานสอบสวนรีบแจ้งไปยังพนักงานอัยการเพื่อประสานการดำเนินคดี และขอคำแนะนำในการดำเนินคดีดังกล่าวเพื่อให้สามารถดำเนินการส่งสำนวนการสอบสวนได้อย่างครบถ้วนโดยเร็ว ทั้งนี้ ต้องมีเวลาไม่น้อยกว่าห้าวันก่อนวันครบกำหนดขังผู้ต้องหาครั้งสุดท้าย

การสอบสวนหรือส่งสำนวนที่มีได้เป็นไปตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ไม่ทำให้การสอบสวนนั้นต้องเสียไป”

การแก้ไขในเรื่องการส่งสำนวนสอบสวนในกรณีผู้ต้องหาถูกขังหรืออยู่ในระหว่างที่ศาลสั่งปล่อยตัวผู้ต้องหาชั่วคราว แต่มิใช่กรณีผู้ต้องหาได้รับการปล่อยชั่วคราวชั้นสอบสวนนั้น ระยะเวลาที่กำหนดในมาตรา ๑๘ นี้ พิจารณาแล้วเห็นว่า ใน (๑) มีเวลาเหลือให้พนักงานอัยการตรวจสำนวนเพียง ๗ วัน ก่อนครบกำหนดขังผู้ต้องหาครั้งสุดท้าย และในกรณี (๒) คงเหลือเวลาให้พนักงานสอบสวนได้พิจารณาตรวจสำนวนเพียง ๑๔ วัน ก่อนครบกำหนดขังผู้ต้องหาครั้งสุดท้าย นั้น ระยะเวลาดังกล่าวเมื่อเทียบกับร่างแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๒/๒ นั้น เห็นว่า ร่างดังกล่าวเป็นร่างที่ทำให้พนักงานอัยการปฏิบัติหน้าที่ในการพิจารณาสำนวนการสอบสวนที่พนักงานสอบสวนส่งมาให้พนักงานอัยการได้โดยรอบคอบ มีระยะเวลาที่เหมาะสมอย่างยิ่งในการแก้ปัญหา ในการที่พนักงานสอบสวนส่งสำนวนล่าช้าจนพนักงานอัยการต้องรีบสั่งฟ้องเพื่อมิให้ขาดวันฝากขังครั้งสุดท้าย จนทำให้พนักงานอัยการไม่มีระยะเวลาในการพิจารณาพยานหลักฐานโดยละเอียด รอบคอบ หรือจะสั่งสอบสวนเพิ่มเติม ก็ไม่มีเวลา จึงทำให้การอำนวยความยุติธรรมทางอาญาให้คู่ความทุกฝ่ายไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังนั้น ถ้าจะแก้ไขปัญหานี้ได้อย่างดี ควรกำหนดตาม (๑) ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนไม่น้อยกว่า

๑๒ วัน ก่อนครบกำหนดซึ่งผู้ต้องหาครั้งสุดท้าย และ (๒) ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนไม่น้อยกว่า ๒๑ วัน ก่อนครบกำหนดฝากขังผู้ต้องหาครั้งสุดท้าย

พิจารณาจากกฎหมายที่บัญญัติให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕๘ (ง) ด้านกระบวนการยุติธรรม ในขณะนี้มีการร่างแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม(ตำรวจ) และคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ เป็นผู้เสนอได้ผ่านคณะรัฐมนตรีอนุมัติหลักการส่งให้สำนักคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาไว้แล้ว ส่วนร่างกฎหมายอีกฉบับคือร่างพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. .... นั้น ทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ต้องการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยตำรวจแห่งชาติขึ้น โดยอ้างต้องการแก้ไขปัญหาด้านความทุกข์ของตำรวจและความทุกข์ของประชาชน โดยในส่วนตำรวจมีการเพิ่มตำแหน่งผู้บังคับการสอบสวนและผู้บัญชาการสอบสวนขึ้น และมีการแก้ไขเกี่ยวกับการสอบสวนโดยอ้างว่าเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๒๕๘ (ง) ด้านกระบวนการยุติธรรม

จึงเห็นว่าควรพิจารณาให้สอดคล้อง อย่าขัดแย้งในการจัดทำร่างกฎหมายให้ตรงเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

การกำหนดนโยบายการสอบสวนคดีอาญาของสำนักงานอัยการสูงสุด

สำนักงานการสอบสวน

ประวัติความเป็นมา

บทบาทของอัยการไทยกับการสอบสวนคดีอาญานั้น เดิมการวางระบบวิธีพิจารณาความอาญาในเบื้องต้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้แบ่งแยกการใช้อำนาจสอบสวนและอำนาจฟ้องคดีไว้ชัดเจน โดยให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ(กรมตำรวจ ชื่อเดิม) บังคับบัญชาพนักงานสอบสวน ให้กรมการปกครองบังคับบัญชาพนักงานฝ่ายปกครอง มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวน และให้สำนักงานอัยการสูงสุด(กรมอัยการ ชื่อเดิม) บังคับบัญชาพนักงานอัยการ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาสั่งคดี ตลอดจนฟ้องร้องดำเนินคดีอาญา พนักงานอัยการมีบทบาทในการสอบสวน เฉพาะการสั่งสอบสวนเพิ่มเติม ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๑ เท่านั้น ส่วนความผิดซึ่งมิโทษตามกฎหมายไทยได้กระทำความผิดราชอาณาจักรไทยให้อธิบดีกรมอัยการหรือผู้รักษาการแทนเป็นพนักงานสอบสวนที่รับผิดชอบ หรือจะมอบหมายหน้าที่นั้นให้พนักงานสอบสวนคนใดก็ได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๐ โดยทางปฏิบัติยังคงเป็นการมอบหมายให้พนักงานสอบสวน ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นพนักงานสอบสวนดำเนินคดีทั้งหมด

ต่อมาได้มีการเพิ่มบทบาทเกี่ยวกับการสอบสวนของพนักงานอัยการ โดยมีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดบทบาทของพนักงานอัยการเพิ่มเติม ในการคุ้มครองเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี ในกระบวนการสอบสวนคดีอาญาพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดบทบาทของพนักงานอัยการเพิ่มเติม ในการเข้าร่วมชั้นสูตรพลิกศพ กรณีความตายเกิดขึ้น โดยการกระทำของเจ้าพนักงาน ซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงาน ซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ และพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๗) พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้พนักงานอัยการ เข้าร่วมกับพนักงานสอบสวน ทำสำนวนชั้นสูตรพลิกศพ และร่วมทำสำนวนการสอบสวน กรณีความตายเกิดขึ้น โดยการกระทำของเจ้าพนักงาน ซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่หรือตาย ในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงาน ซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ และพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๘) พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้ความผิดซึ่งมีโทษตามกฎหมายไทย ได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรไทย ให้อัยการสูงสุด หรือผู้รักษาการแทนเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ หรือจะมอบหมายหน้าที่นั้น ให้พนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนคนใดเป็นผู้รับผิดชอบทำการสอบสวนแทนก็ได้ และในกรณีที่อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทน มอบหมายให้พนักงานสอบสวนคนใดเป็นผู้รับผิดชอบทำการสอบสวน อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทน จะมอบหมายให้พนักงานอัยการคนใดทำการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนก็ได้

บทบาทดังกล่าวถือเป็นก้าวสำคัญของพนักงานอัยการในการเข้าร่วมสอบสวนคดีอาญาหรือรับผิดชอบการสอบสวนคดีอาญา โดยเฉพาะคดีความผิดนอกราชอาณาจักร ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญที่มีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ มีขั้นตอนยุ่งยากซับซ้อนในการประสานงานขอความร่วมมือจากต่างประเทศ และมีปริมาณคดีเพิ่มมากยิ่งขึ้น ตามกระแสโลกาภิวัตน์ นอกจากนี้อัยการสูงสุด ยังเป็นผู้ประสานงานกลางตาม พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ.๒๕๓๕ ซึ่งเป็นมาตรการทางกฎหมายที่สำคัญในการสอบสวนดำเนินคดีทางอาญาระหว่างประเทศ การเสริมบทบาท พนักงานอัยการในการเข้าร่วมการสอบสวน หรือการรับผิดชอบการสอบสวนคดีอาญา จึงมีส่วนช่วยให้การสอบสวนคดีอาญามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งในด้านความสะดวก รวดเร็ว และความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อเท็จจริงตลอดจนพยานหลักฐานล่าสุด ได้มีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ.๒๕๕๖ ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีความสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการสืบเนื่องจากคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๑ มอบภารกิจให้สำนักงาน

อัยการสูงสุด เป็นหน่วยงานหลักในการตรวจสอบพันธุกรรมตามอนุสัญญาสหประชาชาติ เพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ.๒๐๐๐ โดยได้ดำเนินการยกร่างกฎหมายฉบับดังกล่าว ซึ่งผ่านการพิจารณาของรัฐสภา และประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมายโดยประกาศ ราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๖ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๖ โดยอำนาจการสอบสวนเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา อัยการสูงสุด เป็นผู้ที่มีอำนาจ ออกข้อบังคับเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้

ต่อมาได้มีคำสั่งสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ ๑๘๑๕/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๖ เรื่อง เปิดทำการสำนักงานการสอบสวน แจ้งว่าสำนักงานอัยการสูงสุดได้จัดระเบียบบริหารราชการและแบ่งส่วนราชการของสำนักงานอัยการสูงสุด โดยจัดตั้งสำนักงานการสอบสวนขึ้นใหม่ ปรากฏตามประกาศคณะกรรมการอัยการ เรื่อง การแบ่งหน่วยงาน และการกำหนดอำนาจและหน้าที่ของหน่วยงานภายในของสำนักงานอัยการสูงสุด (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๕๖ ลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๖

เพื่อให้การดำเนินงานของสำนักงานการสอบสวนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและเหมาะสมแก่ราชการของสำนักงานอัยการสูงสุด อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ และ มาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๕๓ จึงออกคำสั่งไว้ดังนี้

๑. ให้เปิดทำการสำนักงานการสอบสวน ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๖ เป็นต้นไป
๒. ให้สำนักงานการสอบสวน และสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายการสอบสวน ๑ - ๓ มีที่ทำการชั่วคราวตั้งอยู่ที่ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ชั้นที่ ๓ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐ และสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายการสอบสวน ๔ มีที่ทำการชั่วคราวตั้งอยู่ที่ อาคารถนนรัชดาภิเษก ชั้นที่ ๑๐ ถนนรัชดาภิเษก แขวงจอมพล เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ๑๐๕๐๐

๓. ให้สำนักงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบและได้ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานรับผิดชอบการสอบสวน การร่วมสอบสวน การร่วมไต่สวน กรณีที่กำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของสำนักงานการสอบสวน ตามข้อ ๑ แห่งประกาศคณะกรรมการอัยการดังกล่าว ก่อนวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๖ เป็นผู้รับผิดชอบและดำเนินการต่อไปจนกว่าจะแล้วเสร็จ

สำนักงานการสอบสวน มีอธิบดีอัยการ เป็นผู้บังคับบัญชาและให้สำนักงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบงานทั้งปวงที่กฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ กำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของพนักงานอัยการเกี่ยวกับการสอบสวน ดังนี้

- (๑) อำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๖๘

(๒) การสอบสวนที่เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ

๒.๑ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๐

๒.๒ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กร

อาชญากรรม-ข้ามชาติ พ.ศ.๒๕๕๖

(๓) งานร่วมสอบสวน

๓.๑ งานร่วมสอบสวนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดี

๓.๑.๑ การเข้าร่วมสอบสวนคดีพิเศษ

๓.๑.๒ การร่วมไต่สวนกับ ป.ป.ช.

๓.๑.๓ การเข้าร่วมสอบสวนกับ ก.ก.ต.

(๔) งานอำนวยความสะดวกธรรมชาติขั้นสอบสวน

๔.๑ การร่วมคุ้มครองเด็กในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

๔.๑.๑ ร่วมอยู่ในการจดบันทึกคำร้องทุกข์ในคดีที่ผู้เสียหายเป็นเด็ก

๔.๑.๒ ร่วมอยู่ในการสอบสวนผู้เสียหาย พยานหรือผู้ต้องหาเป็น

เด็กอายุไม่เกิน ๑๘ ปี

๔.๑.๓ ร่วมอยู่ด้วยในกรณีผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กชี้ตัวผู้ต้องหา

๔.๒ การเข้าร่วมการชันสูตรพลิกศพ

๔.๒.๑ การเข้าร่วมการชันสูตรพลิกศพคดีวิสามัญฆาตกรรม

๔.๒.๒ การเข้าร่วมกับพนักงานสอบสวนทำสำนวนชันสูตรพลิก

ศพคดีวิสามัญฆาตกรรม

๔.๒.๓ การเข้าร่วมกับพนักงานสอบสวนทำสำนวนกรณีความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานหรือกรณีที่ผู้ตายถูกกล่าวหาว่าต่อสู้อัตโนมัติของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่

(๕) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

อำนาจหน้าที่

สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายการสอบสวน ๑ - ๔ มีอำนาจหลัก ดังนี้

สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายการสอบสวน ๑ มีอำนาจหน้าที่

๑. การสอบสวนที่เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ

๑.๑ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๐

๑.๒ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กร
อาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. ๒๕๕๖

๒. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่
เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายการสอบสวน ๒ มีอำนาจหน้าที่

๑. งานร่วมสอบสวน

๑.๑ งานร่วมสอบสวนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดี

๑.๑.๑ การเข้าร่วมสอบสวนคดีพิเศษ(พระราชบัญญัติการ
สอบสวนคดีพิเศษ ม.๓๒)

๑.๑.๒ การสอบสวน การร่วมสอบสวน การร่วมไต่สวน หรือ
การตรวจสอบข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานตามกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจและ
หน้าที่ของพนักงานอัยการเฉพาะในท้องที่กรุงเทพมหานคร

๒. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่
เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายการสอบสวน ๓ มีอำนาจหน้าที่

๑. อำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘
และมาตรา ๓๒

๒. งานร่วมสอบสวน

๒.๑ งานร่วมสอบสวนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดี

๒.๒ งานร่วมทำสำนวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๒.๒.๑ การเข้าร่วมกับพนักงานสอบสวนทำสำนวนชั้นสูตร
พลิกศพในกรณีที่มีความตายเกิดขึ้น โดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตาม
หน้าที่หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่
(มาตรา ๑๕๐ วรรคสี่)

๒.๒.๒ การเข้าร่วมกับพนักงานสอบสวนทำสำนวนสอบสวน
กรณีที่มีความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่หรือตาย
ในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่หรือกรณีผู้ตาย
ถูกกล่าวหาว่าต่อผู้ขัดขวางเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ (ม.๑๕๕/๑)

๓. งานอำนวยการควบคุมชั้นสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความอาญา

๓.๑ การร่วมคุ้มครองเด็กในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

๓.๒ การเข้าร่วมการชันสูตรพลิกศพในกรณีที่มีความตายเกิดขึ้น โดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ (มาตรา ๑๕๐ วรรคสาม)

๔. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายการสอบสวน ๔ มีอำนาจหน้าที่

๑. งานอำนวยความสะดวกยุติธรรมชั้นสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๑.๑ การร่วมคุ้มครองเด็กในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

๑.๑.๑ การร่วมด้วยอยู่ในการจดบันทึกคำร้องทุกข์ในคดีที่ผู้เสียหายเป็นเด็ก (มาตรา ๑๒๔/๑)

๑.๑.๒ การร่วมอยู่ด้วยในการสอบสวนผู้เสียหายพยานหรือผู้ต้องหาที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบ(มาตรา ๑๓๓ ทวิ และ ๑๓๔/๒)

๑.๑.๓ การร่วมอยู่ด้วยในกรณีผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กซึ่งตัวบุคคล (มาตรา ๑๓๓ ตริ)

๑.๒ การเข้าร่วมการชันสูตรพลิกศพในกรณีที่มีความตายเกิดขึ้น โดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ (มาตรา ๑๕๐ วรรคสาม)

๒. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

จะเห็นได้ว่า สำนักงานอัยการสูงสุด ได้เปิดทำการสำนักงานสอบสวนไว้รองรับงานสอบสวนต่าง ๆ ตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาตั้งแต่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๖ จนปัจจุบัน เรียกได้ว่ามีพนักงานอัยการที่มีความรู้ความสามารถในงานด้านการสอบสวน ปฏิบัติหน้าที่มาเป็นเวลาพอสมควร ถ้ามีการเพิ่มเติมร่างกฎหมายต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕๘ (ง) ด้านกระบวนการยุติธรรม โดยให้พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวนคดีอาญาร่วมกับพนักงานสอบสวนในรูปแบบใด ๆ พนักงานอัยการสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยไม่ต้องจัดตั้งสำนักงานใหม่ เพียงแต่อาจเพิ่มสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายการสอบสวนที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบการสอบสวนคดีอาญาร่วมกับพนักงานสอบสวนหรือมี

อำนาจหน้าที่สอบสวนคดีอาญาได้เองตามแต่กฎหมายที่จะบัญญัติขึ้นในอนาคต ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ โดยเพิ่มอัตรากำลังของพนักงานอัยการเท่านั้นที่ปฏิบัติหน้าที่ได้

การแก้ไขปรับปรุงระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ในการสอบสวนคดีอาญา

ในปัจจุบันสำนักงานการสอบสวน สำนักงานอัยการสูงสุดได้มีแนวทางปฏิบัติสำนักงานการสอบสวนว่าด้วยการสอบสวนและงานธุรการเกี่ยวกับการสอบสวน พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งได้มีการวางแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับงานสอบสวนไว้ ดังต่อไปนี้

แนวทางปฏิบัติปฏิบัติสำนักงานการสอบสวน

ส่วนที่ ๑

การรับผิดชอบในการสอบสวน

ข้อ ๓๑ (การรับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษ)

เมื่อพนักงานอัยการได้รับเรื่องการร้องทุกข์หรือการกล่าวโทษในคดีความผิดนอกราชอาณาจักร หรือได้รับเรื่องจากสำนักงานอัยการอื่นที่ผู้เสียหายร้องทุกข์ ให้ลงรายงานไว้ในสารบบคำร้องทุกข์ (สสร.) และพิจารณาคำเนิการ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้สอบถามว่าเรื่องดังกล่าวได้ร้องทุกข์หรือกล่าวโทษกับพนักงานสอบสวนของหน่วยงานของรัฐอื่นหรือไม่

ถ้าปรากฏว่ามีการรับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษไว้ก่อนแล้ว ให้พนักงานอัยการประสานงานกับพนักงานสอบสวนของหน่วยงานของรัฐอื่นที่รับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษไว้โดยเร็ว

(๒) ในกรณีที่เป็นการรับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษด้วยปาก ให้พนักงานอัยการบันทึกชื่อและที่อยู่ ลักษณะแห่งความผิด พฤติการณ์ต่าง ๆ ที่ความผิดนั้นได้กระทำความเสียหายที่ได้รับ และชื่อหรือรูปพรรณผู้กระทำความผิดเท่าที่จะบอกได้ พร้อมทั้งลงวันเดือนปีและลงลายมือชื่อผู้บันทึกกับผู้ร้องทุกข์หรือผู้กล่าวโทษในบันทึกนั้น ตามแบบพิมพ์ที่สำนักงานการสอบสวนกำหนด (อ.ก.ส.๘)

(๓) ถ้าเป็นคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้พนักงานอัยการพิจารณาทำความเข้าใจเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงอัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนเพื่อพิจารณาสั่ง

(๔) หากการแจ้งความนั้นมิใช่คำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษหรือเป็นเรื่องทางแพ่ง ให้พนักงานอัยการพิจารณาทำความเห็นเสนอตามลำดับชั้นจนถึงอัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทน เพื่อมีคำสั่งแล้วแจ้งให้ผู้แจ้งความทราบและลงชื่อไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ ๓๒ (การออกหมายเรียก)

การที่จะออกคำสั่งให้บุคคลใดมาให้การ ให้ส่งพยานหลักฐาน และเอกสารหรือวัตถุ ต่อพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวน ให้ออกหมายเรียกตามแบบพิมพ์ที่สำนักงานการสอบสวนกำหนด (อ.ก.ส. ๒๒ และ อ.ก.ส.๒๔)

การส่งหมายเรียกแก่ผู้ต้องหา จะส่งให้แก่บุคคลอื่นซึ่งมิใช่ภริยา ญาติหรือผู้ปกครองของผู้ต้องหาเป็นผู้รับแทนไม่ได้^๖

ข้อ ๓๓ (การขอออกหมายจับและหมายค้น)

การขอให้ศาลออกหมายจับและหมายค้นให้ปฏิบัติตามระเบียบราชการฝ่ายตุลาการ ศาลยุติธรรมว่าด้วยแนวทางปฏิบัติในการออกหมายจับและหมายค้น ในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๕ และ ข้อบังคับประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการออกคำสั่งหรือหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๔๗

การร้องขอให้ออกหมายจับ ให้ร้องขอต่อศาลที่มีเขตอำนาจชำระคดีหรือศาลที่มีเขตอำนาจเหนือท้องที่ที่จะทำการจับ ส่วนการร้องขอให้ออกหมายค้นให้ร้องขอต่อศาลที่มีเขตอำนาจเหนือท้องที่ที่จะทำการค้น

การร้องขอให้ออกหมายจับหรือหมายค้นที่เกี่ยวกับคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจของศาลชั้นอุทธรณ์ให้ร้องขอต่อศาลชั้นอุทธรณ์ที่มีเขตอำนาจชำระคดีนั้น แต่ถ้าจะทำการจับหรือค้นในจังหวัดอื่นนอกกรุงเทพมหานครให้ร้องขอต่อศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจเหนือท้องที่นั้นได้ด้วย

เจ้าพนักงานซึ่งจะทำการจับหรือค้นนอกเขตศาลอาญา จะร้องขอให้ออกหมายจับหรือหมายค้นต่อศาลอาญาได้ต่อเมื่อเป็นกรณีจำเป็นเร่งด่วนอย่างยิ่งและการร้องขอต่อศาลที่มีเขตอำนาจ จะเกิดความล่าช้าเสียหายอย่างร้ายแรงต่อการปฏิบัติหน้าที่ เช่น ผู้จะถูกรอหมายจับกำลังจะหลบหนีหรือสิ่งของที่ต้องการจะหาหรือยึดกำลังจะถูกโยกย้ายหรือทำลาย

ข้อ ๓๔ (คำร้องขอหมายจับ)

คำร้องขอให้ศาลออกหมายจับ ต้องมีรายละเอียดและเอกสารประกอบ ดังต่อไปนี้

(๑) ต้องระบุชื่อตัว ชื่อสกุล รูปพรรณ อายุ อาชีพ หมายเลขประจำตัวประชาชนของบุคคลที่จะถูกจับเท่าที่ทราบ

^๖ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๕๕

(๒) ต้องระบุเหตุที่จะออกหมายจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๖๖ พร้อมทั้งสำเนาเอกสารซึ่งสนับสนุนเหตุแห่งการออกหมายจับ

(๓) แนบแบบพิมพ์หมายจับที่กรอกข้อความครบถ้วนแล้วพร้อมสำเนา รวมทั้ง เอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น บันทึกรายชื่อผู้ต้องหา หนังสือมอบอำนาจให้ร้องทุกข์ เป็นต้น มาทำคำร้อง

ข้อ ๓๕ (คำร้องขอหมายค้น)

คำร้องขอให้ศาลออกหมายค้นต้องมีรายละเอียดและเอกสารประกอบ ดังต่อไปนี้

(๑) ต้องระบุลักษณะสิ่งของที่ต้องการหาและยึด หรือชื่อตัว ชื่อสกุล รูปพรรณ อายุ ของบุคคลที่ต้องการหา และสถานที่ที่จะค้น ระบุบ้านเลขที่ ชื่อตัว ชื่อสกุล และสถานนะของ เจ้าของหรือผู้ครอบครองเท่าที่ทราบ หากไม่สามารถระบุบ้านเลขที่ที่จะค้นได้ ให้ทำแผนที่ของ สถานที่ที่จะค้นและบริเวณใกล้เคียงแทน

(๒) ต้องระบุเหตุที่จะออกหมายค้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๖๕ พร้อมสำเนาเอกสารซึ่งสนับสนุนเหตุแห่งการออกหมายค้น

ข้อ ๓๖ (การค้นที่รโหฐาน)

การค้นในที่รโหฐานต้องกระทำระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและตก เว้นแต่

(๑) เมื่อลงมือค้นแต่ในเวลากลางวัน ถ้ายังไม่เสร็จจะค้นต่อไปในเวลากลางคืนก็ได้

(๒) ในกรณีฉุกเฉินอย่างยิงหรือซึ่งกฎหมายอื่นบัญญัติให้ค้นได้เป็นพิเศษจะทำการค้น ในเวลากลางคืนก็ได้

(๓) การค้นเพื่อจับผู้ร้ายหรือผู้ร้ายสำคัญจะทำในเวลากลางคืนก็ได้แต่ต้องได้รับ อนุญาตพิเศษจากศาลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา

ข้อ ๓๗ (วิธีการค้น)

ก่อนลงมือตรวจค้น ให้ผู้ที่จะทำหน้าที่ในการตรวจค้นแจ้งชื่อตำแหน่งพร้อมทั้งแสดง บัตรประจำตัวให้เจ้าบ้านหรือผู้ครอบครองสถานที่นั้นทราบ พร้อมแสดงความบริสุทธิ์ใจเป็นที่ พอใจกับเจ้าบ้านหรือผู้ครอบครองสถานที่นั้นแล้วจึงลงมือตรวจค้นต่อหน้าเจ้าบ้านหรือ ผู้ครอบครองสถานที่นั้นหรือถ้าหาบุคคลเช่นนั้น ไม่ได้หรือสถานที่นั้น ไม่มีผู้ใดอยู่ก็ให้ตรวจค้น ต่อหน้าบุคคลอื่นที่ผู้ตรวจค้นได้ขอร้องมาเป็นพยานอย่างน้อยสองคน

หากเป็นกรณีตรวจค้นที่อยู่หรือสำนักงานของผู้ต้องหา(หรือจำเลย) ซึ่งถูกควบคุมหรือ ขังอยู่ให้ทำต่อหน้าบุคคลนั้น ถ้าบุคคลนั้นไม่คิดใจหรือไม่สามารถมากำกับจะตั้งผู้แทนหรือพยาน มากำกับก็ได้ ถ้าผู้แทนหรือพยานไม่มีให้ตรวจค้นต่อหน้าบุคคลในครอบครัวหรือต่อหน้าบุคคลที่ ผู้ตรวจค้นได้ขอร้องมาเป็นพยานอย่างน้อยสองคน

การตรวจค้นต้องกระทำด้วยความระมัดระวังและพยายามหลีกเลี่ยงมิให้เกิดความเสียหาย เว้นแต่มีเหตุจำเป็นที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ โดยเฉพาะการตรวจค้นที่รื้อถอนให้ผู้ตรวจค้นสั่งเจ้าของหรือคนที่อยู่ในนั้นหรือผู้รักษาสถานที่ซึ่งจะต้องตรวจค้นยอมให้เข้าไปโดยมิหวงห้าม อีกทั้งให้ความสะดวกตามสมควรทุกประการ ในอันที่จะจัดการตรวจค้นนั้น ถ้าบุคคลดังกล่าวไม่ยอมให้เข้าไปให้ผู้ตรวจค้นชี้แจงเหตุความจำเป็นก่อนถ้ายังไม่ยินยอมอีกผู้ตรวจค้นมีอำนาจใช้กำลังเข้าไปในกรณีจำเป็นจะต้องเปิดหรือทำลายประตูบ้านประตูเรือน หน้าต่าง รั้วหรือสิ่งกีดขวางอย่างอื่น ๆ ให้ทำได้ แต่จะทำให้เสียหายเกินกว่าความจำเป็นไม่ได้

สิ่งของใดที่ยึดได้ต้องให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่บุคคลในครอบครัวผู้ต้องหา จำเลยผู้แทนหรือพยานแล้วแต่กรณี ดูเพื่อให้รับรองว่าถูกต้องถ้าบุคคลเช่นนั้นรับรองหรือไม่ยินยอมรับรองอย่างไรให้มีรายละเอียดปรากฏไว้ในบันทึกการตรวจค้น

เมื่อตรวจค้นเสร็จสิ้นแล้วต้องจัดทำบันทึกการตรวจค้น (อ.ก.ศ.๒๕) โดยให้ปรากฏรายละเอียดแห่งการตรวจค้นและสิ่งของที่ตรวจค้น โดยสิ่งของที่ตรวจค้นให้ห่อหรือบรรจุหีบห่อติดตราไว้ หรือให้ทำเครื่องหมายไว้เป็นสำคัญ

บันทึกการตรวจค้นนั้นให้อ่านให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่บุคคลในครอบครัวผู้ต้องหาจำเลย ผู้แทนหรือพยานแล้วแต่กรณีฟังแล้วให้บุคคลเช่นนั้นลงลายมือชื่อรับรองไว้ หากไม่ยินยอมให้บันทึกเหตุผลไว้

ข้อ ๓๘ (การค้นโดยไม่มีหมายหรือคำสั่งของศาล)

ให้ผู้ตรวจค้นทำบันทึกการตรวจค้นโดยไม่มีหมายค้น (อ.ก.ศ.๒๖) โดยแสดงเหตุผลที่ทำให้สามารถเข้าค้นได้แล้วมอบบันทึกการตรวจค้น บัญชีรายละเอียดสิ่งของแบบบันทึกการตรวจค้น และบันทึกแสดงเหตุผลที่ผู้ตรวจค้นเข้าค้น โดยไม่มีหมายค้น ให้ไว้แก่ผู้ครอบครองสถานที่ที่ถูกตรวจค้น แต่ถ้าไม่มีผู้ครอบครองอยู่ ณ ที่นั้น ให้ส่งมอบบันทึกดังกล่าวแก่บุคคลเช่นว่านั้นในทันทีที่กระทำได้แล้วให้รับรายงานผลการตรวจค้นพร้อมทั้งเหตุผลเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาทราบ

ในคดีความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ การค้นโดยไม่มีหมายหรือคำสั่งของศาล ให้ปฏิบัติตามข้อ ๒๖(๑)

ข้อ ๓๙ (การค้นโดยมีหมายหรือคำสั่งของศาล)

หัวหน้าในการจัดการให้เป็นไปตามหมายนั้นคือพนักงานอัยการผู้มีชื่อในหมายค้นหรือผู้รักษาการแทน เมื่อทำการตรวจค้นเสร็จสิ้นแล้วให้ดำเนินการตามที่ศาลสั่งไว้ด้วย

ให้พนักงานอัยการผู้ตรวจค้นจัดทำบันทึกการตรวจค้น โดยมีหมายค้น (อ.ก.ศ.๒๕) แล้วรีบส่งบันทึกและบัญชีสิ่งของที่ยึดมาไปยังศาลผู้ออกหมายค้น แล้วรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ

ข้อ ๔๐ (การขอความร่วมมือเจ้าพนักงานอื่น)

การค้น การจับ และการควบคุมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือกฎหมายอื่น รวมทั้งการพิมพ์ลายนิ้วมือผู้ต้องหาและการตรวจสอบประวัติอาชญากรรมของผู้ต้องหา พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวนอาจร่วมกับเจ้าพนักงานตำรวจ หรือเจ้าพนักงานอื่น หรือขอให้เจ้าพนักงานตำรวจ หรือเจ้าพนักงานอื่นดำเนินการได้

ในกรณีที่มีพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวนหลายคน การดำเนินการขอยกหมายค้น หมายจับ และหมายขังต้องได้รับความเห็นชอบจากพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวนที่เป็นหัวหน้าเสียก่อน

ข้อ ๔๑ (การแจ้งข้อหา)

ก่อนที่จะทำการแจ้งข้อหาให้ผู้ต้องหาทราบ พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวนจะต้องแจ้งการกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด ข้อเท็จจริง และรายละเอียดที่เกี่ยวกับเวลาและสถานที่ซึ่งเกิดการกระทำนั้น ๆ อีกทั้งบุคคลหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องด้วยพอสมควรเท่าที่จะทำให้ผู้ต้องหาเข้าใจข้อกล่าวหาได้ดี แล้วจึงแจ้งข้อหาให้ผู้ต้องหาทราบแล้วบันทึกคำให้การของผู้ต้องหาไว้ในบันทึกคำให้การของผู้ต้องหา (อ.ก.ศ.๖)

การแจ้งข้อหาตามวรรคหนึ่ง จะต้องมีหลักฐานตามสมควรว่า ผู้ต้องหานั้นน่าจะได้กระทำความผิดตามข้อหา^๖

ในกรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้ต้องหา ให้แจ้งข้อหาต่อตัวแทนนิติบุคคล

ข้อ ๔๒ (การขอให้ศาลออกหมายขัง)

เมื่อมีการแจ้งข้อหาแล้ว ถ้าผู้ต้องหาไม่ใช่ผู้ถูกจับและยังไม่มีการออกหมายจับ แต่พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวนเห็นว่า มีเหตุที่ออกหมายขังได้ตามมาตรา ๗๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวนมีอำนาจสั่งให้ผู้ต้องหาไปศาลเพื่อขอให้ศาลออกหมายขังทันทีตามมาตรา ๑๓๔ วรรคท้าย แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในกรณีไม่มีเหตุที่จะออกหมายขังตามวรรคหนึ่ง หลังจากแจ้งข้อหาให้ผู้ต้องหาทราบแล้ว ให้บันทึกเกี่ยวกับการแจ้งข้อหาในเอกสารอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวน หรือตามแบบพิมพ์ที่สำนักงานการสอบสวนกำหนด ให้ปรากฏข้อความว่า “แจ้งข้อหาหรือฐานความผิดให้ผู้ต้องหาทราบแล้วจะได้สอบสวนต่อไปโดยไม่มีการจับกุมและควบคุมผู้ต้องหาแต่อย่างใด” โดยไม่ต้องแจ้งสิทธิ

^๖หนังสือ ที่ อส (สฟอส.๑)๐๐๑๕/ ว ๒๓๔ ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๘ และหนังสือ ที่ อส (สฟป.๑) ๐๐๑๘/ ว ๗ ลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๘

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๗/๑ เนื่องจากผู้ต้องหาไม่ใช่ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาซึ่งถูกควบคุมหรือขัง

ข้อ ๔๓ (คำร้องขอให้ศาลออกหมายขัง)

คำร้องขอให้ศาลออกหมายขัง ควรมีรายละเอียด^๔ ดังนี้

(๑) ต้องระบุชื่อ ชื่อสกุล อายุ อาชีพของผู้ต้องหา ชื่อหา วัน เวลา และสถานที่เกิดเหตุ ข้อมูลหรือพยานหลักฐานที่สนับสนุนเหตุแห่งการออกหมายขังและระยะเวลาที่จะขอให้ศาลสั่งขัง

(๒) ถ้าผู้ต้องหานั้นศาลได้ออกหมายจับไว้ให้แสดงหมายหรือระบุรายละเอียดของหมายดังกล่าว

(๓) ในกรณีที่เป็นกรรณการร้องขอครั้งแรกในระหว่างสอบสวนต้องระบุวันเวลาที่จับกุมรวมทั้งวันเวลาที่ผู้ต้องหาถูกนำตัวไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนไว้ด้วย

ข้อ ๔๔ (หลักการถามคำให้การผู้ต้องหา)

การถามคำให้การผู้ต้องหา ห้ามมิให้พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวนทำหรือจัดให้ทำการใด ๆ ซึ่งเป็นการให้คำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง ทรมาน ใช้กำลังบังคับ หรือกระทำการโดยมิชอบประการใด ๆ เพื่อจูงใจให้เขาให้การอย่างใด ๆ ในเรื่องที่ต้องหานั้น^๕

ให้พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวนแจ้งสิทธิตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๔/๑, ๑๓๔/๒, ๑๓๔/๓ และ ๑๓๔/๔ ให้ผู้ต้องหาทราบก่อนถามคำให้การ

ในกรณีที่ผู้ต้องหามีสิทธิให้ทนายความเข้าฟังการสอบสวนนั้น ให้พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวนสอบถามผู้ต้องหาว่าผู้ต้องหาประสงค์ให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบสวนหรือไม่ หากต้องการก็ให้ทนายความหรือผู้ซึ่งผู้ต้องหาไว้วางใจเข้ามาฟังการสอบสวนด้วย หากไม่ต้องการก็ให้บันทึกไว้ในบันทึกคำให้การผู้ต้องหา

ข้อ ๔๕ (หลักการจัดหาทนายความให้ผู้ต้องหา)

ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิตหรือในคดีที่ผู้ต้องหามีอายุไม่เกินสิบแปดปีในวันที่พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวนแจ้งข้อหา ก่อนเริ่มถามคำให้การให้พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวนถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีให้จัดหาทนายความให้

^๔ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการออกคำสั่งหรือหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๔๑

^๕ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๕

ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุก ก่อนเริ่มถามคำให้การให้พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบทำการสอบสวนถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีและผู้ต้องหาต้องการทนายความให้จัดหาทนายความให้ หากไม่ต้องการก็ให้บันทึกไว้ในบันทึกคำให้การผู้ต้องหา

ในกรณีจำเป็นเร่งด่วน หากทนายความที่จัดหาให้แก่ผู้ต้องหาไม่อาจมาพบผู้ต้องหาได้ โดยไม่แจ้งเหตุขัดข้องให้พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวนทราบ หรือแจ้งแต่ไม่มาพบผู้ต้องหาภายในกำหนดเวลาอันสมควรให้ทำการสอบสวนผู้ต้องหาไปได้โดยไม่ต้องรอทนายความ แต่ต้องบันทึกเหตุนั้นไว้ในสำนวนการสอบสวนด้วย^{๑๑}

ข้อ ๔๖ (วิธีการจัดหาทนายความ)

ให้พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวนจัดหาทนายความให้แก่ผู้ต้องหาจากบัญชีที่กระทรวงยุติธรรมจัดส่งให้ตามลำดับหมายเลขของบัญชีที่จัดไว้สำหรับเขตท้องที่นั้น ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่พนักงานสอบสวนต้องปฏิบัติในการจัดหาทนายความให้แก่ผู้ต้องหาในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๕

เมื่อพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวนเลือกบุคคลที่จะเป็นทนายความให้แก่ผู้ต้องหาได้แล้ว ให้จัดให้ผู้ต้องหาหนังสือแต่งตั้งทนายความตามแบบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด

ถ้าทนายความที่จัดหาให้ปฏิเสธไม่รับเป็นทนายความ ให้พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวนจัดหาทนายความในบัญชีลำดับถัดไปเป็นทนายความแทน ทั้งนี้ให้บันทึกเหตุที่ทนายความปฏิเสธไว้

ข้อ ๔๗ (กรณีผู้ต้องหาไม่สามารถต่อสู้คดีได้)

ในระหว่างทำการสอบสวน ถ้าผู้ต้องหาไม่สามารถต่อสู้คดีได้เพราะวิกลจริต ให้ดำเนินการให้แพทย์ตรวจผู้ต้องหานั้น แล้วบันทึกถ้อยคำว่าตรวจได้ผลประการใด

ในกรณีที่พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวนเห็นว่า ผู้ต้องหาไม่สามารถต่อสู้คดีเพราะเหตุตามวรรคหนึ่ง ให้งดการสอบสวนไว้จนกว่าผู้ต้องหานั้นสามารถจะต่อสู้คดีได้^{๑๒}

ข้อ ๔๘ (หลักการปล่อยชั่วคราว)

ในการพิจารณาคำร้องขอปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหา พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวนต้องพิจารณาถึงความจำเป็นในการที่จะเอาตัวบุคคลนั้นไว้ในอำนาจรัฐ โดยพิจารณาซึ่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์ของรัฐในการรักษาความสงบเรียบร้อย กับสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

^{๑๑}ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๔/๑

^{๑๒}ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔ และคู่มือสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส ๐๐๑๘.๔/ ว ๖๐ ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๓๖ ประกอบด้วย

ของบุคคลซึ่งขัดแย้งกัน หากเห็นว่าสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่จะถูกระทบเกินความจำเป็น หรือเกินสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเห็นว่าไม่มีพฤติการณ์ที่น่าเชื่อว่าผู้ต้องหาจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานหรือไม่มีเหตุอื่นที่จำเป็นและสมควรแล้ว ควรพิจารณาปล่อยตัว หรืออนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวตามคำร้องขอ เว้นแต่เป็นคดีที่สำนักงานอัยการสูงสุดขอให้ใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษ^{๑๒}

ข้อ ๔๙ (การพิจารณาและสั่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราว)

ให้พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวนเป็นผู้สั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวโดยจะต้องบันทึกเหตุผลในการสั่งไว้ให้ชัดเจน ในกรณีสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวนต้องแจ้งผลการพิจารณาพร้อมด้วยเหตุผลให้ผู้ร้องขอปล่อยชั่วคราวทราบโดยเร็วแล้วรายงานให้อธิบดีทราบ

ในการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงห้าปีขึ้นไป พึงตระหนักว่ากฎหมายบัญญัติให้ต้องมีประกันและจะมีหลักประกันด้วยหรือไม่ก็ได้

ในการพิจารณาว่าการปล่อยชั่วคราวควรจะมีประกันหรือไม่ต้องมีประกัน ให้พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวนพิจารณาถึงความร้ายแรงแห่งข้อหา สาเหตุและพฤติการณ์การกระทำความผิดรวมทั้งบุคลิกลักษณะ นิสัย สภาพทางร่างกายและจิตใจ การศึกษา การประกอบอาชีพการงาน ประวัติการกระทำความผิดอาญา สภาพ และฐานะของครอบครัวและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคมของผู้ต้องหา

หากการพิจารณาตามวรรคสามมีเหตุจำเป็นและสมควรที่จะปล่อยชั่วคราวโดยต้องมีประกันก็ให้กำหนดวงเงินประกันให้เหมาะสมแก่ข้อหาและสภาพแห่งคดี รวมทั้งแนวโน้มที่ผู้ต้องหาจะหลบหนีหากพฤติการณ์แห่งคดีเปลี่ยนแปลงไป

ในกรณีจำเป็นต้องเรียกประกันก็ให้พิจารณาว่าหลักประกันนั้นคุ้มกับวงเงินประกันที่กำหนดหรือไม่ โดยกำหนดถึงความน่าเชื่อถือของผู้ขอประกันหลักประกันและฐานะของผู้ต้องหาประกอบด้วย

ข้อ ๕๐ (การทำสัญญาประกัน)

ในการปล่อยชั่วคราวโดยมีประกัน ให้ทำสัญญาประกันตามแบบพิมพ์ที่สำนักงานการสอบสวนกำหนด (อ.ก.ส.๔๔) โดยการกำหนดวงเงินประกันให้นำหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกาซึ่งออกตามความในมาตรา ๑๑๐ วรรคสาม

^{๑๒}หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส ๐๐๓๖/ว ๘๗ ลงวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๔๐ เรื่อง การปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาผิดและคดีการกระทำผิดทางเพศต่อเด็ก

แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยจะเรียกเงินเกินควร แก่กรณีมิได้ และต้องคำนึงถึงเงื่อนไขและมาตรการป้องกันต่าง ๆ ที่ได้ใช้กับผู้ถูกปล่อยชั่วคราว ประกอบด้วย รวมทั้งห้ามมิให้กำหนดวงเงินประกันเกินสามในสี่ของวงเงินประกันที่กำหนดใน ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาดังกล่าว ทั้งนี้ ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการเรียกประกันหรือหลักประกันการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน พ.ศ. ๒๕๕๕^{๓๓}

การใช้บุคคลเป็นประกัน หรือการกำหนดให้หลักทรัพย์ใดเป็นหลักประกันในการ ปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน ให้นำหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในข้อบังคับ ของประธานศาลฎีกาซึ่งออกตามความใน มาตรา ๑๑๐ วรรคสาม แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๕๑ (การกำหนดเงื่อนไขในการปล่อยชั่วคราว)

ในการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่ของผู้ที่ถูกปล่อย ชั่วคราวหรือกำหนดเงื่อนไขอื่นใดให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติ หรือในกรณีที่ผู้นั้นยินยอมจะสั่งให้ ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของ ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวก็ได้ เว้นแต่ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมีอายุไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ จะสั่งให้ใช้อุปกรณ์ ดังกล่าวได้ต่อเมื่อผู้นั้นมีพฤติการณ์ที่อาจเป็นภัยต่อบุคคลอื่นอย่างร้ายแรง หรือมีเหตุสมควร ประการอื่น ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการหลบหนีหรือเพื่อป้องกันภัยอันตรายหรือความเสียหายที่อาจ เกิดขึ้นจากการปล่อยชั่วคราวก็ได้ แต่จะกำหนดเงื่อนไขให้ปฏิบัติเกินความจำเป็นแก่กรณีมิได้^{๓๔}

ในกรณีจะปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกัน ก่อนที่จะปล่อย ให้ผู้ต้องหาสาบานหรือ ปฏิญาณตนว่าจะมาตามนัดหรือหมายเรียก

ข้อ ๕๒ (กรณีหน่วยงานของรัฐขอปล่อยชั่วคราว)

ในกรณีเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา เนื่องมาจากการ ปฏิบัติงานตามหน้าที่ หากหน่วยงานของรัฐหรือผู้รับมอบอำนาจร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวด้วยบุคคล

^{๓๓}หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส ๐๐๒๗ (พก)/ ว ๘๗ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๐ เรื่อง กฎกระทรวงซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา มาตรา ๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๕๗

^{๓๔}ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๘ วรรคสาม แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๓๐) พ.ศ. ๒๕๕๘

แทนการนำเงินสดหรือหลักทรัพย์มาวางประกัน ให้พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวนพิจารณาให้ความร่วมมือแล้วรายงานให้อธิบดีทราบ

ข้อ ๕๓ (การอุทธรณ์คัดค้านคำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว)

การอุทธรณ์คัดค้านคำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวของพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวน ให้อุทธรณ์ไปยังอธิบดี

การยื่นอุทธรณ์คัดค้านคำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว จะยื่นต่อพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวน หรือยื่นโดยตรงต่ออธิบดี ก็ได้

ให้พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวน รีบส่งคำอุทธรณ์ที่ได้รับไปยังอธิบดี เพื่อพิจารณาสั่งโดยเร็ว คำสั่งของอธิบดีให้เป็นที่สุด

ข้อ ๕๔ (การปล่อยชั่วคราวครบกำหนด ๖ เดือน)

ในกรณีที่มีการปล่อยชั่วคราวโดยมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกัน หากใกล้ครบกำหนดหกเดือน ให้พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวนพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลขอให้ขังผู้ต้องหาต่อไปตามมาตรา ๑๑๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เฉพาะแต่ในกรณีที่คดีมีหลักฐานตามสมควรว่าการกระทำของผู้ต้องหาเป็นความผิดอาญาร้ายแรง หรือมีหลักฐานตามสมควรว่าการกระทำของผู้ต้องหาเป็นความผิด และมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ต้องหาจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่นตามมาตรา ๖๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเท่านั้น แต่ถ้าพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวนจะไม่ยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ขังผู้ต้องหา ก็ให้ขอความเห็นชอบจากอธิบดี

ข้อ ๕๕ (การกันผู้กระทำความผิดเป็นพยาน)

ในกรณีที่จะกันบุคคลหรือผู้ต้องหาซึ่งได้ร่วมกระทำความผิดด้วยกันคนหนึ่งคนใดเป็นพยานให้พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวนพิจารณาโดยรอบคอบ โดยคำนึงว่า ถ้าไม่กันผู้ต้องหาคนหนึ่งคนใดเป็นพยานแล้ว พยานหลักฐานที่มีอยู่เพียงพอแก่การที่จะดำเนินคดีกับผู้ต้องหาทั้งหมดหรือไม่ และอาจแสวงหาพยานหลักฐานอื่นแทน เพื่อให้เพียงพอแก่การที่จะดำเนินคดีกับผู้ต้องหาทั้งหมดนั้นได้หรือไม่ ถ้อยคำของบุคคลนั้นรับฟังเป็นความสัตย์เพียงใด รวมทั้งความคาดหมายในการที่ผู้นั้นจะเบิกความเป็นประโยชน์ในการพิจารณาหรือไม่ด้วย และฟังพิจารณากันผู้กระทำความผิดน้อยที่สุดเป็นพยาน แล้วเสนออธิบดีเพื่อสั่ง

ข้อ ๕๖ (ความร่วมมือที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินคดี)

คดีความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ในระหว่างการสอบสวน หากผู้ต้องหาให้ข้อมูลเองโดยสมัครใจต่อพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวน ซึ่งเป็นข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการสืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับกิจกรรมและการกระทำ

ความผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติซึ่งสามารถใช้เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดีต่อหัวหน้าหรือผู้มีบทบาทสำคัญในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ให้พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวนบันทึกข้อมูลดังกล่าวในสำนวนการสอบสวน^{๕๕}

ข้อ ๕๗ (การคุ้มครองพยาน)

ในกรณีที่พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวนเห็นว่า พยานอาจไม่ได้รับความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ชื่อเสียง ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดของพยาน ทั้งก่อน ขณะ และหลังมาเป็นพยานอาจจัดให้พยานอยู่ในความคุ้มครองตามที่เห็นเป็นการสมควร โดยเสนอความเห็นต่ออธิบดีเพื่อพิจารณาสั่ง ทั้งนี้ ต้องได้รับความยินยอมของพยานด้วย

ในกรณีที่พยานหรือสามีภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดานของพยานและบุคคลอื่นใดที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยานร้องขอให้ความคุ้มครองแก่พยาน ให้พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวนตรวจสอบข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อว่าพยานจะไม่สามารถได้รับความปลอดภัยในลักษณะดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการจัดให้พยานอยู่ในความคุ้มครองตามที่เห็นเป็นการสมควร โดยเสนอความเห็นต่ออธิบดีเพื่อพิจารณาสั่ง

การคุ้มครองพยานตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติการคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖

ข้อ ๕๘ (การสอบพยานผู้เสียหายและพยานบุคคล)

ในการถามปากคำพยานผู้เสียหายและพยานบุคคล ให้ใช้และปฏิบัติตามแบบพิมพ์ที่สำนักงานการสอบสวนกำหนด (อ.ก.ศ.๔ หรือ อ.ก.ศ.๕)

การถามปากคำนั้นจะให้ผู้ให้ถ้อยคำสาบานหรือปฏิญาณตัวเสียก่อนก็ได้ และต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยพยานบุคคล รวมทั้งห้ามมิให้ดักเตือน พูดยุให้ท้อใจหรือใช้กลอุบายอื่นเพื่อป้องกันมิให้บุคคลใดให้ถ้อยคำ ซึ่งอาจจะให้ด้วยความเต็มใจ^{๕๖}

ให้พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวนแจ้งให้ผู้เสียหายหรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายที่มาร้องทุกข์ต่อพนักงานอัยการ ในฐานะพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทราบถึงสิทธิการได้รับค่าตอบแทนตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทน

^{๕๕}พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. ๒๕๕๖ มาตรา ๒๓

^{๕๖}ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๓

ผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ แล้ววันที่กราบละเอียด
การแจ้งนั้นไว้ในสำนวนคดีด้วย^{๑๓}

ข้อ ๕๕ (การส่งประเด็นการสอบสวน)

ในกรณีที่พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในสำนวนการสอบสวนไม่สามารถเดินทางไป
ทำการสอบสวนในท้องที่ใดได้เอง ให้ทำบันทึกเสนอตามลำดับชั้นถึงอัยการสูงสุดเพื่อมอบหมาย
ให้พนักงานอัยการแห่งท้องที่นั้นทำการสอบสวนแทนโดยกำหนดประเด็นการสอบสวนไปด้วย
และแจ้งคำสั่งของอัยการสูงสุดดังกล่าวให้หัวหน้าพนักงานอัยการแห่งท้องที่นั้นทราบแล้วเก็บรวม
ไว้ในสำนวน

ข้อ ๖๐ (พยานหลักฐานอยู่ต่างประเทศ)

ในกรณีผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือพยานหลักฐานอื่นอยู่ต่างประเทศ ให้พนักงานอัยการ
ผู้รับผิดชอบในการสอบสวนประสานงานกับสำนักงานต่างประเทศโดยเร็ว เพื่อดำเนินการตาม
กฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาต่อไป

ข้อ ๖๑ (การส่งเอกสารและวัตถุของกลางไปตรวจพิสูจน์)

การส่งเอกสารและวัตถุของกลางไปตรวจพิสูจน์ให้ใช้แบบพิมพ์ที่สำนักงาน
การสอบสวนกำหนด

ข้อ ๖๒ (การดำเนินการเกี่ยวกับของกลาง)

การยึดสิ่งของให้บันทึกลงในบัญชีของกลางคดีอาญา ตามแบบพิมพ์ที่สำนักงาน
การสอบสวนกำหนด

กรณีที่เจ้าของหรือผู้มีสิทธิเรียกร้องขอคืนสิ่งของที่ยึดไว้ไปดูแลรักษาหรือ
ใช้ประโยชน์ให้พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวนพิจารณาและมีคำสั่งโดยมิชักช้า
โดยในการใช้ดุลพินิจสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้พิจารณาตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขตาม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และกฎกระทรวงกำหนดวิธีการขอคืนสิ่งของ
ที่เจ้าพนักงานยึดไว้ไปดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์ พ.ศ. ๒๕๕๑

ถ้ามีคำสั่งให้คืนสิ่งของ ก่อนส่งมอบสิ่งของนั้นต้องให้ผู้ยื่นคำร้องดำเนินการทำสัญญา
รับมอบสิ่งของไปดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์ และอาจให้ผู้ยื่นคำร้องสาบานตนหรือปฏิญาณตน
หรือส่งมอบหลักประกันด้วยก็ได้

---

^{๑๓}พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยใน
คดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๖/๑ แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่า
ทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๕ มาตรา ๓

การทำสัญญา อย่างน้อยต้องระบุรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ยื่นคำร้องระยะเวลาและสถานที่ที่อนุญาตให้นำสิ่งของไปดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์ ข้อความยินยอมชดใช้เงินตามจำนวนหรืออัตราที่กำหนดในกรณีที่ตั้งของนั้นชำรุดบกพร่องหรือมีอาจส่งคืนได้ และประกันหรือหลักประกันสำหรับในกรณีที่เป็นสัญญาประกัน ทั้งนี้ ให้ใช้แบบพิมพ์ที่สำนักงานการสอบสวนกำหนด (อ.ก.ส.๔๕) หรือนำแบบพิมพ์ที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนดมาใช้โดยอนุโลม

การสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาต หรือการกำหนดเงื่อนไขใด ๆ เพิ่มเติม หรือการสั่งการอย่างหนึ่งอย่างใดตามความในข้อนี้ ให้พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวนเสนออธิบดี หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้พิจารณาสั่ง

กรณีที่มีคำสั่งไม่อนุญาต ให้แจ้งผู้ยื่นคำร้องทราบเป็นหนังสือว่ามีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งนี้ ต่อศาลชั้นต้นที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคืออาญาดังกล่าวได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับการไม่อนุญาต

ในความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ การเก็บรักษาและจัดการทรัพย์สินที่ได้ยึดหรืออายัดไว้ตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมี ส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. ๒๕๕๖ ให้ปฏิบัติตามข้อ ๒๖(๒)

ข้อ ๖๓ (การสอบสวนกรณีผู้ต้องหาเป็นทหาร)

ในกรณีที่ผู้ต้องหาเป็นข้าราชการทหาร ทหารกองประจำการ และนักเรียนในสังกัดกระทรวงกลาโหม ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการทหาร การดำเนินการสอบสวนนอกจากปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหารแล้ว ให้นำระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการปฏิบัติและประสานงานกรณีทหารถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๖๔ (วิธีการเพื่อความปลอดภัย)

ผู้ต้องหาในคดีใด อยู่ในข่ายเป็นผู้กระทำผิดคดีพิเศษที่อาจต้องถูกฟ้องให้กักกัน หรืออยู่ในข่ายที่อาจขอให้ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยอย่างอื่น ให้ทำการสอบสวนให้ได้ความว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำผิดคดีพิเศษ หรือเป็นกรณีที่อาจขอให้ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยอย่างอื่นได้

ข้อ ๖๕ (การจัดทำสำนวน)

ให้รวบรวมเอกสารต่าง ๆ ในการสอบสวนรวมเข้าไว้ในสำนวนการสอบสวน โดยเรียงลำดับตามหมายเลขแบบพิมพ์ที่สำนักงานการสอบสวนกำหนด และควรมีสาระสำคัญในสำนวนการสอบสวนดังต่อไปนี้

- (๑) คำให้การผู้เสียหาย หรือผู้กล่าวหา ผู้ต้องหา และพยานบุคคล
- (๒) บันทึกจับและตรวจค้น

- (๓) บันทึกการแจ้งสิทธิผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหา
- (๔) รายงานความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
- (๕) รายงานการชันสูตรพลิกศพ
- (๖) รายงานการชันสูตรบาดแผลหรือศพของแพทย์
- (๗) บันทึกการตรวจสถานที่เกิดเหตุ
- (๘) แผนที่เกิดเหตุ
- (๙) บันทึกการชี้ตัว หรือภาพผู้ต้องหา
- (๑๐) ภาพถ่ายในคดี
- (๑๑) บัญชีของกลางและบัญชีทรัพย์สิน
- (๑๒) บันทึกคำร้องทุกข์ – ถอนคำร้องทุกข์
- (๑๓) ทะเบียนประวัติอาชญากร
- (๑๔) แผ่นพิมพ์มือผู้ต้องหา
- (๑๕) คำร้องขอฝากขังหรือคัดฟ้องผู้ต้องหา
- (๑๖) ความเห็นของพนักงานสอบสวน
- (๑๗) บันทึกการสอบสวน
- (๑๘) บันทึกการควบคุมตัวผู้ต้องหา
- (๑๙) บัญชีคุมเอกสารในสำนวนการสอบสวน
- (๒๐) บันทึกคำสันนิษฐานแทนในคดีค้ามนุษย์

ในการทำรายงานการสอบสวน ให้สรุปข้อเท็จจริง พิเคราะห์พยานหลักฐานทั้งหมด ความเห็นทางคดี และลงลายมือชื่อของพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบทำการสอบสวนทุกคน

ข้อ ๖๖ (การทำรายงาน การทำความเห็น และการส่งสำนวน)

ในกรณีที่อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนมิได้มีคำสั่งเป็นอย่างอื่น เมื่อการสอบสวนเสร็จสิ้นแล้วให้พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวนทำบันทึกพร้อมเอกสารรายงานการปฏิบัติงานเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงอัยการสูงสุดเพื่อทราบ

ให้พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวน ทำความเห็นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๐ มาตรา ๑๔๑ หรือมาตรา ๑๔๒ ส่งพร้อมสำนวนไปยังอัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนเพื่อส่ง โดยส่งให้พนักงานอัยการในท้องที่ซึ่งมีเขตอำนาจดำเนินคดีรับไว้ เพื่อส่งให้อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนส่งต่อไป

การส่งสำนวนไปยังอัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทน ให้พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวนคำนึงถึงอายุความและระยะเวลาในการควบคุมตัวผู้ต้องหา โดยให้มีระยะเวลาอันสมควรที่อัยการสูงสุด หรือผู้รักษาการแทนจะพิจารณาส่งสำนวนให้ทัน

ข้อ ๖๗ (วิธีปฏิบัติเมื่อมีความเห็นควรสั่งไม่ฟ้องและการปล่อยตัวผู้ต้องหา)

ถ้าผู้ต้องหาถูกควบคุมตัว หรือขังอยู่ เมื่อพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวนมีความเห็นควรสั่งไม่ฟ้อง ให้จัดการปล่อยตัวไปหรือขอให้ศาลปล่อย แล้วแต่กรณี

เมื่ออัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทน มีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว ให้พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการสอบสวนแจ้งคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องผู้ต้องหาและผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษทราบโดยเร็ว

ข้อ ๖๘ (การเก็บและการทำลายสำนวนการสอบสวน)

สำนวนการสอบสวนต้องมี ๒ ชุด ชุดที่ ๑ เป็นต้นฉบับ ชุดที่ ๒ เป็นสำเนาสำนวนการสอบสวน ซึ่งต้องมีรายละเอียดครบถ้วนเช่นเดียวกันกับสำนวนการสอบสวน

การเก็บและการทำลายสำนวนการสอบสวนให้ปฏิบัติ ดังนี้

(๑) เก็บรักษาไว้ในห้องหรือตู้ที่จัดทำไว้โดยเฉพาะของสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยและระมัดระวังมิให้สูญหาย

(๒) การทำลายสำนวนการสอบสวน ให้นาระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการมาบังคับใช้โดยอนุโลม

ส่วนที่ ๒

การสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวน^{๑๔}

ข้อ ๖๙ (อำนาจและหน้าที่ของพนักงานอัยการผู้ทำการสอบสวนร่วม)

พนักงานอัยการผู้ทำการสอบสวนร่วม มีอำนาจออกคำสั่ง หรือให้คำแนะนำพนักงานสอบสวนในเรื่องที่เกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐาน ถ้าพนักงานสอบสวนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือคำแนะนำให้ทำบันทึกรายงานตามลำดับชั้นถึงอัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทน

ในการทำการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวน ให้หารือกับพนักงานสอบสวนตั้งแต่ชั้นเริ่มคดีเพื่อกำหนดแนวทางและแผนงานในการสอบสวน (อ.ก.ส.๕๐)

^{๑๔}ดูแนวทางปฏิบัติตามหนังสือที่ อส ๐๐๐๗ (พท)/ ว ๓๔๕ ลงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๕

ข้อ ๗๐ (มีเหตุขัดข้องไม่อาจเข้าร่วมสอบสวน)

ในกรณีที่พนักงานอัยการผู้ทำการสอบสวนร่วม ไม่อาจร่วมกับพนักงานสอบสวนทำการถามปากคำบุคคลหรือรวบรวมพยานหลักฐานใด โดยมีเหตุขัดข้องอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ให้ทำบันทึกขออนุญาตอัยการพิเศษฝ่ายเพื่อพิจารณาสั่ง ในกรณีจำเป็นเร่งด่วน หรือมีเหตุอันสมควร ให้รายงานด้วยวาจาเพื่อทราบ แล้วจัดทำบันทึกรายงานเป็นหนังสือในภายหลัง

หากอัยการพิเศษฝ่ายเห็นว่าจำเป็นต้องมีพนักงานอัยการเข้าร่วมในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้มอบหมายให้พนักงานอัยการอื่นที่อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนมอบหมายไว้แล้วไปดำเนินการแทน แล้วแจ้งให้พนักงานสอบสวนทราบและเก็บรวมไว้ในสำนวน

ข้อ ๗๑ (การลงลายมือชื่อในบันทึกคำให้การ)

ให้พนักงานอัยการผู้ทำการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนในการถามปากคำผู้เสียหาย ผู้ต้องหา พยาน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ลงลายมือชื่อในบันทึกคำให้การของบุคคลดังกล่าว และขอสำเนาจัดเก็บรวมไว้ในสำนวนด้วย

ในกรณีที่มีความประสงค์จะให้มีการถามปากคำบุคคลใดนอกเหนือจากบุคคลที่พนักงานสอบสวนจะถามปากคำ ให้พนักงานอัยการผู้ทำการสอบสวนร่วม สั่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการหากพนักงานสอบสวนไม่ดำเนินการให้ปฏิบัติตามข้อ ๖๕

ข้อ ๗๒ (การทำความเห็นในรายงานความเห็นทางคดี)

ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ เป็นผู้ทำความเห็นในรายงานความเห็นทางคดี โดยพนักงานอัยการผู้ทำการสอบสวนร่วม ไม่ต้องร่วมทำความเห็นหรือลงลายมือชื่อในรายงานความเห็นทางคดี

ข้อ ๗๓ (การจัดการสำนวน)

ให้พนักงานอัยการผู้ทำการสอบสวนร่วมจัดทำสำนวนเป็น ๒ ชุด ชุดหนึ่งเก็บรักษาไว้ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายที่รับผิดชอบ ส่วนอีกชุดหนึ่งเป็นสำเนาส่งไปยังสำนักงานอัยการผู้รับผิดชอบเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาที่มีความเห็นและคำสั่ง

หมวด ๓**การสอบสวนตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนเพิ่มเติม**

ส่วนที่ ๑**บททั่วไป**

ข้อ ๑๔ (ค่านิยม)

ในแนวทางปฏิบัตินี้

“คดีพิเศษ” หมายความว่า คดีพิเศษที่ต้องมีพนักงานอัยการมาสอบสวนร่วมหรือปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๑๒

“การสอบสวนร่วมกัน” หมายความว่า การสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนพิเศษ ที่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษร่วมดำเนินการกับพนักงานอัยการ

“การปฏิบัติหน้าที่ร่วมกัน” หมายถึง การมีพนักงานอัยการให้คำแนะนำและตรวจสอบพยานหลักฐานตั้งแต่ชั้นเริ่มการสอบสวนในคดีพิเศษ โดยให้เริ่มดำเนินการนับแต่โอกาสแรกเท่าที่จะพึงกระทำได้

ข้อ ๑๕ (บทบาทของพนักงานอัยการ)

พนักงานอัยการมีบทบาทเข้าไปเกี่ยวข้องกับคดีพิเศษในฐานะสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ และเป็นที่ปรึกษาคดีพิเศษที่รวมถึงคดีพิเศษซึ่งมิใช่คดีพิเศษตามแนวทางปฏิบัตินี้ด้วย

ข้อ ๑๖ (การลงสารบบ)

เมื่อสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายได้รับสำนวนคดีพิเศษ ให้ลงรับในสารบบสำนวนตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ (สสพ.)

ข้อ ๑๗ (การเสนอและแจ้งชื่อพนักงานอัยการ)

ให้อธิบดีเสนอชื่อพนักงานอัยการคนหนึ่งคนใดต่ออัยการสูงสุดเพื่อพิจารณาตั้งมอบหมายให้เข้าสอบสวนร่วมหรือปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ โดยให้อธิบดีเป็นผู้แจ้งชื่อพนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมายให้อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษทราบ

ข้อ ๑๘ (การสอบสวนร่วมกันหรือปฏิบัติหน้าที่ร่วมกัน)

ในกรณีที่มีการมอบหมายให้พนักงานอัยการมากกว่าหนึ่งคนเข้าร่วมสอบสวน หรือปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ให้พนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมายทุกคนเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย เว้นแต่มีเหตุจำเป็นไม่อาจไปปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้พนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมายอย่างน้อยหนึ่งคนเข้าร่วมสอบสวน หรือปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ แล้วรายงานให้อัยการพิเศษฝ่ายทราบ

ในกรณีที่พนักงานอัยการได้รับมอบหมายตามวรรคแรกไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงอธิบดี เพื่อพิจารณาแจ้งชื่อพนักงานอัยการอื่นที่ได้รับมอบหมายให้อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษทราบ

ข้อ ๗๕ (วิธีปฏิบัติในการสอบสวนร่วมกัน หรือการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกัน และรายงานผลการสอบสวน)

ในการสอบสวนร่วมกัน หรือการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกัน ให้ปฏิบัติตามข้อบังคับ กคพ. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการสอบสวนร่วมกันหรือการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันในคดีพิเศษ ระหว่างพนักงานสอบสวนพิเศษกับพนักงานอัยการหรืออัยการทหาร พ.ศ. ๒๕๔๗ ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ และแนวทางปฏิบัตินี้ รวมทั้งพิจารณาดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในคดีที่สอบสวนร่วมกันหรือปฏิบัติหน้าที่ร่วมกัน หากเป็นคดีที่มีมูลคดีเดียวกัน หรือเกี่ยวเนื่องกันกับคดีที่พนักงานอัยการรับผิดชอบดำเนินคดีได้เคยมีคำสั่งเด็ดขาดด้วย ให้พนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมายรายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงอัยการสูงสุด เพื่อพิจารณา เมื่อผู้บังคับบัญชามีคำสั่งประการใด ให้ดำเนินการไปตามคำสั่งนั้น แล้วแจ้งพนักงานสอบสวนคดีพิเศษทราบ

(๒) ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษเป็นผู้ทำความเข้าใจในรายงานความเห็นทางคดี โดยพนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมายไม่ต้องร่วมทำความเข้าใจหรือลงลายมือชื่อในรายงานความเห็นทางคดี

(๓) กรณีเป็นคดีสำคัญตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ หรือตามที่สำนักงานอัยการสูงสุดได้แจ้งให้ทราบเพื่อถือปฏิบัติ หรือคดีอื่นที่เห็นสมควรให้พนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมายบันทึกเป็นข้อสังเกตไว้ในสำนวน เพื่อให้พนักงานอัยการที่รับผิดชอบดำเนินคดีใช้ประกอบการพิจารณา มีความเห็นและคำสั่ง

(๔) ให้พนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมาย จัดทำสำเนาสำนวนเป็น ๒ ชุด ชุดหนึ่งเก็บรักษาไว้ ณ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายที่รับผิดชอบ ส่วนอีกชุดหนึ่งส่งไปยังสำนักงานอัยการที่รับผิดชอบการดำเนินคดี เพื่อใช้ประกอบการพิจารณา มีความเห็นและคำสั่ง

ให้พนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมายรายงานผลการสอบสวนตามข้อ ๗๕

ข้อ ๗๖ (ที่ปรึกษาคดีพิเศษ)

ในกรณีที่อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษแต่งตั้งพนักงานอัยการคนหนึ่งคนใดเป็นที่ปรึกษาคดีพิเศษ ที่รวมถึงคดีพิเศษซึ่งมิใช่คดีพิเศษตามแนวทางปฏิบัตินี้ ให้รายงานตามลำดับชั้นจนถึงอัยการสูงสุดเพื่อขอความเห็นชอบก่อนปฏิบัติหน้าที่

ส่วนที่ ๒

การสอบสวนร่วมกัน

ข้อ ๘๑ (หลักการสอบสวนร่วมกัน)

ในการสอบสวนร่วมกัน ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษเป็นผู้รับผิดชอบการทำสำนวนสอบสวน โดยให้พนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมาย หรือร่วมกันกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษตั้งแต่ชั้นเริ่มคดีในการวางแผนงานหรือแผนงานเกี่ยวกับการสอบสวน (อ.ก.ส.๕๐) การสอบคำพยานหรือผู้ต้องหาและการตรวจสอบพยานหลักฐาน ทั้งนี้ เพื่อให้การสอบสวนเป็นไปด้วยความรอบคอบ รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และสิ้นกระแสความเพียงพอที่พนักงานอัยการที่รับผิดชอบการดำเนินคดีจะมีความเห็นและสั่งคดีได้โดยไม่ต้องสอบสวนเพิ่มเติม อันเป็นอำนาจความยุติธรรมแก่ประชาชน รักษาผลประโยชน์ของรัฐ และคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

ข้อ ๘๒ (หน้าที่ของพนักงานอัยการในการสอบสวนร่วมกัน)

การสอบปากคำผู้เสียหายหรือผู้กล่าวหา หรือพยาน หรือผู้ต้องหา และการตรวจสอบพยานหลักฐาน พนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมายมีหน้าที่เข้าร่วมดำเนินการกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษทุกครั้งและต้องลงลายมือชื่อร่วมในบันทึกคำให้การพยานบุคคลหรือผู้ต้องหา หรือบันทึกการเข้าร่วมตรวจสอบการรวบรวมพยานหลักฐานอื่นด้วย โดยต้องปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ

ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน และเพื่อประโยชน์ในการสอบสวน หรือกรณีที่เป็นเรื่องเล็กน้อยพนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมายอาจมอบหมายให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษดำเนินการ โดยการกระทำเป็นหนังสือหรือทางวาจาก็ได้ แล้วรายงานการมอบหมายพร้อมเหตุผลให้อัยการพิเศษฝ่ายทราบ

เมื่อพนักงานสอบสวนคดีพิเศษได้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสองแล้ว หากพนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมายเห็นว่า ต้องสอบสวนเพิ่มเติม หรือดำเนินการเรื่องใดเพิ่มเติม ให้แจ้งหรือร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ทำการสอบสวนเพิ่มเติมหรือดำเนินการเรื่องนั้นเพิ่มเติมต่อไป

ข้อ ๘๓ (การถามปากคำพยานบุคคลเพิ่มเติม)

ในกรณีที่พนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมาย มีความประสงค์จะให้มีการถามปากคำบุคคลใดนอกเหนือจากบุคคลที่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษจะถามคำให้การ ให้แจ้งพนักงานสอบสวนคดีพิเศษดำเนินการ หากพนักงานสอบสวนคดีพิเศษไม่ดำเนินการ ให้ทำบันทึกแจ้ง

พนักงานสอบสวนคดีพิเศษเพื่อรวมไว้ในสำนวน แล้วรายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นถึงอธิบดีอัยการเพื่อพิจารณา

ข้อ ๘๔ (การแนะนำพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ)

เมื่อมีเหตุอันสมควรเพื่อประโยชน์ในการสอบสวน พนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมายอาจให้คำแนะนำแก่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษในการทำสำนวนการสอบสวน โดยทำบันทึกคำแนะนำรวมไว้ในสำนวนการสอบสวน

ข้อ ๘๕ (การขอหมายค้นหรือหมายจับ)

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษจะต้องใช้มาตรการบังคับแก่บุคคลโดยจะขอหมายค้นหรือหมายจับ ให้พนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมายรายงานอัยการพิเศษฝ่าย เพื่อพิจารณาก่อนให้ความเห็นชอบ เว้นแต่เป็นกรณีจำเป็นเร่งด่วน ให้พนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมายพิจารณาให้ความเห็นแล้วรายงานอัยการพิเศษฝ่ายทราบโดยเร็ว ทั้งนี้ ให้นำข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการออกคำสั่งหรือหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๔๘ มาประกอบการพิจารณาด้วย

ข้อ ๘๖ (การกันผู้ต้องหาหรือร่วมกระทำความผิดเป็นพยาน)

กรณีที่จะต้องกันผู้ต้องหาหรือผู้ร่วมกระทำความผิดเป็นพยาน ให้พนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมาย นำข้อ ๕๕ มาบังคับใช้โดยอนุโลม ก่อนดำเนินการหรือก่อนให้คำแนะนำ

ในการใช้แนวทางปฏิบัติสำนักงานการสอบสวนว่าด้วยการสอบสวนนั้น เสมือนเป็นแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ในงานด้านการสอบสวน และขณะนี้สำนักงานอัยการสูงสุดอยู่ระหว่างแต่งตั้งคณะทำงานร่างระเบียบในการสอบสวนคดีอาญา

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า ต่อไปมีการแก้ไขกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและจะมีการร่างพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญาไว้เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายที่จะต้องประกาศใช้ใหม่ที่สุด และเมื่อมีการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานแล้ว ทางสำนักงานอัยการสูงสุดก็ต้องออกระเบียบในการสอบสวนคดีอาญาให้สอดคล้องกับกฎหมายที่แก้ไขต่อไป

แนวทางการวางลักษณะกฎหมายการสอบสวนคดีอาญาของพนักงานอัยการให้เกิดในการสอบสวนคดีอาญา

สำนักงานอัยการสูงสุดต้องร่วมในการผลักดันในการแก้ไขร่างแก้ไขกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งขณะนี้ผ่านมติคณะรัฐมนตรี อยู่ในขั้นตอนของสำนักงานกฤษฎีกาตรวจร่างกฎหมายเพื่อนำเข้าสู่การพิจารณาของสภา ซึ่งยังต้องพิจารณาอีกหลายขั้นตอน ซึ่งไม่แน่ว่าร่างแก้ไขกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจะผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภาหรือไม่ อีกทั้งต้องร่วมแสดงความคิดเห็นกรณีร่างพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา ซึ่งจะมีบางมาตราที่ทาง

สำนักงานอัยการสูงสุดยังไม่เห็นพ้องด้วยกับร่างดังกล่าว ซึ่งทางสำนักงานอัยการสูงสุดยังเห็นว่าไม่ใช่ร่างกฎหมายตามหลักเกณฑ์การสอบสวนร่วมหรือร่วมสอบสวนระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ

การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕๘ ง (๒) ที่ได้มีการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรมที่บัญญัติให้ปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม กำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ชัดเจนเพื่อไม่ให้คดีขาดอายุความและสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการร่วมสอบสวนคดีอาญา การสอบสวนจึงต้องใช้นิติวิทยาศาสตร์และจัดให้มีบริการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มากกว่าหนึ่งหน่วยงานที่มีอิสระจากกัน เพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงอย่างมีทางเลือกนั้น แสดงให้เห็นว่าแนวโน้มนโยบายที่เกิดขึ้น คงเห็นสภาพกระบวนการยุติธรรมที่ เกิดปัญหามากมายในอดีต ทำให้เกิดแนวคิดในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม ซึ่งถ้าได้มีการออกกฎหมายให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ตามมาตรา ๒๕๘ ก็จะเป็นการเปลี่ยนแปลงกระบวนการยุติธรรมในทิศทางที่ดี อันจะถือว่าเป็นการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมตามที่ได้มีการวางแนวทางการปฏิรูปไว้

สำนักงานอัยการสูงสุดต้องมีหลักการในการวางแนวทางลักษณะ กฎหมาย การสอบสวนคดีอาญาของพนักงานอัยการ โดยต้องวางหลักในเรื่อง

(๑) การสอบสวน โดยพนักงานอัยการในกรณีและผู้เสียหายร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน แต่พนักงานสอบสวนไม่รับคำร้องทุกข์ หรือไม่ดำเนินการสอบสวนเป็นคดีอาญาให้ตามกฎหมายเมื่อผู้เสียหายร้องขอ

(๒) คดีที่มีอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไปหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น ให้พนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวน

(๑) คดีที่ผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายร้องขอให้พนักงานอัยการเข้าร่วมทำการสอบสวน

(๔) คดีที่พนักงานสอบสวนเห็นควรให้พนักงานอัยการเข้าร่วมการสอบสวน

(๕) คดีสำคัญ คดีนโยบายของรัฐบาล ซึ่งต้องมีการกำหนดรายละเอียดของคดี

(๖) การสอบสวนร่วมกันระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการในกรณีพนักงานสอบสวนจะใช้มาตรการกับผู้ต้องหาในเรื่องการจับ การค้น การฝากขัง การปล่อยชั่วคราว ต้องได้รับความเห็นชอบจากพนักงานอัยการด้วย

(๗) การกำหนดระยะเวลาในการส่งสำนวนการสอบสวนประเภทสำนวนที่ผู้ต้องหาไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราวขึ้นสอบสวน คือสำนวนที่ผู้ต้องหาถูกฝากขังต่อศาล ต้องมีกำหนด

ระยะเวลาในการสรุปสำนวนส่งพนักงานอัยการพอสมควรเหมาะสมเพื่อให้พนักงานอัยการ มีระยะเวลาในการพิจารณาสั่งคดี

(๘) กรณีพนักงานอัยการสั่งสอบสวนเพิ่มเติมแต่พนักงานสอบสวนไม่ส่งผลการสอบสวนเพิ่มเติมตามกำหนดเวลา ให้พนักงานอัยการเรียกพยานมาสอบสวนเพิ่มเติมในคดีได้ตามที่เห็นสมควร

(๙) การสอบสวนร่วมกันควรให้พนักงานอัยการเข้าร่วมการสอบสวนเพื่อตรวจสอบพยานหลักฐานตั้งแต่เริ่มสอบสวนและให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติตามคำแนะนำของพนักงานอัยการ

สำนักงานอัยการสูงสุดต้องกำหนดแนวทาง หลักเกณฑ์ ในการสอบสวนคดีอาญาของพนักงานอัยการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการสอบสวนคดีอาญา

สรุป

การสอบสวนคดีอาญาในรูปแบบตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนแค่ฝ่ายเดียว ส่วนพนักงานอัยการต้องรองจนกว่าพนักงานสอบสวนจะสอบสวนเสร็จสิ้น จึงนำเสนอสำนวนต่อพนักงานอัยการ พนักงานอัยการจึงเริ่มมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาพยานหลักฐานซึ่งอยู่ในสำนวนการสอบสวน โดยที่พนักงานอัยการไม่เห็นหน้าหรือไม่ได้ซักถาม สอบสวนพยานบุคคลใด ๆ ไม่เห็นแม้แต่พยานวัตถุที่ใช้กระทำความผิด เช่น ปืน มีด สถานที่เกิดเหตุ พนักงานอัยการไม่มีโอกาสที่จะเห็นพยานหลักฐานใด ๆ ถ้าพิจารณาแล้วพยานหลักฐานไม่ชัดเจนหรือมีความสงสัยใด ๆ พนักงานอัยการก็ได้แค่สั่งสอบสวนเพิ่มเติมถ้ายังมีระยะเวลาพอสมควร และการสั่งสอบสวนเพิ่มเติมดังกล่าวก็ไม่สามารถได้พบเห็นพยานเช่นเดิม โดยการสอบสวนเพิ่มเติมก็เป็นหน้าที่พนักงานสอบสวนเป็นผู้ดำเนินการสอบสวนพยานจนเสร็จแล้วนำคำให้การส่งให้พนักงานอัยการ ดังนั้นแทบจะกล่าวได้ว่า พนักงานอัยการของประเทศไทยไม่เคยได้พบเห็น สอบสวน ซักถาม พยานบุคคลใด ๆ แม้กระทั่งพยานที่เป็นผู้เสียหายหรือประจักษ์พยานคงได้เห็นแค่เพียงคำให้การเท่านั้น จึงกล่าวได้ว่า การสอบสวนคดีอาญาในประเทศไทยมีการแบ่งแยกอำนาจหน้าที่อย่างชัดเจน โดยการสอบสวนเป็นของพนักงานสอบสวน การสั่งคดีจะฟ้องหรือไม่ฟ้องเป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ การแบ่งแยกดังกล่าวจึงทำให้สำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนเป็นหลักในคดี ถ้าการให้การของพยานบุคคล การสอบสวนปากคำพยานบุคคล จะให้การชัดเจนละเอียดหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับพนักงานสอบสวนเท่านั้น พนักงานอัยการเป็นแค่ผู้ดำเนินคดีในชั้นศาล

อย่างไรก็ดี หลักเกณฑ์ที่สำคัญตามแนวของอัยการในต่างประเทศหลายประเทศถือว่าการสอบสวนและการฟ้องร้องเป็นกระบวนการเดียวกันที่ไม่สามารถแบ่งแยกจากกันได้ ดังนั้นประสิทธิภาพในการดำเนินคดีจึงตกแก่พนักงานอัยการในการนำตัวผู้ต้องหามาฟ้องลงโทษ

การสอบสวนที่จะมีการปฏิรูปแก้ไขตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้วางหลักเกณฑ์ไว้นั้น ต้องการให้มีการปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ การร่างกฎหมายจึงต้องสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่ต้องการให้พนักงานอัยการได้เข้าร่วมการสอบสวนกับพนักงานสอบสวน ดังนั้น ที่สำคัญที่สุด ก็คือการต้องแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในเรื่องการสอบสวน ให้มีการถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ ในการแก้ไขกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดังกล่าวต้องวางหลักเกณฑ์ที่สำคัญเพื่อจะได้นำออกใช้กฎหมายซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รวมถึงกฎหมายที่มีการนำเสนอ คือ พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา ก็ต้องสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ และต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกับการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งมีลักษณะคดีต่าง ๆ ให้สอดคล้องต่อกันที่จะทำให้พนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวนคดีอาญา

อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการซึ่งอาจต้องทำหน้าที่เหมือนเป็นพนักงานสอบสวนที่ต้องให้พนักงานอัยการสังกัด สำนักงานการสอบสวน ซึ่งสามารถเพิ่มอัตราตามปริมาณงานคดีได้ สำนักงานอัยการสูงสุดจัดสรรพนักงานอัยการทำหน้าที่สอบสวนคดีได้อย่างแน่นอน

สำนักงานอัยการสูงสุดต้องแก้ไขปรับปรุงระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการสอบสวนคดีอาญา

สำนักงานอัยการสูงสุดก็ควรวางแนวทางการสอบสวนในคดีอาญาให้เป็นที่เชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

ในการสอบสวนคดีอาญาในต่างประเทศ ถือว่าการสอบสวนและการฟ้องร้องเป็นกระบวนการเดียวกัน ไม่สามารถแบ่งแยกจากกันได้ จึงให้พนักงานอัยการเข้ากำกับ ควบคุม การสอบสวนหรือเข้าร่วมในการสอบสวน

ส่วนกรณีประเทศไทยตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันยังไม่ได้ให้อำนาจพนักงานอัยการ เข้าสอบสวนกับพนักงานสอบสวนแต่อย่างใด เพียงแค่พนักงานอัยการมีอำนาจสอบสวนในคดี ความผิดนอกราชอาณาจักร และเข้าร่วมการสอบสวนในกรณีการสอบปากคำเด็กอายุไม่เกิน ๑๘ ปี ในกรณีเด็กเป็นผู้เสียหาย ผู้ต้องหาหรือพยาน และร่วมสอบสวนกรณีความตายเกิดขึ้น โดยการ กระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติตามหน้าที่ หรือตายหรืออยู่ในระหว่างการควบคุม ของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติตามหน้าที่เท่านั้น การให้พนักงานอัยการเข้าไป ร่วมสอบสวนคดีอาญายังไม่ได้เกิดขึ้น จนกระทั่งในปัจจุบันมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้มีการบัญญัติไว้ในการสอบสวนคดีอาญา มีการถ่วงดุลของพนักงานสอบสวนและ พนักงานอัยการ

การสอบสวนคดีอาญาในรูปแบบที่ยังไม่มีการแก้ไขกฎหมายนี้ การสอบสวน อยู่ภายใต้อำนาจพนักงานสอบสวนฝ่ายเดียว เมื่อพนักงานสอบสวนเสร็จสิ้นจึงสรุปเสนอพนักงาน อัยการ ซึ่งกว่าจะส่งสำนวนให้พนักงานอัยการก็ใกล้ระยะเวลาครบการฝากขัง การใช้ดุลพินิจของ พนักงานอัยการจึงไม่สามารถทำได้อย่างละเอียดรอบคอบ

การสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนฝ่ายเดียวอาจทำให้ไม่ละเอียดรอบคอบ ขาดการ สอบสวนพยานสำคัญหรือประเด็นของคดีที่ควรจะถามพยานเป็นเหตุให้พนักงานอัยการต้องทำการ สอบสวนเพิ่มเติม ถ้าคดีที่ไม่มีระยะเวลาพอสมควร ก็ไม่สามารถจะสั่งสอบสวนเพิ่มเติมได้ ดังนั้น การสอบสวนฝ่ายเดียวของพนักงานสอบสวนจึงไม่สามารถตรวจสอบพยานหลักฐานโดยพนักงาน อัยการได้

การที่มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้มีบทบัญญัติให้มีการปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ การร่างกฎหมายจึงต้องสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ สำนักงานอัยการสูงสุดต้องมีหน่วยงานและกฎหมายและระเบียบรองรับการแก้ไขกฎหมายด้วย

จากการที่ได้ศึกษาวิจัยถึงแนวทางการสอบสวนคดีอาญาที่มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ ซึ่งหลักเกณฑ์มาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงได้มีการบัญญัติให้มีการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัยนี้ คือ ด้านกระบวนการยุติธรรม ตามมาตรา ๒๕๘ ง (๒) ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นครั้งแรกของประเทศไทยที่จะได้มีกฎหมายในการสอบสวนคดีอาญา ที่ให้พนักงานอัยการเข้าทำการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวน ซึ่งจะต้องมีการวางหลักเกณฑ์กฎหมายที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งต้องพิจารณาบัญญัติให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและการวางหลักเกณฑ์ของกฎหมาย ให้มีการปฏิบัติหน้าที่ในการร่วมกับสอบสวนคดีระหว่างพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวน ซึ่งต้องมีการกำหนดรายละเอียดของคดีต่าง ๆ โดยกำหนดอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ ๑๐ ปี ขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น หรือกรณีเป็นคดีสำคัญต่าง ๆ คดีที่ผู้มีส่วนได้เสียร้องขอให้พนักงานอัยการเข้าร่วมทำการสอบสวน การร่วมสอบสวนจึงต้องมีการวางหลักเกณฑ์ในการร่วมสอบสวนเป็นรูปแบบอย่างไร เพื่อให้เกิดการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ การวางหลักเกณฑ์ในการร่วมสอบสวนโดยมีพนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวนนั้น การพิจารณาร่างกฎหมายต้องให้เกิดแนวทางที่ปฏิบัติได้และเกิดประโยชน์ต่อคู่ความทุกฝ่ายอย่างแท้จริง มิใช่กำหนดให้การเข้าร่วมการสอบสวนของพนักงานอัยการหลังจากพนักงานสอบสวนได้สอบสวนพยานหลักฐานต่าง ๆ แล้ว จนถึงการแจ้งข้อกล่าวหาต่อผู้ต้องหาแล้วถึงแจ้งพนักงานอัยการเข้าร่วมการสอบสวนนั้น ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใด ๆ เพราะพนักงานอัยการจะไม่สามารถเข้าร่วมการสอบสวนตั้งแต่เริ่มต้นคดี ไม่อาจร่วมพิจารณาพยานหลักฐานให้คำปรึกษาแนะนำพนักงานสอบสวนได้ตั้งแต่เริ่มคดี การร่างกฎหมายก็ต้องร่างเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงจะถือเป็นการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมอย่างแท้จริง

การกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ชัดเจน เพื่อมิให้คดีขาดอายุความนั้น ก็ควรต้องมีการร่างกฎหมายกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ โดยแบ่งแยกช่วงเวลาให้เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ อาทิเช่น กรณีการสอบสวน โดยพนักงานสอบสวนที่ไม่ได้ปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน ได้นำผู้ต้องหาไปฝากขังต่อศาล กำหนด

ระยะเวลาในการสรุปสำนวนการสอบสวนเพื่อส่งให้พนักงานอัยการพิจารณานั้นก็ต้องคำนึงถึงการส่งสำนวนที่ควรมีระยะเวลาในการส่งสำนวนการสอบสวนให้พนักงานอัยการได้มีระยะเวลาในการพิจารณาสำนวนการสอบสวนด้วย เพื่อการพิจารณาสิ่งคดีได้อย่างละเอียดรอบคอบในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม หรือมีการพระราชบัญญัติระยะเวลาที่เป็นสิ่งที่สอดคล้องกับการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการถ้าได้มีกฎหมายที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ในกรณีการสอบสวนร่วมกันอันจะเป็นการเปลี่ยนแปลงการสอบสวนในระบบเดิมซึ่งจะทำให้ระบบการสอบสวนคดีอาญา สามารถอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ การสอบสวนร่วมกันระหว่างพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการจะเป็นการช่วยเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพรวมทั้งความถูกต้องครบถ้วนตั้งแต่เริ่มต้นการทำสำนวนการสอบสวนคดี ไม่ขัดหรือแย้งกันเองซึ่งจะทำให้สำนวนการสอบสวนมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทำให้เกิดความเป็นธรรมเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการสอบสวนคดีอาญา

การสอบสวนคดีอาญาระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการจะต้องมีการถ่วงดุลให้เกิดความเป็นธรรมและเป็นประโยชน์ต่อคู่กรณีทุกฝ่าย การเข้าปฏิบัติหน้าที่ร่วมสอบสวนของพนักงานอัยการนั้น มิใช่การเข้าไปเพื่อต้องการอำนาจหากแต่เป็นการกระทำให้สำนวนการสอบสวนคดีอาญาสมบูรณ์ด้วยพยานหลักฐานที่พนักงานอัยการได้เข้าค้นหาพยานหลักฐานตั้งแต่เริ่มต้นคดี ถือว่า การสอบสวนและการฟ้องคดีเป็นกระบวนการเดียวกันที่ไม่สามารถแบ่งแยกจากกันได้ ประสิทธิภาพในการดำเนินคดีกับผู้ต้องหาหรืออาชญากรก็จะเป็นมิติในการร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ ไม่แบ่งแยกต่างคนต่างทำงาน ต่างคนต่างฝ่ายต่างมีความเห็นที่อาจไม่สอดคล้องต้องกัน ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาในชั้นพิจารณาคดีได้เมื่อได้มีการนำพยานหลักฐานเข้าสืบต่อศาล ดังนั้น การมีพนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวนคดีอาญาซึ่งต้องกำหนดประเภทคดีจึงเป็นกรณีที่ดีถือว่าเป็นการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้มีการบัญญัติการปฏิรูปด้านต่าง ๆ หลายด้าน การที่จะทำให้การปฏิรูปได้เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ นั้น ทางผู้มีอำนาจหน้าที่ต้องร่วมมือกันอย่างแท้จริง ที่จะผลักดันให้เกิดกฎหมายออกมาเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ เมื่อมีกฎหมายที่ออกมาให้สอดคล้องรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ แล้ว ก็ต้องมีการปฏิบัติอย่างแท้จริงโดยต้องมีการ

วางระเบียบการปฏิบัติหน้าที่ของทั้งสำนักงานตำรวจแห่งชาติและสำนักงานอัยการสูงสุด เก็บสถิติจำนวนคดีอาญาต่าง ๆ ที่เข้าหลักเกณฑ์ของกฎหมายในกรณีการร่วมสอบสวนระหว่างพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ เมื่อพนักงานอัยการสั่งฟ้องคดี มีการนำสืบพยานหลักฐานในชั้นศาล ในกรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นพยานหลักฐานน่าเชื่อว่าเป็นผู้กระทำความผิดตามกฎหมายอาญา โดยพิจารณาถึงผลสุดท้ายคดีที่มีพนักงานอัยการร่วมสอบสวนที่มีหลักฐานเชื่อว่าเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยกระทำความผิดจริง ศาลจะลงโทษจำเลยได้หรือไม่ อย่างไร โดยนำมาเทียบเคียงกับคดีที่ไม่มีพนักงานอัยการร่วมสอบสวนให้เห็นความแตกต่างระหว่างการร่วมสอบสวนและการไม่มีพนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวน

อย่างไรก็ตาม ถ้าเป็นกรณีผู้ต้องหาไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด เมื่อพนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวนตั้งแต่แรกก็ต้องให้ความเป็นธรรมในชั้นสอบสวนและในชั้นสั่งคดีก็ต้องมีคำสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา จะเห็นได้ว่า ผู้ต้องหาจะได้รับความเป็นธรรมอย่างแท้จริง

การกระทำดังกล่าวสามารถบ่งชี้ได้ว่า การร่วมสอบสวนของพนักงานอัยการกับพนักงานสอบสวนนั้นมีปัญหาอุปสรรคอย่างไรบ้าง ต้องแก้ไขปรับปรุงกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างไรบ้าง ก็พิจารณาปรับปรุงแก้ไขไปตามที่เห็นควร โดยพิจารณาจากข้อขัดข้องหรือสิ่งที่เป็นปัญหาที่อาจไม่สามารถปฏิบัติได้หรืออาจปฏิบัติได้แต่ไม่ดีเท่าที่ควรจนเป็นการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายยอมขึ้นได้ แต่ต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งถือได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ต้องการแก้ไขปัญหาในการปฏิรูปในเรื่องต่าง ๆ ที่มีปัญหาในอดีตจนถึงปัจจุบันที่ผ่านมา เพื่อสิ่งสำคัญที่สุดคือการมีกฎหมายที่บังคับใช้ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชน สังคม ประเทศ ต่อไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

โกเมท ภัทรภิรมย์. อัยการฝรั่งเศส ชีวิตและผลงานโกเมท ภัทรภิรมย์. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ. บริษัทศรีสมบัติการพิมพ์จำกัด, ๒๕๓๖.

อุทิศ วีรวัฒน์. อัยการสกอตแลนด์และอัยการอังกฤษ. ในงานกฐินพระราชทานกรมอัยการ ณ วัดบูรณศิริมาตยาราม เขตพระนคร กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด กรมประชาสงเคราะห์, ๒๕๒๐.

วารสาร

กุลพล พลวัน. "ระบบการดำเนินคดีอาญาโดยอัยการในประเทศไทย". วารสารอัยการ. ฉบับที่ ๑๐๑ (พฤษภาคม ๒๕๒๕) หน้า ๗๒-๑๑๕.

โกเมท ภัทรภิรมย์. "งานอัยการในกระบวนการยุติธรรม". อัยการนิเทศ. เล่มที่ ๓๑ ฉบับที่ ๔, ๒๕๑๒

รุ่งแสง กฤตพงษ์. "ระบบอัยการในประเทศสหรัฐอเมริกา". วารสารอัยการ. (สิงหาคม ๒๕๓๗) หน้า ๓๔-๔๐.

สุจินต์ ทิมสุวรรณ. "การดำเนินคดีอาญาโดยอัยการ". วารสารอัยการ. ฉบับที่ ๔๖ ตุลาคม ๒๕๒๔ หน้า ๕.

กฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก, เมษายน ๒๕๖๐.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

โกเมท ภัทรภิรมย์. การแก้ไขกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับอำนาจสอบสวน อัยการกับการสอบสวนคดีอาญา รวบรวมบทความเกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญานานาชาติ, กรุงเทพฯ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ชุติการพิมพ์

คณิต ฅ นคร. อัยการเยอรมันและการดำเนินคดีอาญาของอัยการเยอรมันก่อนฟ้อง ระบบอัยการ
 ต่างประเทศ ในงานกฐินพระราชทานกรมอัยการ ฅ วัดบูรณศิริมัตยาราม. กรุงเทพฯ.
 โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด กรมประชาสงเคราะห์, ๒๕๒๐ หน้า ๑๕, ๓๑
 ทวีศักดิ์ ฅ ตะกั่วทุ่ง. งานอัยการของประเทศญี่ปุ่น. ระบบอัยการต่างประเทศ ในงานกฐิน
 พระราชทานกรมอัยการ ฅ วัดบูรณศิริมัตยาราม. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์สถาน
 สงเคราะห์หญิงปากเกร็ด กรมประชาสงเคราะห์, ๒๕๒๐ หน้า ๓๕-๔๓ รวมระเบียบ
 สำนักงานอัยการ กรุงเทพมหานคร บริษัทศรีเมืองการพิมพ์ จำกัด ๒๕๓๘

ภาษาต่างประเทศ

Julia Flonda Public Prosecutor and Discretion : A Comparative Study. Oxford : Clarendon Press. 1995

LB Corzon, A dictionary of Law, Second Edition. (n.p.,n.d.). p.5

Office of the Attorney General United State Department of Justice Legal Activities 1994-1995

:Published June 1, 1994 by : Office of Attorney Personnel Management U.S.

Department

of Justice Washington, D.C. 20530. p.27-35

Shigemitsu Dando. Japanese Criminal Procedure. Trans. B.J. George Jr. New Jersey : Fred B.

Rothman & Co., 1965.

Shigemitsu Dando. Japanese Criminal Procedure. Translated. B.J. George Jr. (South Hackensack,

NJ : Fred B.rothman & 1965, p.88

ภาคผนวก

ผนวก ก

แบบสัมภาษณ์

โครงการวิจัยเรื่อง “แนวทางการสอบสวนคดีอาญาที่มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ”

โครงการวิจัยเรื่อง “แนวทางการสอบสวนคดีอาญาที่มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ” เพื่อใช้ประกอบการศึกษาและใช้เป็นข้อมูลในการทำเอกสารวิจัยของหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๒

ผู้วิจัย นายวัชรินทร์ ภาณุรัตน์ นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๒

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ ..... พล.ต.อ. มนู ..... นามสกุล ..... เมฆหมอก .....

เพศ ..... ชาย ..... อายุ ..... ๕๘ ปี .....

ตำแหน่ง .....รอง ผบ.ตร. ....

สถานที่ทำงาน ..... สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ..... โทรศัพท์ ... ๐๕๘-๒๖๑-๕๕๕๕.....

ส่วนที่ ๒

ในการสอบสวนคดีอาญาในต่างประเทศที่มีรูปแบบการสอบสวนที่เป็นสากลซึ่งถือว่าการสอบสวนและการฟ้องร้องเป็นกระบวนการเดียวกันไม่สามารถแบ่งแยกได้ จะมีพนักงานอัยการเข้าร่วมควบคุมการสอบสวนหรือการเข้าร่วมการสอบสวนกับพนักงานสอบสวนตั้งแต่ต้น แต่ประเทศไทยไม่มีพนักงานอัยการเข้าร่วมในการสอบสวนแต่อย่างไร มีเฉพาะบางกรณีตามที่กฎหมายบัญญัติเท่านั้น การสอบสวนภายใต้อำนาจพนักงานสอบสวนฝ่ายเดียวอาจทำให้ไม่ละเอียดรอบคอบ ขาดการสอบสวนพยานสำคัญหรือประเด็นสำคัญในคดี เมื่อพนักงานสอบสวนส่งสำนวนให้พนักงานอัยการพิจารณาก็จะต้องมีการส่งสอบสวนเพิ่มเติมในกรณีมีเวลาการพิจารณาสำนวน แต่ถ้าบางคดีไม่มีระยะเวลาพอก็จะไม่สามารถส่งสอบสวนเพิ่มเติมได้ การสอบสวนฝ่ายเดียวไม่มีการตรวจสอบพยานหลักฐานโดยพนักงานอัยการในชั้นสอบสวน

ต่อมา มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕๘ ง (๒) ได้มีการปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม กำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

ให้ชัดเจนเพื่อมิให้คดีขาดอายุความ และสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติราชการของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา รวมทั้งกำหนดให้การสอบสวนต้องใช้ประโยชน์จากนิติวิทยาศาสตร์

การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้มีการบัญญัติไว้ดังกล่าว จึงต้องมีการร่างกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงถือได้ว่าเป็นการปฏิรูปให้ระบบการสอบสวนคดีอาญาของประเทศไทยสอดคล้องกับต่างประเทศ

ประเด็นการสอบถาม

๑. การสอบสวนคดีอาญาควรมีพนักงานอัยการเข้าร่วมการสอบสวนกับพนักงานสอบสวนหรือไม่อย่างไร

๒. คดีประเภทใดที่ควรมีพนักงานอัยการเข้าร่วมการสอบสวนกับพนักงานสอบสวนเพราะเหตุใด

๓. การสอบสวนคดีอาญาควรมีการทดสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างไร

๔. ควรให้พนักงานอัยการเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนในคดีอาญาที่สำคัญหรือไม่อย่างไร

๕. การเข้าร่วมการสอบสวนระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ ควรเข้าร่วมตั้งแต่ระยะเวลาเมื่อใด อย่างไร

๖. ควรมีการแก้ไขให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนในกรณีผู้ต้องหาถูกขังอยู่ตามมาตรา ๑๔๒ วรรคสาม ไปยังพนักงานอัยการ โดยมีการกำหนดระยะเวลาส่งสำนวนก่อนวันครบกำหนดขังผู้ต้องหาครั้งสุดท้าย หรือไม่ อย่างไร

๗. การสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติราชการของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญาควรมีรูปแบบอย่างไร

บทสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

เอกสารวิจัย นายวัชรินทร์ ภาณุรัตน์ เรื่อง แนวทางการสอบสวนคดีอาญาที่มีการตรวจสอบและ
ถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ

วันเดือนปีที่สัมภาษณ์ ..... ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๓ .....

ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ .. .. พล.ต.อ. มนุ เมฆหมอก .....

ตำแหน่ง ..... รอง ผบ.ตร. ....

สถานที่ทำงาน ..... สำนักงานตำรวจแห่งชาติ .....

หัวข้อคำถาม/แนวทางการสัมภาษณ์

๑. การสอบสวนคดีอาญาควรมีพนักงานอัยการเข้าร่วมการสอบสวนกับพนักงานสอบสวน
หรือไม่อย่างไร

ตอบ การสอบสวนคดีอาญาเป็นการรวบรวมพยานหลักฐาน และการดำเนินการทั้งหลาย
เพื่อทราบข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน เพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหา และเพื่อเอาตัวผู้กระทำ
ความผิดมาฟ้องลงโทษ ในการรวบรวมพยานหลักฐานนั้น ผมเห็นว่าควรมีพนักงานอัยการเข้าร่วม
ทำการสอบสวนกับพนักงานสอบสวนด้วย เพื่อให้เกิดการถ่วงดุลอำนาจในการพิจารณาเบื้องต้นใน
การวินิจฉัยถึงวิธี ขั้นตอนที่ถูกต้องในการรวบรวมพยานหลักฐานอันเป็นขั้นตอนสำคัญมากในการ
สอบสวนและเป็นต้นน้ำที่สำคัญของกระบวนการยุติธรรม และป้องกันข้อกล่าวหาที่มีต่อพนักงาน
สอบสวนที่มีอยู่ในปัจจุบันได้ รวมทั้งเป็นหลักประกันในการสร้างความเป็นธรรมให้กับทั้งผู้ต้องหา
และผู้เสียหายได้ แต่หากจะให้พนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวนทุกคดีนั้นคงเป็นการสร้างภาระ
ให้กับพนักงานอัยการ ซึ่งมีภาระหน้าที่งานที่หนักอยู่แล้ว

๒. คดีประเภทใดที่ควรมีพนักงานอัยการเข้าร่วมการสอบสวนกับพนักงานสอบสวน
เพราะเหตุใด

ตอบ ตามที่แจ้งแล้วในคำถามที่แล้วว่าการที่จะให้พนักงานอัยการเข้าร่วมการสอบสวน
ในทุกคดีนั้นปัจจุบันน่าจะเป็นไปได้ยาก ในเบื้องต้นนั้นควรเป็นคดีประเภทที่ข้าราชการตำรวจเป็น
ผู้กล่าวหาหรือจับกุมเองเพื่อป้องกันข้อกล่าวหาว่าพนักงานสอบสวนไม่เป็นธรรม ช่วยเหลือตนเอง
และคดีที่ผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายร้องขอโดยมีเหตุผลอันสมควร เช่น คู่กรณีเป็นผู้มีอิทธิพล มีฐานะ
ทางสังคมที่แตกต่างกัน หรือกรณีคู่กรณีเป็นข้าราชการการเมือง หรือข้าราชการประจำ ซึ่งอาจมี
ปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อความเชื่อถือในการดำเนินการของพนักงานสอบสวน

๓. การสอบสวนคดีอาญาควรมีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับ
พนักงานอัยการอย่างไร

ตอบ การตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการนั้น ต้องเป็นขั้นตอนที่ไม่ซับซ้อน ยุ่งยากที่จะทำให้การสอบสวนต้องใช้เวลามากขึ้น เพราะกระบวนการยุติธรรมยิ่งช้ายิ่งไม่เกิดความเป็นธรรม ในความเห็นของผม ควรเป็นขั้นตอนสำคัญ ๆ ในการรวบรวมพยานหลักฐาน คือ การสอบสวนผู้ต้องหา ผู้กล่าวหา พยานต่าง ๆ เท่านั้น ในส่วนของการดำเนินการอื่นเช่น การตรวจที่เกิดเหตุ การตรวจสอบวัตถุพยานฯ จะมีผู้เกี่ยวข้องในขั้นตอนต่าง ๆ อยู่แล้ว ซึ่งหากไม่ถูกต้อง ผู้ต้องหา ผู้กล่าวหา พยาน อาจแจ้งต่อพนักงานอัยการในชั้นสอบปากคำได้

๔. ควรให้พนักงานอัยการเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนในคดีอาญาที่สำคัญหรือไม่อย่างไร

ตอบ ผมเห็นว่าไม่ควร เนื่องจากในกระบวนการยุติธรรมนั้นพนักงานอัยการมีหน้าที่พิจารณาพยานหลักฐานในชั้นสุดท้ายก่อนที่จะมีความเห็นว่าจะฟ้องหรือไม่ฟ้องคดีต่อศาล ดังนั้น หากให้พนักงานอัยการเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน จะทำให้พนักงานอัยการต้องพิจารณาสำนวนดังกล่าวถึงสองครั้ง ซึ่งหากเป็นเช่นนี้การถ่วงดุลอำนาจจะลดลง และอาจเกิดแรงกดดันไปยังองค์กรอัยการได้ในอนาคต ซึ่งไม่ควรเป็นเช่นนั้น ดังนั้นในขั้นตอนการสอบสวนอัยการควรทำหน้าที่เพียงเข้าร่วมถ่วงดุลการดำเนินการของพนักงานสอบสวนเท่านั้น

๕. การเข้าร่วมการสอบสวนระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ ควรเข้าร่วมตั้งแต่ระยะเวลาเมื่อใด อย่างไร

ตอบ ควรเข้าร่วมเมื่อมีการสอบผู้กล่าวหาหรือผู้ต้องหา อันเป็นพยานบุคคลปากแรก เนื่องจากต้องยอมรับว่าเป็นการเริ่มต้นกระบวนการยุติธรรมและเป็นจุดสำคัญ หากเริ่มต้นได้ถูกต้องตั้งแต่แรกแล้ว การรวบรวมพยานหลักฐานต่อมาจะทำให้ถูกต้องและง่ายขึ้น โดยอาจให้พนักงานสอบสวนแจ้งพนักงานอัยการเข้าร่วมทำการสอบสวนและ/หรือให้ผู้เสียหาย ญาติผู้ต้องหา ยื่นเรื่องต่อพนักงานอัยการโดยตรง แล้วดำเนินการนัดหมายเข้าร่วมทำการสอบสวนปากคำ

๖. ควรมีการแก้ไขให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนในกรณีผู้ต้องหาถูกขังอยู่ตามมาตรา ๑๔๒ วรรคสาม ไปยังพนักงานอัยการ โดยมีการกำหนดระยะเวลาส่งสำนวนก่อนวันครบกำหนดขังผู้ต้องหาครั้งสุดท้าย หรือไม่ อย่างไร

ตอบ ในปัจจุบันสำนักงานตำรวจแห่งชาติก็มีระเบียบปฏิบัติภายในให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนให้กับพนักงานอัยการก่อนครบกำหนดขังครั้งสุดท้าย ๑ ครั้งอยู่แล้ว ซึ่งสอดคล้องกับการปฏิบัติจริง เนื่องจากพนักงานอัยการต้องมีความรู้ที่จะตรวจพยานต่าง ๆ ในสำนวนการสอบสวนและร่างฟ้อง เว้นแต่มีเหตุจำเป็นจริง ๆ ก็ให้ส่งสำนวนก่อนครบกำหนดขังครั้งสุดท้าย ๓ วัน ดังนั้น จึงควรกำหนดระยะเวลาให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนก่อนครบกำหนดขังผู้ต้องหาครั้งสุดท้ายตามแนวทางที่ปฏิบัติกันอยู่

๑. การสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติราชการของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ ในการสอบสวนคดีอาญาควรมีรูปแบบอย่างไร

ตอบ ในการสร้างความเชื่อมั่นนั้น อาจแยกได้ใน ๒ ด้าน คือ

๑. การสร้างความเชื่อมั่นในขั้นตอนการดำเนินการสอบสวนที่พนักงานอัยการร่วม ดำเนินการสอบสวนกับพนักงานสอบสวนนั้น ต้องอาศัยการสร้างขั้นตอนต่าง ๆ ที่สามารถปฏิบัติ ได้จริงระหว่างองค์กรอัยการและสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อไม่ให้เกิดภาระต่อประชาชนที่มากขึ้น ไม่ให้เกิดข้อขัดแย้งระหว่างองค์กรผู้ปฏิบัติงาน อันจะกระทบต่อการให้บริการประชาชนได้ และสามารถตรวจสอบการปฏิบัติได้ในภายหลังการสอบปากคำพยานบุคคลทุกปากจึงควรต้องมีการ บันทึกภาพและเสียงเกิดไว้ทุกคดี รวมทั้งต้องอาศัยการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบ ให้เห็นถึงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากกระบวนการดังกล่าวการร่วมกันสอบสวนดังกล่าว

๒. การสร้างความเชื่อมั่นในตัว of พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ ในส่วน นี้ถือว่าเป็นเรื่องใหญ่ เพราะเป็นเรื่องของตัวบุคคล ต้องกล่าวไปถึงขั้นตอนของการคัดเลือก คนเข้างาน การฝึกอบรมพัฒนานุเคราะห์ภายในหน่วย

ผนวก ข

แบบสัมภาษณ์

โครงการวิจัยเรื่อง “แนวทางการสอบสวนคดีอาญาที่มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ”

โครงการวิจัยเรื่อง “แนวทางการสอบสวนคดีอาญาที่มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ” เพื่อใช้ประกอบการศึกษาและใช้เป็นข้อมูลในการทำเอกสารวิจัยของหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๒

ผู้วิจัย นายวัชรินทร์ ภาณุรัตน์ นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๒

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ ..... นายธานี ..... นามสกุล ..... สิงหาคม .....

เพศ ..... ชาย ..... อายุ ..... ๕๖ ปี .....

ตำแหน่ง ..... ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา .....

สถานที่ทำงาน ..... ศาลฎีกา ..... โทรศัพท์ .... ..

ส่วนที่ ๒

ในการสอบสวนคดีอาญาในต่างประเทศที่มีรูปแบบการสอบสวนที่เป็นสากลซึ่งถือว่าการสอบสวนและการฟ้องร้องเป็นกระบวนการเดียวกันไม่สามารถแบ่งแยกได้ จะมีพนักงานอัยการเข้าร่วมควบคุมการสอบสวนหรือการเข้าร่วมการสอบสวนกับพนักงานสอบสวนตั้งแต่ต้น แต่ประเทศไทยไม่มีพนักงานอัยการเข้าร่วมในการสอบสวนแต่อย่างไร มีเฉพาะบางกรณีตามที่กฎหมายบัญญัติเท่านั้น การสอบสวนภายใต้อำนาจพนักงานสอบสวนฝ่ายเดียวอาจทำให้ไม่ละเอียดรอบคอบ ขาดการสอบสวนพยานสำคัญหรือประเด็นสำคัญในคดี เมื่อพนักงานสอบสวนส่งสำนวนให้พนักงานอัยการพิจารณาก็จะต้องมีการส่งสอบสวนเพิ่มเติมในกรณีมีเวลาการพิจารณาสำนวน แต่ถ้าบางคดีไม่มีระยะเวลาพอก็จะไม่สามารถส่งสอบสวนเพิ่มเติมได้ การสอบสวนฝ่ายเดียวไม่มีการตรวจสอบพยานหลักฐานโดยพนักงานอัยการในชั้นสอบสวน

ต่อมา มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕๘ ง (๒) ได้มีการปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม กำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

ให้ชัดเจนเพื่อมิให้คดีขาดอายุความ และสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติราชการของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา รวมทั้งกำหนดให้การสอบสวนต้องใช้ประโยชน์จากนิติวิทยาศาสตร์

การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้มีการบัญญัติไว้ดังกล่าว จึงต้องมีการร่างกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงถือได้ว่าเป็นการปฏิรูปให้ระบบการสอบสวนคดีอาญาของประเทศไทยสอดคล้องกับต่างประเทศ

ประเด็นการสอบถาม

๑. การสอบสวนคดีอาญาควรมีพนักงานอัยการเข้าร่วมการสอบสวนกับพนักงานสอบสวนหรือไม่อย่างไร

๒. คดีประเภทใดที่ควรมีพนักงานอัยการเข้าร่วมการสอบสวนกับพนักงานสอบสวนเพราะเหตุใด

๓. การสอบสวนคดีอาญาควรมีการทดสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างไร

๔. ควรให้พนักงานอัยการเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนในคดีอาญาที่สำคัญหรือไม่อย่างไร

๕. การเข้าร่วมการสอบสวนระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ ควรเข้าร่วมตั้งแต่ระยะเวลาเมื่อใด อย่างไร

๖. ควรมีการแก้ไขให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนในกรณีผู้ต้องหาถูกขังอยู่ตามมาตรา ๑๔๒ วรรคสาม ไปยังพนักงานอัยการ โดยมีการกำหนดระยะเวลาส่งสำนวนก่อนวันครบกำหนดขังผู้ต้องหาครั้งสุดท้าย หรือไม่ อย่างไร

๗. การสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติราชการของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญาควรมีรูปแบบอย่างไร

บทสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

เอกสารวิจัย นายวัชรินทร์ ภาณุรัตน์ เรื่อง แนวทางการสอบสวนคดีอาญาที่มีการตรวจสอบและ
ถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ

วันเดือนปีที่สัมภาษณ์ ..... ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓ .....

ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ .. .. นายธานี สิงหนาท .....

ตำแหน่ง ..... ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา .....

สถานที่ทำงาน ..... ศาลฎีกา .....

หัวข้อคำถาม/แนวทางการสัมภาษณ์

๑. การสอบสวนคดีอาญาควรมีพนักงานอัยการเข้าร่วมการสอบสวนกับพนักงานสอบสวน
หรือไม่อย่างไร

ตอบ การสอบสวนคดีอาญาควรมีพนักงานอัยการเข้าร่วมการสอบสวนกับพนักงาน
สอบสวน เพราะพนักงานอัยการเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายมากกว่าพนักงาน
สอบสวน ควรเข้าไปช่วยเหลือแนะนำเกี่ยวกับการสอบสวนตั้งแต่ต้น

๒. คดีประเภทใดที่ควรมีพนักงานอัยการเข้าร่วมการสอบสวนกับพนักงานสอบสวน
เพราะเหตุใด

ตอบ คดีที่พนักงานอัยการเข้าร่วมการสอบสวนตั้งแต่ต้นน่าจะเป็นคดีที่มีอัตราโทษจำคุก
อย่างต่ำ ๕ ปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้นทำนองเดียวกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความอาญา มาตรา ๑๗๖

๓. การสอบสวนคดีอาญาควรมีการตอบสนองและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับ
พนักงานอัยการอย่างไร

ตอบ ควรให้พนักงานอัยการเข้าไปร่วมกับพนักงานสอบสวนตั้งแต่ต้นโดยแนะนำให้
คำปรึกษาแก่พนักงานสอบสวน

๔. ควรให้พนักงานอัยการเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนในคดีอาญาที่สำคัญหรือไม่
อย่างไร

ตอบ พนักงานอัยการควรเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนในคดีอาญาที่สำคัญและเป็น
ผู้ร่วมทำความเข้าใจควรตั้งฟ้องด้วย

๕. การเข้าร่วมการสอบสวนระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ ควรเข้าร่วมตั้งแต่ระยะเวลาเมื่อใด อย่างไร

ตอบ ควรเข้าร่วมตั้งแต่เริ่มต้นสอบสวนคดีโดยให้พนักงานสอบสวนมีหน้าที่แจ้งให้พนักงานอัยการทราบ

๖. ควรมีการแก้ไขให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนในกรณีผู้ต้องหาถูกขังอยู่ตามมาตรา ๑๔๒ วรรคสาม ไปยังพนักงานอัยการ โดยมีการกำหนดระยะเวลาส่งสำนวนก่อนวันครบกำหนดขังผู้ต้องหาครั้งสุดท้าย หรือไม่ อย่างไร

ตอบ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๗ เป็นเรื่องการฝากขังผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในชั้นสอบสวนทั้งหมด ไม่ควรแบ่งแยกอำนาจฝากขังระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ แต่ให้เป็นเรื่องการประสานงานระหว่างพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ ไม่ควรเข้าไปปรับปรุง มาตรา ๑๔๒ วรรคสาม

๗. การสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติราชการของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญาควรมีรูปแบบอย่างไร

ตอบ พนักงานสอบสวนควรมีระบบการบังคับบัญชาเฉพาะ ปราศจากการแทรกแซง ของอัยการเหมาะสม แล้วมีคณะกรรมการอัยการ

ผนวก ก

แบบสัมภาษณ์

โครงการวิจัยเรื่อง “แนวทางการสอบสวนคดีอาญาที่มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ”

โครงการวิจัยเรื่อง “แนวทางการสอบสวนคดีอาญาที่มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ” เพื่อใช้ประกอบการศึกษาและใช้เป็นข้อมูลในการทำเอกสารวิจัยของหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๒

ผู้วิจัย นายวัชรินทร์ ภาณุรัตน์ นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๒

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ ..... มั่นเกียรติ ..... นามสกุล ..... ธนวิจิตรพันธ์ .....

เพศ ..... ชาย ..... อายุ ..... ๖๑ ปี .....

ตำแหน่ง ..... อธิบดีอัยการ สำนักงานการสอบสวน .....

สถานที่ทำงาน ... สำนักงานการสอบสวน สำนักงานอัยการสูงสุด ... โทรศัพท์ ๐๖๔๕๘๕๘๘๗๕๓

ส่วนที่ ๒

ในการสอบสวนคดีอาญาในต่างประเทศที่มีรูปแบบการสอบสวนที่เป็นสากลซึ่งถือว่าการสอบสวนและการฟ้องร้องเป็นกระบวนการเดียวกันไม่สามารถแบ่งแยกได้ จะมีพนักงานอัยการเข้าร่วมควบคุมการสอบสวนหรือการเข้าร่วมการสอบสวนกับพนักงานสอบสวนตั้งแต่ต้น แต่ประเทศไทยไม่มีพนักงานอัยการเข้าร่วมในการสอบสวนแต่อย่างไร มีเฉพาะบางกรณีตามที่กฎหมายบัญญัติเท่านั้น การสอบสวนภายใต้อำนาจพนักงานสอบสวนฝ่ายเดียวอาจทำให้ไม่ละเอียดรอบคอบ ขาดการสอบสวนพยานสำคัญหรือประเด็นสำคัญในคดี เมื่อพนักงานสอบสวนส่งสำนวนให้พนักงานอัยการพิจารณาก็จะต้องมีการส่งสอบสวนเพิ่มเติมในกรณีมีเวลาการพิจารณาสำนวน แต่ถ้าบางคดีไม่มีระยะเวลาพอก็จะไม่สามารถส่งสอบสวนเพิ่มเติมได้ การสอบสวนฝ่ายเดียวไม่มีการตรวจสอบพยานหลักฐานโดยพนักงานอัยการในชั้นสอบสวน

ต่อมา มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕๘ ง (๒) ได้มีการปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม กำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

ให้ชัดเจนเพื่อมิให้คดีขาดอายุความ และสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติราชการของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา รวมทั้งกำหนดให้การสอบสวนต้องใช้ประโยชน์จากนิติวิทยาศาสตร์

การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้มีการบัญญัติไว้ดังกล่าว จึงต้องมีการร่างกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงถือได้ว่าเป็นการปฏิรูปให้ระบบการสอบสวนคดีอาญาของประเทศไทยสอดคล้องกับต่างประเทศ

ประเด็นการสอบถาม

๑. การสอบสวนคดีอาญาควรมีพนักงานอัยการเข้าร่วมการสอบสวนกับพนักงานสอบสวนหรือไม่อย่างไร

๒. คดีประเภทใดที่ควรมีพนักงานอัยการเข้าร่วมการสอบสวนกับพนักงานสอบสวนเพราะเหตุใด

๓. การสอบสวนคดีอาญาควรมีการทดสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างไร

๔. ควรให้พนักงานอัยการเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนในคดีอาญาที่สำคัญหรือไม่อย่างไร

๕. การเข้าร่วมการสอบสวนระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ ควรเข้าร่วมตั้งแต่ระยะเวลาเมื่อใด อย่างไร

๖. ควรมีการแก้ไขให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนในกรณีผู้ต้องหาถูกขังอยู่ตามมาตรา ๑๔๒ วรรคสาม ไปยังพนักงานอัยการ โดยมีการกำหนดระยะเวลาส่งสำนวนก่อนวันครบกำหนดขังผู้ต้องหาครั้งสุดท้าย หรือไม่ อย่างไร

๗. การสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติราชการของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญาควรมีรูปแบบอย่างไร

บทสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

เอกสารวิจัย นายวัชรินทร์ ภาณุรัตน์ เรื่อง แนวทางการสอบสวนคดีอาญาที่มีการตรวจสอบและ
ถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ

วันเดือนปีที่สัมภาษณ์ ..... ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓.....

ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ .. .. มั่นเกียรติ ธนวิจิตรพันธ์ .....

ตำแหน่ง ..... อธิบดีอัยการสำนักงานการสอบสวน .....

สถานที่ทำงาน ..... สำนักงานการสอบสวน สำนักงานอัยการสูงสุด .....

๑. การสอบสวนคดีอาญาควรมีพนักงานอัยการเข้าร่วมการสอบสวนกับพนักงานสอบสวน
หรือไม่อย่างไร

- พนักงานอัยการและพนักงานสอบสวนอยู่ในกระบวนการยุติธรรมขั้นก่อนฟ้องด้วยกัน
โดยพนักงานสอบสวนมีอำนาจและหน้าที่ในการทำสำนวนการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน
ส่งให้พนักงานอัยการพิจารณา เมื่อพนักงานอัยการรับสำนวนการสอบสวนมาแล้วก็มีอำนาจและ
หน้าที่ในการพิจารณาพยานหลักฐานในชั้นสอบสวนว่าสำนวนการสอบสวนของพนักงาน
สอบสวนมีพยานหลักฐานที่ใช้รับฟังและมีน้ำหนักในการลงโทษในชั้นศาลได้หรือไม่ เพราะหาก
พยานหลักฐานไม่พอรับฟังก็ต้องสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน
เพิ่มเติม ถ้าพยานหลักฐานมีมูลรับฟังได้ก็จะฟ้องคดีต่อศาล โดยพนักงานอัยการมีหน้าที่นำพยานมา
พิสูจน์ความผิดของจำเลยเพื่อให้ศาลลงโทษจำเลยตามฟ้อง

จะเห็นได้ว่า ถ้าพนักงานอัยการซึ่งเป็นผู้นำพยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวนไป
พิสูจน์ความผิดของจำเลยในชั้นศาล ไม่สามารถรู้ได้ว่าพยานหลักฐานที่ปรากฏในสำนวนการ
สอบสวนนั้น ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายและมีน้ำหนักในการรับฟังตามประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความอาญาหรือไม่ ย่อมส่งผลต่อการพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา
หรือจำเลย เปรียบเสมือนการทำอาหารถ้าพนักงานสอบสวนเป็นผู้รวบรวมแสงหาวัตถุดิบมาให้
พนักงานอัยการเป็นผู้ประกอบและปรุงอาหารเพื่อนำไปให้ศาลรับประทาน ถ้าวัตถุดิบไม่ดีไม่มี
คุณภาพหรือเป็นพิษย่อมส่งผลต่อสุขภาพของผู้รับประทาน คือศาลยกฟ้อง แต่ถ้าวัตถุดิบดีมีคุณภาพ
และเป็นประโยชน์แก่ร่างกาย คือศาลลงโทษจำเลยตามฟ้อง

ดังนั้น พนักงานอัยการจึงจำเป็นต้องรู้ว่าพยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวนเป็น
พยานหลักฐานที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายและมีน้ำหนักในการรับฟังพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือ

ความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ โดยมีอำนาจเข้าไปควบคุมการสอบสวนในลักษณะร่วมทำการสอบสวนหรือสั่งการหรือให้คำแนะนำในเรื่องเกี่ยวกับการสอบสวน

๒. คดีประเภทใดที่ควรมีพนักงานอัยการเข้าร่วมการสอบสวนกับพนักงานสอบสวน เพราะเหตุใด

ในหลักการพนักงานอัยการควรมีอำนาจเข้าไปควบคุมการสอบสวน คดีอาญาในลักษณะร่วมทำการสอบสวนหรือสั่งการหรือให้คำแนะนำในเรื่องเกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญาทุกประเภท แต่เนื่องจากระบบกระบวนการยุติธรรมชั้นก่อนฟ้องของประเทศไทยแยกอำนาจการสอบสวนและอำนาจการฟ้องคดีไว้ค่อนข้างชัดเจนมานานแล้ว ประกอบกับกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันต้องการให้มีการปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม กำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ให้ชัดเจนเพื่อมิให้คดีขาดอายุความ และสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติราชการของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา ดังนั้นพนักงานอัยการจึงควรเข้าไปมีบทบาทในคดีอาญา เช่น คดีสำคัญ คดีที่มีความผิดร้ายแรงส่งผลกระทบต่อความสุขของประชาชนและผลประโยชน์ของประเทศอย่างมาก คดีลักษณะเช่นเดียวกับคดีพิเศษ เป็นต้น

๓. การสอบสวนคดีอาญาควรมีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างไร

- พนักงานอัยการควรมีอำนาจในการสั่งและให้คำแนะนำในเรื่องที่เกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐาน

- มาตรการใช้บังคับในชั้นสอบสวน เช่น การขอลายเซ็น หมายจับต่อศาลควรขอความเห็นชอบต่อพนักงานอัยการก่อน เช่นเดียวกับคดีพิเศษ เป็นต้น

- ระยะเวลาในการสอบสวนต้องใช้ร่วมกันอย่างเหมาะสม (ดูตามร่างแก้ไข วิ.อาญา หรือร่างพ.ร.บ.การสอบสวนคดีอาญา...)

๔. ควรให้พนักงานอัยการเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนในคดีอาญาที่สำคัญหรือไม่อย่างไร

- พนักงานอัยการยังไม่ควรเข้าไปเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนในคดีอาญาที่สำคัญ เนื่องจากจะเป็นผู้สอบสวนทำความเข้าใจชั้นสอบสวนเองและตั้งคดีเอง อันเป็นการขัดต่อหลักการตรวจสอบและถ่วงดุลกันเพื่อความเหมาะสมตามรัฐธรรมนูญ

๕. การเข้าร่วมการสอบสวนระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ ควรเข้าร่วมตั้งแต่ระยะเวลาเมื่อใด อย่างไร

- ควรเข้าไปมีบทบาทเกี่ยวข้องกับตั้งแต่เริ่มต้นคดี เช่น ทราบว่ามีความผิดเกิดขึ้น เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินคดีเป็นไปอย่างครบถ้วน ถูกต้องตามกฎหมายและมีประสิทธิภาพด้วยความรวดเร็ว เนื่องจากพยานหลักฐานสำคัญอาจสูญหาย หรือเสียไป หากไม่มีการรวบรวมไว้อย่างมีประสิทธิภาพและทันท่วงที

๖. ควรมีการแก้ไขให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนในกรณีผู้ต้องหาถูกขังอยู่ตามมาตรา ๑๕๒ วรรคสาม ไปยังพนักงานอัยการ โดยมีการกำหนดระยะเวลาส่งสำนวนก่อนวันครบกำหนดขังผู้ต้องหาครั้งสุดท้าย หรือไม่ อย่างไร

- ตอบในข้อ ๓ แล้ว

- ปัจจุบันพนักงานสอบสวนมักใช้วิธีควบคุมตัวผู้ต้องหา ก่อน แล้วค่อยไปสอบสวน แสวงหารวบรวมพยานหลักฐานทำให้การสอบสวนไม่ทันระยะเวลาควบคุมตัวผู้ต้องหาและต้องเร่งรีบ จึงส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการสอบสวน ดังนั้น ควรสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานก่อนเมื่อเห็นว่าคดีมีหลักฐานพอพิสูจน์ความผิดผู้ต้องหาแล้วจึงค่อยทำการจับกุมและควบคุมตัว

๗. การสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติราชการของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญาควรมีรูปแบบอย่างไร

- ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสียต้องสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างสะดวก เสมอภาค และเท่าเทียมกัน โดยสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารในคดีที่เกี่ยวข้องกับตนเองและที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ รวมทั้งการดำเนินคดีที่มีความรวดเร็ว โปร่งใสและเป็นธรรม

ประวัติย่อผู้วิจัย

- ชื่อ : นายวัชรินทร์ ภาณุรัตน์
- วัน เดือน ปีเกิด : ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๐๕
- การศึกษา : ปริญญาตรี นิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา ๒๕๒๕
: เนติบัณฑิตไทย สมัยที่ ๔๒ ปีการศึกษา ๒๕๔๔
: ปริญญาโท นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติการทำงานโดยย่อ

- : อัยการประจำกอง สำนักงานคดีอาญา
  - : รองอัยการจังหวัดคดีศาลแขวงพิษณุโลก
  - : อัยการประจำกรม สำนักงานคดีแพ่ง สำนักงานคดีแรงงาน
  - : อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด เลขานุการสำนักงานคดีอาญา
  - : อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด เลขานุการสำนักงานคดีพิเศษ, เลขานุการหัวหน้าผู้ตรวจการอัยการ, เลขานุการรองอัยการสูงสุด
  - : อัยการจังหวัด สคชจ.ราชบุรี
  - : อัยการจังหวัดคดีเยาวชนและครอบครัวสมุทรสงคราม
  - : อัยการจังหวัดคดีศาลแขวงนครสวรรค์
  - : อัยการจังหวัดพัทธยา
  - : อัยการผู้เชี่ยวชาญพิเศษ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายการสอบสวน ๒
- ตำแหน่งปัจจุบัน : อัยการพิเศษฝ่าย สำนักงานการสอบสวน สำนักงานอัยการสูงสุด

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การเมือง

เรื่อง แนวทางการสอบสวนคดีอาญาที่มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ

ผู้วิจัย นายวัชรินทร์ ภาณุรัตน์

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 62

ตำแหน่ง อัยการพิเศษฝ่าย สำนักงานการสอบสวน สำนักงานอัยการสูงสุด

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในประเทศไทยมีการแบ่งแยกอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนคดีอาญาออกจากอำนาจหน้าที่การฟ้องคดีอาญาอย่างเด็ดขาด ทั้งที่ ในระบบสากลการสอบสวนและการฟ้องคดีเป็นกระบวนการเดียวกันที่ไม่สามารถแบ่งแยกจากกันได้ เมื่อกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย การสอบสวนคดีเป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ แม้ตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 อำนาจการสอบสวนคดีเป็นของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ แต่อาจขอให้อัยการเข้าร่วมการสอบสวนได้ แต่ก็ยังมีได้เป็นการแก้ไขปัญหายังตรงจุด

อัยการจึงเป็นเพียงผู้ตรวจสอบกลั่นกรองสำนวนการสอบสวนที่พนักงานสอบสวนเสนอขึ้นมา จะทำการสอบสวนอย่างหนึ่งอย่างใดมิได้ แตกต่างจากประเทศที่มีระบบอัยการสากลเป็นอย่างมาก โดยประเทศที่ให้อัยการเข้าควบคุมการสอบสวนตั้งแต่ต้น อาทิเช่น สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส เยอรมัน อิตาลี สเปน กรีซ โปแลนด์ หรือประเทศที่ใกล้เคียงประเทศไทย เช่น ญี่ปุ่น สาธารณรัฐอาหรับเป็นต้น

เมื่ออัยการไม่ได้เป็นผู้สอบสวนคดีตั้งแต่ต้น พยานหลักฐานต่าง ๆ ในการพิสูจน์ความผิดจึงได้มาจากการรวบรวมของพนักงานสอบสวน ซึ่งอาจจะบกพร่องหรือไม่สมบูรณ์ เมื่ออัยการสั่งฟ้องคดี เมื่อยื่นฟ้องต่อศาล จึงส่งผลมาถึงการดำเนินคดีในการสืบพยานในชั้นศาล อาจทำให้ศาลยกฟ้อง เป็นผลเสียหายต่อผู้เสียหายและรัฐในส่วนรวม รวมถึงการที่อัยการไม่ได้เข้าสอบสวนตั้งแต่ต้นอาจไม่สามารถคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาได้เท่าที่ควร หรือการสอบสวนที่ล่าช้าใกล้ครบวันฝากขัง อัยการไม่อาจพิจารณาให้ความเป็นธรรมกับผู้ต้องหาได้เท่าที่ควร บางคดีผู้ต้องหาถูกดำเนินคดีไม่ถูกต้องไม่เป็นธรรม ถูกควบคุมตัว ถูกขัง หรืออาจถูกทรมานโดยไม่ได้กระทำความผิด สุดท้ายบางที่ผู้ต้องหาที่ไม่ได้กระทำความผิดอาจถูกพิพากษาจำคุกหรือประหารชีวิต ตามที่ เกิดขึ้นมาในอดีตและในปัจจุบัน

อย่างไรก็ดี การสอบสวนตามรูปแบบที่เป็นสากลกำลังจะเกิดขึ้น เพราะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้มีการบัญญัติให้มีการปฏิรูปประเทศที่ต้องมีการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านกระบวนการยุติธรรม ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 258 ง (2) ปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม กำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ชัดเจน เพื่อมิให้คดีขาดอายุความและสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติราชการของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา รวมทั้งกำหนดให้การสอบสวนต้องใช้ประโยชน์จากนิติวิทยาศาสตร์

จึงถือได้ว่าเป็นครั้งแรกที่ประเทศไทยจะได้มีกฎหมายในการสอบสวนคดีอาญาที่ให้อัยการเข้าทำการสอบสวน การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาค้นหาแนวทางหรือรูปแบบการสอบสวนอันจะเป็นการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม รวมถึงการปฏิบัติหน้าที่เพื่อมิให้คดีขาดอายุความ อีกทั้งต้องสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญาได้อย่างสอดคล้องตามกฎหมายที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์กำหนดแนวทางรูปแบบการสอบสวน วางหลักเกณฑ์ในการสอบสวน เพื่อเป็นการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการรวมทั้งปัญหาและอุปสรรคข้อขัดข้องต่าง ๆ
2. เพื่อวางแนวทางเป็นหลักเกณฑ์ของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องการสอบสวนของอัยการที่ต้องมีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาวิจัยประเด็นเรื่องการสอบสวนของอัยการทั้งตามหลักสากลและในประเทศไทย นำเสนอปัญหา รวมทั้งแนวทางแก้ไขปัญหาคือข้อขัดข้องเพื่อนำมาสู่การพัฒนาเป็นร่างกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งสอดคล้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ได้กำหนดวิธีการศึกษาวิจัย โดยใช้วิธีวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) และดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูล โดยข้อมูลทุติยภูมิจากการศึกษาคำราและเอกสารต่าง ๆ และกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการโดยใช้การวิเคราะห์ในเนื้อหา และเปรียบเทียบกับหลักการของกฎหมายต่าง ๆ ทั้งต่างประเทศและของประเทศไทย

ผลการวิจัย

1. ทำให้ทราบปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้อง ความไม่สมบูรณ์ในการสอบสวนคดีอาญา
2. ทำให้ทราบแนวทางในการแก้ไขปัญหาการสอบสวนคดีอาญาเพื่อจะนำสู่การฟ้องร้องหรือการดำเนินคดีอาญา ในชั้นอัยการและชั้นศาล

ข้อเสนอแนะ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้มีการบัญญัติการปฏิรูปด้านต่าง ๆ หลายด้าน การที่จะทำให้การปฏิรูปได้เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 นั้นทางผู้มีอำนาจหน้าที่ต้องร่วมมือกันอย่างแท้จริง ที่จะผลักดันให้เกิดกฎหมายออกมาเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 เมื่อมีกฎหมายที่ออกมาให้สอดคล้องรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 แล้ว ก็ต้องมีการปฏิบัติอย่างแท้จริง โดยต้องมีการวางระเบียบการปฏิบัติหน้าที่ของทั้งสำนักงานตำรวจแห่งชาติและสำนักงานอัยการสูงสุด เก็บสถิติจำนวนคดีอาญาต่าง ๆ ที่เข้าหลักเกณฑ์ของกฎหมายในกรณีการร่วมสอบสวนระหว่างพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ เมื่อพนักงานอัยการสั่งฟ้องคดี มีการนำสืบพยานหลักฐานในชั้นศาล ในกรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นพยานหลักฐานน่าเชื่อว่าเป็นผู้กระทำความผิดตามกฎหมายอาญา โดยพิจารณาถึงผลสุดท้ายคดีที่มีพนักงานอัยการร่วมสอบสวนที่มีหลักฐานเชื่อว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยกระทำความผิดจริง ศาลจะลงโทษจำเลยได้หรือไม่ อย่างไร โดยนำมาเทียบเคียงกับคดีที่ไม่มีพนักงานอัยการร่วมสอบสวนให้เห็นความแตกต่างระหว่างการร่วมสอบสวนและการไม่มีพนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวน

อย่างไรก็ตาม ถ้าเป็นกรณีผู้ต้องหาไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด เมื่อพนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวนตั้งแต่แรกก็ต้องให้ความเป็นธรรมในชั้นสอบสวนและในชั้นสั่งคดีก็ต้องมีคำสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา จะเห็นได้ว่า ผู้ต้องหาจะได้รับความเป็นธรรมอย่างแท้จริง

การกระทำดังกล่าวสามารถบ่งชี้ได้ว่า การร่วมสอบสวนของพนักงานอัยการกับพนักงานสอบสวนนั้นมีปัญหาอุปสรรคอย่างไรบ้าง ต้องแก้ไขปรับปรุงกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างไรบ้าง ก็พิจารณาปรับปรุงแก้ไขไปตามที่เห็นควร โดยพิจารณาจากข้อขัดข้องหรือสิ่งที่เป็นปัญหาที่อาจไม่สามารถปฏิบัติได้หรืออาจปฏิบัติได้แต่ไม่ดีเท่าที่ควรจนเป็นการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายย่อมขึ้นได้ แต่ต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ซึ่งถือได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ต้องการแก้ไขปัญหาในการปฏิรูปในเรื่องต่าง ๆ ที่มีปัญหาในอดีตจนถึงปัจจุบันที่ผ่านมา เพื่อสิ่งสำคัญที่สุดคือการมีกฎหมายที่บังคับใช้ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชน สังคม ประเทศ ต่อไป